



# CIVILNA ZAŠTITA

GODINA VI

TUZLA, august/kolovoz 2010.g.

BROJ 17/18



**ZAŠTITA OD POŽARA  
I VATROGASTVO U OKVIRU  
CIVILNE ZAŠTITE**

**PROGLAŠENO STANJE  
PRIRODNE NESREĆE NA  
TUZLANSKOM KANTONU**

**IZVJEŠTAJ O RADU KUCZ  
ZA 2009. GODINU**

**OSTVARENI NAJBOLJI  
REZULTATI NA DEMINIRANJU  
TK POSLIJE RATA**

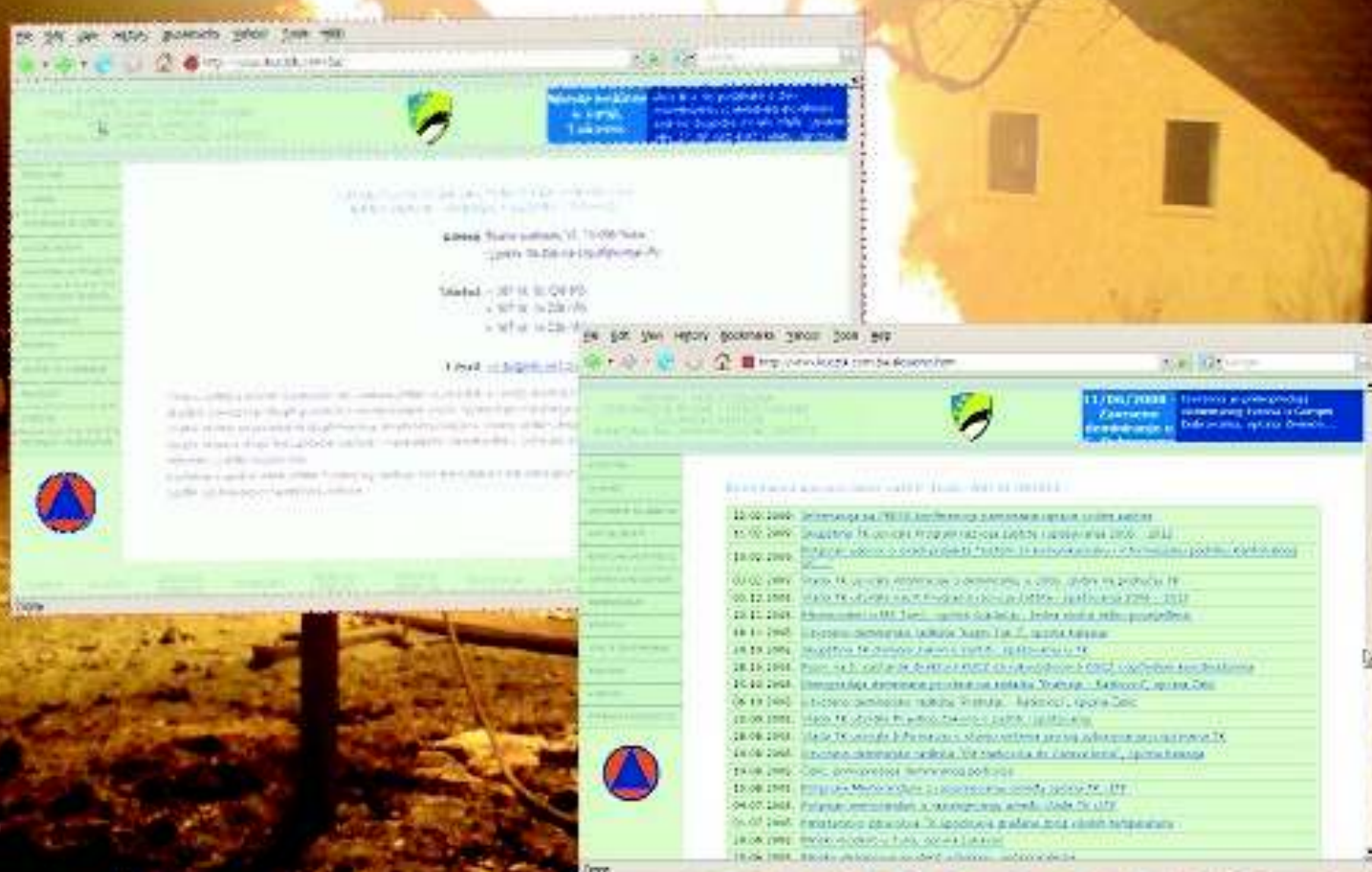
**ZAJEDNIČKA VJEŽBA  
"POMOĆ U NESREĆAMA -  
SPREČA 2009"**



Za rad operativnih centara civilne zaštite određen je **posban** besplatni broj 112, namijenjen samo za potrebe građana.

# OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE 112

**Ako ste lično u opasnosti, primjećujete pojave ili djelovanja koja ugrožavaju ljudske živote i materijalna dobra i narušavaju sigurnost pozovite besplatni broj 112**



**Najnovije informacije o radu Kantonalne uprave, izvještaji, događaji... Sve na jednom mjestu.**

**Imate prijedlog, primjedbu, pitanje ...  
Postanite saradnik našeg glasila**

**Pišite nam, naša adresa je: Bosne srebrene 31, 75 000 Tuzla**

**Pošaljite e-mail: [cz.tk@bih.net.ba](mailto:cz.tk@bih.net.ba) [www.kucztk.com.ba](http://www.kucztk.com.ba)**

**Pošaljite fax: ++ 387 35 315 711 ili nas nazovite: ++ 387 35 228 570**

# CIVILNA ZAŠTITA

**GODINA VI TUZLA, august/kolovoz 2010.g. BROJ 17/18**

## SADRŽAJ

Zaštita od požara i vatrogastvo u okviru civilne zaštite	4	Završen projekt operativnih centara civilne zaštite	83
Program implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona	11	Održan regionalni seminar-radionica na temu: "Operativno komunikacijski centar 112"	85
Informacija o stanju zaštite od požara i vatrogastva na području Tuzlanskog kantona	13	Zanimljivosti	86
Proglašeno stanje prirodne nesreće na području Tuzlanskog kantona	24	Imenovan novi saziv Kantonalnog štaba civilne zaštite	93
Informacija o poduzetim aktivnostima u vrijeme proglašenja stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla na području TK u periodu od 02.06. do 08.07.2010. godine	28	Zajednička vježba "Pomoć u nesrećama – Spreča 2009"	95
Izveštaj o radu KUCZ i pregled aktivnosti u oblasti zaštite i spašavanja, na području Tuzlanskog kantona u 2009. godini	46	Obilježen svetski dan zdravlja	102
Informacija o rezultatima deminiranja na području Tuzlanskog kantona u 2009.godini	66	Menadžment prirodnih, ratnih i drugih katastrofa	103
Najuspješnija godina deminiranja civilne zaštite	68	Unapređenje suradnje i razmjena informacija sa građanima	104
Sufinansiranje deminiranja pun pogodak	72	Obilježen Dan civilne zaštite	106
Neeksplozirana ubojita sredstva i dalje velika prijetnja	75	Bosna i Hercegovina dobila prve magistre zaštite i spašavanja	108
Tragično branje divljih jabuka	78	Problemi u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja općine Srebrenik	109
Raščišćavanje porušenih objekata u Banovićima	79	Problemi u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona	112
Ispolitizirano rješavanje statusa deminera civilne zaštite	80	Problemi u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja u BiH u periodu post dejtonske organizacije države	115
		Prvi odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća	118
		Rudarske nesreće	122

**Civilna zaštita - Glasilo Kantonalne uprave civilne zaštite Tuzlanskog kantona**  
**Izdavač - Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona**  
**Godina 5 august/kolovoz 2010. g. Broj 17/18**  
**Glavni i odgovorni urednik : Mr Zdenko Tadić**  
**Uredništvo : Zdenko Tadić, Mesud Tanović, Benedin Pejić, Ljiljana Pavljašević,**  
**Izudin Karić i Elvedin Kurbašić**  
**Adresa : Bosne srebrene 31, telefon/fax : 00 387 35 22 85 70, 22 85 65**  
**E-mail : cz.tk @ bih.net.ba**  
**Kompjuterska obrada : Mr Zdenko Tadić \* Fotografije : Arhiv KUCZ**  
**Stampa : Harfo-graf Tuzla, Za štampariju : Zinka Ponjavić**  
**Glasilo izlazi kvartalno i po potrebi. Tiraž 400 primjeraka**

## ZAŠTITA OD POŽARA I VATROGASTVO U OKVIRU CIVILNE ZAŠTITE

Krajem 2009. godine donesen je Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH  
Utvrđena obaveza općina da u službama civilne zaštite organiziraju profesionalnu vatrogasnu jedinicu

### UVOD

U prošlom broju našeg glasila, pisali smo o tome kako su poslije požara sredinom 2007. godine, koji su u južnom dijelu Bosne i Hercegovine napravili pravu pustoš, odgovorni "saznali" da nemamo zakon koji uređuje protupožarnu zaštitu i vatrogastvo.

Neorganiziran i nekvalitetan odgovor profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i društava pokazalo je da u većini općina ne postoji minimalan ili nikakav oblik protupožarne zaštite i organiziranost za te poslove.

Visina štete i spoznaja da u toj oblasti nema nikakvog reda i da je sve prepušteno volji pojedinaca i entuzijazmu dobrovoljnih vatrogasaca "natjerala" je odgovorne u federalnim strukturama vlasti da pokrenu aktivnosti na zakonskom uređenju navedene oblasti.

Vlada Federacije BiH je formirala radnu grupu od eksperata i predstavnika uprava i ministarstava sa ciljem da se što je moguće prije uradi nacrt novog zakona.

Vrijeme koje je proteklo do donošenja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu (Zakon) potvrdilo je našu "izgubljenost u prostoru i vremenu"!

Začudo, najveća prepreka, nacionalna, ratna i politička podijeljenost nije bila prisutna.

Isključivo osobni interesi, neodgovornost odgovornih u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti doveli su do toga da je Radnoj grupi za izradu navedenog Zakona, koju je formirala Vlada F BiH, izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u Federaciji BiH trebalo dvije godine dana da se donese Zakon.

Zakon je konačno donesen i stupio je na snagu 12.10.2009. godine !

### ZAKON O ZAŠTITI OD POŽARA I VATROGASTVU

Prvi utisak koji se nameće, poslije čitanja Zakona, je da smo poslije Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara donošenjem Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu izuzetno kvalitetno zaokružili zakonsko uređenje novog sistema zaštite i spašavanja.

Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđeno je da je jedna od aktivnosti i mjera zaštite i spašavanja – "Zaštita i spašavanje od požara".

Navedenim Zakonom zaštita od požara je i or-

ganizacijski stavljena u nadležnost struktura civilne zaštite, što je bilo očekivano i jedino ispravno rješenje u ovoj fazi izgradnje sistema zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

"Ovim zakonom uređuje se organizacija i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva, planiranje i provođenje mjera zaštite od požara, organizacija i funkcioniranje vatrogastva i gašenje požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica i vatrogasaca, finansiranje i druga pitanja od značaja za organizaciju i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija)."(Član 1., Zakon)

"Zaštita od požara i vatrogastvo čine sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: prirodne i druge nesreće) u Federaciji koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03 i 22/06), pa se radi toga zaštita od požara i vatrogastvo organiziraju i funkcioniraju u okviru tog sistema, a vrši se na način predviđen ovim zakonom."(Član 3., Zakon)

"Zaštita od požara obuhvata skup mjera i radnji upravne, organizacijske, stručne, tehničke, obrazovne i propagandne prirode, koje se poduzimaju u cilju sprječavanja izbijanja i širenja požara, njegovog otkrivanja, te zaštite ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoliša (u daljnjem tekstu: materijalna dobra).

Zaštita od požara je djelatnost od posebnog interesa za Federaciju, kanton, grad i općinu, a ostvaruje se na način predviđen ovim zakonom, podzakonskim propisima donesenim na osnovu ovog zakona i međunarodnim tehničkim normativima i standardima koji važe u Bosni i Hercegovini, a koji se odnose na mjere zaštite od požara predviđene ovim zakonom."(Član 4., Zakon)

"Vatrogastvo obuhvata skup mjera i radnji upravne, organizacijske, stručne, kadrovske, tehničke, obrazovne i propagandne prirode, koje se poduzimaju u cilju gašenja požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom, te pružanje tehničke pomoći u akcidentnim situacijama."(Član 5., Zakon)

Zakonom su detaljno propisane nedležnosti

kantona i kantonalne uprave civilne zaštite.

"Kanton, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva:

1) svojim propisom uređuje organizaciju i način funkcioniranja zaštite od požara i vatrogastvo na području kantona od značaja za kanton, u skladu sa ovim zakonom,

2) u okviru programa razvoja zaštite i spašavanja kantona, utvrđuje ciljeve, smjer i strategiju razvoja zaštite od požara i vatrogastva od značaja za kanton;

3) u okviru procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća kantona, utvrđuje i procjenu ugroženosti od požara;

4) donosi plan zaštite od požara kantona i obezbjeđuje njegovu realizaciju;

5) organizira i provodi zaštitu od požara iz nadležnosti kantona, u skladu sa ovim zakonom i propisom iz tačke 1) stav 1. ovog člana;

6) organizira profesionalnu zajedničku vatrogasnu jedinicu za gašenje požara na području kantona i osigurava kadrovske, materijalne, tehničke i druge potrebe za efikasno funkcioniranje vatrogastva na području kantona i odgovoran je za funkcioniranje vatrogastva u općinama i gradu na području kantona, u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona;

7) osigurava finansijska sredstva u budžetu kantona potrebna za zaštitu od požara i vatrogastvo;

8) vrši i druge poslove zaštite od požara i vatrogastva, u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona.

Propisom kantona utvrđuje se nadležnost kantonalnih organa vlasti u izvršavanju poslova iz stava 1. ovog člana, kao i pitanja iz člana 165. ovog zakona."(Član 14., Zakon)

"Kantonalna uprava civilne zaštite, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, vrši slijedeće poslove:

1) poduzima odgovarajuće mjere i aktivnosti na organizovanju i provođenju zaštite od požara i vatrogastva na području kantona, u skladu sa ovim zakonom i propisom kantona iz člana 14. stav 1. tačka 1) ovog zakona;

2) izrađuje procjenu ugroženosti od požara od značaja za kanton, u okviru procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje kantona, uz učešće kantonalnih ministarstava;

3) u okviru programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kantona, uređuje pitanja koja se odnose na razvoj zaštite od požara i vatrogastva od značaja za kanton;

4) izrađuje plan zaštite od požara kantona, u saradnji sa kantonalnim ministarstvima;

5) ostvaruje saradnju sa općinskim i gradskim službama civilne zaštite na području kantona u pita-

njima od značaja za kanton i tim službama pruža stručnu i drugu pomoć u oblasti zaštite od požara i organiziranja profesionalnih vatrogasnih jedinica općine i grada;

6) organizira, priprema i provodi sve poslove koji se odnose na osnivanje zajedničke profesionalne vatrogasne jedinice kantona i poduzima mjere na njenoj popuni ljudstvom i planiranju i nabavci vatrogasne opreme, tehničkih i drugih sredstava neophodnih za rad i funkcioniranje te jedinice;

7) poduzima i predlaže mjere u oblasti organiziranja i provođenja stručne obuke i osposobljavanja pripadnika vatrogasne jedinice i drugih lica za potrebe vatrogastva, u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona;

8) pruža stručnu i drugu pomoć dobrovoljnim vatrogasnim društvima formiranim na području kantona na njihovom osposobljavanju za vršenje poslova iz njihove nadležnosti od značaja za zaštitu od požara i vatrogastvo, i ostvaruje posebnu saradnju sa pravnim licima koja su formirala vatrogasne jedinice radi rješavanja pitanja od zajedničkog interesa za vatrogastvo;

9) vrši inspekcijski nadzor iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva, u skladu s ovim zakonom;

10) ostvaruje odgovarajuću saradnju sa Federalnom upravom civilne zaštite, kao i sa kantonalnim upravama civilne zaštite susjednih kantona o pitanjima od zajedničkog interesa za zaštitu od požara i vatrogastvo;

11) vrši i druge poslove iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva, u skladu sa ovim zakonom i poslovima koji se propisom kantona stave u nadležnost uprave.

Za vršenje poslova iz stava 1. ovog člana u kantonalnoj upravi civilne zaštite osniva se organizacijska jedinica za zaštitu od požara i vatrogastvo."(Član 15., Zakon)

Navedenim Zakonom propisane su i nadležnosti općine i općinske službe civilne zaštite.

"Općina, odnosno grad, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva:

1) svojim propisom uređuje organizaciju i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva na području općine, odnosno grada, u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona i osigurava provođenje te zaštite;

2) organizira i provodi zaštitu od požara iz nadležnosti općine, odnosno grada u skladu sa ovim zakonom i propisima općine odnosno grada;

3) organizira profesionalnu vatrogasnu jedinicu općine, odnosno grada za gašenje požara, te osigurava kadrovske, materijalne, tehničke i druge uslo-

ve koji su potrebni za uspješno i efikasno funkcioniranje te jedinice, u skladu sa ovim zakonom i propisima općine, odnosno grada;

4) utvrđuje procjenu ugroženosti od požara, kao i program razvoja zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti općine, odnosno grada u okviru procjene ugroženosti, odnosno programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;

5) donosi plan zaštite od požara općine, odnosno grada i osigurava njegovo realiziranje;

6) planira i osigurava finansijska sredstva u budžetu općine, odnosno grada za potrebe zaštite od požara i vatrogastva;

7) vrši i druge poslove zaštite od požara i vatrogastva, u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona.

Propisom iz stava 1. tačke 1) ovog člana utvrđuje se nadležnost općinskih, odnosno gradskih organa vlasti u izvršavanju poslova iz stava 1. ovog člana, kao i pitanja iz člana 165. ovog zakona od značaja za općinu i grad." (Član 16., Zakon)

"Općinska odnosno gradska služba civilne zaštite, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, vrši slijedeće poslove:

1) poduzima odgovarajuće mjere i aktivnosti na organizaciji i provođenju zaštite od požara i vatrogastva na području općine odnosno grada, u skladu sa ovim zakonom, propisima kantona i općine, odnosno grada;

2) obavlja stručne i druge poslove koji se odnose na organiziranje profesionalne vatrogasne jedinice općine i grada i predlaže i poduzima mjere na osiguranju kadrovskih, materijalnih, tehničkih i drugih uslova potrebnih za efikasan rad i funkcioniranje te jedinice i u tim pitanjima ostvaruje saradnju sa kantonalnom upravom civilne zaštite;

3) definira i predlaže pitanja koja se odnose na razvoj zaštite od požara i vatrogastva u okviru programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine, odnosno grada, a što se vrši u saradnji sa ostalim službama za upravu općine, odnosno grada;

4) izrađuje plan zaštite od požara općine, odnosno grada i osigurava njegovu realizaciju uz učešće službi za upravu općine, odnosno grada;

5) planira i osigurava provođenje obuke i stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika vatrogasne jedinice iz stava 1. tačke 2) ovog člana i drugih lica koja se bave poslovima vatrogastva;

6) pruža stručnu i drugu pomoć dobrovoljnim vatrogasnim društvima radi uspješnog obavljanja poslova zaštite od požara i vatrogastva iz njihove nadle-

žnosti od značaja za vatrogastvo, a posebne aktivnosti provodi kod onih vatrogasnih društava u kojima je osnovana dobrovoljna vatrogasna jedinica radi osposobljavanja te jedinice za efikasno učešće u gašenju požara;

7) ostvaruje saradnju sa pravnim licima u kojima su osnovane vatrogasne jedinice radi osposobljavanja tih jedinica za efikasno gašenje požara i mogućeg učešća tih jedinica na gašenju požara van objekta i prostora pravnog lica na području općine, odnosno grada;

8) ostvaruje saradnju sa službama civilne zaštite susjednih općina u pitanjima od zajedničkog interesa za zaštitu od požara i vatrogastvo;

9) vrši i druge poslove iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva koji su ovim zakonom, kao i zakonom kantona i odlukama općinskog odnosno gradskog vijeća stavljeni u nadležnost službe civilne zaštite općine, odnosno grada.

Za vršenje poslova iz stava 1. ovog člana u općinskoj odnosno gradskoj službi civilne zaštite osniva se organizacijska jedinica za zaštitu od požara i vatrogastvo. (Član 17., Zakon)

U Poglavlju III – Programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva u članu 19. propisano je da : "Programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti kantona, općine i grada vrši se u okviru programa razvoja zaštite i spašavanja kantona, grada i općine. To programiranje se vrši u skladu sa procjenom ugroženosti od požara područja kantona, općine i grada i drugih činjenica važnih za programiranje, na period od najmanje pet godina.

Sadržaj pitanja koja se odnose na programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva iz stava 1. ovog člana i način njihove i rade i donošenja uređuju se propisom kantona, općine i grada analogno pitanjima iz člana 18. stav 1. ovog zakona, s tim da se prilagode stanju i potrebama kantona, općine i grada u oblasti zaštite od požara i vatrogastva.

Na osnovu programa iz stava 1. ovog člana, vlada kantona, općinski načelnik odnosno gradonačelnik donose godišnji plan aktivnosti na realizaciji zadataka utvrđenih za zaštitu od požara i vatrogastvo, što se određuje prema utvrđenim prioritetima." (Član 19., stav 1., Zakon)

Poglavlja IV – Organizacija i funkcioniranje, planiranje i provođenje mjera zaštite od požara, V – Organizacija i funkcioniranje vatrogastva, VI – Gašenje požara – Vatrogasne intervencije, VII – Radno pravni status vatrogasaca i naknade i VIII – Stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica za zaš-

titu od požara i vatrogasaca, detaljno su uredila osnove sistema zaštite od požara i vatrogastva.

Poglavlje IX – Finansiranje zaštite od požara i vatrogastva, propisalo je na koji način se finansira veoma skupi sistem zaštite od požara i vatrogastvo.

Također je propisano kako se osiguravaju sredstva za zaštitu od požara:

"Finansijska sredstva potrebna za organiziranje, provođenje i unapređenje mjera zaštite od požara predviđenih ovim zakonom, kao i obučavanje i osposobljavanje zaposlenih lica planiraju i osiguravaju pravna lica, državni organi i druge institucije svaki za svoje građevine i prostore i zaposlena lica.

Finansijska sredstva za potrebe iz stava 1. ovog člana, planiraju se i osiguravaju svake godine u okviru finansijskog plana pravnog lica, državnog organa i druge institucije, u okviru sredstava za obavljanje njihove redovne djelatnosti." (Član 131., Zakon)

Finansiranje vatrogastva uređeno je članom 132:

"Vatrogasna djelatnost predviđena ovim zakonom finansira se iz:

- 1) budžeta Federacije, kantona, općine i grada;
- 2) sredstava pravnih lica i vatrogasnih društava;
- 3) premija osiguranja;
- 4) dobrovoljnih priloga ili poklona pravnih i fizičkih lica;
- 5) međunarodne pomoći;
- 6) drugih izvora utvrđenih ovim i drugim zakonom." (Član 132., Zakon)

U članovima 135. odnosno 136. utvrđeno je šta finansira kanton, odnosno općina, i da se finansijska sredstva potrebna za to, planiraju i osiguravaju u budžetu kantona, odnosno općina, na prijedlog kantonalne uprave, odnosno, općinske službe civilne zaštite.

U članu 137. utvrđeno je na koji način se finansira vatrogastvo iz premija osiguranja.

"Društva za osiguranje i druga pravna lica koja se bave osiguranjem imovine pravnih i fizičkih lica, dužna su izdvajati finansijska sredstva iz premije osiguranja imovine od požara i prirodnih sila u iznosu od 6%, a 1% sredstava od naplaćene funkcionalne premije osiguranja, koja se odnosi na osiguranje motornih vozila.

Sredstva iz stava 1. ovog člana uplaćuju se na poseban račun budžeta (trezora) kantona, a vode se na posebnom jedinstvenom transakcijskom računu budžeta Federacije, kantona, općine i grada. Ta sredstva se raspodjeljuju tako što 10 % pripada Federaciji, 20 % kantonu, od čega 4% za dobrovoljne vatroga-

sne jedinice formirane u dobrovoljnim vatrogasnim društvima na nivou kantona i 70 % općini i gradu od čega 6 % za dobrovoljne vatrogasne jedinice formirane u dobrovoljnim vatrogasnim društvima u općini odnosno gradu, u kojoj su ta sredstva ostvarena. Izuzetno, u kantonima u kojima je formirana zajednička profesionalna vatrogasna jedinica za potrebe svih ili pojedinih općina na području kantona, sredstva iz stava 1. ovog člana raspoređuju se tako što 5% pripada Federaciji, a kantonu 95%, od čega 10 % za formirane dobrovoljne vatrogasne jedinice u dobrovoljnim vatrogasnim društvima na nivou kantona, s tim da se ova odredba ne odnosi na općine koje nisu obuhvaćene zajedničkom vatrogasnom jedinicom.

Sredstva na transakcijskom računu iz stava 2. ovog člana, koja nisu potrošena ne gase se istekom kalendarske (fiskalne) godine već se akumuliraju sa sredstvima koja se prikupljaju u toku naredne godine." (Član 137., stav 1. i 2., Zakon)

Istim članom je utvrđeno da se sredstva koja nisu potrošena prenose u novu budžetsku godinu.

Također je utvrđeno da se:

"Uslove, prioritete i način korištenja sredstava iz st. 2. i 3. za namjene iz stava 5. ovog člana, utvrđuju:

- 1) za sredstva Federacije - Vlada Federacije, na prijedlog Federalne uprave civilne zaštite;
- 2) za sredstva kantona - vlada kantona, na prijedlog kantonalne uprave civilne zaštite;
- 3) za sredstva općine, odnosno grada - općinski načelnik, odnosno gradonačelnik, na prijedlog službe civilne zaštite općine i grada.

Kontrolu uplate sredstava iz stava 1. ovog člana vrše nadležni organi i službe Federalnog ministarstva finansija." (Član 137.,stav 5. i 6., Zakon)

U ovom poglavlju propisan je i način pružanja pomoći nerazvijenim općinama:

"Za općine koje imaju manje od 15.000 stanovnika ili su ekonomski nerazvijene, pa zbog toga nisu u mogućnosti u budžetu općine i drugim sredstvima predviđenim ovim zakonom u cjelini osigurati finansijska sredstva potrebna za finansiranje svoje profesionalne vatrogasne jedinice, dodatna sredstva će osigurati kanton i Federacija." (Član 141.,stav 1., Zakon)

U Poglavlju X – Upravni nadzor nad provođenjem ovog Zakona, propisano je tko vrši upravni nadzor nad zakonitošću poduzetih aktivnosti i mjera u oblasti zaštite od požara i vatrogasne djelatnosti.

"Kantonalna uprava civilne zaštite vrši upravni nadzor u odnosu na pitanja koja su ovim zakonom stavljena u njenu nadležnost. Taj nadzor se ostvaruje u pravnim licima, kantonalnim organima uprave i op-

ćinskim i gradskim službama za upravu na području kantona." (Član 143.,Zakon)

Poglavlje XI – Inspekcija za zaštitu od požara i vatrogastvo utvrdila je nadležnosti federalne inspekcije iz Federalne uprave civilne zaštite, kantonalne inspekcije iz kantonalne uprave civilne zaštite, inspekcijskog nadzora zaštite od požara iz nadležnosti ministarstva unutrašnjih poslova kao i inspekcijskog nadzora zaštite od požara u šumama, na poljoprivrednom zemljištu i okolišu.

Također je utvrđeno da inspekcijski nadzor u okviru propisanih nadležnosti obavljaju federalni inspektori zaštite od požara i federalni inspektor za vatrogastvo odnosno kantonalni inspektor na razini kantona.

Poslove inspekcijskog nadzora u okviru nadležnosti ministarstava unutrašnjih poslova obavljaju federalni odnosno kantonalni inspektori za zaštitu od požara.

Inspekcijski nadzor zaštite od požara u šumama, na poljoprivrednom zemljištu i okolišu obavljaju: "Inspekcijski nadzor nad provođenjem mjera zaštite od požara u šumama i na šumskom zemljištu obavljaju šumarski inspektori, na poljoprivrednom zemljištu obavljaju poljoprivredni inspektori, a za zaštićena područja prirodnog i kulturno - historijskog naslijeđa nadzor vrše inspektori iz te oblasti po propisima kojima su uređene inspekcije u tim oblastima. Federalni inspektori iz stava 1. ovog člana, pri vršenju tog inspekcijskog nadzora imaju ovlaštenja inspektora utvrđena u propisima koji se odnose na te inspekcije." (Član 157.,Zakon)

U poglavlju XI – Prelazne i završne odredbe, utvrđene su obaveze kantona i općina kao i organa uprave civilne zaštite.

"Općine, grad i kantoni dužni su svoje postojeće profesionalne vatrogasne jedinice koje postoje na dan stupanja na snagu ovog zakona organizirati u skladu sa odredbama član 62. do 66. i člana 71. ovog zakona, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Poslove iz stava 1. ovog člana, planiraju i osiguravaju njihovo izvršenje općinski načelnici, odnosno gradonačelnici, a u kantonu vlada kantona.

Dobrovoljne vatrogasne jedinice u dobrovoljnim vatrogasnim društvima i vatrogasne jedinice u pravnim licima, organizirat će se u skladu sa ovim zakonom najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona." (Član 170.,stav 1. i 2., Zakon)

"Organi uprave civilne zaštite Federacije, kantona, općine i grada dužni su donijeti pravilnike o

unutrašnjoj organizaciji i u njima utvrditi radna mjesta za vršenje poslova zaštite od požara i vatrogastva koji su ovim zakonom stavljeni u njihovu nadležnost, u roku od osam mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Organi civilne zaštite iz stava 1. ovog člana preuzimaju u radni odnos sve profesionalne vatrogasce i starješine profesionalnih vatrogasnih jedinica općine, grada i kantona i državne službenike i namještenike koji se nalaze na radu u tim jedinicama, koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona zateknu na radu u tim jedinicama i raspoređuju se, odnosno postavljaju na radna mjesta utvrđena u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji organa civilne zaštite iz stava 1. ovog člana za koja ispunjavaju utvrđene uslove.

Objekti, oprema, tehnička i druga sredstva kojima raspolažu vatrogasne jedinice iz stava 2. ovog člana, na dan stupanja na snagu ovog zakona, preuzimaju nadležni organi civilne zaštite iz stava 1. ovog člana.

Izvršenje poslova iz st.1 do 3. ovog člana osiguravaju vlade kantona, odnosno općinski načelnici i gradonačelnici." (Član 171.,Zakon)

"Kantoni, grad i općine dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona izvršiti usklađivanje svojih zakona, odnosno odluka općinskog i gradskog vijeća iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva sa odredbama ovog zakona, na način predviđen u članu 165. ovog zakona." (Član 172., Zakon)

### PROVEDBA ZAKONA NA TK

Donošenje zakona i rokovi njegove implementacije otvorili su puno pitanja.

Primjena Zakona na kantonima i općinama, koja je podrazumijevala prijem novih uposlenika, nabavku opreme i opremanje vatrogasnih jedinica, i na kantonalnoj i na općinskoj razini, kada su budžetska sredstva osiguravala samo obavljanje osnovnih funkcija, bila je teško izvodiva.

Svjesni toga, najodgovorniji ljudi u struktura civilne zaštite su na sastanku direktora FUCZ i KUCZ, koji je održan 26. 04. 2009. godine u Sarajevu, dogovorili da se obave temeljite pripreme.

One su podrazumijevale detaljnu analizu postojećeg stanja i održavanje tematskih sastanaka u svakom kantonu na kojima će biti predstavnici Vlada kantona, FUCZ, KUCZ, OSCZ i općinski načelnici. Planirano je da se, u skladu sa dinamikom aktivnosti koju je utvrdio Zakon, navedeni sastanci održe u prvom kvartalu 2010. godine.

Nažalost, problemi koji su se pojavili u FUCZ i u



proceduri donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju su sve odložili.

U suradnji sa općinskim službama civilne zaštite KUCZ je obavila prikupljanje podataka sa terena i uradila Informaciju o stanju zaštite od požara i vatrogastva na području TK. Informacija je dostavljena Vladi kantona uz predložena dva zaključka:

- Zadužuje se KUCZ da na osnovu Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i Informacije uradi Prijedlog Programa implementacije navedenog Zakona na području TK.

- Vlada TK će na osnovu navedenih Zakona, Informacije i Programa održati tematsku sjednicu na koju će biti pozvani predstavnici FUCZ, KUCZ, općinski načelnici i rukovodioci službi civilne zaštite, na kojoj će biti usvojen konačan Program implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području TK.

Vlada TK je na sjednici održanoj 25.03.2010. godine donijela Zaključak kojim je prihvatila Informaciju i zadužila KUCZ da na osnovu Zakona i Informacije uradi navedeni Program.

Na osnovu navedenog Zaključka direktor KUCZ je formirao radnu grupu sastavljenu od predstavnika KUCZ i OSCZ koja je uradila prijedlog navedenog Programa i uputila ga Vladi TK na razmatranje.

Zaključkom Vlade TK, na sjednici održanoj 20.05.2010. godine prihvaćen je navedeni Program uz zaduženje KUCZ da organizira sastanak na kojem će biti dogovorene daljnje aktivnosti i implementacija navedenog Programa.

Sastanak najodgovornijih za provedbu zakona

### **SASTANAK NAJODGOVORNIJIH ZA PROVEDBU ZAKONA**

U organizaciji KUCZ i FUCZ dana 17.06.2010. godine u popularnom izletištu i motelu "Zlaća" kod Banovića održano je savjetovanje - sastanak na temu: Implementacija Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području TK.

Na sastanak su pozvani najodgovorniji predstavnici zakonodavne vlasti TK: - predsjednik i dopredsjednik skupštine TK, odnosno predsjedavajući i dopredsjedavajući općinskih vijeća.

Pozvani su i najodgovorniji predstavnici izvršne vlasti: - Premijer TK, 7 resornih ministara, općinski načelnici, rukovodioci OSCZ i komandiri profesionalnih vatrogasnih jedinica.

FUCZ su predstavljali direktor, pomoćnik direktora za zaštitu i spašavanje, pomoćnik direktora za finansije i VD pomoćnik ministra za pravne i opće poslove. Sastanku je prisustvovao i gospodin Damir Ga-

lušić, član Federalne komisije za procjenu šteta.

KUCZ su predstavljali direktor, sekretar, pomoćnik direktora za zaštitu i spašavanje i drugi uposlenici.

Bio je to po pozivima najjači skup predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti koji je dobro pripremljen i zbog svoje važnosti i značaja i zakazan u izletištu "Zlaća".

Na žalost, pozvani nisu prepoznali značaj i važnost sastanka, a odgovornost je odavno misaoni pojam kod najodgovornijih predstavnika vlasti.

Sastanku je, pored profesionalaca FUCZ, KUCZ, OSCZ i PVJ koji su i onako zaduženi da provode navedeni zakon i mjere zaštite od požara, prisustvovalo veoma mali broj predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti.

Od onih koji treba da osiguraju uvjete i omogućuće provođenje Zakona prisustvovala su dva općinska načelnika Živinica i Gradačca, dva predsjedavajuća općinskih vijeća Kalasije i Gračanica. Ispred Vlade TK sastanku su prisustvovali i Ministar za obnovu razvoj i poduzetništvo i Ministar za trgovinu, turizam i saobraćaj. Premijer TK je navratio sa godišnjeg od mora i obavio razgovor sa predstavnicima federalne vlasti ali nije prisustvovao sastanku.

U prvom dijelu sastanka prezentirane su dvije tačke:

-Implementacija Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i obaveze izvršnih i zakonodavnih organa vlasti kantona i općine i zadaci organa civilne zaštite kantona i općine, koju je prezentirao Mirsad Teskeređić iz FUCZ i

-Program Implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području TK, koji je prezentirao Zdenko Tadić iz KUC.

Zbog specifičnosti trenutka održavanja sastanka, proglašeno vrijeme stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla na području TK, i planiranog prisustva predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti TK, kandidirane su i prezentirane još dvije teme:

-Korištene sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje, koju je prezentirala Mira Lazić iz FUCZ i

-Organiziranje, opremanje i funkcioniranje operativni centara civilne zaštite, koju je prezentirao Alija Tihić iz FUCZ.

U veoma konstruktivnoj diskusiji u kojoj je učestvovao veliki broj prisutnih na prijedlog direktora KUCZ jednoglasno su usvojeni zaključci:

1. Daje se puna podrška Programu implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva na po-

dručju Tuzlanskog kantona broj: 18/01-44-509/10 od 20.05.2010. godine koji je prihvatila Vlada TK, Zaključkom broj: 02/1-02-13937/2010 od 20.05.2010. godine i programu planiranih aktivnosti planiranih u Programu.

2. Federalna uprava civilne zaštite će pristupiti ubrzanom pripremi propisa iz člana 22. stav 4. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine F BiH", broj: 64/09) koji uvjetuju provođenje aktivnosti iz usvojenog Programa.

3. Zbog izuzetnog značaja u vrijeme proglašenog stanja prirodne ili druge nesreće i obaveza kantona iz člana 27. stav 4. i člana 28. stav 8, i općine iz člana 29. stav 4. i člana 31. stav 8., utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 39/03 i 22/06) Vlada TK i općinski načelnici se obavezuju da organiziraju rad operativnih centara civilne zaštite u skladu sa Zakonom.

4. Federalna uprava civilne zaštite će pristupiti inoviranju Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 64/05 i 61/07) i Odluke o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općinama i kantonima za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 60/06 i 08/10) kako bi se pojednostavile procedure podjele pomoći i omogućilo veće korištenje sredstava posebne naknade za opremanje operativnih centara civilne zaštite i opremanje profesionalnih vatrogasnih jedinica kao i kod dodjele jednokratne novčane pomoći za saniranje šteta od prirodnih i drugih nesreća.

### UMJESTO ZAKLJUČKA

Što reći na kraju , poslije održanog sastanka od koga se očekivalo puno više?

Ne dolazak najodgovornijih predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti TK na sastanak , potvrdio je ne nezainteresiranost istih za zaštitu i spašavanje kao jedne od primanih obaveza svih struktura vlasti u zajednici. Potvrdio je da se poslovi zaštite i spašavanja - civilne zaštite, prihvataju samo kao obaveza koju je potrebno minimalno kadrovski i tehnički osposobiti , a ne kao istinsku potrebu i želju da se izgradi i osposobi sistem zaštite i spašavanja koji će biti u svakom trenutku u mogućnosti da zaštiti građane , njihovu imovinu i imovinu zajednice u cjelini od prirodnih i drugih nesreća.

Samo početkom maja tekuće godine štete od poplava i klizanja tla na području TK napravile su štetu preko 20 miliona maraka.

Postavlja se pitanje: - Što to treba da se dogodi , koliko velika nesreća , sa koliko žrtava i štete pa da se odnos odgovornih promjeni !?

Odgovornost vlasti ili pojedinaca kada se to dogodi neće vratiti u žive nastradale i nadoknaditi nastalu štetu.

Potrebno je na vrijeme poduzeti sve potrebne aktivnosti , posebno u oblasti prevencije da se procjenama ugroženosti utvrđene opasnosti i programima razvoja planiranim sredstvima one otklanjaju ili značajno smanje a aktivnostima štabova civilne zaštite kroz primjenu planova zaštite i spašavanja spremno dočekaju.

Implementacija Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području TK ne smije biti obaveza nego način i potreba da se zaštite građani i imovina!

*Zdenko Tadić*



### PROGRAM

#### implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona

##### UVOD

Dana 20.10.2009. godine stupio je na snagu Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09) (u daljem tekstu: Zakon).

"Ovim se zakonom uređuje organizacija i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva, planiranje i provedba mjera zaštite od požara, organizacija i funkcioniranje vatrogastva i gašenje požara (vatrogasne intervencije), stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih osoba i vatrogasaca, financiranje i druga pitanja bitna za organizaciju i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Federacija)." (Zakon, član 1.)

"Zaštita od požara obuhvata skup mjera i radnji upravne, organizacijske, stručne, tehničke, obrazovne i propagandne prirode, koje se poduzimaju radi sprječavanja izbijanja i širenja požara, njegova otkrivanja, te zaštite ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, povijesnih i drugih dobara i okoliša (u daljnjem tekstu: materijalna dobra).

Zaštita od požara je djelatnost od posebnog interesa za Federaciju, kanton, grad i općinu, a ostvaruje se na način predviđen ovim zakonom, podzakonskim propisima donesenim na osnovi ovog zakona i međunarodnim tehničkim normativima i standardima koji važe u Bosni i Hercegovini, a koji se odnose na mjere zaštite od požara predviđene ovim zakonom." (Zakon, član 4.)

"Vatrogastvo obuhvaća skup mjera i radnji upravne, organizacijske, stručne, kadrovske, tehničke, obrazovne i propagandne prirode, koje se poduzimaju radi gašenja požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom, te pružanja tehničke pomoći u akcidentnim situacijama." (Zakon, član 5.)

U članovima 14., odnosno 16. utvrđene su nadležnosti kantona i općina koje se prije svega odnose na obaveze:

- donošenje propisa kojim se uređuje organizacija i način funkcioniranja zaštite od požara i vatrogastva,
- inoviranje programa razvoja i procjene ugroženosti,
- donošenje plana zaštite od požara,
- organiziranje profesionalne vatrogasne jedinice za gašenje požara i njeno kadrovsko i tehničko

opremanje,

- osiguravanje finansijskih sredstava u budžetu potrebnih za zaštitu od požara i vatrogastvo,
- provođenje inspekcijskog nadzora (samo za Kanton).

Članovima 15. odnosno 17. utvrđeni su poslovi kantonalne uprave i općinskih službi civilne zaštite, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva koji se odnose na provođenje obaveza iz nadležnosti Kantona i općina.

Navedenim članovima propisana je obaveza da se u okviru KUCZ i općinskih službi civilne zaštite moraju osnovati organizacijske jedinice za zaštitu od požara i vatrogastvo.

##### PROGRAM IMPLEMENTACIJE ZAKONA

Na osnovu prikupljenih informacija od općinskih službi civilne zaštite, Kantonalna uprava civilne zaštite je obavila izradu Informacije o stanju zaštite od požara i vatrogastva na području Tuzlanskog kantona, broj: 18/01-44-263-1/10 od 16.03.2010. godine.

Informacija je usvojena na Vladi TK, Zaključkom broj: 02/1-44-7927/2010 od 25.03.2010. godine.

Navedenim Zaključkom KUCZ je zadužena da sačini i Vladi kantona predloži Program implementacije navedenog Zakona na području Tuzlanskog kantona.

Rješenjem o imenovanju radne grupe za izradu Programa implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona, broj: 18/02-44-259/10 od 16.03.2010. godine, direktora KUCZ imenovana je Radna grupa u sastavu: Zdenko Tadić, predsjednik, Izudin Karić, zamjenik predsjednika i članovi Mesud Tanović, Bajro Imširović, Mustafa Bajić, Amir Sejdinović, Hasib Mujić, Sulejman Delić, Safet Fazlić i Ibrahim Hadžić.

Po donošenju navedenog Programa, poslije rasprave na Vladi Kantona, bit će utvrđen način njegove prezentacije i primjena na području Tuzlanskog kantona.

##### PROGRAM AKTIVNOSTI

Nakon detaljnog proučavanja Zakona i stanja u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu datog u navedenoj Informaciji, Radna grupa smatra da je potrebno preduzeti sljedeće aktivnosti:

1. Uraditi i donijeti Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona u skladu sa članom 14., stav 1., tačka 1 odnosno članom 172. Zakona.

## Legislativa

Nositelj: KUCZ

Rok: Juni-septembar 2010. godine

2. Uraditi urnek Odluke o zaštiti od požara i vatrogastvu u općinama TK, radi unificiranog pristupa zaštiti od požara i vatrogastvu na općinskoj razini a u skladu sa članom 16., stav 1., tačka 1. odnosno članom 172. Zakona.

Nositelj: Radna grupa.

Rok: Juni 2010. godina

3. Inovirati postojeće procjene ugroženosti kantona i općina od prirodnih i drugih nesreća, u dijelu koji se odnosi na ugroženost od požara u skladu sa članom 14., stav 1., tačka 3. Zakona a na osnovu metodologije koju u skladu sa članom 22., stav 4., Zakona treba donijeti Vlada Federacije BiH.

Nositelj: KUCZ i OSCZ

Rok: Nakon donošenja navedenog propisa od Vlade Federacije BiH.

4. Inovirati postojeće programe razvoja zaštite i spašavanja Kantona i općina od prirodnih i drugih nesreća u skladu sa članom 14., stav 1., tačka 2. odnosno člana 16. stav 1. tačka 4. Zakona

Nositelj: KUCZ i OSCZ

Rok: Nakon inoviranja procjene ugroženosti i donošenja planova zaštite od požara općina, u skladu sa propisom iz člana 22., stav 4., Zakona.

5. Uraditi i donijeti planove zaštite od požara Kantona i općina u skladu sa članovima 14. i 15., stav 1., tačka 4., odnosno članom 16., stav 1., tačka 5., i članom 17., stav 1., tačka 4., Zakona.

Nositelj: KUCZ i OSCZ

Rok: Nakon donošenja propisa iz člana 22., stav 4. Zakona od strane Vlade Federacije BiH.

6. Utvrditi potrebu i opravdanost formiranja profesionalne zajedničke vatrogasne jedinice za gašenje požara na području kantona na osnovu člana 14., stav 1., tačka 6., Zakona.

Nositelj: Radna grupa.

Rok: Nakon inoviranja procjene ugroženosti Kantona i općina i donošenja planova zaštite od požara Kantona i općina u skladu sa propisom iz člana 22., stav 4., Zakona.

7. Izvršiti detaljnu analizu organizacije zaštite od požara u općinama i načina provedbe člana 16., stav 1., tačka 3., Zakona:

- u općinama Tuzla, Gračanica, Lukavac, Srebrenik, Kalesija i Banovići, u kojima postoje vatrogasne jedinice u okviru OSCZ,

- u općini Gradačac u kojoj postoji vatrogasna jedinica ali nije u okviru OSCZ,

- u općinama Čelić i Kladanj u kojima postoje

dobrovoljne vatrogasne jedinice,

- u općinama Doboj Istok, Sapna i Teočak i Živinice u kojima ne postoji nikakav oblik vatrogasne jedinice,

- u okviru navedene analize detaljno elaborirati mogućnost i način primjene člana 141., Zakona, posebno za općine Doboj Istok, Sapna, Kladanj i Teočak.

Nositelj: Radna grupa

Rok: Nakon inoviranja procjene ugroženosti i donošenja planova zaštite od požara općina, u skladu sa propisom iz člana 22., stav 4., Zakona.

8. Izvršiti detaljnu analizu stanja vatrogasnih jedinica odnosno provedbe planova zaštite od požara u Kantonu i općini i preduzeti potrebne mjere u cilju poboljšanja stanja.

Nositelj: KUCZ i OSCZ

Rok: Nakon donošenja planova zaštite od požara Kantona i općina, u skladu sa propisom iz člana 22., stav 4., Zakona.

9. Osigurati potrebna finansijska sredstva u budžetu Kantona i općina za zaštitu od požara i vatrogastvo, u skladu sa odabranom metodom sistema zaštite od požara i vatrogastva na Kantonu i općinama a u skladu sa članom 14., stav 1., tačka 7., odnosno članom 16., stav 1., tačka 6., Zakona.

Nositelj: Vlada kantona i općinski načelnici

Rok: U skladu sa stepenom primjene Zakona.

10. Iz neutrošenih i tekućih sredstava posebne naknade Kantona i općina, iz člana 180., Zakona o zaštiti i spašavanju, usmjeriti dio sredstava za zaštitu od požara i opremanje vatrogasnih jedinica.

Nositelj: KUCZ i OSCZ

Rok: 2010. godina

11. Uraditi promjene i dopune pravilnika o unutrašnjoj organizaciji KUCZ i OSCZ i u skladu sa članom 171. Zakona.

U okviru KUCZ planirati organizacijsku jedinicu za zaštitu od požara i vatrogastvo prema članu 15., stav 2., Zakona i inspektora za zaštitu od požara i inspektora za vatrogastvo u skladu sa članom 148. Zakona.

U okviru OSCZ planirati organizacijsku jedinicu za zaštitu od požara i vatrogastvo u kojoj će pored vatrogasne jedinice biti planiran najmanje jedan državni službenik za te poslove, u skladu sa članom 17., stav 2., Zakona.

Nositelj: Vlada kantona i općinski načelnici

Rok: Jun 2010. godine.

Program implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona, prihvatila Vlada Tuzlanskog kantona, Zaključkom broj 02/1-02-13837/2010 od 20.05.2010. godine

## **INFORMACIJA O STANJU ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA**

### **1. Uvod**

U industrijskim postrojenjima koja su locirana na području Tuzlanskog kantona (TK) zastupljeni su tehnološki procesi pri kojima se razvijaju visoke temperature, a kao sirovine se koriste lako zapaljive, eksplozivne, agresivne i toksične materije. U rudnicima se, u eksploataciji uglja, upotrebljavaju razne vrste eksplozivna. U gotovo svim općinama postoje brojna skladišta lakozapaljivih, agresivnih, toksičnih i eksplozivnih materija. Sve navedeno znatno podiže stepen ugroženosti od požara u industrijskim postrojenjima, a indirektno utiče na podizanje stepena ugroženosti od požara u graničnim područjima, gdje su vrlo često, na nedovoljnoj udaljenosti, locirani stambeni, poslovni i drugi objekti.

Industrijska postrojenja koja predstavljaju veliku opasnost zbog rizika od izbijanja požara: Global Ispak Koksna industrija, Lukavac, Fabrika Sode Lukavac, "Polihem", Tuzla, "Dita", Tuzla, Fabrika soli, Tuzla, Termoelektrana, Tuzla, Rudnici uglja: Kreka, Banovići i Đurđevik, kao i sva druga postrojenja koja, u svom radu, koriste lako zapaljive i eksplozivne materije.

U svim općinama, na benzinskim pumpama, koje su u velikom broju locirane u središtima naselje-

nih mjesta, nalaze se rezervoari zapaljivih tečnosti i gasova. U svim općinama postoje, također, brojni rezervoari zapaljivih tečnosti i gasova u toplanama za zagrijavanje stanova u stambenim zgradama i individualnim stambenim objektima.

Industrijska postrojenja i stambeni objekti, u industrijski razvijenim općinama TK, mogu biti područja zahvaćena požarima za čiju bi lokalizaciju i gašenje bilo neophodno angažiranje znatnih materijalno-tehničkih sredstava (MTS) i ljudskih potencijala.

Gašenje požara, posebno požara širih razmjera, u velikim stambenim blokovima i visokim stambenim zgradama, naročito u općinama: Tuzla, Lukavac, Banovići, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Srebrenik i Živinice, kao i gašenje požara na industrijskim postrojenjima, predstavlja veliki problem zbog nedostatka odgovarajućih MTS i druge opreme za gašenje požara u profesionalnim vatrogasnim jedinicama (PVJ), industrijskim vatrogasnim jedinicama (IVJ) i dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama (DVJ), kao i zbog nedovoljnog broja dobro osposobljenih i opremljenih vatrogasaca.

Statistički posmatrano, u posljednjih nekoliko godina, na području TK, registrovano je oko 1.100 požara godišnje, od kojih većina otpada na požare

Br.	Vrsta požara	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno:
1	Stambeni objekti	10	11	14	13	11	8	14	7	9	12	13	15	<b>137</b>
2	Poslovni objekti	1	-	6	1	4	5	2	1	-	4	-	3	<b>27</b>
3	Sportski objekti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<b>-</b>
4	Industrijski objekti	1	-	-	-	-	1	-	2	1	2	-	1	<b>8</b>
5	Pomoćni objekti	6	4	6	7	5	5	8	3	3	7	2	-	<b>56</b>
6	Infrastrukt. objekti	1	1	-	2	2	1	4	3	1	3	3	-	<b>21</b>
7	Šumski požari	-	-	4	24	4	-	-	6	1	2	5	2	<b>48</b>
8	Nisko rastinje	-	6	17	45	12	-	8	11	16	17	7	-	<b>139</b>
9	Kontejneri	126	86	84	35	18	6	12	5	8	45	69	28	<b>522</b>
10	Dimnjaci	14	18	17	2	1	1	-	-	-	7	7	8	<b>75</b>
11	Motorna vozila	4	7	5	5	3	5	11	4	12	9	5	7	<b>77</b>
12	Ostalo (sijena, deponije smeća)	3	10	9	10	22	8	17	18	13	17	15	3	<b>145</b>
	<b>UKUPNO:</b>	<b>166</b>	<b>143</b>	<b>162</b>	<b>144</b>	<b>82</b>	<b>40</b>	<b>76</b>	<b>60</b>	<b>64</b>	<b>125</b>	<b>126</b>	<b>67</b>	<b>1255</b>

Tabela broj 1: Broj i vrsta registrovanih požara, na području TK, u 2009 godini.

## Protivpožarna zaštita

Općina Vrste požara	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	Σ
Stambeni objekti	7	-	2	6	14	6	2	23	-	18	-	39	20	137
Poslovni objekti	2	-	2	3	1	2	1	2	-	2	-	10	2	27
Sportski objekti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Industrijski objekti	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	8
Pomoćni objekti	2	-	1	6	5	5	1	6	-	7	1	19	3	56
Infrastrukturni objekti	2	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	12	4	21
Šumski požari	4	-	-	6	1	4	1	4	-	13	3	6	6	48
Nisko rastinje	10	-	-	5	15	1	3	25	1	17	1	51	10	139
Kontejneri	14	-	-	5	2	1	-	23	-	62	-	412	3	522
Dimnjaci	3	-	-	7	2	2	-	6	-	2	-	49	4	75
Motorna vozila	6	-	1	1	4	5	-	14	-	11	-	28	7	77
Ostalo (sijena, deponije smeća i sl.)	9	-	1	12	6	6	-	22	-	12	-	68	1	145
<b>UKUPNO:</b>	<b>60</b>	<b>-</b>	<b>8</b>	<b>54</b>	<b>51</b>	<b>32</b>	<b>8</b>	<b>127</b>	<b>1</b>	<b>144</b>	<b>5</b>	<b>695</b>	<b>70</b>	<b>1255</b>

**Tabela broj 2: Pregled registrovanih požara, po općinama, u 2009 godini.**

koji nisu u većoj mjeri ugrozili živote ljudi.

Najviše požara se dešava na: kontejnerima, stambenim objektima, niskom rastinju, deponijama smeća, sijenima i slično. Učestalost šumskih i požara na niskom rastinju, tokom godine oscilira, a njihov broj se u ljetnom periodu povećava. Najmanje požara se desi na industrijskim objektima.

JP "Šume TK", Kladanj u svom sastavu imaju četiri šumska gazdinstva čija ukupna površina pod šumama iznosi 72.435,20 ha. Privatne šume, na području TK, zauzimaju površinu od 47.004,00 ha. Na izbijanje šumskih požara najviše utiče vegetacija (zastupljenost vrsta drveća) i antropogeni faktor (rizik od čovjeka).

Najveću opasnost predstavljaju požari u borovoj, jelovoj i drugoj zimzelenoj šumi, dok je manja opasnost od izbijanja i širenja požara u listopadnim šumama (hrast, bukva, breza i slično).

Dosadašnji podaci govore da je, u najvećem broju slučajeva, neposredni uzrok izbijanja svih vrsta požara, na području TK, ljudski faktor.

Najveći broj registrovanih požara bili su požari manjeg intenziteta i ugašeni su, bez većih problema, isti dan kada su se i desili.

Nije registrovan niti jedan požar velikih razmjera.

U nekoliko slučajeva požari su imali za posledicu totalno uništenje stambenih objekata te je pričinjena znatna materijalna šteta.

Prema podacima JP "Šume TK" Kladanj, štete od šumskih požara, u 2009. godini, u Šumskim gazdinstvima (ŠG) kojima upravlja navedeno JP iznose ukupno **12.795,12 KM** (ŠG "Konjuh"- 576,81 KM, ŠG "Sprečko"- 10.447,00, i ŠG "Vlaseničko"- 1.771,31 KM). U 2009. godini nisu registrovane štete od požara, u šumama koje su u privatnom vlasništvu.

Načelno se može konstatovati da postojeće snage za gašenje požara u općinama mogu efikasno djelovati u slučaju požara manjeg do srednjeg intenziteta, a u slučaju istovremenog izbijanja većih požara u više općina, postojeće snage su nedovoljne (osim u općini Tuzla), kako zbog nedovoljnog broja vozila za gašenje požara i druge vatrogasne opreme, tako i zbog nedovoljnog broja profesionalnih vatrogasaca.

Usvajanjem, u Parlamentu Federacije BiH, **Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji je objavljen u "Službenim**

novinama F BiH" broj 64/09, stvoreni su zakonski preduslovi da se, nakon donošenja odgovarajućih podzakonskih akata iz ove oblasti, problematika zaštite od požara i vatrogastva rješava na kvalitetniji način.

### 2. Stanje zaštite od požara i vatrogastva, u općinama, na području TK

#### 2.1. Banovići

##### 2.1.1. Uvod

Na području općine većina preduzeća, u proizvodnom procesu, koristi lako zapaljive, eksplozivne, agresivne i druge opasne materije, što predstavlja veliku potencijalnu opasnost od izbijanja požara.

Velika površina općine Banovići nalazi se pod šumama (oko 1.202 ha), a činjenica da brojne saobraćajnice, koje vode kroz šumska područja, na kojima se odvija saobraćaj motornih vozila, značajno povećava mogućnost izbijanja šumskih požara.

Najugroženija šumska područja su sljedeći gospodarski odjeli (GO): "Oskova" i "Turija", gdje je ugroženost od šumskih požara definisana kao "veoma velika" i "velika".

Planom zaštite šuma od požara JP "Šume Tuzlanskog kantona" Kladanj, za 2009 godinu, definirana su područja posebno ugrožena od požara na području općine Banovići, a u sklopu tog plana se nalazi i Operativno-tehnički plan gašenja šumskih požara, kao i sve mjere protivpožarne zaštite, plan osmatranja i kontrola područja kojim gazduje JP "Šume TK", odnosno "Šumarija" Banovići.

U općinskoj Procjeni ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća navedeno je 14 privrednih društava, javnih ustanova, javnih preduzeća i benzinskih pumpi, sa veoma izraženim stepenom požarne opasnosti. Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara, kroz koje svakodnevno prolazi veliki broj građana, što u slučaju izbijanja požara, predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini je registrovano 60 požara: stambeni objekti-7, poslovni objekti-2, industrijski objekti-1, pomoćni objekti-2, infrastrukturni objekti-2, šumski požari-4, nisko rastinje-10, kontejneri-14, dimnjaci-3, motorna vozila-6, sijena i deponije smeća -9.

##### 2.1.2. Organizovanost zaštite od požara

Profesionalna vatrogasna jedinica (PVJ) Banovići, koja organizaciono nije u sastavu Općinske službe civilne zaštite (OSZ), ima 13 vatrogasaca i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca. PVJ raspolaže sa slijedećim materijalno-tehničkim sredstvima (MTS) i opremom: 4 kamiona-cisterne i 1 džip "Nisan", crijeva-30, pumpe-3, agregat-1, naprt-

njače-6, uniforme-15, kacige-15, zaštitne cipele-15, zaštitne maske-15, izolacioni kaput-6 i radio stanice-10.

Na području općine ima 48 uličnih hidranata (11-nisu u funkciji, 37-u funkciji).

##### 2.1.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH (u daljem tekstu Zakon o zaštiti od požara).

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

U općini nije formirana specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema PVJ je zastarjela.

#### 2.2. Čelić

##### 2.2.1. Uvod

Veliko područje općine Čelić (80%) čine šumski predjeli, tako da tokom proljeća i ljeta postoji velika opasnost od izbijanja šumskih požara. Šumsko gazdinstvo iz sastava JP Šume TK, koje upravlja i koristi šume u društvenoj svojini, provodi i odgovarajuće organizaciono-tehničke mjere zaštite od požara, kao i gašenja požara.

OSZ nije dostavila izvještaj o registrovanim požarima, na području općine, u 2009. godini.

##### 2.2.2. Organizovanost zaštite od požara

DVJ, koja funkcioniše od 1998. godine, ima 28 vatrogasaca i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca.

DVJ raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: 1 kamion Mercedes (prateća cisterna), crijeva-10, pumpe-2, ljestve-2, odijela-20, čizme-20, maske i opasači- 20, radio stanice-2.

Na području općine ima 40 uličnih hidranata (10-nisu u funkciji, 30-u funkciji).

##### 2.2.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

U općini nije formirana specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema DVJ je zastarjela.

#### 2.3. Dobož-Istok

##### 2.3.1. Uvod

Od ukupne površine općine, oko 40 % obuhvataju šumska područja. Zastupljena je kategorija niskih

šuma, a preovladava listopadno drvo.

U slučaju šumskih požara većih razmjera na teško pristupačnom terenu, procjenjuje se, da bi za gašenje požara bilo potrebne veće vatrogasne snage. U 2009. godini je registrovano 8 požara: stambeni objekti-2, poslovni objekti-2, industrijski objekti-1, pomoćni objekti-1, motorna vozila-1, sijena i deponije smeća -1.

### 2.3.2. Organizovanost zaštite od požara

Svi požari se gase angažovanjem mještana ili PVJ Gračanica, na komercijalnoj osnovi.

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu koja ima 17 pripadnika.

Na području općine ima 19 uličnih hidranata i svi su u funkciji.

### 2.3.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U općini Doboj-Istok ne postoji nikakav organizovani subjekt za zaštitu od požara i gašenje požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

## 2.4. Gračanica

### 2.4.1. Uvod

Požarno opterećenje općine karakteriše nekoliko specifičnosti: položaj naselja, gustina stanovništva, vrsta i spratnost građevinskih objekata, raspored i vrsta proizvodnih pogona, lokacija objekata za skladištenje i distribuciju motornih goriva, veličina površine pod šumama, vrsta šumskih kultura, mogućnost snabdijevanja vodom, mogućnost pristupa vatrogasnih vozila objektima koji su zahvaćeni požarom i drugo.

Općinu Gračanica karakterišu gusto naseljena područja u kojima se, zbog postojanja velikog požarnog opterećenja, vrši kontinuirano provođenje preventivnih i drugih mjera zaštite i spašavanja od požara. Sva naseljena mjesta imaju vodovodnu infrastrukturu, ali se količina vode u ljetnim mjesecima znatno smanjuje, te je potrebno odrediti alternativne izvore za potrebe gašenja požara. U naseljima, također, ne postoji vanjska hidrantska mreža.

U šumama su zastupljene kulture smrče i bora, kao i površine niskog rastinja i grmlja, što predstavlja veliki rizik za izbijanje požara na otvorenom.

Mreža šumskih puteva je nedovoljna i u lošem stanju, što predstavlja značajan problem kod gašenja šumskih požara.

Od proizvodnih postrojenja zastupljeni su ka-

paciteti iz oblasti: drvne, kožarske, tekstilne, metalne industrije za preradu plastičnih masa. Postoji, također, i veliki broj benzinski pumpi i nekoliko velikih tržnih centara, u kojima se svakodnevno nalazi veliki broj ljudi. Sve to doprinosi povećanju faktora rizika od požara i postavlja visoke zahtjeve u pogledu brzine intervencije i korištenju sredstava za gašenje požara.

U 2009. godini je registrovano 54 požara: stambeni objekti-6, poslovni objekti-3, industrijski objekti-3, pomoćni objekti-6, šumski požari-6, nisko rastinje-5, kontejneri-5, dimnjaci-7, motorna vozila-1, sijena i deponije smeća-12.

### 2.4.2. Organizovanost zaštite od požara

PVJ organizaciono djeluje u sastavu OSCZ Gračanica, a u svom sastavu ima 12 profesionalnih vatrogasaca i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca.

PVJ raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: 2 auto cisterne i 1 WV kombi, crijeva-5, pumpe -1, naprtnjače-6, odijela-12, kacige-12, čizme-12, maske-8, radio stanice-5 i repertor-1.

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 27 pripadnika.

Na području općine ima 21 ulični hidrant (6-nisu u funkciji, 15-u funkciji).

### 2.4.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Postojeći općinski Plan zaštite od požara nije usklađen sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema PVJ je zastarjela.

## 2.5. Gradačac

### 2.5.1. Uvod

Najveći dio teritorije općine zauzimaju poljoprivredne površine-54%, šumske površine-28%, stambena naselja-15% i ostalo-3%. Procjenjuje se da na području općine postoji velika opasnost od izbijanja šumskih i drugih vrsta požara. Poseban problem predstavlja gašenje šumskih požara u područjima koja su kontaminirana minskoeksplozivnim sredstvima (MZ: Tramošnica, Turić, Požarike, Ledenice, Vučkovci, Jasenica, Rajska, Zelinja i Međiđa).

Na području općine Gradačac locirano je više industrijskih pogona (u centru općine) iz oblasti: tekstilne, metalne, duhanske, hemijske, drvne, prehrambene i industrije gume. Izgrađene su i brojne benzinske pumpe, pretakališta goriva i manji indus-



trijski pogoni različite namjene, u skoro svim MZ. U poslovnim zonama u MZ: Kerep i Ormanica lociran je veći broj skladišnih objekata.

Najveći broj građevinskih objekata izgrađen je od savremenih građevinskih materijala (opeka, kamen i beton). Uz stambene objekte na području općine se grade gospodarski objekti za držanje stočne hrane i raznih zapaljivih materijala, sušnice duhana, voća i mesa. Sve navedeno predstavlja potencijalno veliku požarnu opasnost.

Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara, kroz koje svakodnevno prolazi veliki broj građana, što u slučaju izbijanja požara, predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini je registrovan 51 požar: stambeni objekti-14, poslovni objekti-1, pomoćni objekti-5, infrastrukturni objekti-1, šumski požari-1, nisko rastinje-15, kontejneri-2, dimnjaci-2, motorna vozila-4, sijena i deponije smeća – 6.

### 2.5.2. Organizovanost zaštite od požara

PVJ, koja organizaciono nije u sastavu OSCZ, ima 16 vatrogasaca, i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca.

PVJ raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: 1 navalno vozilo, 1 prateća cisterna i 1 specijalno vozilo, pumpe, kompresori, crijeva, ljestve, agregati, čizme i cipele-8, maske-8, uniforme-8, vjetrovke-8, radio stanice (mobilne i stacionarne)-6.

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 18 pripadnika.

Na području općine ima 24 uličnih hidranata (2 -nisu u funkciji, 22-u funkciji).

### 2.5.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema PVJ je zastarjela.

## 2.6. Kalesija

### 2.6.1. Uvod

Na području općine locirano je više proizvodnih kapaciteta za preradu drveta, proizvodnju namještaja i promet naftnih derivata. Zastupljenost velikih poljoprivrednih površina i šumskih kompleksa, te vrlo zgusnuta naseljena mjesta i jako izražen saobraćaj motornih vozila na magistralnom putu, predstavljaju veliku potencijalnu opasnost za izbijanje požara.

Područje općine spada, po kriterijima iz ove

oblasti, u grupu srednjeg požarnog opterećenja. Prilikom izbijanja požara većih razmjera, bila bi ugrožena značajna materijalna dobra, a stepen ugroženosti zavisi, pored ostalih faktora, od mjesta nastanka požara i meteoroloških uslova za vrijeme trajanja požara.

Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara kroz koje svakodnevno prolazi veći broj građana, što u slučaju izbijanja požara, predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini su registrovana 32 požara: stambeni objekti-6, poslovni objekti-2, pomoćni objekti-5, šumski požari-4, nisko rastinje-1, kontejneri-1, dimnjaci-2, motorna vozila-5, sijena i deponije smeća-6.

### 2.6.2. Organizovanost zaštite od požara

PVJ, koja organizaciono djeluje u sastavu OSCZ, raspolaže sa 9 vatrogasaca od kojih 6 vatrogasaca imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca, a 3 vatrogasca nemaju položen navedeni ispit.

PVJ raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: 3 navalna vozila, 1 dostavno vozilo, 1 terensko vozilo, pumpe-3, crijeva-10, agregati-2, električne muljarica-2, izol. aparat-8 i druga vatrogasna oprema, šljemovi-8, zaštitno odijelo-8, opasači-5, zaštitni jastuci-1, naprtnjače-10 radio stanice-4 i mobiteli-7.

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 17 pripadnika.

Na području općine postoje 22 ulična hidranta (10-nisu u funkciji, 12-u funkciji).

### 2.6.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Postojeći općinski Plan zaštite od požara nije usklađen sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema PVJ je zastarjela.

## 2.7. Kladanj

### 2.7.1. Uvod

Na području općine Kladanj, pod šumama se nalazi površina od oko 25.500 ha od čega je oko 45% pod četinarskim šumama, što predstavlja veliku potencijalnu opasnost od izbijanja požara većih razmjera. Pojedina šumska područja su veoma nepristupačna (naselja: Drum, Borak, Duga i Hrastovačka mahala, Plahovići, Crijevčići, Brgule i Buševo), pa je otežan i sam pristup lokaciji, u slučaju izbijanja požara.

U općini je locirano više firmi koje u svom proizvodnom procesu koriste lako zapaljive materije, što

## Protivpožarna zaštita

predstavlja potencijalnu opasnost od izbijanja požara. Olakšavajuća okolnost je činjenica da su ovi objekti na većoj udaljenosti jedni od drugih, pa je smanjena mogućnost prenošenja požara sa objekta na objekat.

U 2009. godini je registrovano 8 požara: stambeni objekti -2, poslovni objekti-1, pomoćni objekti-1, šumski požari-1, nisko rastinje-3.

### 2.7.2. Organizovanost zaštite od požara

DVJ Kladanj ima 5 vatrogasaca, od kojih 3 vatrogasca imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca, a 2 vatrogasca nemaju položen navedeni ispit.

DVJ raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: 2 kamiona cisterne, crijeva-10, pumpe-1, ras-tegljive ljestve-2, ima određeni broj odijela, šljemova i maski, radio stanice-2 i mobiteli-2.

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 29 pripadnika.

Na području općine ima 9 uličnih hidranata (5-nisu u funkciji, 4-u funkciji).

### 2.7.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica. Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema DVJ je zastarjela.

## 2.8. Lukavac

### 2.8.1. Uvod

Požarnu ugroženost općine Lukavac karakteriše postojanje velikih šumskih kompleksa, velikih površina pod usjevima, kao i razvijena i raznovrsna industrijska (hemijska i industrija cementa) i zanatska dje-

latnost, te povećana gustina naseljenosti u centralnom dijelu općine.

Šumski kompleksi, koji zahvataju 37 % površine općine, osjetljivi su na požare, jer se koriste i kao mjesta za odmor-izletišta.

Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara kroz koje svakodnevno prolazi veći broj građana, što u slučaju izbijanja požara predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini je registrovano 127 požara: stambeni objekti-23, poslovni objekti-2, pomoćni objekti-6, infrastrukturni objekti-2, šumski požari-4, nisko rastinje-25, kontejneri-23, dimnjaci-6, motorna vozila-14, sijena i deponije smeća -22.

### 2.8.2. Organizovanost zaštite od požara

PVJ Lukavac, koja se organizaciono nalazi u stavu OSCZ, ima 18 vatrogasaca i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca.

PVJ raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: 4 vatrogasna i jedno tehničko vozilo, pumpe visokog pritiska-2, naprtnjače-12, ljestve-12, crijeva-35, opasač-15, izolacioni aparat-3, uniforme-18, čizme-18, spusnice-1 i radio stanice-6.

U pravnim subjektima, na području općine, formirane su dvije IVJ: GIKIL Lukavac (23 vatrogasca) i Fabrika Sode Lukavac (7 vatrogasaca).

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 19 pripadnika.

Na području općine ima 37 uličnih hidranata (6 -nisu u funkciji, 31-u funkciji).

### 2.8.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema PVJ je zastarjela.

## 2.9. Sapna

### 2.9.1. Uvod

U općini se nalaze veliki šumski kompleksi u kojima je znatna zastupljenost bjelogorične šume, što u određenoj mjeri predstavlja manju opasnost od izbijanja šumskih požara, u odnosu na četinarske šume. Zbog konfiguracije terena i slabo izgrađene putne infrastrukture na području općine, prilazi šumama su veoma nepristupačni, tako da je za gašenje požara vrlo teško koristiti mehanizaciju, pa se u akcijama gašenja požara angažuje lokalno stanovništvo, uz korištenje priručnih sredstava. Problem na određenim područjima, predstavljaju i minska polja.

Na području općine ima nekoliko manjih pogo-



na za preradu drveta i dvije benzinske pumpe, što predstavlja određenu opasnost od izbijanja požara. Od građevinskih objekata najveća zastupljenost je individualnih građevinskih objekata niske spratnosti što predstavlja manju požarnu opasnost.

U 2009. godini je registrovan 1 požar: nisko rastinje-1.

### 2.9.2. Organizovanost zaštite od požara

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 21 pripadnika.

Na području općine ima 6 uličnih hidranata i svi su u funkciji.

### 2.9.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U općini Sapna ne postoji nikakav organizovani subjekt za zaštitu od požara i gašenje požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

## 2.10. Srebrenik

### 2.10.1. Uvod

Značajna požarna ugroženost općine Srebrenik posljedica je postojanja šumskih kompleksa, velikih površina pod usjevima kao i razvijena i raznovrsna industrijska i zanatska djelatnost. Povećana gustina naseljenosti je u centralnom i južnim dijelu općine. Na području općine locirani su sljedeći privredni i drugi objekti koji predstavljaju potencijalnu opasnost za izbijanje požara: terminali naftnih derivata–1, drveno-prerađivački kapaciteti–14, poliuretanska pjena–1, tekstilna industrija–3, proizvodnja PVC stolarije–5, asfaltna baza–1, pogoni koji koriste plin–6, veliko skladište boja i lakova–1, benzinske pumpe–10. Izbijanje požara na navedenim objektima, koji su požarno najopterećeniji, u vrlo kratkom vremenskom periodu mogao bi prerasti u akcident, a zatim i u katastrofu.

Šumski kompleksi, koji zahvataju 22 % površine općine, osjetljivi su na požare, jer se koriste i kao mjesta za izletišta.

Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara kroz koje svakodnevno prolazi veći broj građana, što u slučaju izbijanja požara predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini su registrovana 144 požara: stambeni objekti-18, poslovni objekti-2, pomoćni objekti-7, šumski požari-13, nisko rastinje-17, kontejneri-62, dimnjaci-2, motorna vozila-11, sijena i deponije smeća-12.

### 2.10.2. Organizovanost zaštite od požara

PVJ, koja je organizovana u sastavu OSCZ, ima 14 vatrogasaca i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca.

Na području općine ima 11 uličnih hidranata (5 -nisu u funkciji, 6-u funkciji).

### 2.10.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Postojeći Plan zaštite od požara nije usklađen sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

U općini nije formirana specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema PVJ je zastarjela.

## 2.11. Teočak

### 2.11.1. Uvod

U općini Teočak postoje značajni šumski kompleksi i predjeli niskog rastinja, tako da postoji velika mogućnost izbijanja šumskih požara i drugih požara na otvorenom prostoru. U periodu od proljeća do zime naročito su izražene pojave požara na niskom rastinju, čiji je uzrok, u većini slučajeva, ljudska nemarnost. Veliki problem, kod gašenja požara, predstavljaju zaostala minska polja (Vis, Nakića kosa, Orlović, Vranjec, Mali i Veliki Greben, Prosjeka, Stražba, Pri-soje, Cer, Osoje, Baščica, Pečanika, Lisičine i Bjelovnice).

U 2009. godini je registrovano 5 požara: pomoćni objekti-1, šumski požari-3, nisko rastinje-1.

### 2.11.2. Organizovanost zaštite od požara

U općini ne postoji nikakav organizovani oblik zaštite od požara. Svi požari gase se uz pomoć lokalnog stanovništva, ili angažovanjem vatrogasnih jedinica sa područja drugih općina.

Na području općine postoje 32 ulična hidranta i svi su u funkciji.

### 2.11.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U općini Teočak ne postoji nikakav organizovani subjekt za zaštitu od požara i gašenje požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

U općini nije formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu.

## 2.12. Tuzla

### 2.12.1. Uvod

Na području općine locirano je više proizvodnih i termoenergetskih postrojenja koji su, prema požarnoj ugroženosti, razvrstani u nekoliko kategorija, od K-1 (najveća požarna ugroženost) do K-5 (najmanja požarna ugroženost).

Objekti razvrstani po kategorijama požarne ugroženosti:

K-1: Termoelektrana Tuzla, u čijim se pogonima nalaze velike količine zapaljivih i lako zapaljivih tečnosti, te pogon elektrolize vode, namjenjen za dobijanje vodonika, koji spada u grupu lakozapaljivih i eksplozivnih gasova.

K-2: Mlinovi gdje se proizvodi brašno, objekti klasirani u rudnicima uglja i sve benzinske pumpe.

K-3: Pogoni za mehaničku preradu i obradu drveta, stambeni i javni objekti koji mogu da prime više od 500 lica (bolnice, Dom zdravlja, škole, univerzitetski objekti, sportske dvorane i slični objekti).

K-4: Pogoni za topljenje, livenje i obradu metala, kotlovnice, transformatorske stanice i javni, poslovni i stambeni objekti koji mogu da prime od 100 do 500 lica.

K-5: Pogoni u kojima se radi sa negorivim materijama kao i hladnim i mokrim materijama (proizvodnja: soli, mlijeka, piva, sokova, deterdženata i slično), javni, poslovni i stambeni objekti koji mogu da prime od 20 do 100 lica.

Šume i šumsko zemljište na području općine zahvata 34,5% ukupne površine općine. U strukturi šuma dominiraju izdanačke šume (76,3%) i visoke šume (16,1%). Najveću opasnost predstavljaju požari u borovoj i jelovoj šumi, kao i u drugim zimzelenim šumama, a ta opasnost je najveća u ljetnom periodu, za vrijeme visokih temperatura vazduha i kada prevladavaju suhi ljetni vjetrovi. Posebno su ugrožene šumske kulture u blizini puteva i naseljenih mjesta.

Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara kroz koje svakodnevno prolazi veći broj građana, što u slučaju izbijanja požara predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini je registrovano 695 požara: stambeni objekti-39, poslovni objekti-10, industrijski objekti-1, pomoćni objekti-19, infrastrukturni objekti-12, šumski požari-6, nisko rastinje-51, kontejneri-412, dimnjaci-49, motorna vozila-28, sijena i deponije smeća-68.

### 2.12.2. Organizovanost zaštite od požara

Profesionalna vatrogasna brigada (PVB), koja djeluje kao samostalna tehnička služba u općini, u svom sastavu ima 82 vatrogasaca i svi imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca. Pripadnici PVB su dobro obučeni i opremljeni za gašenje svih vrsta po-

žara. PVB može odgovoriti svim zadacima iz oblasti zaštite od požara, na bilo kojem mjestu i u bilo koje vrijeme.

PVB raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: Cisterna Tam 5500, Fap 15-20 1000 kg, Iveco Daily 65C17, Mercedes 13-17, Tam 80 TS, Mercedes 1213, Mercedes 19-26 autoljstve, Tam 190 autocisterna, Tam 170T autocisterna, Daimler Benz tehničko vozilo, Tam 5500 za prah, Tam 80T 2,6-navalno, Man TGM, VW Caravelle-kombi, pumpe (motorne i potapajuće), agregati (monofazni i trofazni), ljestve, generatori za pjenu, pile za asfalt i beton, ventilatori, pp aparati, vatrogasna odijela (cipele, košulje, majice, jakne i šljemove, intervencijske pantalone i sl.) i određeni broj sredstava veze.

Na području općine ima 1.770 uličnih hidranta (50-nisu u funkciji, 1720-u funkciji).

### 2.12.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Postojeći općinski Plan zaštite od požara nije usklađen sa Zakonom o zaštiti od požara.

U pravnim subjektima, na području općine, nema formiranih vatrogasnih jedinica.

U općini nije formirana specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu.

## 2.13. Živinice

### 2.13.1. Uvod

Šumsko područje u općini Živinice (južni, jugozapadni i zapadni dio općine) nije proglašeno od strane JP "Šume TK" Kladanj, kao značajno ugroženo od izbijanja šumskih požara.

Proizvodna postrojenja su locirana: u Industrijskoj zoni (Maline), u zoni užeg područja grada ("Konjuh" Živinice), u širem području grada "Energopetrol" i u prigradskom naselju "Rudnik mrkog uglja" Đurđevik.

Na području općine postoji veći broj trgovačkih centara kroz koje svakodnevno prolazi veći broj građana, što u slučaju izbijanja požara, predstavlja veliku opasnost za bezbjednost građana.

U 2009. godini je registrovano 70 požara: stambeni objekti-20, poslovni objekti-2, industrijski objekti-2, pomoćni objekti-3, infrastrukturni objekti-4, šumski požari-6, nisko rastinje-10, kontejneri-3, dimnjaci-4, motorna vozila-7, sijeno i deponije smeća -1.

OSC je, u proteklom periodu, više puta upućivala prijedloge općinskom načelniku za formiranje PVJ. Općinsko vijeće Živinice donijelo je Odluku o formiranju PVJ koja do sada nije realizovana.

### 2.13.2. Organizovanost zaštite od požara

Na gašenju požara svih vrsta angažuje se IVJ Rudnika uglja Đurđevik, koja ima 12 vatrogasaca i svi

## Protivpožarna zaštita

imaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca. Po potrebi se, za gašenje požara, angažuje i PVJ iz općine Kalesija.

IVJ Rudnika uglja Đurđevik raspolaže sa slijedećim MTS-om i opremom: jedno komandno vozilo, tri vatrogasna vozila, jedno tehničko vozilo, pumpa-1, ljestve-1, čamac-1, crijeva-10, naprtnjače-10, kabalice-13, kacige-10, opasači-7, izolacioni aparati-2, uniforme-13, maske-5, radio stanice-2 i stacionarna stanica-1.

U pravnim subjektima, na području općine, formirane su 3 IVJ: Konjuh Živinice (23 vatrogasca), Rudnik mrkog uglja Đurđevik (12 vatrogasaca) i Energopetrol-PC Živinice (18 vatrogasaca).

U općini je formirana, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, specijalizovana jedinica civilne zaštite za protivpožarnu zaštitu i ima 18 pripadnika.

Na području općine ima 48 uličnih hidranata (1 -nije u funkciji, 47-u funkciji).

### 2.13.3. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara

Nije urađen općinski Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

U općini Živinice ne postoji PVJ.

Postojeća MTS-a i vatrogasna oprema IVJ Rudnika uglja Đurđevik je zastarjela.

### 2.14. Organizovanost zaštite od požara na TK

#### 2.14.1. Zbirni pregled

1. U sastavu 7 PVJ nalaze se ukupno 154 vatrogasca sa položenim ispitom za profesionalnog vatrogasca.

U DVJ (Čelić i Kladanj) angažovan je ukupno 31 vatrogasac sa položenim ispitom za profesionalnog vatrogasca (28 u DVJ Čelić i 3 u DVJ Kladanj). Dva vatrogasca u DVJ u Kladnju nemaju položen ispit za profesionalnog vatrogasca. U IVJ Rudnika mrkog uglja Đurđevik nalazi se 12 vatrogasaca sa položenim ispitom za profesionalnog vatrogasca.

2. PVJ su organizovane u sastavu OSCZ u općinama: Gračanica, Kalesija, Lukavac i Srebrenik.

3. U općini Živinice poslove protivpožarne zaštite obavlja IVJ Rudnika mrkog uglja Đurđevik.

4. Jedinice civilne zaštite specijalizovane namjene za protivpožarnu zaštitu, formirane su, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, u slijedećim općinama: Doboj-Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Sapna i Živinice, a imaju ukupno 166 pripadnika.

5. IVJ postoje, samo u slijedećim pravnim subjektima: Fabrika sode Lukavac (7 profesionalnih vatrogasaca), GIKIL Lukavac (23 profesionalna vatroga-

saca), Konjuh Živinice (23 profesionalna vatrogasaca), Rudnik mrkog uglja Đurđevik (12 profesionalnih vatrogasaca) i Energopetrol PC Živinice (18 profesionalnih vatrogasaca).

6. Procjenjuje se da PVJ i DVJ u svim općinama, zbog nezadovoljavajuće opremljenosti i nedovoljnog broja profesionalnih vatrogasaca, mogu uspješno gasiti požare manjeg i srednjeg intenziteta. U slučaju izbijanja požara velikih razmjera ili izbijanja velikog broja požara malog ili srednjeg intenziteta, istovremeno u više općina, procjenjuje se da PVJ i DVJ, ne mogu uspješno odgovoriti svom zadatku (osim PVJ Tuzla).

Općina	PVJ	DVJ	IVJ	Ukupno
Banovići	1	-	-	1
Čelić	-	1	-	1
Doboj Istok	-	-	-	-
Gračanica	1	-	-	1
Gradačac	1	-	-	1
Kalesija	1	-	-	1
Kladanj	-	1	-	1
Lukavac	1	-	2	3
Sapna	-	-	-	-
Srebrenik	1	-	-	1
Teočak	-	-	-	-
Tuzla	1	-	3	4
Živinice	-	-	3	3
<b>UKUPNO</b>	<b>7</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>17</b>

Tabela broj 3: Pregled vatrogasnih jedinica u općinama TK

7. Finansiranje rada i funkcionisanja PVJ i DVJ vrši se iz budžeta općina. IVJ Rudnika mrkog uglja Đurđevik općina Živinice finansira sa 50% sredstava iz budžeta općine.

8. OSCZ i KUCZ ne raspolažu preciznijim podacima o broju i stanju aparata za gašenje početnih požara u stambenim zgradama i individualnim stambenim objektima, ali se, na osnovu procjene OSCZ, načelno može konstatovati, da je stanje sa aparatima za gašenje početnih požara u stambenim zgradama izgrađenim prije rata, u svim općinama, vrlo loše. Navedeni aparati ili ne postoje ili su nefunkcionalni.

### 2.14.2. Aktivnosti i mjere koje preduzima JP "Šume TK" Kladanj, u oblasti protivpožarne zaštite i gašenja šumskih požara

Na nivou JP i u šumskim gazdinstvima (ŠG) for-

## Protivpožarna zaštita

Općina	Ulični hidranti			Hidranti pravnih subjekata				UKUPNO
	Ispravno	Neispravno	Ukupno	Javni	Stambeni	Privredni	Ukupno	
Banovići	37	11	48	25	44	3	72	120
Čelić	30	10	40	4	0	5	9	49
Doboj Istok	19	0	19	53	0	8	61	80
Gračanica	15	6	21	31	5	44	80	101
Gradačac	22	2	24	64	47	13	124	148
Kalesija	12	10	22	49	4	19	72	94
Kladanj	4	5	9	46	0	0	46	55
Lukavac	31	6	37	15	35	12	62	99
Sapna	6	0	6	13	0	0	13	19
Srebrenik	6	5	11	30	0	2	32	43
Teočak	32	0	32	10	0	1	11	43
Tuzla	1.720	50	1.770	OSCZ ne raspolaže sa traženim podacima				1.770
Živinice	47	1	48	OSCZ ne raspolaže sa traženim podacima				48
<b>UKUPNO</b>	<b>1.981</b>	<b>106</b>	<b>2.087</b>	<b>340</b>	<b>135</b>	<b>107</b>	<b>582</b>	<b>2.669</b>

**Tabela broj 4: Pregled hidranata u općinama TK**

mirane su interventne grupe radnika za gašenje požara (štabovi na čelu sa komandantima i članovima štaba, te koordinatorom svih štabova). Interventne grupe opremljene su vozilima, potrebnim alatom za prvu intervenciju gašenja požara, i drugom opremom za lokalizaciju i gašenje požara.

Na nivou JP nije formirana vatrogasna jedinica. U akcijama gašenja šumskih požara angažuju se PVJ i DVJsa područja općina.

Protivpožarna oprema smještena je na protivpožarnim punktovima kojih, na nivou JP, ima 27.

Sva izletišta uz šumski pojas, na nivou JP, proglašena su šumama naročito ugroženim od požara i shodno tome propisane su mjere, u skladu sa Pravilnikom o mjerama zaštite od šumskih požara i usjeva.

Veći dio šumskog kompleksa pokriven je značima upozorenja opasnosti od požara i zabrane loženja vatre, bacanja smeća, pušenja, zabrana ulaza motornih vozila u šume.

Svi objekti po šumskim radilištima opremljeni su aparatima za gašenje početnih požara, koji se redovno servisiranju i po potrebi nabavljaju novi.

Redovno se vrši opremanje i osposobljavanje odgovarajućih jedinica za protivpožarnu zaštitu u JP, kao i održavanje šumskih kompleksa i preduzimaju odgovarajuće aktivnosti i radovi na izgradnji rasjeda, šumskih puteva, osmatračnica i drugo.

U Planu zaštite od požara JP "Šume TK" Kladanj, za 2009. godinu, pored ostalog su navedeni i Gospodarski odjeli (GO) koji su naročito ugroženi od požara i to u općinama: Banovići-3 GO, Gračanica-1

GO, Kalesija-4 GO, Lukavac-6 GO, Tuzla-5 GO i Živinice-11 GO.

### **2.15. Nedostaci postojećeg sistema zaštite od požara na TK**

1. Generalno se može reći da PVJ i DVJ nemaju dovoljno MTS-a i neophodne opreme za efikasno gašenje požara, a postojeća vatrogasna vozila, druga MTS-a i oprema je zastarjela, oštećena, a dijelom i neispravna. Navedeno se ne odnosi jedino na PVJ Tuzla.

2. U općinama Doboj Istok, Sapna i Teočak ne postoji ustrojen nikakav organizovani oblik zaštite od požara, odnosno gašenja požara.

3. Ni u jednoj općini nije donesen općinski Plan zaštite od požara koji je usklađen sa odredbama Zakona o zaštiti od požara. U općinama: Gračanica, Čelić, Kalesija, Srebrenik i Tuzla postoje stari Planovi zaštite od požara koje treba uskladiti sa Zakonom o zaštiti od požara, a u ostalim općinama treba donijeti Plan zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

4. Jedinice civilne zaštite specijalizovane namjene za protivpožarnu zaštitu, nisu formirane u slijedećim općinama: Banovići, Čelić, Srebrenik, Teočak i Tuzla.

5. U najvećem broju pravnih subjekata, a posebno u industrijskim preduzećima, gdje zbog proizvodne djelatnosti postoji veća potencijalna opasnost od izbijanja požara, nisu formirane IVJ.

6. U gotovo svim općinama, u privrednim subjektima i stambenim zgradama (posebno koje su iz-

građene prije rata), ne postoji ili je neispravna hidrantska mreža, a također ne postoje ili su van funkcije aparati za gašenje početnih požara.

U većini općina znatan broj uličnih hidranata je neispravan i ne održava se redovno.

7. Nedostatak finansijskih sredstava za zaštitu od požara i vatrogastvo prisutan je u svim općinama. Očekuje se da će se ovaj problem, nakon što je donošen Zakona o zaštiti od požara, riješiti na zadovoljavajući način.

### 3. Prijedlog mjera za poboljšanje stanja zaštite od požara na TK

**Na osnovu provedene detaljne analize stanja i organizovanosti zaštite od požara i utvrđenih nedostataka, potrebno je preduzeti slijedeće:**

1. KUCZ treba, u skladu sa rokovima iz Zakona o zaštiti od požara, uraditi, u saradnji sa nadležnim kantonalnim ministarstvima, Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu u Tuzlanskom kantonu.

2. U svim općinama treba, u skladu sa rokovima iz Zakona o zaštiti od požara, donijeti Odluku o zaštiti od požara i vatrogastvu.

3. U općinama koje to do sada nisu učinile (Banovići, Čelić, Gradačac, Kladanj, Tuzla i Živinice) treba, u skladu sa rokovima iz Zakona o zaštiti od požara, PVJ organizaciono locirati u OSCZ.

Ocijeniti da li postoji potreba za organizovanjem PVJ u KUCZ.

4. U općinama u kojima ne postoji ustrojen nikakav organizovani oblik zaštite od požara, odnosno gašenja požara (Doboj Istok, Sapna i Teočak), treba hitno pristupiti organizovanju najadekvatnijeg oblika zaštite od požara, u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

5. U općinama gdje to nije urađeno: Banovići, Čelić, Srebrenik, Teočak i Tuzla treba formirati jedinice civilne zaštite specijalizovane namjene za protivpožarnu zaštitu, u skladu sa Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama.

6. U svim pravnim subjektima, a posebno u industrijskim preduzećima gdje zbog proizvodne djelatnosti postoji veća potencijalnu opasnost od izbijanja požara, neophodno je odmah pristupiti organizovanju i ustrojavanju sistema zaštite od požara, shodno potrebama, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu.

OSCZ se obavezne da, u svim pravnim subjektima, iniciraju aktivnosti u ovom smislu.

7. Insistirati da se u budžetima općina obezbijede adekvatna finansijska sredstva za funkcionisanje

zaštite od požara i vatrogastvo.

8. U svim općinama odmah pokrenuti aktivnosti na izradi i usvajanju općinskih planova zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

9. Kontinuirano provoditi sve propisane preventivne mjere u oblasti zaštite od požara, posebno one koje doprinose sprečavanju izbijanja šumskih požara, požara na otvorenom prostoru i drugih vrsta požara.

10. OSCZ su obavezne da uspostave i održavaju stalni kontakt sa šumskim gazdinstvima na području općine, naročito u periodu velike opasnosti od izbijanja šumskih požara, radi koordiniranja svih aktivnosti u vezi zaštite od požara, kao i samog gašenja požara.

11. Inicirati aktivnosti da se u svim stambenim objektima, u svim općinama, postave aparati za gašenje početnih požara, te da se isti redovno servisiraju, što je najbolja preventiva za sprečavanje širenja požara u ovim objektima.

12. Neophodno je izgraditi funkcionalnu uličnu hidrantsku mrežu u urbanim sredinama, kao i u stambenim zgradama i redovno je održavati.

13. Općinskim propisima treba regulisati, da inspekcijski i drugi nadležni organi obezbijede stalnu prohodnost prilaza vatrogasnih vozila stambenim i drugim građevinskim objektima, u urbanim sredinama, da bi se omogućilo efikasno gašenje požara.



## PROGLAŠENO STANJE PRIRODNE NESREĆE NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

**Zbog poplava i klizanja tla velikih razmjera, na području Tuzlanskog kantona, prvi puta od donošenja Zakona o zaštiti i spašavanju proglašeno stanje prirodne nesreće.**

Poslije donošenja Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 39/03 i 22/06) (u daljem tekstu: Zakon) 2003. godine, nije bilo prirodnih ili drugih nesreća većih razmjera zbog kojih je trebalo proglasiti stanje prirodne ili druge nesreće na razini kantona.

Bilo je pojedinačnog proglašavanja stanja prirodne nesreće na nivou općina zbog poplava, klizišta i bruceloze. Prema procjeni Kantonalnog štaba civilne zaštite, općinski štabovi su kvalitetno rukovodili akcijama zaštite i spašavanja i nije bilo potrebe za proglašavanje stanja nesreće na razini Kantona.

Nije to učinjeno ni početkom 2008. godine kada je KŠCZ Vladi TK predložio da je to uradi zbog ekspanzije bruceloze kod životinja i obolijevanja građana.

U prvoj polovini 2006. godine područje Tuzlanskog kantona zadesile su poplave većih razmjera, uz pojavu više stotina klizišta.

KŠCZ i Vlada TK su ocijenili da se stanje na terenu dobro "prati" od općinskih štabova civilne zaštite i nije bilo proglašavanja stanja prirodne nesreće na razini Kantona.

KŠCZ je donio odluku o interventnoj pomoći općinama: Doboj Istok, Gradačac, Kladanj i Sapna kojima je ukupno odobreno 35.000 KM.

Po završetku nesreće i nakon izrade zbirnih izvještaja, općinskih i Kantonalne komisije za procjenu šteta iz sredstava posebne naknade općinama: Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kladanj, Lukavac, Kalesija, Srebrenik, Sapna i Živinice dodijeljeno je ukupno 95.000 KM.

Na prijedlog KŠCZ Vlada TK je iz budžetskih rezervi navedenim općinama uputila i dodatnih 75.000 KM pomoći.

U toku 2007., 2008. i 2009. godine nije bilo poplava velikih razmjera pa nije bilo ni potrebe za kvalitetnije uključivanje KŠCZ u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona.

Izmjenama i dopunama Odluke o načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/05 i 61/07) utvrđena je i mogućnost posebnog tretmana i potrošnje polovine neutrošenih sredstava iz prethodne godine. To je otvorilo mogućnost da se dio prikupljenih sredstava usmjeri za pomoć u saniranju šteta





## Prirodne nesreće

od prirodnih nesreća u općinama.

Na osnovu Odluke o kriterijima za dodjelu pomoći općinama iz neutrošenih sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, koju je na prijedlog KUCZ donijela Vlada TK početkom 2009. godine, općinama je upućena pomoć u iznosu od 910.000 KM. Za provođenje preventivnih mjera izdvojeno je od toga 210.000 KM a za saniranje dijela šteta nastalih prirodnim i drugim nesrećama 700.000 KM.

Prilika da se u praksi primjeni Zakon o zaštiti i spašavanju i obučenosť i osposobljenost KŠCZ da neposredno rukovodi akcijama zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona, ostvarila se u mjesecu junu 2010. godine.

Zbog obilnih kišnih padavina krajem maja dana 01.06.2010. godine došlo je do poplava velikih razmjera i ugrožavanja života i imovine građana i infrastrukturnih objekata na području čitavog Kantona.

Poslije proglašenja stanja prirodne nesreće na 10 općina donesena je, prvi puta od kada je donesen Zakon o zaštiti i spašavanju, Odluka o proglašenju stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla na području TK. Dana 03.06.2010. godine u 13,00 sati koja je trajala do 15.06.2010. godine.

U navedenom periodu KŠCZ je ostvario punu kontrolu i koordinaciju aktivnosti u oblasti zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona.

Obavljena je potpuna primjena Zakona o zaštiti i spašavanju i općinski štabovima civilne zaštite su stavljeni na raspolaganje svi raspoloživi stručni i ma-

terijalni resursi sa kojima je putem naredbi, odluka, zaključaka, preporuka i na drugi način raspolagao KŠCZ.

Aktivirana je i Kantonalna komisija za procjenu šteta koja je sa općinskim komisijama u skladu sa svojom zakonom utvrđenom nadležnošću i u saradnji sa KŠCZ u potpunosti ispunila svoj zadatak.

Ostvarena je puna vertikalna koordinacija u primjeni propisa na ostvarivanju prava na jednokratnu novčanu pomoć za hitne intervencije i pripreme za drugu fazu poslije izrade konačnih izvještaja o nastaloj šteti.

Na žalost, već poslije nekoliko dana, po proglašenju prestanka stanja prirodne nesreće došlo je do novih kišnih padavina i novog proglašenja stanja prirodne nesreće na općinama: Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kladanj, Srebrenik i Živinice, odnosno na razini Tuzlanskog kantona !!?

Prestanak stanja prirodne nesreće proglašen je u općinama početkom jula odnosno dana 08.07.2010. godine na razini kantona.

Za vrijeme navedenih nesreća od poplava i klizanja tla, Tuzlanski kanton je pretrpio ogromnu štetu. Posljedice će osjećati ugroženi građani, pravna lica i zajednica u cjelini, godinama.

Razmjere nesreće se najbolje mogu naslutiti u priloženoj tabeli. Podaci u tabeli sve govore. Cifra kojom će se iskazati konačna visina štete, kada komisije za procjenu šteta završe posao, bit će takva da ćemo se "uhvatiti za glavu".

Ono što može biti dobro u ovoj nesreći jeste



## Prirodne nesreće



saznanja do kojih smo došli i iskustvo koje su strukture zaštite i spašavanja stekli.

Otklanjanje uočenih slabosti u sistemu zaštite i spašavanja, stručna regulacija vodotoka, zabrana izgradnje objekata u plavnom području vodotoka i terenima sklonim klizanju, izgradnja kanala za prikupljanje i odvod oborinskih voda do vodotoka, obuka i opremanje struktura i promjena odnosa prema prirodi i okolišu u kojem živimo, moraju postati pravila našeg življenja.

Ako i dalje, kao do sada, ne budemo poštovali prirodu i njene zakone, nesreće i šteta će se ponavljati dok jednog dana neka generacija naših potomaka ne dovede do konačne katastrofe !

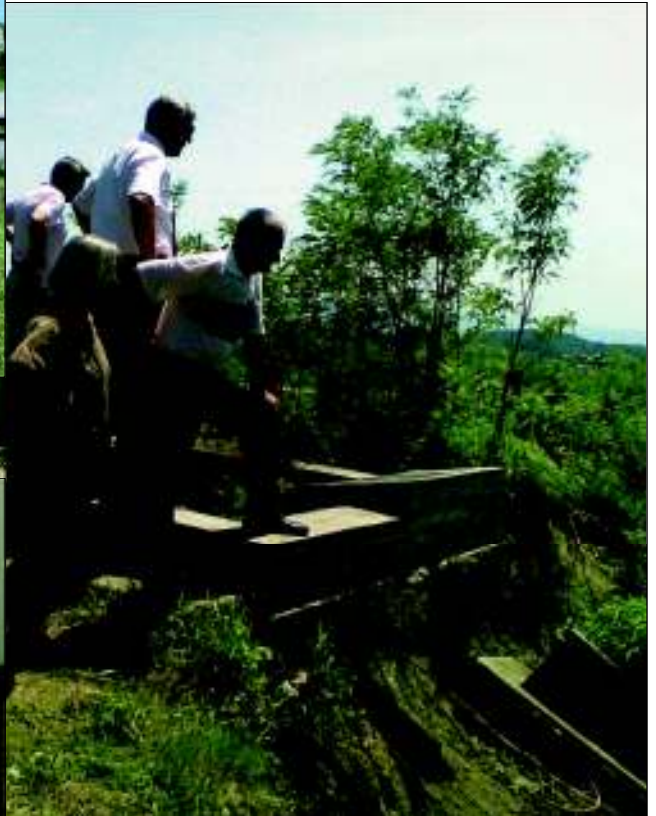
Naša je obaveza da otklonimo uočene slabosti i našim potomcima predamo Tuzlanski kanton ako ne u boljem onda ne u gorem stanju od onoga kakvog smo ga dobili od naših predaka.

Toliko valjda trebamo i možemo !

*Zdenko Tadić*



## Prirodne nesreče



### INFORMACIJA

## o poduzetim aktivnostima u vrijeme proglašenja stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla, na području TK u periodu od 02.06. do 08.07.2010. godine

### UVOD

Obilne kišne padavine 30. i 31.05.2010. godine, na području Tuzlanskog kantona, izazvale su obilni rast svih vodotoka, hidro akumulacija a na nekoliko općina izlivanje vodotoka iz korito i pojavu bujičnih voda što je dovelo do poplava i pojave velikog broja novih i reaktivacije starih klizišta i odrona na putevima.

Poplave većih razmjera registrirane su u općinama: Kalesija, Živinice, Lukavac, Gračanica, Doboj Istok u slivnom području rijeke Spreče u Gradačcu i u naselju Špionica na općini Srebrenik.

Dana 31.05.2010. godine održana je ranije zakazana redovna sjednica Kantonalnog štaba civilne zaštite (KŠCZ) na kojoj je između ostalih bila i tačka dnevnog reda: - Informacija o aktualnoj situaciji u oblasti zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona.

U tom trenutku stanje na terenu nije bilo posebno alarmantno. U općini Gračanica aktivirano je nekoliko klizišta koja su ugrozila saobraćaj na lokalnim putevima. Dok su u općinama Banovići i Živinice zabilježena izlivanja lokalnih potoka.

Vodostaj na hidro akumulaciji „Modrac“ u 07.00 sati iznosio je 199,55 mnm (45 cm do preljeva) i na temeljnim otvorima je ispuštano 26,00 m<sup>3</sup>/s, što je bilo u granicama normale bez poplavljenih površina na općinama kroz koje protiče rijeka Spreča.

U toku noći 31.05. na 01.06.2010. godine došlo je do naglog pogoršanja stanja u svim općinama TK. Kiša koja pada cijelu noć dovela je do izlivanja svih rijeka na TK i plavljenja poljoprivrednih površina, stambenih i infrastrukturnih objekata.

Rijeka Spreča je napunila hidro akumulaciju "Modrac" u kojoj je vodostaju 07,00 sati iznosio 200,32 mnm (32 cm preljeva) i ukupno isticanje vode kroz temeljne otvore i preljev iznosio je 101,6 m<sup>3</sup>/s. Na općinama Kalesija, Živinice, Gračanica i Doboj Istok poplavljeno je više stotina hektara poljoprivrednog zemljišta i direktnog ugrožavanja više desetina stambenih objekata.

Prema informacijama iz općina loše stanje je bilo i u općini Gradačac gdje su izlile iz korita rječice Medička, Rajščanka i Mala Tinja i poplavili više od stotinu hektara poljoprivrednog zemljišta.

Iz Srebrenika je također stigla informacija o izlivanju rijeke Tinje u MZ Špionica i plavljenja više

objekata i oko stotinu hektara poljoprivrednog zemljišta.

Iz općine Tuzla su stigle informacije o aktiviranju više klizišta i iseljavanju građana iz ugroženih objekata.

U jutarnjim satima odmah po dolasku na posao, u Kantonalnoj upravi civilne zaštite (KUCZ) je održana sjednica Stručnog kolegija na kojoj je analizirana situacija na terenu na osnovu informacije koje su prikupljene u Kantonalnom operativnom centru civilne zaštite (KOC CZ).

Procijenjeno je da je potrebno izvršiti obilazak terena i upoznavanje sa stvarnim stanjem na licu mjesta.

Jedna grupa koju su sačinjavali direktor i sekretar KUCZ obišla je sa kolegama iz općinskih službi civilne zaštite branu na hidro akumulaciji "Modrac", MZ Dobošnica na općini Lukavac, MZ Donja Orahovica na općini Gračanica, MZ Klokočnica na općini Srebrenik i MZ Špionica na općini Srebrenik.

Druga grupa koju su sačinjavali rukovodilac KOC CZ, stručni savjetnik za deminiranje i NUS-a obišla je kritične lokacije na općinama Živinice, Kalesija i Tuzla.

Poslije obilaska održan je nastavak sjednice Stručnog kolegija i detaljne elaboracije stanja na terenu i zakazana vanredna sjednica KŠCZ za 02.06.2010. godine u 08.00 sati radi proglašenja stanja prirodne nesreće jer je u tom trenutku stanje prirodne nesreće bilo proglašeno na općinama: Kalesija, Gračanica, Srebrenik i Tuzla.

### AKTIVNOSTI U VRIJEME PROGLAŠENJA STANJA PRIRODNE NESREĆE OD POPLAVA I KLIZANJA TLA NA PODRUČJU TK

Prva vanredna sjednica KŠCZ održana je 02.06.2010. godine u 08,00 sati. Na sjednici je izvršena detaljna analiza stanja na terenu i doneseni sljedeći zaključci:

**1. Kišne padavine na području Tuzlanskog kantona u proteklih 10 dana dovele su do izlivanja vodotoka, plavljenja velikog broja stambenih i infrastrukturnih objekata i pojave klizišta gotovo u svim općinama Tuzlanskog kantona.**

**Na općinama Kalesija, Živinice, Lukavac, Gračanica, Doboj Istok, Srebrenik i Tuzla je proglašeno stanje prirodne nesreće, zbog čega se Vladi TK pred-**

## Prirodne nesreće

laže da donese Odluku o proglašenju stanja nesreće od poplava i klizišta i zaduži Kantonalni štab civilne zaštite da u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (Sl. novine FBiH, broj 39/03 i 22/06) preuzme funkciju rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja.

2. Na osnovu detaljnog sagledavanja stanja na terenu i dostavljene dokumentacije iz općina, KŠCZ na prijedlog Kantonalne komisije za procjenu šteta, donosi Odluku o dodjeli jednokratne novčane pomoći za hitne intervencije, iz sredstava koja pripadaju Kantonu po osnovi člana 180. Zakona, općinama: Tuzla, Živinice i Srebrenik po 20.000,00 KM, općinama Gračanica, Doboj Istok, Kalesija i Lukavac po 10.000,00 KM, ukupno 100.000,00 KM.

3. Zadužuje se Kantonalna komisija za procjenu šteta da aktivno učestvuje u procjeni nastale štete i pripremi kvalitetnih zbirnih izvještaja o procjeni šteta na općinama Kantona i zahtjeva koji biti upućeni prema Vladi TK, KŠCZ, Vladi FBiH.

4. Upozoravaju se građani Tuzlanskog kantona da vodu za piće iz lokalnih, gradskih vodovoda i prirodnih izvora i bunara prije upotrebe obavezno prokuhaju. Nalaže se Ministarstvu zdravlja TK i Zavodu za javno zdravstvo TK, da u okviru svojih nadležnosti provode aktivnosti vezane za upotrebu vode za piće.

5. Podsjećaju se građani i pravna lica da sve opasnosti koje mogu dovesti do ugrožavanja ljudi i njihove imovine od prirodnih i drugih nesreća, mogu prijaviti općinskim i kantonalnom operativnom centru na broj telefona: 121.

Za realizaciju navedenih Zaključaka zadužuje se Kantonalna uprava civilne zaštite, Ministarstvo finansija TK, nadležni kantonalni i općinski organi, svako u okviru zakonom utvrđenih ovlaštenja i nadležnosti.

U međuvremenu je došlo do značajnog pogoršanja stanja na terenu.

Vodostaj u 07.00 sati je iznosio 201,00 mnm (100 cm iznad preljeva) i ukupno isticanje na brani je bilo 214,0 m<sup>3</sup>/s.

Pod vodom je u Kalesiji bilo više stambenih objekata, u Živinicama oko 400 hektara poljoprivrednog zemljišta, više stambenih objekata i prekid saobraćaja zbog plavljenja dijela putne komunikacije Suha – Ljubače i regionalnog puta R-469 Živinice - Dubrave. U općini Lukavac je poplavama ugroženo više stambenih objekata i gospodarskih objekata, u Gračanici je poplavljeno preko 150 hektara poljoprivrednog zemljišta, više desetina stambenih objekata i direktno ugrožavanje više gospodarskih subjekata kao i magistralnog puta M-4 u MZ Donja Orahovica.

U općini Doboj Istok rijeka Spreča je poplavila preko 300 hektara poljoprivrednog zemljišta, više desetina stambenih objekata i nekoliko gospodarskih subjekata i lokalnih puteva.



## Prirodne nesreće

Istovremeno je rijeka Tinja poplavila oko 100 hektara poljoprivrednog zemljišta više desetina objekata i nekoliko gospodarskih subjekata. U općini Gradačac je poplavljeno oko 150 hektara poljoprivrednog zemljišta i više desetina stambenih i pomoćnih objekata i nekoliko gospodarskih subjekata.

Rijeka Šibošnica je na općini Čelić prekinula saobraćaj na regionalnom putu R-458 Tuzla-Brčko i poplavila više stambenih objekata.

U općini Tuzla je zbog rijeke Soline je ugroženo više objekata i putnih komunikacija kao i zbog drugih lokalnih vodotoka na općini.

Istovremeno je na općini Tuzla u 26 mjesnih zajednica došlo do aktiviranja preko 60 klizišta i direktnog ugrožavanja stambenih i infrastrukturnih objekata i gospodarskih subjekata.

Klizišta su se pojavila na svim općinama TK.

U međuvremenu je proglašeno stanje prirodne nesreće i na općinama Živinice, Čelić, Lukavac, Doboj Istok, Gradačac i Sapna.

Poslije sjednice KŠCZ, komandant i načelnik KŠCZ su posjetili Premijera TK i upoznali ga sa stanjem na terenu i dogovorili održavanje vanredne sjednice Vlade TK.

Vanredna sjednica Vlade TK, je održana u 12.00 sati kada je donesena **Odluku o proglašenju stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla na području Tuzlanskog kantona**, od 13.00 sati 02.06.2010 godine.

Krajem dana prestala je da pada kiša ali se stanje i dalje pogoršavalo na terenu.

Dana **03.06.2010. godine** vodostaj u 07.00 sati

na hidro akumulaciji „Modrac“ je iznosio 201.14 mnm (114 cm preko preljeva i 14 cm više nego pret hodnog dana) a ukupno isticanje na brani bilo je 244,6 m<sup>3</sup>/s.

Ujutro u 08.00 sati održana je 2. vanredna sjednica KŠCZ. Donesene su sljedeće naredbe:

**1. Zadužuju se Ministarstvo zdravstva i Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona da urade Informaciju o higijenskoj ispravnosti vode za piće na području Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.**

**2. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede da uradi Informaciju o stanju vodotoka na području Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.**

**3. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da, u saradnji sa Agencijom za vodno područje rijeke Save, uradi Informaciju o planovima odbrane od poplava vodotoka Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.**

**4. Zadužuje se Javno preduzeće za vodoprivrednu djelatnost d.d. „Spreča“ da uradi Informaciju o stanju hidro akumulacije „Modrac“, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.**

**5. Zadužuje se Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša da uradi Informaciju o klizištima na području Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.**





6. Zadužuje se Crveni krst/križ Tuzlanskog kantona da uradi Informaciju o zalihama hrane, higijenskih i materijalno-tehničkih sredstava koje imaju na raspolaganju.

7. Zadužuje se Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja da uradi Informaciju o stanju magistralnih, regionalnih i lokalnih puteva na području Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.

8. Zadužuju se Općinski štabovi civilne zaštite da, u skladu sa Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite („Sl. novine FBiH“, broj: 77/06, 5/07), preuzmu i rukovode akcijama zaštite i spašavanja na svom području i redovno, a najmanje jedan put u 24 sata, Kantonalnom štabu civilne zaštite dostavljaju odgovarajuću informaciju.

9. Zadužuju se načelnici općina Tuzlanskog kantona da aktiviraju i omoguće Općinskim komisijama za procjenu šteta da urade procjenu šteta od poplava i klizišta.

10. Zadužuje se Kantonalna uprava za inspeksijske poslove da uzme odgovarajuće uzorke registriranih zagađivača vodotoka Tuzlanskog kantona i uradi Informaciju o zagađenosti vodotoka Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.

11. Zadužuje se Kantonalna komisija za procjenu šteta da ostvari punu saradnju sa Općinskim komisijama za procjenu šteta na izradi zbirnih izvještaja o procjeni šteta od poplava i klizišta.

12. Zadužuje se Kantonalna direkcija robnih rezervi Tuzla da uradi Informaciju o stanju zaliha, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.

Donesene su i dvije preporuke:

1. Preporučuje se Vladi Tuzlanskog kantona da na osnovu Odluke o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog poplava i klizanja tla na području Tuzlanskog kantona, traži od Federalne uprave civilne zaštite da u skladu sa članom V, stav 3. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine F BiH“, broj:46/05 i 61/07), odobri sredstva o isplati akontacije za pomoć u hitnim slučajevima sljedećim općinama na području Tuzlanskog kantona: Čelić, Doboju Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Tuzla i Živinice.

2. Preporučuje se općinskim načelnicima i općinskim štabovima civilne zaštite da u skladu sa dopisom Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta Tuzla uspostave saradnju i izvrše snimanje površina općine ugroženih klizanjem tla i na osnovu toga poduzmu odgovarajuće mjere.

## Prirodne nesreće

Na redovnoj sjednici Vlade TK, koja je održana u toku dana, razmotrena je preporuka KŠCZ za traženje pomoći i usvojen zaključak:

Vlada Tuzlanskog kantona, shodno Odluci o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog poplava i klizanja tla na području Tuzlanskog kantona broj: 02/1-44-9488/10 od 02.06.2010. godine, traži od Federalne uprave civilne zaštite, da u skladu sa tačkom V stav 3. Odluke o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/05 i 61/07), odobri sredstva o isplati akontacije u maksimalno mogućem iznosu kao pomoć u hitnim slučajevima, sljedećim općinama na području Tuzlanskog kantona: Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Kalesija, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Tuzla i Živinice.

U 15.00 sati istoga dana održana je i 3. vanredna sjednica KŠCZ na kojoj je donesena Odluka o dodjeli interventne pomoći i općinama koje su u međuvremenu proglasili stanje prirodne nesreće, kroz zaključak:

**1. Općine Čelić, Sapna i Gradačac su nakon preliminarne procjene šteta nastalih djelovanjem obilnih padavina, na prijedlog općinskih štabova donijele su Odluke o proglašenju prirodne nesreće od poplava i klizanja tla i obratile se zahtjevom za interventnu pomoć Kantonalnom štabu civilne zaštite.**

**Na osnovu detaljnog sagledavanja stanja na terenu i dostavljene dokumentacije iz općina, KŠCZ na prijedlog Kantonalne komisije za procjenu šteta, donosi Odluku o dodjeli jednokratne novčane pomoći za**

**hitne intervencije, iz sredstava koja pripadaju Kantonu po osnovi člana 180. Zakona, općinama: Čelić i Sapna po 5.000,00 KM a općini Gradačac 7.000,00 KM, ukupno 17.000,00 KM.**

**Za realizaciju Zaključka iz stava I zadužuje se Kantonalna uprava civilne zaštite, Ministarstvo finansija TK, svako u okviru zakonom utvrđenih ovlaštenja i nadležnosti.**

Istovremeno je Kantonalna komisija za procjenu šteta obavljala koordinaciju općinskih komisija za procjenu šteta i pripremala elemente za donošenje odluka KŠCZ o dodjeli hitne pomoći općinama i potrebne dokumentacije kao prilog zaključka Vlade TK kojom je tražena jednokratna novčana pomoć za hitne intervencije od FUCZ.

U međuvremenu je opasnost od poplava počela da slabi i došlo je do povlačenja vode u korita. Odluku o proglašenju stanja prirodne nesreće donijela je općina Čelić.

Nivo hidro akumulacije "Modrac" u 07.00 sati dana **04.06.2010. godine** opao je za 31 cm u odnosu na prethodni dan.

Još uvijek su prijavljivana nova klizišta na većini općina.

Krajem dana, u 15.00 sati, održana je 4. vanredna sjednica KŠCZ na kojoj je ocijenjeno da je potrebno poboljšati protok informacija sa terena prema KŠCZ.

Zakazana je 5. Vanredna sjednica KŠCZ **05.06.2010. godine** na koju su pozvani i odazvali se komandanti i načelnici općinskih štabova civilne zaštite.

Poslije elaboracije stanja na općinama koju su







podnijeli komandanti OŠCZ usvojeni su zaključci:

1. Tuzlanski kanton je krajem maja i početkom juna 2010. godine pretrpio velike štete od poplava i klizanja tla na objektima infrastrukture, industrijskim i stambenim objektima i poljoprivrednom zemljištu, koja u ovom trenutku prelazi 20 miliona KM i bit će potrebna pomoć šire društvene zajednice da se pomogne građanima, pravnim licima i općinskim vlastima.

2. Značajnu materijalnu štetu od poplava i klizišta su pretrpjele i općine: Banovići, Kladanj i Teočak na kojima nije proglašeno stanje prirodne nesreće i za iste je potrebno osigurati odgovarajuću pomoć.

3. U proglašenju stanja prirodnih nesreća na općinama i na nivou Kantona, poštovana je Zakonom propisana procedura.

4. Kantonalni i općinski štabovi civilne zaštite su u skladu sa Zakonom i Pravilnikom preuzeli ulogu rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja na svojim općinama i svojim djelovanjem dali veliki doprinos u zaštiti ljudi i materijalnih dobara na području TK.

5. Zbog poboljšanja horizontalne i vertikalne koordinacije aktivnosti zaštite i spašavanja, potrebno je organizirati obuku OŠCZ i KŠCZ od strane KUCZ i FUCZ.

6. Osigurati sve potrebne uvjete da općinske

komisije za procjenu šteta, sa Kantonalnom komisijom za procjenu šteta, urade procjenu štete i u skladu sa propisanom procedurom pripreme prijedlog Odluke za dodjelu pomoći iz budžeta Kantona i Federacije BiH

7. Poduzeti potrebne aktivnosti i osigurati rad općinskih operativnih centara civilne zaštite u skladu sa Zakonom. U vremenu stanja prirodne nesreće 24 sata dnevno a van toga vremena u radno vrijeme OSCZ.

8. Prilikom donošenja Odluka o proglašenju i prestanku stanja prirodne nesreće ubuduće poštovati upute iz članova 32. i 33. Pravilnika.

9. Općina Gradačac, koja nije obuhvaćena Zaključkom i zahtjevom za pomoć od FUCZ, koji je donijela Vlada TK u skladu sa propisanom procedurom, treba podnijeti zahtjev ispred općine u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj:46/05 i 61/07).

10. Općinski načelnici općina za koje je Vlada TK uputila zahtjev za hitnu pomoć od FUCZ, će uputiti dodatni zahtjev prema FUCZ kao potporu navedenom zahtjevu Vlade TK.

11. U toku djelovanja prirodne nesreće na nekim općinama primjećeno je da neka pravna lica nisu ispoštovala Zakon o zaštiti i spašavanju zbog če-

## Prirodne nesreće

ga su značajno ugrozili akcije zaštite i spašavanja, KŠCZ će u dogovoru sa OŠCZ poduzeti odgovarajuće mjere prema navedenim subjektima.

12. Štetama od poplava i klizišta su značajno doprinijeli neefikasan rad nadležnih općinskih službi i građani, izgradnjom objekata u plavnom području lokalnih vodotoka i nesigurnom zemljištu za gradnju, kao i svojim neodgovornim odnosom prema prirodi i odvodnji oborinskih voda prema koritu vodotoka, zbog čega je potrebno da inspekcijski organi općine i Kantona poduzmu odgovarajuće mjere.

13. KUCZ će organizirati sastanak na kojem će Javno preduzeće za vodoprivrednu djelatnost "Spreča" Tuzla, upoznati predstavnike OŠCZ Kalesija, Živinice, Lukavac, Gračanica i Doboj Istok, sa režimom rada hidro akumulacije "Modrac" i postupkom uzbunjivanja općina nizvodno od hidro akumulacije u slučaju potrebe.

Na navedenom sastanku će se sagledati mogućnosti za efikasnije korištenje hidro akumulacije u borbi protiv poplava u slivnom području rijeke Spreče.

14. Općine Tuzla i Lukavac će u saradnji s Ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo TK sagledati mogućnosti završetka poslova na regulaciji preostalog dijela korita rijeke Jale, kako bi se spriječilo plavljenje Bistaračkog i Bokavičkog polja.

15. Općina Živinice i Kalesija će u saradnji sa Ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo TK i Agencijom za vodno područje rijeke Save sagledati mogućnost regulacije korita rijeke Spreče kako bi se smanjile štete od poplava.

Tokom 06. i 07.06.2010. godine došlo je do daljnjeg smirivanja stanja na terenu.

Dana 07.06.2010. godine u 07.00 sati vodostaj



u hidro akumulaciji „Modrac“ je iznosio 200,05 mm (5 cm preko preljeva) i bio je niži za 48 cm nego 05.06.2010. godine odnosno 23 cm nego 06.06.2010. godine u isto vrijeme.

Dana **07.06.2010** godine održana je 6. vanredna sjednica KŠCZ. Na sjednicu su pozvani komandant i načelnik OŠCZ Tuzla i eksperti za klizišta koji su podnijeli detaljnu informaciju o klizištima na općini Tuzla mjerama koje poduzimaju i iskazali potrebu za značajnom pomoći.

Na sjednici su usvojeni sljedeći zaključci:

1. Detaljnom analizom stanja na terenu i pojave velikog broja klizišta, KŠCZ Tuzla procjenjuje da je situacija veoma teška i da je ugrožen veliki broj građana, objekata stanovanja, infrastruktura i imovine zajednice. KŠCZ Tuzla traži od općinskih štabova da u skladu sa članom 106. i 108. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (Službene novine F BiH broj: 77/06 i 05/07) i općinskim planovima zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, angažiraju sve raspoložive resurse na pružanju pomoći i sprečavanju djelovanja prirodne nesreće na ljude i imovinu.

2. Razmjere prirodne nesreće od poplava i klizanja tla napodručju Tuzlanskog kantona traže od OŠCZ i općinskih komisija za procjenu šteta stalno prisustvo na terenu. KŠCZ donosi Odluku o dodjeli pomoći u dizel gorivu (nafti) iz zaliha robnih rezervi Tuzlanskog kantona općinama:

Tuzla .....	1.000 litara
Živinice, Gračanica, Kalesija (po 500 litara) .....	1.500 litara
Srebrenik, Lukavac, Doboj Istok, Gradačac	

## Prirodne nesreće

(po 300 litara) .....	1.200 litara
Čelić, Sapna, Banovići, Teočak, Kladanj	
(po 200 litara) .....	1.000 litara
<b>Ukupno:</b>	<b>4.700 litara</b>

**3. Razmjere prirodne nesreće od poplava i klizanja tla i veličina nastale štete prevazilazi ekonomske mogućnosti Tuzlanskog kantona, zbog čega mu je potrebna pomoć.**

KŠCZ Tuzla traži od Komandanta i Načelnika Federalnog štaba civilne zaštite da prisustvuje jednoj od vanrednih sjednica koje će biti održane u narednih nekoliko dana, upoznaju se sa razmjerama nesreće i sagledaju mogućnosti pružanja pomoći od Federalnog štaba civilne zaštite.

Dana **08.06.2010. godine** u 07.00 sati vodostaj u hidro akumulaciji "Modrac" se spustio ispod preljeva na brani i iznosio je 199,78 mnm (22 cm ispod preljeva) i pod vodom je bilo još samo oko 200 hektara poplavljenog zemljišta u Doboj Istoku.

Održana je 7. vanredna sjednica KŠCZ na kojoj su doneseni sljedeći zaključci:

**1. Usvaja se Informacija o aktualnom stanju u oblasti zaštite i spašavanja na području TK.**

**2. Usvaja se Informacija o poplavama i klizištima na području Tuzlanskog kantona u periodu od 31.05.2010. do 08.06.2010. godine**

Odlukom o prestanku stanja prirodne nesreće donijela je općina Doboj Istok.

Održan je i sastanak Kantonalne komisije za procjenu šteta sa predstavnicima općinskih komisija dana 08.06.2010. godine.

Dana **09.06.2010. godine** i dalje je nastavljeno opadanje nivoa vode u hidro akumulaciji "Modrac" za 14 cm u odnosu na prethodni dan i ispuštanje vode na brani je vraćeno na "normalno" i iznosilo je u 07.00 sati 28,6 m<sup>3</sup>/s.

Održana je 8. vanredna sjednica KŠCZ i donesena naredba:

**1. Zadužuju se općinski štabovi civilne zaštite da putem općinskih domova zdravlja i njihovih higijensko-epidemioloških službi provedu deratizaciju – dezinfekciju – dezinsekciju na općini poslije povlačenja vode iz poplavljenih objekata i sa poplavljenih površina.**

**Za provođenje ove naredbe odgovorni su komandanti općinskih štabova civilne zaštite i direktori domova zdravlja.**

**Ova naredba stupa na snagu odmah, a utvrđeni zadatak neophodno je realizirati u najkraćem roku.**

i zaključci:

**1. Na osnovu zahtjeva općinskog načelnika Tuzle, Kantonalni štab civilne zaštite, donosi Odluku o odobravanju jednokratne novčane pomoći za hitne slučajeve u iznosu od 10.000,00 KM (deset hiljada KM) za sufinansiranje rušenja objekata u naselju Mihatovići koji se nalaze na klizištu i utiču na ugrožavanje preostalih objekata u granicama klizišta.**

**Za realizaciju Zaključka iz stava I zadužuje se**



## Prirodne nesreće

Kantonalna uprava civilne zaštite i Ministarstvo finansija TK, svako u okviru svojih nadležnosti.

2. Zadužuju se Ministarstvo zdravstva TK i Zavod za javno zdravstvo TK da prate i koordiniraju aktivnosti provođenja deratizacije-dezinsekcije-dezinfekcije na općinama, utvrđene Naredbom ovog Štaba prema općinskim štabovima civilne zaštite i domovima zdravlja, broj:18/01-44-1-23-2/10 od 09.06.2010.godine, te da Kantonalnom štabu civilne zaštite podnesu odgovarajuću informaciju.

Odluku o prestanku stanja prirodne nesreće donijele su općine Lukavac, Živinice i Srebrenik.

Dana **10.06.2010. godine** u posjeti Tuzlanskom kantonu bila je gospođa Spomenka Mičić, dopredsjednica F BiH.

Gospođa Mičić je obavila posjetu KUCZ i KŠCZ gdje se upoznala sa stanjem i aktivnostima koje se vode na terenu. Izvršila je obilazak Kolektivnog centra "Mejdan" u Tuzli u kojem je smješteno 14. obitelji i 56 građana iseljenih zbog klizišta, kao i obilazak pravoslavnog groblja u MZ Požarnica i katoličkog i muslimanskog groblja "Borić" u MZ Centar u Tuzli, na kojima je došlo do pojave klizišta.

Zbog smirivanja stanja na terenu **11.06.2010. godine** Odluku o prestanku stanja prirodne nesreće donijele su općine Gračanica, Gradačac i Sapna. To je uradila i općina Kalesija 14.06.2010. godine.

Dana **15.06.2010. godine** održana je 9. vanred-

na sjednica KŠCZ na kojoj su doneseni sljedeći zaključci:

1. Kantonalni štab civilne zaštite je procijenio, na osnovu informacija sa terena, da je opasnost od poplava prošla a od klizanja tla značajno smanjena i predlaže Vladi TK da donese Odluku o proglašenju prestanka stanja prirodne nesreće zbog poplava i klizanje tla na području Tuzlanskog kantona.

2. Kantonalni štab predlaže Vladi TK da zaduži Kantonalnu komisiju za procjenu šteta da sa općinskim komisijama za procjenu šteta, pripremi zbirne izvještaje o štetama kako bi se mogla provesti zakonom propisana procedura ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć za otklanjanje nastalih posljedica.

Za realizaciju navedenih zaključaka zadužuje se Kantonalna uprava civilne zaštite da poduzme i provede potrebne aktivnosti.

Istog dana održana je vanredna sjednica Vlade TK na kojoj je donesena **Odluka o prestanku stanja prirodne nesreće od poplava i klizanje tla na području TK.**

### AKTIVNOSTI IZMEĐU DVIJE PRIRODNE NESREĆE

Poslije proglašenja prestanka stanja prirodne nesreće na terenu su vršene aktivnosti na pružanju



## Prirodne nesreće

pomoći poplavama i klizištima ugroženim građanima kao i saniranju šteta na infrastrukturnim objektima. Inteziviran je rad općinskih komisija za procjenu šteta.

Dana **17.06.2010.godine** održana je i 4. redovna sjednica KŠCZ. Na sjednici je usvojena Informacija o poduzetim aktivnostima u vrijeme proglašenja stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla, na području TK u periodu od 02.06. do 15.06.2010.godine, koja je u međuvremenu pripremljena u KUCZ.

Sjednici je prisustvovao gospodin Alija Tihić, direktor Federalne uprave civilne zaštite i načelnik Federalnog štaba civilne zaštite kao i gospodin Dane Galešić, član Federalne komisije za procjenu šteta a na osnovu ranijeg zaključka i poziva od KŠCZ.

Gospodin Tihić je upoznao članove KŠCZ da je u skladu sa propisima odobrio pomoć za hitne slučajeve u ukupnom u iznosu od 90.000,00 KM, za općine u kojima je bilo proglašeno stanje prirodne nesreće, a da će konačan iznos pomoći biti utvrđen na sjednici FŠCZ.

Članovi KŠCZ su istakli potrebu i očekivanja za značajnijim sredstvima pomoći iz federalnih izvora.

### **AKTIVNOSTI U VRIJEME PROGLAŠENJA STANJA PRIRODNE NESREĆE OD POPLAVA I KLIZANJA TLA NA PODRUČJU TK U PERIODU OD 23.06. DO 08.07.2010.GODINE**

Dana **21.06.2010. godine** veći dio područja Tuzlanskog kantona zahvatilo je nevrjeme praćeno prilično jakim vjetrom i kišom. Došlo je do izlivanja lokalnih vodotoka i prekida saobraćaja na više lokalnih puteva na općinama: Čelić, Gradačac, Gračanica, Doboj Istok, Kalesija, Tuzla i Živinice.

Poplavljeno je više desetina objekata u više mjesnih zajednica općina Čelić, Gračanica i Doboj Istok. Na regionalnom putu R460, Gradačac-Gračanica u Srnicama Donjim došlo je do prekida saobraćaja kao i na magistralnom putu M-4, Tuzla-Gračanica-Doboj u Donjoj Orahovici.

Zbog stanja na terenu, koje se stalno pogoršavalo zbog kiše koja je bez prestanka padala, dana **22.06.2010. godine** donesene su odluke o proglašenju stanja prirodne nesreće na općinama: Srebrenik, Čelić, Gračanica, Gradačac, Kladanj i Živinice. To je učinila i općina Doboj Istok **23.06.2010. godine**.

Nakon prikupljanja informacija i saznanja da su općine proglasile stanje prirodne nesreće na poziv KUCZ zakazana je i održana **22.06.2010. godine** u 15,00 sati deseta vanredna sjednica KŠCZ. Na sjednici

je izvršena detaljna analiza stanja na terenu i doneseni sljedeći zaključci:

**1. Kantonalni štab civilne zaštite traži od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine da u skladu sa članom 7. Okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 50/08) traži međunarodnu pomoć za općine Tuzlanskog kantona: Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Čelić, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Srebrenik, Sapna, Tuzla i Živinice, na kojima je došlo do pogoršanja stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla jer navedene općine vlastitim snagama i sredstvima ne mogu adekvatno odgovoriti na razmjere nesreće i nastale štete.**

**2. Kantonalni štab traži od Federalnog štaba civilne zaštite, da u skladu sa dostavljenim zahtjevom prema propisanoj proceduri, ubrza donošenje odluka o dodjeli jednokratne novčane pomoći za hitne intervencije prema Odluci o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općinama i kantonima za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/04, 60/06 i 8/10), općinama za koje je dostavljen zahtjev za pomoć u skladu sa procedurom.**

KŠCZ je donio i naredbu:

**1. Nalaže se Kantonalnoj direkciji robnih rezervi Tuzla da iz zaliha robnih rezervi kojima raspolaze, kao hitnu intervenciju radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne nesreće od poplava, izda dizel gorivo (naftu) sljedećim općinskim štabovima civilne zaštite:**

<b>1. OŠCZ Čelić .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>2. OŠCZ Doboj Istok .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>3. OŠCZ Gračanica .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>4. OŠCZ Gradačac .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>5. OŠCZ Kladanj .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>6. OŠCZ Srebrenik .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>7. OŠCZ Živinice .....</b>	<b>400 litara</b>
<b>Ukupno:</b>	<b>2.800 litara</b>

U međuvremenu je došlo do značajnog pogoršanja stanja na terenu.

Razina vode na hidro akumulaciji "Modrac" iznosila je u 07,00 sati **23.06.2010. godine** 200,50

## Prirodne nesreće

mm, što je u odnosu na isto vrijeme prethodnog dana bio porast od 120 cm i imala je i dalje trend rasta od 3 cm po satu. Nizvodno je ispuštano 108,8 m<sup>3</sup>/s vode.

Pod vodom je bilo preko hiljadu hektara poljoprivrednog zemljišta i prekinut je saobraćaj na velikom broju lokalnih i regionalnih puteva. Aktivirano je više desetina klizišta. Počelo je iseljavanje više desetina obitelji iz poplavama i klizištima ugroženih kuća.

Vanredna sjednica Vlade TK, je održana u 09,00 sati **23.06.2010. godine** i na njoj je donesena **Odluka o proglašenju stanja prirodne nesreće od poplava na području Tuzlanskog kantona, od 10,00 sati.**

Kao i kod prvog proglašenja u toku dana presetala da pada kiša ali se stanje na terenu i dalje pogoršavalo.

U 15,00 sati istog dana održana je 11. Vanredna sjednica KŠCZ. Donesena je slijedeća naredbe:

**1.Nalaže se Kantonalnoj direkciji robnih rezervi Tuzla da iz zaliha robnih rezervi kojima raspolaže, kao hitnu intervenciju radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne nesreće od poplava, izda dizel gorivo (naftu) slijedećim općinskim štabovima civilne zaštite:**

1. OŠCZ Banovići .....	200 litara
2. OŠCZ Kalesija .....	200 litara
3. OŠCZ Lukavac .....	200 litara
4. OŠCZ Sapna .....	200 litara
5. OŠCZ Teočak .....	200 litara
<b>6. OŠCZ Tuzla .....</b>	<b>200 litara</b>
<b>Ukupno:</b>	<b>1.200 litara</b>

**2.Nalaže se Kantonalnoj direkciji robnih rezervi Tuzla da iz zaliha robnih rezervi kojima raspolaže, kao hitnu intervenciju radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne nesreće od poplava, izda pakete pomoći u prehrambenim artiklima za lica izmještena iz svojih kuća prema spiskovima koje su općinske štabovi civilne zaštite dostavile u Kantonalnu upravu civilne zaštite. Sadržaj paketa po obitelji je: 50 kg – brašna, 5 l – ulja, 3 kg – šećera, 1 kg – soli i 0,5 kg – Do-Do začina.**

**Ukupna kopličina roba je: 9.550 kg – brašna, 955 l – ulja, 600 kg – šećera, 200 kg – soli i 95,5 kg – Do-Do začina.**

**Distribuciju paketa izvršiti putem Kantonalnog i općinskih organizacija Crvenog križa. Za potrebe izuzimanja i prevoza robe nalaže se nalaže se Kantonalnoj direkciji robnih rezervi Tuzla da iz zaliha robnih rezervi kojima raspolaže, kao hitnu inter-**



## Prirodne nesreće

venciju radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne nesreće od poplava, izda Kantonalnom Crvenom križu dizel gorivo (naftu) u količini od 400 litara.

Donesena je i Odluka:

1. Dodjeljuje se općinama sa područja Tuzlanskog kantona jednokratna novčana pomoć u iznosu od 9.550,00 KM (devethiljadapetstopešdeset KM) za hitne intervencije radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne nesreće izazvane poplavama, odnosno izmještenim obitelji zbog poplava, i to:

1. Općini Čelić .....	1.700,00 KM
( po 50 KM za 34 obitelji)	
2. Općini Dobož Istok.....	300,00 KM
( po 50 KM za 6 obitelji)	
3. Općini Gračanica.....	550,00 KM
( po 50 KM za 11 obitelji)	
4. Općini Gradačac.....	2.050,00 KM
( po 50 KM za 41 obitelji)	
5. Općini Kalesija.....	200,00 KM
( po 50 KM za 4 obitelji)	
6. Općini Lukavac.....	850,00 KM
( po 50 KM za 17 obitelji)	
7. Općini Kladanj.....	900,00 KM
( po 50 KM za 18 obitelji)	
8. Općini Sapna .....	100,00 KM
( po 50 KM za 2 obitelji)	
9. Općini Srebrenik.....	1.950,00 KM
( po 50 KM za 39 obitelji)	
10. Općini Banovići.....	300,00 KM
( po 50 KM za 6 obitelji)	
<u>11. Općini Tuzla .....</u>	<u>650,00 KM</u>
<u>( po 50 KM za 13 obitelji)</u>	
<u>Ukupno:</u>	<u>9.550,00 KM</u>

Za navedeni iznos pomoći općine će pribaviti higijenske pakete i dodijeliti ih izmještenim obiteljima, kao je to navedeno, a u skladu sa dostavljenim Pregledom izmještenih obitelji zbog poplava u pojedinoj općini.

Ujutro u 07,00 sati **24.06.2010. godine** razina vode u hidro akumulaciji „Modrac“ iznosila je 200,79 mnm i bila je veća za 29 cm nego u isto vrijeme prethodnog dana. Dostigla je maksimum i počela da opada.

Kiša nije padala i počelo je povlačenje vode u lokalne i glavne vodotoke.

Na osnovu dopisa i prikupljenih podataka iz općina, iz svojih domova je zbog opasnosti od poplava i klizanja tla na području TK, u tom trenutku bilo izmješteno 191 obitelj.

Kantonalna komisija za procjenu šteta je na osnovu prikupljenih podataka sa terena predložila KŠCZ i Vladi TK dodjelu jednokratne novčane pomoći za hitne intervencije.

Po nalogu Premijera Federacije BiH, na području Tuzlanskog kantona je boravio gospodin Alija Tihic i njegov pomoćnik Mirsad Teskeređić. Oni su obišli općine Čelić, Srebrenik, Gradačac, Gračanica i Dobož Istok radi upoznavanja sa razmjerama nesreće i pripreme odgovarajuće informacije za Vladu Federacije BiH.

Povlačenje vode u glavne vodotoke je nastavljeno i **25.06.2010. godine** ali je na terenu prijavljivan sve veći broj klizišta.

Dana **26.06.2010. godine** u 09,00 sati održana je 12. vanredna sjednica KŠCZ i na njoj su doneseni sljedeći zaključci.

1. Na osnovu detaljnog sagledavanja stanja na terenu i zahtjeva iz općina Kladanj, na kojoj je proglašeno stanje prirodne nesreće, na prijedlog Kantonalne komisije za procjenu šteta, KŠCZ donosi Odluku o dodjeli jednokratne novčane pomoći za hitne intervencije iz sredstava koja pripadaju Kantonu po osnovu člana 180. Zakona u iznosu od 10.000,00 KM

2. KŠCZ je razmotrio prijedlog Odluke o dodjeli jednokratne novčane pomoći općinama na području Tuzlanskog kantona za hitne intervencije radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla, Kantonalne komisije za procjenu šteta i predlaže Vladi TK da istu uzme u razmatranje i donese odgovarajuću Odluku.

U toku **26., 27., 28. 06.2010. godine** nastavljeno je povlačenje vode.

Razina vode u hidro akumulaciji „Modrac“ u 07,00 sati **28.06.2010. godine** je iznosila 200,17 mnm (17cm iznad preljeva) i nizvodno je ispuštano 89 m3/s. Pod vodom je bilo oko 100 ha poljoprivrednih površina na općini Dobož Istok i oko 180 ha u Gračanici.

Dana **29.06.2010. godine** u 15,00 sati održana je 13. vanredna sjednica KŠCZ. U tom trenutku voda u hidro akumulaciji „Modrac“ je prestala da ističe preko preljeva. U međuvremenu je aktivirano više stotina klizišta.

Na sjednici su donesene sljedeće naredbe.

1. Zadužuje se Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja, da poduzme sve neophodne aktivnosti, i do trajnog rješavanja srušenog mosta od popla-

## Prirodne nesreće

va na regionalnom putu R-459 Čelić-Šibošnica-Dokanj-Tuzla u naselju Brnjik, osigura alternativni prelaz vozila i građana u blizini srušenog mosta.

Za realizaciju ove Naredbe zadužuje se Zoran Milić, član Kantonalnog štaba civilne zaštite, zadužen za saobraćaj, sa svim ovlaštenjima prema subjektima koji mogu pomoći u realizaciji navedene Naredbe.

Ova naredba stupa na snagu odmah, a utvrđeni zadatak neophodno je realizirati u najkraćem roku.

2. Zaduje se Ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo i Veterinarski zavod Tuzlanskog kantona da urade Informaciju o opasnosti od pasalutalica na području Tuzlanskog kantona, sa odgovarajućim prijedlogom mjera.

Za realizaciju ove Naredbe zaduje se dr. Asim Musić, član Kantonalnog štaba civilne zaštite, zadužen za zdravstvo, sa svim ovlaštenjima prema subjektima koji su dužni osigurati odgovarajuće podatke i informacije.

Ova naredba stupa na snagu odmah, a utvrđeni zadatak neophodno je realizirati u najkraćem roku, a najduže do 07.07.2010. godine.

Donesen je i Zaključak:

1. Zbog razmjera prirodne nesreće od poplava i klizanja tla i visine procijenjene štete od preko 20 miliona konvertibilnih maraka, koja prevazilazi mogućnosti općina i Kantona, KŠCZ Tuzlanskog kantona

se obraća KŠCZ Kantona Sarajevo, da u skladu sa članom 183. stav 1. tačka 5., Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 39/03 i 22/06) i člana Va., stav 1. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 46/05 i 61/07), odobri jednokratnu novčanu pomoć u iznosu od milion konvertibilnih maraka, za saniranje posljedica šteta od poplava i klizanja tla, koje su se dogodile na području Tuzlanskog kantona u mjesecu junu 2010. godine.

Dana 30.06.2010. godine od strane uposlenika KUCZ izvršen je obilazak terena na općinama: Lukavac, Gračanica, Gradačac, Srebrenik, Čelić i Živinice i upoznavanje sa stanjem na terenu.

Stanje sa poplavama se normalizira. Pod vodom je još samo oko 100 ha u općini Doboj Istok ali se svakog dana aktivira više desetina klizišta koje iniciraju povremene kišne padavine koje su svakodnevno prisutne sa prekidima na području cijelog kantona.

Narednih dana od 01.do 05.07.2010.godine došlo je do postepene normalizacije stanja na terenu. Voda se u potpunosti povukla sa poplavljenih područja a došlo je i do smanjenog klizanja tla i prijavljivanja novih klizišta.

Općina Doboj Istok proglasila je prestanak stanja prirodne nesreće dana 02.07.2010.godine a općina Čelić je to učinila dana 05.07.2010.godine.





## Prirodne nesreće

Dana **06.07.2010. godine** održana je 14. vanredna sjednica KŠCZ na kojoj su doneseni sljedeći zaključci:

1. Kantonalni štab civilne zaštite je procijenio, na osnovu informacija sa terena, da je opasnost od poplava prošla a od klizanja tla značajno smanjena i predlaže Vladi TK da donese Odluku o proglašenju prestanka stanja prirodne nesreće zbog poplava i klizanje tla na području Tuzlanskog kantona.

2. Prihvata se Izvještaj o distribuiranoj humanitarnoj pomoći općinama pogođenim prirodnom nesrećom od poplava i klizanja tla u periodu 30.05. do 06.07.2010. godine.

Humanitarna pomoć je podijeljena u obliku paketa hrane i higijene iz roba Crvenog križa TK, Crvenog križa Federacije BiH, Crvenog križa Švicarske.

Roba je podijeljena općinama:

- Čelić, 89 paketa,
- Doboj Istok, 89 paketa,
- Gračanica, 188 paketa, 15 kanistera i 40 ćebadi,
- Gradačac, 34 paketa, 31 kanister i 30 ćebadi,
- Kalesija, 12 paketa, 24 kanistera i 20 ćebadi,
- Kladanj, 8 paketa,
- Srebrenik, 170 paketa i 30 ćebadi,
- Tuzla, 140 paketa i
- Živinice, 120 paketa, 15 kanistera i 30 ćebadi.

**Ukupno: 850 paketa, 85 kanistera i 120 ćebadi**

3. Zadužuje se direktor Kantonalne uprave civilne zaštite da na osnovu Zaključka broj: 02-02-483-2/10 od 05.07.2010. godine Kolegija Skupštine Tuzlanskog kantona, i ranije usvojenih informacija na KŠCZ, uradi zbirnu Informaciju o poduzetim aktivnostima u vrijeme proglašenja stanja prirodne nesreće od poplava i klizanja tla, na području TK u periodu od 02.06. do 08.07.2010. godine i dostavi je Skupštini Tuzlanskog kantona kako bi ista mogla biti razmatrana na sjednici Skupštine hitnog karaktera koja se planira održati 12.07.2010. godine.

Dana **08.07.2010. godine** održana je redovna sjednica Vlade TK na kojoj je donesena Odluka o prestanku stanja prirodne nesreće od poplava na području Tuzlanskog kantona.

### ZAKLJUČCI

Na osnovu detaljne analize stanja i poduzetih aktivnosti može se zaključiti sljedeće:

1. Zbog obilnih kišnih padavina u vremenu od 31.05. do 02.06.2010. godine, odnosno 22.06. do

08.07.2010. godine, na području Tuzlanskog kantona došlo je do pojave poplava većih razmjera u kojima je došlo do plavljenja 3.280 hektara poljoprivrednog zemljišta, plavljenja 885 stambenih i 1457 pomoćnih objekata, 16 industrijskih objekata, lokalnih, regionalnih i magistralnih puteva i drugih objekata infrastrukture. U općini Čelić jedno lice je izgubilo život u poplavama.

Aktivirano je 1.201 klizište zbog kojih je došlo do trajnog oštećenja 135 stambenih objekata 88 putnih komunikacija kao i iseljavanja više desetina obitelji kao i oštećenja infrastrukturnih objekata i groblja.

Ukupno su zbog poplava i klizanja tla iz svojih domova evakuirane i privremeno zbrinute 193 osobe.

2. Odluku o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog poplava, početkom mjeseca juna donijele su općine: Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Tuzla, Živinice i Vlada TK.

Na općinama Banovići, Kladanj i Teočak nije proglašeno stanje prirodne nesreće ali je u navedenom periodu, zbog poplava, klizanja tla i odrona pričinjena značajna šteta.

U drugoj polovini mjeseca stanje prirodne nesreće od poplava i klizanja tla, proglašeno je ponovo na općinama: Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kladanj, Srebrenik, Živinice i Vlada TK.

3. U vrijeme stanja prirodne nesreće KŠCZ je održao 14 vanrednih i jednu redovnu sjednicu i u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja na području TK donio 4 odluke, 20 naredbi, 36 zaključaka i 2 preporuke koje su gotovo u cijelosti realizirane od strane zaduženih subjekata u skladu sa utvrđenom dinamikom.

4. Kantonalni i općinski štabovi civilne zaštite su, u skladu sa svojom zakonom utvrđenom funkcijom i nadležnostima, kvalitetno rukovodili akcijama zaštite i spašavanja i dali veliki doprinos u spašavanju građana, njihove imovine lokalne zajednice.

5. Na svim općinama na kojima je proglašeno stanje prirodne nesreće i na razini Kantona, aktivirane su komisije za procjenu šteta i u skladu sa propisanom procedurom obavljaju poslove iz svoje nadležnosti.

6. Prema preliminarnoj procjeni od strane

## Prirodne nesreće

Kantonalne i općinskih komisija za procjenu šteta, koja je urađena početkom mjeseca, na navedenih deset općina ostvarena je šteta preko 16 miliona maraka. Procjena konačne štete koju utvrđuju općinske komisije za procjenu šteta i koja se sastoji od direktne štete, troškova izazvanih u toku nesreće i indirektna šteta za obje prirodne nesreće bit će vjerovatno duplo veća.

7. U skladu sa Odlukom o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općinama Tuzlanskog kantona za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine TK“ broj 5/08)(Odluka o pomoći TK) na prijedlog Kantonalne komisije za procjenu šteta KŠCZ je iz sredstava posebne naknade, općinama na kojima je proglašeno stanje prirodne nesreće dodijelio jednokratnu novčanu pomoć za hitne intervencije u ukupnom iznosu od 147.000 maraka, koliko je u tom trenutku bilo sredstava u budžetu kao tekući priliv posebne naknade.

KŠCZ je posebnom odlukom navedenim općinama dodijelio i 9.550 KM za nabavku i distribuciju higijenskih paketa za obitelji evakuirane iz svojih domova za vrijeme trajanja prirodne nesreće.

8. Na osnovu zahtjeva za dodjelu jednokratne

novčane pomoći za hitne intervencije Vlade TK i načelnika općine Gradačac, direktor Federalne uprave civilne zaštite u skladu sa članom V, stav 3, Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj 46-/05 i 61/07), je iz sredstava posebne naknade, općinama na kojima je proglašeno stanje prirodne nesreće dodijelio jednokratnu novčanu pomoć za hitne intervencije u ukupnom iznosu od 90.000 KM.

Sredstva su odobrena Odlukom broj:05/-14-32-489-1do10, općinama:

Tuzla i Živinice po 15.000 KM,  
Gradačac, Lukavac, Gračanica i Srebrenik po 10.000 KM i  
Doboj Istok, Kalesija, Sapna i Čelić po 5.000 KM.

U postupku je donošenje odluka Federalnog štaba civilne zaštite i Vlade Federacije BiH o dodjeli pomoći navedenim općinama za hitne intervencije u skladu sa prema propisanoj proceduri dostavljenim zahtjevima.

9. Pozitivan primjer u toku trajanja prirodne nesreće je Rudarsko-geološki-građevinski fakultet Univerziteta u Tuzli koji je svoje stručne kadrove do-



## Prirodne nesreće

brovoljno stavio na raspolaganje KŠCZ za prevazilaženje teške situacije u kojoj se našao Kanton.

10. Svi mediji koji djeluju na području Tuzlanskog kantona su veoma profesionalno obavljali svoje poslove i dali veliki doprinos u obavještanju građana i radu štabova civilne zaštite u rukovođenju poslovima zaštite i spašavanja za vrijeme prirodne nesreće

### PRIJEDLOG MJERA

Na osnovu obavljene detaljne analize stanja na terenu i poduzetih aktivnosti od strane Kantonalnog i općinskih štabova civilne zaštite u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja za vrijeme prirodne nesreće, za ukupno poboljšanje stanja potrebno je poduzeti sljedeće mjere:

1. U toku rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja od strane općinskih i KŠCZ uočene su slabosti u koordinaciji i korištenju snaga civilne zaštite za što treba napraviti detaljnu analizu i poduzeti potrebne mjere poboljšanja stanja. Potrebno je u svakoj općini formirati i kadrovski ojačati službu civilne zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od

prirodnih i drugih nesreća, a u okviru nje stvoriti pretpostavke za rad općinskog operativnog centra u toku prirodne nesreće u trajanju od 24 sata na dan kao i Kantonalnog operativnog centra pri KUCZ.

2. U toku djelovanja prirodne nesreće na nekim općinama primijećeno je da sva pravna lica nisu poštovala Zakon o zaštiti i spašavanju zbog čega su značajno ugrozili akcije zaštite i spašavanja. KUCZ treba u dogovoru sa OSCZ poduzeti odgovarajuće mjere prema navedenim subjektima.

3. Poslije završetka poslova na procjeni štete i urađenih zbirnih izvještaja o procijenjenoj šteti u skladu sa članom 29. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine F BiH“, broj: 75/04 i 38/06) od strane općinskih i Kantonalne komisije za procjenu šteta potrebno je iz sredstava posebne naknade kojima raspolaže KŠCZ i budžetskih sredstava sa kojima raspolaže Vlada TK, uputiti pomoć općinama za saniranje šteta.

Također je potrebno da vlada TK po donošenju odluke o pomoći uputi zahtjev FŠCZ i Vladi Federacije BiH da u skladu Odlukom o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općini



## Prirodne nesreće

nama i kantonima za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine F BiH“, broj: 75/04, 60/06 i 8/10) iz sredstava posebne naknade kojima raspolaže FŠCZ i budžetskih sredstava kojima raspolaže Vlada Federacije BiH upute općinama odgovarajuću pomoć za saniranje šteta.

4. U toku obilaska terena i rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja uočeno je da je najveći dio pričinjene štete nastao zbog neodgovornosti građana i zajednice prema prirodi: izgradnjom objekata u plavnom području vodotoka, izgradnjom objekata na nestabilnom zemljištu sklonom klizanju, izgradnjom vještačkih prepreka odvodu oborinskih voda, nekvalitetnom regulacijom lokalnih rječica i potoka, nerješavanjem odvoda oborinskih voda sa lokalnih puteva i nestabilnog zemljišta, miniranjem obala i korita rijeke Spreče nizvodno od hidro akumulacije "Modrac" itd.

Zbog svega navedenoga potrebno je na svakoj općini izvršiti detaljnu analizu navedenih problema, poduzeti potrebne mjere putem inspekcijskih i drugih organa, uraditi kvalitetnu regulaciju lokalnih vodotoka i zabraniti gradnju u plavnim područjima i područjima koja su nestabilna i sklona klizanju tla.

5. Zbog naglašene opasnosti od klizanja tla na općinama Tuzlanskog kantona i pojave klizišta, potrebno je da sve općine pristupe izradi odgovarajućeg katastra klizišta, regulacionim planovima ne planiraju i spriječe gradnju objekata na takvim povr-

šinama i pronađu odgovarajuće rješenje za saniranje postojećih klizišta. To podrazumijeva da u svakoj općini u okviru odgovarajuće resorne službe ima u radnom odnosu Geolog – stručnjak za klizišta.

6. Potrebno je da Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva TK u skladu sa članom 36. i 37. Zakona o vodama („Službene novine TK“, broj: 15/08) donese Plan o mjerama aktivne odbrane od poplava i načinu njihovog provođenja, za područja uz površinske vode II. kategorije na području Tuzlanskog kantona i osigura primjenu istog na terenu.

7. Potrebno je održati sastanak na kojem će prisustvovati predstavnici KUCZ, Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva TK i Javnog preduzeća za vodoprivrednu djelatnost d.d. Spreča Tuzla, na kojem je potrebno izvršiti detaljnu analizu mogućnosti efikasnijeg korištenja hidro akumulacije u borbi protiv poplava nizvodno od hidro akumulacije.

8. Zbog naglašene opasnosti od poplava od rijeke Spreče, općine Živinice i Kalesija, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva TK i Agencija za vodno područje rijeke Save, trebaju održati sastanak na kojem će sagledati mogućnost regulacije korita rijeke Spreče na području navedenih općina radi umanjenja opasnosti od poplava.

9. Općine Tuzla i Lukavac trebaju u suradnji s Ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo TK sagledati mogućnosti završetka poslova



na regulaciji preostalog dijela korita rijeke Jale, kako bi se spriječilo plavljenje Bistaračkog i Bokavičkog polja.

10. Potrebno je ubrzati aktivnosti na deminiranju obala i korita rijeke Spreče na općinama Lukavac, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok i Doboj kako bi se moglo pristupiti regulaciji korita u cilju umanjenja opasnosti od poplava.

11. Potrebno je ubrzati aktivnosti na regulaciji svih vodotoka na području TK radi umanjenja opasnosti od poplava.

12. Potrebno je povećati inspekcijski nadzor u oblasti izgradnje objekata u plavnom području vodotoka i na površinama sklonim klizanju. Također je potrebno pojačati inspekcijski nadzor kod zagađivača vodotoka.

13. U osnovnim robama koje osigurava i čuva Kantonalna direkcija robnih rezervi, treba planirati odgovarajuće količine higijenskih sredstava kako bi se ista mogla staviti na raspolaganje građanima u slučaju potrebe.

14. Prilikom primjene zakonom propisanih procedura u traženju jednokratne novčane pomoći u hitnim intervencijama sa kantonalne, federalne i državne razine, propisana procedura ne omogućava brzo i efikasno dobijanje pomoći, nepotrebno je složena i opterećena podacima koji u tom trenutku nisu važni i neophodni i istu je potrebno maksimalno pojednostaviti.

Postojeće rješenje omogućava da, kada i postoji razumijevanje, pomoć za hitne intervencije bude operativno raspoloživa kada je nesreća već prošla što nije dobro i treba promijeniti

15. U toku događaja prirodne nesreće primijećeno je da u budžetima općina i kantona nema ciljano planiranih redovnih sredstava za pružanje pomoći u toku trajanja prirodne nesreće i saniranje posljedica kada ona prođe.

Potrebno je u budžetu općina i Kantona svake godine planirati posebnu budžetsku poziciju namijenjenu za pomoć u saniranju posljedica šteta od prirodnih i drugih nesreća u skladu sa preporukama Vlade Federacije BiH u obimu 1% od godišnjeg budžeta općina odnosno 0.5 % od budžeta kantona.

16. Na osnovu uočenih slabosti i propusta prilikom trajanja prirodne nesreće a koja se odnose na Procjenu ugroženosti, Program razvoja zaštite i spa-

šavanja i Plan zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, potrebno je pristupiti inoviranju i dogradnji istih.

17. U toku trajanja prirodne nesreće izostala je podrška najodgovornijih kantonalnih i federalnih i državnih predstavnika vlasti na terenu što ubuduće treba promijeniti.

18. Zbog svega uočenog za vrijeme trajanja prirodne nesreće na području Tuzlanskog kantona potrebno je ubrzati primjenu Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine F BiH“ broj: 39/03 i 22/06) kao i Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu za period 2008.-2012.godina („Službene novine TK“, broj: 3/09) i na taj način unaprijediti sistem zaštite i spašavanja i otkloniti, odnosno umanjiti opasnosti koje dovode do pojava nesreća.

Informacija je prihvaćena na tematskoj sjednici Skupštine TK, koja je održana 12.07.2010.godine. Naloženo je Vladi TK da na osnovu predloženih primjedbi i sugestija koje su date na ponudenu Informaciju, uradi Akcioni program za provođenje navedenih mjera.

Također je zaključeno da se izvrši planirana raspodjela neutrošenih sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća iz 2009.godine kao pomoć općinama za saniranje posljedica poplava i klizanja tla u skladu sa propisanom procedurom.

Naloženo je Vladi TK da iz budžetskih rezervi i drugih raspoloživih izvora izdvoji dio sredstava kao pomoć općinama za saniranje posljedica nesreće.

Sredstva sa kojima raspolaže civilna zaštita odnosno Kantonalni štab civilne zaštite će sigurno biti stavljena na raspolaganje općinama. Pristup koji ima Federalna uprava civilne zaštite i Federalni štab civilne zaštite u raspodjeli sredstava kojima oni raspolažu, ne daje puno nade da će iz tog izvora doći značajnija pomoć na Tuzlanski kanton.

U budžetima Kantona i Federalne vlade nema posebne budžetske pozicije za pomoć u saniranju šteta od prirodnih i drugih nesreća a sredstva budžetske rezerve su većim dijelom potrošena i iz tih izvora također nije realno očekivati veću pomoć!

Sve to daje veći značaj usvojenim mjerama i potrebi njihove realizacije.

### IZVJEŠTAJ O RADU

## Kantonalne uprave civilne zaštite i pregled aktivnosti u oblasti zaštite i spašavanja, na području Tuzlanskog kantona u 2009. godini

### I UVOD

Kantonalna uprava civilne zaštite (KUCZ) obavljala je u toku 2009. godine zadatke iz svoje nadležnosti, u skladu sa: Odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ("Službene novine Federacije BiH" broj 39/03 i 22/06), (u daljem tekstu Zakon o zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH), Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj 10/08) (u daljem tekstu Zakon o zaštiti i spašavanju u TK), odredbama Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona ("Službene novine TK" broj: 17/00, 3/01, 12-/03,10/05, 3/08), (u daljem tekstu Zakon o ministarstvima), Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji KUCZ, (u daljem tekstu: Pravilnik) i u skladu sa Programom rada KUCZ za 2009. godinu.

U obavljanju poslova iz oblasti zaštite i spašavanja i realizaciji planiranih zadataka iz Programa rada KUCZ za 2009. godinu, u KUCZ angažirano je ukupno 12 zaposlenika, od čega 6 državnih službenika (direktor KUCZ, sekretar KUCZ, pomoćnik direktora KUCZ, šef Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite /KOC CZ/, jedan stručni savjetnik za nje i NUS i jedan stručni savjetnik za mjere zaštite i spašavanja) i 6 namještenika.

Ukidanjem Agencije za deminiranje Tuzlanskog kantona i prebacivanjem njenih poslova u nadležnost KUCZ napravljena je racionalizacija i objedinjavanje poslova ali u 2009.godini niko od preuzetih uposlenika više nije radio u KUCZ ali su svi poslovi ostali. Takođe iako je zakonska obaveza KUCZ da vrši funkciju inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja, još uvijek nije odobren prijem odgovarajućih kadrova .

Isti je slučaj i sa poslovima finansija koji se rješavaju sa raspoloživim kadrovskim resursima.

U Federalnom/Kantonalnom timu civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a, čiji rad direktno nadzire i koordinira KUCZ, bilo je angažirano ukupno 14 pripadnika, od kojih 4 pripadnika u "A" kompo-

nenti tima, na prikupljanju i neutralisanju neeksplodiranih ubojitih sredstava (NUS), a 10 pripadnika u "B" komponenti tima, na deminiranju objekata infrastrukture, koji su u funkciji zadovoljavanja potreba prognanih i izbjeglih lica.

Općinske službe civilne zaštite (OSCZ) su formirane kao samostalne općinske službe za upravu u 11 općina Tuzlanskog kantona (TK), u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH. U općini Čelić poslovi civilne zaštite sistematizovani su u okviru Službe za opću upravu, društvene djelatnosti, boračka pitanja i poslove civilne zaštite, a u općini Teočak poslovi civilne zaštite su sistematizovani u okviru Službe za privredu, finansije, prostorno uređenje i civilnu zaštitu.

Na nivou TK postoji Kantonalni štab civilne zaštite (KŠCZ), kao operativno-stručni organ civilne zaštite. Vlada TK je 28.09.2009.godine inovirala Odluku o osnivanju KŠCZ a 03.12.2009. godine i novo Rješenje o postavljenju komandanta, načelnika i članova KŠCZ, koji ima 14 članova. Navedenom Odlukom je utvrđeno da funkciju stručne službe za potrebe KŠCZ obavlja KUCZ.

U svim općinama formirani su Općinski štabovi civilne zaštite (OŠCZ), kao operativno-stručni organi civilne zaštite u općini, u koje su imenovana ukupno 164 člana (po formaciji-170 članova). Nisu popunjeni OŠCZ u skladu sa formacijom u općinama: Doboj - Istok-2, Srebrenik-1 i Teočak –3 člana. Samo u općinama: Doboj-Istok, Gračanica, Kladanj, Lukavac i Sapna načelnici općina su i komandanti OŠCZ.

Općinski operativni centri civilne zaštite (OOC CZ) formirani su u općinama: Banovići, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj i Tuzla. U navedenim OOC CZ uposlen je po jedan uposlenik, osim u Tuzli gdje je uposleno 6 uposlenika. U općinama: Čelić, Doboj-Istok, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Teočak i Živinice još uvijek nisu formirani OOC CZ. Popuna Operativnih centara u OSCZ potrebnim brojem izvršilaca, koji obezbjeđuje rad Operativnog centra 24 sata u toku dana, u periodu kada je proglašeno stanje prirodne ili druge nesreće, izvršit će se mobilizacijom.

U KOC CZ, u sastavu KUCZ, uposlena su 4 izvr-

## Izvještaj o radu

šioća: šef KOC CZ i 3 referenta za osmatranje i uzbunjivanje, što omogućava obavljanje poslova svaki dan u mjesecu, u dvije smjene. Rad KOC CZ u trajanju od 24 sata, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH, osigurat će se kada Vlada TK odobri prijem još jednog uposlenika (referent za osmatranje i uzbunjivanje).

### II AKTIVNOSTI

Sagledavajući rad KUCZ u toku 2009. godine, pored redovnih poslova koji su najdirektnije vezani za zaštitu i spašavanja, neke aktivnosti zaslužuju da budu posebno istaknute:

1. Održane su 43 sjednice stručnog kolegija KUCZ, na kojim su razmatrana sva važnija pitanja iz nadležnosti KUCZ, te dogovarane aktivnosti u vezi sa tim, kao i način njihove realizacije. U cilju podizanja odgovornosti, boljeg informisanja i kvalitetnije saradnje sa strukturama civilne zaštite na terenu, posebno OSCZ, na sjednicama stručnog kolegija redovno su analizirani nedjeljni izvještaji o radu OSCZ, kao i pitanja o najaktuelnijim problemima zaštite i spašavanja u općinama, donošeni odgovarajući zaključci o rješavanju najvažnijih pitanja, u vezi sa čim su vođene odgovarajuće aktivnosti KUCZ sa OSCZ.



2. Održana su 4 sastanka direktora KUCZ sa šefovima OSCZ na kojim su razmotrena najvažnija pitanja iz zajedničke nadležnosti navedenih organa civilne zaštite.

3. Održano je 6 redovnih sjednica KŠCZ, na kojim su razmatrana pitanja iz njegove nadležnosti. KUCZ je, u toku 2009. godine, obavljala sve potrebne stručne, administrativne, tehničke i druge poslove neophodne za rad KŠCZ.

4. Održan je jedan sastanak kantonalnog koor-

dinatora za deminiranje (direktor KUCZ) sa općinskim koordinadorima za deminiranje, na kojem je razmatrana problematika deminiranja i trajnog obilježavanja minskih polja na području svih općina.

5. Direktor KUCZ učestvovao je u radu 2 sastanka direktora Federalne uprave civilne zaštite (FUCZ) sa direktorima KUCZ sa područja FBiH, na kojim je razmatrana najvažnija problematika iz oblasti zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

6. U januaru 2009. godine potpisan je Program -XI Faza deminiranja u Federaciji BiH čime su stvoreni uvjeti za nastavak radova Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a, u 2009. godini, na području TK.

U toku 2009. godine Federalni/Kantonalni tim civilne zaštite za deminiranje izvršio je deminiranje slijedećih projekata, koji su zvanično predati općinskim vlastima:

- Projekat ID 12465 (06.05.2009. godine) na lokalitetu Markovići-Careva kuća, općina Kalesija. Preostala površina iz 2008. godine od 9.000,00 m<sup>2</sup> (ukupno po projektu: 101.500,00 m<sup>2</sup>) deminirana je metodom tehničkog izviđanja.

- Projekat ID 12688 (22.10.2009. godine) na lokalitetu Treštenica 1A, općina Banovići. Površina od 12.844,00 m<sup>2</sup>, deminirana je metodom čišćenja. PLANT tim FUCZ za uklanjanje ostataka porušenih stambenih objekata bio je, od 10.08.2009. godine, angažiran na području općine Banovići u MZ Treštenica. Uklonjeno je 9 ostataka porušenih stambenih objekata i jednog školskog objekta. Pružena je, također i pomoć u procesu deminiranja na zadatku "MZ Treštenica 1A". Svi planirani i vanredni zadaci PLANT tima, na području TK, okončani su 29.09.2009. godine.

- Projekat ID 12534 na lokalitetu Kazin tuk 1., općina Kalesija (ukupna površina 162.003,31 m<sup>2</sup>). Deminiranje je početo 04.05.2009. godine. Površina od 103.285 m<sup>2</sup> deminirana je (zaključno sa 31.12.2009. godine) metodom tehničkog izviđanja i izvršeno je njeno uzorkovanje. Površina, u okviru ovog projekta, od 34.468,31 m<sup>2</sup> deminirana je i pripremljena za uzorkovanje koje će se obaviti u 2010. godini. Na ovom projektu je preostalo da se deminira, metodom čišćenja još 24.250 m<sup>2</sup>. Tokom izvođenja deminerskih radova, na ovom projektu, pronađeno je 19 mina i 2 NUS-a koji su uništeni od strane pripadnika "A" komponente tima civilne zaštite.

7. Urađen je Izvještaj o radu KUCZ za 2008. godinu i Program rada KUCZ za 2009. godinu.

8. Na temelju Programa rada KUCZ za 2009. godinu, na sjednicama Stručnog kolegija KUCZ, dono-

## Izvještaj o radu

šeni su planovi rada KUCZ i usvajani izvještaji o radu KUCZ za svaki mjesec, koji su dostavljani Vladi TK i FUCZ.

9. U cilju rješavanja konkretnih problema i poboljšanja međusobne saradnje, direktor KUCZ sa saradnicima, održao je više sastanaka sa predstavnicima određenih kantonalnih ministarstava, drugih kantonalnih organa uprave, regionalnog ureda MAC-a Tuzla, Zavoda za javno zdravstvo TK, načelnicima više općina sa područja TK, direktorima privrednih i javnih preduzeća, predstavnicima Oružanih snaga BiH, policijskih uprava, RTV Tuzlanskog kantona, LOT timova EUFOR-a, predstavnicima KUCZ sa područja FBiH, predstavnicima organa civilne zaštite iz Republike Srpske i predstavnicima fakulteta Tuzlanskog univerziteta i drugih organizacija i institucija koje su od značaja za zaštitu i spašavanje.

10. Direktor KUCZ imao je nekoliko sastanaka kod Premijera TK, na kojim je razmatrana problematika iz oblasti rada KUCZ i OSCZ.

11. KUCZ je sačinila je više informacija, koje su dostavljene Vladi TK, FUCZ i drugim subjektima, u kojima je obrađena slijedeća problematika:

a) Ostvareni rezultati na deminiranju i trajnom obilježavanju minskih polja na području Tuzlanskog kantona u 2008. godini.

b) Ostvareni rezultati na uklanjanju neeksplodiranih ubojitih sredstava i lokacijama za privremeno skladištenje i uništavanje na području Tuzlanskog kantona.

c) Ostvareni rezultati Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje neeksplodiranih ubojitih sredstava na području Tuzlanskog kantona u 2008. godini.

d) Sufinansiranje deminiranja na području Tuzlanskog kantona u 2008. godini.

e) Postignuti rezultati na uklanjanju ostataka porušenih kuća na području TK u 2009. godini

f) Pripremljenost za zimsko održavanje puteva na području TK, u sezoni 2009./2010. godina.

g) Stanje bruceloze kod ljudi i životinja na području TK u 2009. godini (dvadeset sedmičnih Informacija).

h) Izvještaj o prikupljanju, raspodjeli i korišćenju sredstava Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u 2008. godini.

i) Po nalogu Vlade TK urađeni su slijedeći materijali:

- Realizacija ciljeva i politike KUCZ u 2009. g. i  
- Ciljevi i politika KUCZ u 2010. godini.

12. U izvještajnom periodu, pripadnici Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje i

NUS, bili su agažovani u izvlačenju stradalih lica iz minskih polja ("Brzi odgovor")

na području općine Gračanica, kom prilikom je jedno lice smrtno stradalo, a jedno teže povrijeđeno.

13. U skladu sa dobijenim instrukcijama iz Ministarstva finansija urađen je Prijedlog izmjena i dopuna Budžeta KUCZ za 2009. godinu, kao i prijedlog budžeta KUCZ za 2010. godinu.



14. Na svečanoj sjednici KŠCZ, održanoj u Tuzli u povodu 1. marta - Dana civilne zaštite, dodijeljena su priznanja zaslužnim pojedincima i organizacijama sa područja TK.

15. Ostvarena je odgovarajuća saradnja sa regionalnim odjeljenjima civilne zaštite RS u Doboju i Bijeljini, na realizaciji međuentitetskog Sporazuma o saradnji u ostvarivanju zadataka civilne zaštite, kao i saradnja Općinskih službi civilne zaštite sa područja TK sa organima civilne zaštite susjednih općina RS, na realizaciji aktivnosti od zajedničkog interesa.

Ova saradnja je naročito izražena za vrijeme prirodnih ili drugih nesreća, zatim na poslovima deminiranja i zaštite od NUS-a, koji se sastoje u razmjeni podataka o ugroženosti izbjeglih i raseljenih lica od NUS-a i MES-a u povratničkim naseljima. Također je ostvarena saradnja u pružanju međusobne pomoći u slučaju minoicidenata, kao i saradnja u oblasti protivpožarne zaštite.

16. Vlada TK je usvojila slijedeće materijale koje je uradila KUCZ:

- Izvještaj o radu KUCZ i pregled aktivnosti u oblasti zaštite i spašavanja, na području TK, za 2008. godinu.

- Informaciju o ostvarenim rezultatima deminiranja i trajnog obilježavanja minskih polja na području TK u 2008. godini.

- Informaciju o ostvarenim rezultatima Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje



## Izvještaj o radu

i uništavanje NUS-a na području TK u 2008. godini.

- Informaciju o sufinansiranju deminiranja na području TK u 2008. godini.

- Listu prioriteta deminiranja (čišćenje i tehničko izviđanje) na području TK u 2009. godini.

- Plan deminiranja u izvedbi Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a, na području Tuzlanskog kantona u 2009. godini.

- Informaciju o pripremljenosti za zimsko održavanje puteva na području TK u sezoni 2009./2010. godina.

- Program rada za izradu Plana zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Tuzlanskog kantona, za period 2008.-2012. godina.

- Izveštaj o prikupljenim i utrošenim sredstvima posebne naknade prikupljenih na posebnom računu KUCZ, za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća u 2008. godini.

- Odluku o kriterijima za dodjelu pomoći općinama iz neutrošenih sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća.

- Zahtjev KUCZ o dopuni akta "Pregled komisija Vlade i ministarstava za čiji rad se predlaže plaćanje naknada".

- Zaključak o prihvatanju opcije finansiranja Izlazne strategije održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite od 2010. do 2019. god.

- Izvještaj o radu Kantonalnog štaba civilne zaštite (KŠCZ) za period januar-avgust 2009. godine.

- Odluku o formiranju KŠCZ kao operativno-stručnog organa Tuzlanskog kantona.

- Rješenje o postavljenju komandanta, načelnika i članova KŠCZ.

17. Skupština TK je u vezi sa djelokrugom rada i aktivnostima KUCZ:

- Usvojila Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području TK, za period od 2008. do 2012. god.

- Usvojila Izvještaj o radu KUCZ i pregled aktivnosti u oblasti zaštite i spašavanja, na području TK, za 2008. godinu.

18. KUCZ je usmjeravala rad Kantonalne komisije za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća i obavljala sve administrativno-tehničke poslove neophodne za rad ove komisije.

19. Predstavnici KUCZ održali su nekoliko konferencija za medije, na kojima je šira javnost informirana o aktivnostima i rezultatima rada KUCZ i OSCZ iz

oblasti zaštite i spašavanja iz njihove nadležnosti, a naročito o rezultatima deminiranja i prikupljanja i uništavanja NUS-a, rezultatima rada PLANT tima FUCZ na raščišćavanju ostataka porušenih kuća i posljedicama djelovanja prirodnih i drugih nesreća i načinu sanacije šteta od prirodnih i drugih nesreća.

KUCZ je u više navrata, preko medija, upućivala apele stanovništvu, u cilju poduzimanja preventivnih mjera u zaštiti od požara, posebno šumskih, poljskih i požara na kontejnerima, zatim apele i informacije u vezi sa zaštitom od NUS-a i zaštitom okolice.



20. U toku decembra 2009. godine obavljene su aktivnosti stručnog savjetnika za deminiranje u KUCZ i pripadnika Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje, na izviđanju terena u cilju odabira i konačnog formiranja Liste prioriteta za rad Kantonalnog tima u 2009. godini.

21. Kantonalni koordinator za deminiranje (direktor KUCZ), zajedno sa Regionalnim uredom MAC-a Tuzla i općinskim koordinatorima za deminiranje, sačinio je Listu prioriteta deminiranja (čišćenje i tehničko izviđanje) za područje TK u 2010. godini, koja je dostavljena Vladi TK.

22. Direktor KUCZ učestvovao je, kao izvjestilac na sjednici dvije nadležne komisije Skupštine Tuzlanskog kantona na kojima je razmatran Prijedlog Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu za period od 2008.-2012. godina, koji je prihvaćen bez primjedbi i upućen Skupštini Tuzlanskog kantona na usvajanje.

23. Direktor i pomoćnik direktora KUCZ učestvovali su, kao izvjestioci, na sjednici Skupštine Tuzlanskog kantona na kojoj je usvojen Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Tuzlanskog kantona, za period od 2008. do 2012. godina.

24. Sekretar KUCZ, šef Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite i stručni savjetnik za zaštitu i spašavanje u KUCZ, bili su u radnim posjetama slijedećim OSCZ: Banovići (12.02.2009. godine) i Živinice (19.02.2009. godine) gdje su se upoznali sa slijedećom problematikom: realizacija poslova na mjerama zaštite i spašavanja, rad Općinskog operativnog centra civilne zaštite, realizacija poslova na izradi planskih dokumenata i pravnih akata iz nadležnosti OSCZ, te organizaciono-tehnički, kadrovski i drugi poslovi iz nadležnosti OSCZ.

25. U skladu sa planiranim aktivnostima u okviru realizacije Programa deminiranja u 2009. godini-Faza XI, realizovana je doobuka pripadnika "A" i "B" tima KUCZ Tuzla, koju su izveli rukovodeći uposlenici Sektora za deminiranje FUCZ, Sarajevo.

26. Pomoćnik direktora KUCZ učestvovao je, kao član kantonalnog Mobilnog tima za pripravnost Tuzlanskog kantona u slučaju proglašenja pandemije gripe tipa A(H1N1), na 14 sastanaka Mobilnog tima. Na sastancima su razmatrana pitanja iz nadležnosti Mobilnog tima, sa naglaskom na epidemiološko stanje na području TK, i zadatke vezane za stvaranje uslova za uspješno djelovanje zdravstvenih i drugih nadležnih institucija, na području TK, na suzbijanju širenja epidemije nove gripe i uspješnog liječenja oboljelih.

Na hospitalizaciji na Infektivnoj klinici UKC Tuzla, u 2009. godini, liječen je ukupno 131 pacijent sa područja TK, od čega je 99 pacijenata bilo pozitivno na virusa gripe A(H1N1), što je potvrđeno PCR testom u referentnoj laboratoriji Instituta za mikrobiologiju, Kliničkog centra univerziteta, Sarajevo. Za 90 težih bolesnika u terapiji je bio uključen i antivirusni lijek tamiflu. Na Klinici je, u 2009. godini, ambulantno liječeno ukupno 207 pacijenata koji su imali simptome gripe ili se sumnjalo na gripu.

Zaključno sa 31.12.2009. godine, na Infektivnoj klinici UKC Tuzla, na hospitalizaciji je bilo ukupno 25 pacijenata pozitivnih na virus nove gripe A(H1N1).

**Na području TK nije bilo smrtnih slučajeva kao posljedica oboljevanja od nove gripe izazvane virusom A(H1N1), ali su na Infektivnoj klinici UKC Tuzla, umrla 2 pacijenta oboljela od sezonske gripe. Umrli su spadali u rizičnu grupu-pretilost.**

27. Na osnovu Prijedloga za dodjelu finansijske pomoći općinama, koji je sačinila KUCZ, a prihvatio KŠCZ, u skladu sa Odlukom o kriterijima za dodjelu pomoći općinama iz neutrošenih sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, koju je donijela Vlada TK, dodjeljena su sredstava u iznosu od 1.1000.000 KM, za 11 općina koje su ispu-

njavale kriterije iz navedene Odluke, i to za slijedeće namjene:

- Sanacija dijela šteta nastalih prirodnim i drugim nesrećama - 700.000 KM.
- Provođenje preventivnih mjera utvrđenih Programom razvoja zaštite i spašavanja- 210.000 KM.
- Opremanje struktura civilne zaštite u općinama - 40.000 KM.
- Sufinansiranje projekata deminiranja - 150.000 KM.

Navedena finansijska sredstva prebačena su na račune općina osim sredstava za nabavku opreme i deminiranje što će biti učinjeno u 2010. godini.

28. Aktivnosti u vezi KOC CZ

Potpisan Ugovor između KUCZ i firme "Elzas" DOO Sarajevo (najuspješniji ponuđač) za izradu projekta: "Sistem komunikacijske i informacijske podrške Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite u KUCZ Tuzla i Općinskih operativnih centara civilne zaštite, u sastavu Tuzlanskog kantona" (u daljem tekstu Projekat za KOC CZ)

Na sastanku Komisije za reviziju navedenog Projekta, koju je Rješenjem imenovao direktor KUCZ, usvojene su sve primjedbe revidenta Projekta (Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Sarajevu) i revizione komisije.

Projektantska kuća "Elzas" d.o.o Sarajevo, obavezala se da će, na osnovu usvojenih primjedbi, revidirati Projekat i sačiniti konačnu verziju Projekta i isti dostaviti KUCZ, sa mišljenjem revidenta da su uvažene sve prihvaćene primjedbe na prvu verziju Projekta.

KOC CZ je svakodnevno sačinjavao dnevne izvještaje o stanju u oblasti zaštite i spašavanja na području TK, koji su dostavljani Federalnom operativnom centru civilne zaštite (FOC CZ), a svakog radnog dana (od 01.12.2009. godine) u "Jutarnji program" RTV TK, javljane su aktuelne informacije iz oblasti zaštite i spašavanja sa područja TK.

29. Direktor KUCZ sa saradnicima, bio je u radnim posjetama u više OSCZ gdje se upoznao sa problematikom u radu OSCZ: realizacija poslova na mjerama zaštite i spašavanja, rad Općinskog operativnog centra civilne zaštite, realizacija poslova na izradi planskih dokumenata i pravnih akata iz nadležnosti OSCZ, te organizaciono-tehnički, kadrovski i drugi poslovi iz nadležnosti OSCZ.

30. Uposlenici KUCZ učestvovali su na više seminara i savjetovanja, u okviru realizacije programa obuke i edukacije za državne službenike i namještenike, na kojima su obrađene teme od značaja za rad državnih službenika i namještenika.

31. Obavljen je popis finansijskih potraživanja, stalnih sredstava i sitnog inventara KUCZ u upotrebi i u magacinu, sa stanjem na dan 31.12.2009. godine. Donesena je Odluka o otpisu neupotrebljivih osnovnih sredstava i sitnog inventara.

32. Od Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Sarajevo, dobijene su digitalne karte Tuzlanskog kantona u razmjeri 1:25.000, koje će se koristiti za evidentiranje minskih polja na području TK, kao i za druge potrebe.

33. U okviru Ljetnjeg univerziteta u Tuzli u organizaciji JZU Univerzitetski klinički centar Tuzla, Medicinskog fakulteta Univerziteta u Tuzli, Zavoda za javno zdravstvo TK, Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta i Kantonalne uprave Civilne zaštite, dana 01.07.2009.godine održan je seminar "Menadžment prirodnih, ratnih i drugih katastrofa".

U okviru navedenog seminara direktor KUCZ je pripremio i prezentirao temu "Zaštita i spašavanje Tuzlanskog kantona od prirodnih i drugih nesreća".

34. U okviru Programa obilježavanja 7.aprila - Svjetskog dana zdravlja, koji je u TK obilježen pod sloganom "Spasimo živote - učinimo sve da bolnice budu sigurne u slučaju nesreće, odnosno katastrofe", Ministarstvo zdravlja TK, Zavod za javno zdravstvo i KUCZ su organizirali odgovarajuće predavanje.

Direktor KUCZ je pripremio i izložio temu "Zdravstvena zaštita u sistemu zaštite i spašavanja".

35. KUCZ je uzela aktivno učešće u organizaciji i izvođenju vježbe Pomoć u nesrećama "Spreča 2009", koju su od 02. Do 04.10.2009.godine organizirale općinske službe civilne zaštite iz Doboja, Doboj Istoka, Gračanice, Petrova i Lukavca, KUCZ i Odjeljenje Republičke uprave civilne zaštite u Doboju sa Civilnom zaštitom Italije i Volonterskim savezom Italije u okviru projekta "Pet roboris".

36. U okviru Zakonom o zaštiti i spašavanju Federacije BiH utvrđene obaveze prikupljanja i potrošnje Naknade za izgradnju skloništa, KUCZ je obavila niz aktivnosti i sastanaka sa predstavnicima općinskih struktura vlasti u namjeri da im stavi na raspolaganje namjenska prikupljena sredstva.

Na žalost samo je općina Kalesija obavila odgovarajuće, zakonom propisane, aktivnosti i ostvarila pravo na korištenje navedenih sredstava u iznosu od oko 15.000,00 KM.

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju Federacije BiH, koji čeka na usvajanje u Domu naroda Federacije BiH, predviđeno je da se sredstva vrate općinama na kojima su prikupljena što će olakšati njihovu operativnu primjenu.

37. Urađen je i objavljen novi broj stručnog glasila KUCZ, "Civilna zaštita", jedinog takvog glasila u Bosni i Hercegovini.

38. Kontinuirano je vršeno ažuriranje internet stranice KUCZ.

39. Obavljani su svi poslovi u skladu sa funkcijom i nadležnostima KUCZ kao samostalne kantonalne uprave.

### III MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH, strukture civilne zaštite planiraju, koordiniraju i poduzimaju aktivnosti u okviru slijedećih mjera zaštite i spašavanja:

1. Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
2. Evakuacija,
3. Zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
4. Zamračivanje,
5. Zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
6. Zaštita i spašavanje od rušenja,
7. Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
8. Zaštita i spašavanje od požara,
9. Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava,
10. Prva medicinska pomoć,
11. Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
12. Asanacija terena,
13. Zaštita okolice,
14. Zaštita i spašavanje u rudnicima i
15. Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

**U ovom Izvještaju su obrađene samo one mjere zaštite i spašavanja u vezi kojih je ostvarena konkretna aktivnost.**

#### 1. Evakuacija

U općini Kladanj, ulica XVI Muslimanske brigade, izvršena je, u januaru 2009. godine, privremena evakuacija 4 člana porodice iz kuće koja je većim dijelom izgorila u požaru, koji se desio 10.01.2009. godine.

U MZ Bukinje, općina Tuzla, zbog požara (potpuno izgorijela baraka izvršena je evakuacija dvije porodice (januar), sa ukupno sedam članova domaćinstva, koji su privremeno bili stambeno zbrinuti.

#### 2. Zaštita i spašavanje od požara

Najveći broj registrovanih požara bili su požari manjeg intenziteta i ugašeni su, bez većih problema,

## Izvještaj o radu

isti dan kada su se i desili. Nije registrovan niti jedan požar velikih razmjera.

U nekoliko slučajeva požari su imali za posljedicu totalno uništenje stambenih objekata te je pričinjena znatna materijalna šteta. Najčešći uzrok većine požara, bio je ljudski faktor.

Načelno se može konstatovati da postojeće snage za gašenje požara u općinama mogu efikasno djelovati u slučaju požara manjeg do srednjeg intenziteta, a u slučaju istovremenog izbijanja većih požara u više općina, postojeće snage su nedovoljne, kako zbog nedovoljnog broja vozila za gašenje požara i druge vatrogasne opreme, tako i zbog nedovoljnog broja profesionalnih vatrogasaca.

U okviru međuentitetske saradnje ostvarena je dobra saradnja u oblasti protivpožarne zaštite, između općina Gračanica i Petrovo u RS.

### Procijenjene štete od požara

Prema podacima JP "Šume TK" D.D. Kladanj, štete od šumskih požara, u periodu 01.01.-31.12.2009. godine, u Šumskim gazdinstvima (ŠG) kojima upravlja navedeno JP iznose ukupno 12.795,12 KM (ŠG "Konjuh"- 576,81 KM, ŠG "Sprečko"-

10.447,00, i ŠG "Vlaseničko"- 1.771,31 KM).

U navedenom periodu nisu registrovane štete u šumama koje su u privatnom vlasništvu.

Štete od požara na stambenim, pomoćnim i poslovnim objektima nisu procijenjene i nema zbirnih podataka u općinama.

### Stanje organizovanosti i zakonske uređenosti protivpožarne zaštite

Profesionalne vatrogasne jedinice (PVJ) formirane su u općinama: Banovići, Gračanica, Gradačac,



R.b.	Vrsta požara	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Σ
1	Stambeni objekti	10	11	14	13	11	8	14	7	9	12	13	15	137
2	Poslovni objekti	1	-	6	1	4	5	2	1	-	4	-	3	27
3	Sportski objekti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Industrijski objekti	1	-	-	-	-	1	-	2	1	2	-	1	8
5	Pomoćni objekti	6	4	6	7	5	5	8	3	3	7	2	-	56
6	Infrastrukt. objekti	1	1	-	2	2	1	4	3	1	3	3	-	21
7	Šumski požari	-	-	4	24	4	-	-	6	1	2	5	2	48
8	Nisko rastinje	-	6	17	45	12	-	8	11	16	17	7	-	139
9	Kontejneri	126	86	84	35	18	6	12	5	8	45	69	28	522
10	Dimnjaci	14	18	17	2	1	1	-	-	-	7	7	8	75
11	Motorna vozila	4	7	5	5	3	5	11	4	12	9	5	7	77
12	Ostalo (sijena, deponije smeća)	3	10	9	10	22	8	17	18	13	17	15	3	145
	UKUPNO:	166	143	162	144	82	40	76	60	64	125	126	67	1255

Tabela br.1 - Pregled registrovanih požara na području TK u 2009. godini

## Izvještaj o radu

Općina Vrste požara	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	Σ
Stambeni objekti	7	-	2	6	14	6	2	23	-	18	-	39	20	137
Poslovni objekti	2	-	2	3	1	2	1	2	-	2	-	10	2	27
Sportski objekti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Industrijski objekti	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	8
Pomoćni objekti	2	-	1	6	5	5	1	6	-	7	1	19	3	56
Infrastrukturni objekti	2	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	12	4	21
Šumski požari	4	-	-	6	1	4	1	4	-	13	3	6	6	48
Nisko rastinje	10	-	-	5	15	1	3	25	1	17	1	51	10	139
Kontejneri	14	-	-	5	2	1	-	23	-	62	-	412	3	522
Dimnjaci	3	-	-	7	2	2	-	6	-	2	-	49	4	75
Motorna vozila	6	-	1	1	4	5	-	14	-	11	-	28	7	77
Ostalo (sijena, deponije smeća i sl.)	9	-	1	12	6	6	-	22	-	12	-	68	1	145
<b>UKUPNO:</b>	<b>60</b>	<b>-</b>	<b>8</b>	<b>54</b>	<b>51</b>	<b>32</b>	<b>8</b>	<b>127</b>	<b>1</b>	<b>144</b>	<b>5</b>	<b>695</b>	<b>70</b>	<b>1255</b>

**Tabela br.2 - Pregled registrovanih požara na općinama TK u 2009. godini**

Kalesija, Lukavac, Srebrenik i Tuzla. Dobrovoljna vatrogasnih društava (DVD) formirana su u općinama: Čelić i Kladanj. U općini Živinice poslove protivpožarne zaštite obavlja Industrijsko vatrogasno društvo (IVD) Rudnika mrkog uglja Đurđevik.

Bez bilo kakvih vlastitih vatrogasnih jedinica su općine: Doboj-Istok, Sapna i Teočak.

PVJ su organizaciono u sastavu OSCZ samo u općinama: Gračanica, Kalesija, Lukavac i Srebrenik.

Jedinice civilne zaštite specijalizovane namjene, za protivpožarnu zaštitu, formirane su, u skladu sa novim Pravilnikom i Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama, u općinama:

Doboj-Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Sapna i Živinice, sa ukupno 166 pripadnika.

U svim općinama imaju planovi zaštite od požara ali ih je potrebno usaglasiti sa novim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH.

Parlament F BiH usvojio je Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji je objavljen u "Sl. novinama F BiH" broj 64/09.

### 3. Zaštita i spasavanje od NUS-a

KUCZ je, kao i ranije, imala jednu od vodećih

uloga u svim akcijama koje su vođene na nivou TK a odnosile su se na segment zaštite i spasavanja od neeksplozivnih ubojitih sredstava (NUS) na području TK. Koordiniranje i praćenje realizacija zadataka na neutralisanju neeksplozivnih i minskoeksplozivnih ubojitih sredstava, kao i operacija manuelnog čišćenja, tehničkog izviđanja i obilježavanja rizičnih površina na području TK, su poslovi i zadaci koji su obilježili ovaj izvještajni period. Svi navedeni poslovi i zadaci realizirani se preko tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a i timova OS BiH kao i drugih domaćih i stranih kompanija-organizacija.

Kao polaznu osnovu za realizaciju zadataka iz oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a činila je Kantonalna lista prioriteta za deminiranje na području TK, koja je urađena na osnovu prijedloga iz općina i ulaznih parametara dobivenih od BHMAL-a, a koja je usvojena na Vladi TK i ovjerena od strane Premijera kantona.

Realizacija projekata sa Kantonalne liste prioriteta za deminiranje ove godine je tekla zadovoljavajućim intenzitetom što je za posljedicu imalo ostvarenje najboljeg rezultata od početka izvođenja radova na humanitarnom deminiranju. Poseban doprinos u ostvarenju ovakvog rezultata je dao projekat sufinan-

## Izvrještaj o radu

siranog deminiranja između domaćih organa vlasti i Međunarodnog fonda za deminiranje i pomoć žrtvama rata (ITF).

U januaru 2009.godine potpisan je Program deminiranja 2009. u Federaciji BiH - Faza XI, kojim su obezbjeđeni neophodni uvjeti za nastavak rada timova civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a sa području Federacije BiH. Sukladno potpisanom Programu, timovi civilne zaštite bili su operativni u periodu od 01.01. – 31.12.2009. godine.

Nastavljeno je pružanje finansijske potpore u provođenju Programa deminiranja 2009. – Faza XI, od strane domaćih organa vlasti. Vlada Federacije BiH je obezbjedila sredstva za plaće i materijalne troškove, a Vlada Tuzlanskog kantona je iz budžeta TK odobrila sufinansiranje Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite, u iznosu od oko 150.000,00 KM za plaćanje poreza, doprinosa i beneficiranog radnog staža uposlenika deminerskog tima.

Višegodišnje iskustvo na ovim poslovima i dobra saradnja KUCZ sa svim subjektima, a posebno sa

OSCZ, sa područja TK i ove godine je rezultirala velikim uspjesima na polju neutralisanja neeksplozivnih ubojitih sredstava i deminiranju terena. Za ostvarivanje ovih rezultata neophodno je bilo ostvarivanje dobre uvezanosti svih subjekta koji imaju dodirnih tačaka sa ovim poslovima, a posebno dobra saradnja ostvarena je sa FUCZ, odnosno Sektorom za organizaciju deminiranja i uklanjanja NUS-a, Regionalnim uredom BHMACE-a iz Tuzle, kao i drugim tzv. "entitetskim igračima" kao što su OS BiH, policija i EUFOR.

Svakodnevna saradnja sa OSCZ je jedan od osnovnih preduvjeta za blagovremeno i kvalitetno obavljanje redovnih zadataka iz oblasti neutralisanja NUS-a i deminiranja terena.

Operativni dio za ove poslove Federalni/Kantonalni tim civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a, kojeg čini 14 pripadnika raznih specijalnosti, osposobljen je i opremljen za intervencije na neutralisanju minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava, deminiranju terena kao i izvlače-

Naziv sredstva	Jed. mjere	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Σ
Municija manjeg kalibra	kom	514	701	3.555	290	1108	657	0	466	2.369	6.558	0	16.218
Municija većeg kalibra	kom	18	1	14	5	10	14	0	3	15	8	1	89
Ručne bombe – razne	kom	82	78	74	41	97	75	0	14	25	106	52	644
Projektili – razni	kom	4	17	17	15	8	27	0	2	5	10	23	128
Pješadijske mine – razne	kom	10	4	2	9	6	16	0	4	3	10	4	68
Tenkovske mine – razne	kom	0	0	2	1	2	0	0	1	0	1	1	8
Tromblonske mine – raz	kom	7	17	21	10	14	9	0	0	6	16	4	104
Rakete-Osa,Zolja,Munja	kom	4	2	5	2	3	0	0	1	2	0	0	19
Upaljači – razni	kom	0	0	0	0	0	20	0	1	0	0	0	21
Avio bomba	kom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostalo (okviri, kapisle)	kom	5	0	3	1	1	22	0	1	0	0	0	33
Tr.meci - 100,200, 500 gr	kom	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
<b>UKUPNO:</b>		<b>644</b>	<b>820</b>	<b>3.693</b>	<b>374</b>	<b>1.249</b>	<b>841</b>	<b>0</b>	<b>493</b>	<b>2.425</b>	<b>6.709</b>	<b>85</b>	<b>17.333</b>

Naziv sredstva	Jed. mjere	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2009.
Eksplozivi – razni	kg	0	0,5	0	0	0	8,8	0	0	0	0	0	9,3
<b>UKUPNO:</b>	<b>kg</b>	<b>0</b>	<b>0,5</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>8,8</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>9,3</b>

Tabela br.3 - Pregled prikupljenog i uništenog NUS-a od "A"- tima u 2009.godini

## Izvještaj o radu

nje nastradalih osoba iz minskih polja (tzv. "Brzi odgovor").

### Kantonalni tim civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a

#### "A" - tim (uništavanje NUS-a)

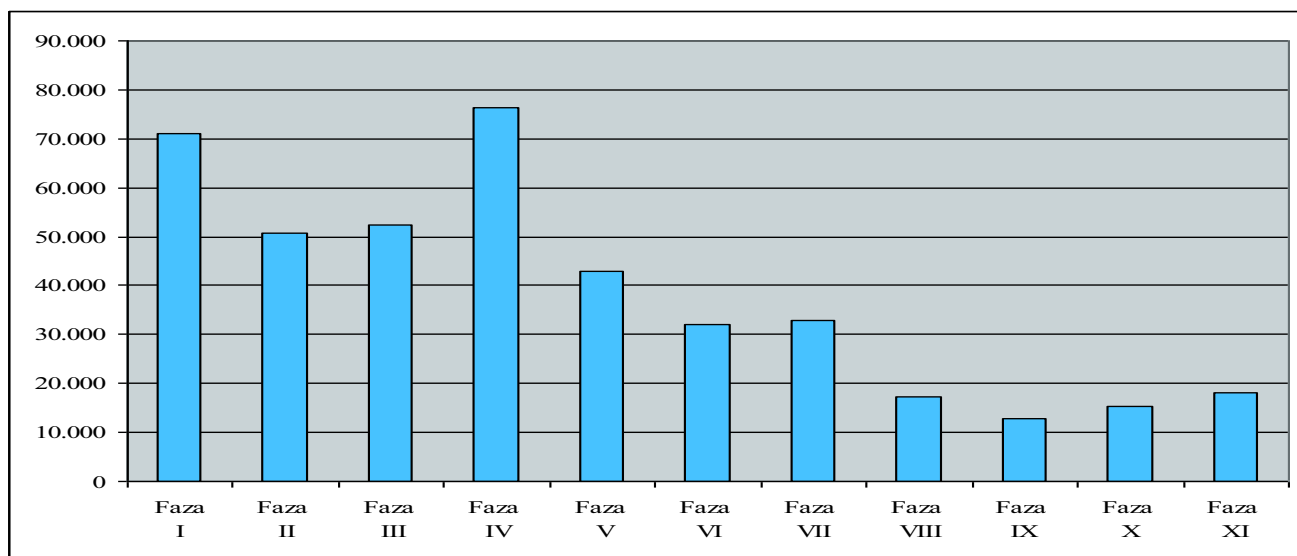
Poslovi pronalaženja, prikupljanja, prevoženja i uništavanja minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava po zahtjevu općinskih službi civilne zaštite su, kao i ranije, obilježili cijeli tok trajanja XI faze. Tokom ove faze znatan vremenski period pripadnici ove komponente su proveli na zadacima pružanja ispomoći na deminerskim radilištima odnosno zadacima gdje je bio angažiran Federalni tim civilne zaštite za mašinsku pripremu zemljišta.

Ove poslove na području TK obavlja "A" tima civilne zaštite koju čine 4 pripadnika koji posjeduju sve odgovarajuće certifikate za rad sa neeksplozivnim ubojitim sredstvima i opremljeni su svom neophodnom opremom i sredstvima za rad.

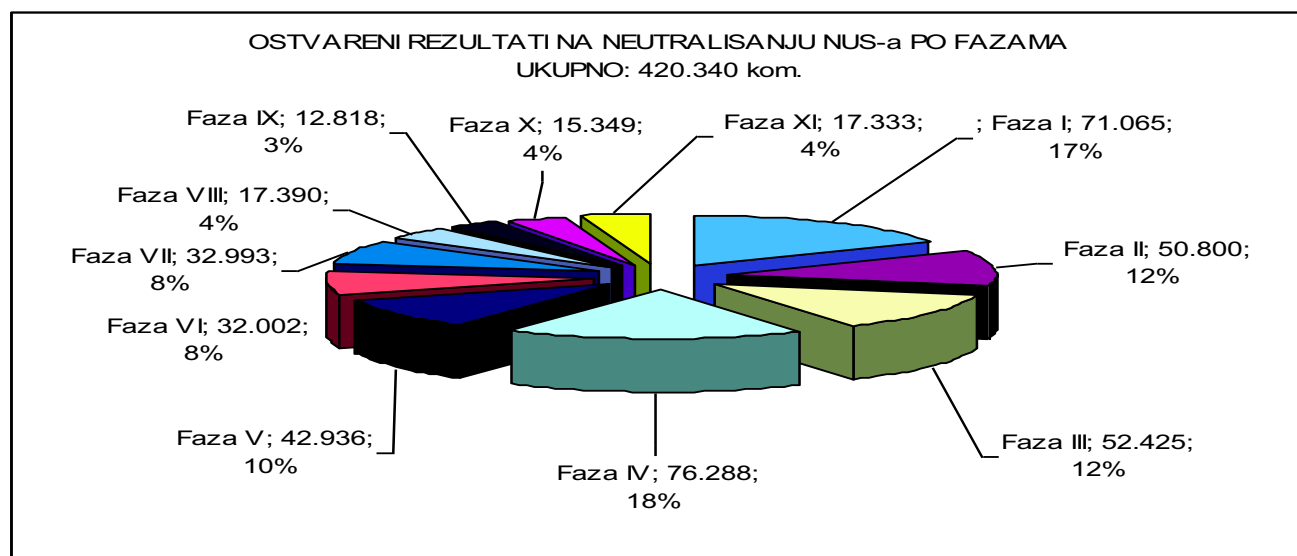
Sva prikupljena minsko-eksplozivna i neeksplozivna ubojna sredstva uništavala su se na licu mjesta ako to okolnosti dozvoljavale ili se uništavanje vršilo na nekom od improviziranih mjesta – poligona za uništavanje NUS-a, za što posjedujemo odgovarajuću saglasnost lokalnih organa vlasti.

Skladištenje radne eksplozivne materije riješeno je zahvaljujući razumijevanju organa vlasti općine Banovići u prostorijama unutar kruga Rudnika mrkog uglja Banovići, a kojima sada gazduje OSCZ.

U toku izvještajnog perioda, pripadnici "A"



Grafikon br.1 – Pregled ostvarenih rezultata "A" - tima po fazama



Grafikon br.2 – Pregled ostvarenih rezultata "A" - tima po fazama

## Izvještaj o radu

komponenta su odradili **545** zadatka što je rezultat koji ovaj tim svrstava u sam vrh u poređenju sa ostalim timovima sa područja F BiH.

Zahvaljujući dobroj koordinaciji između KUCZ i OSCZ, a posebno pojedincima koji su zaduženi za ovu problematiku ostvaren je ovako dobar rezultat.

Kao period sa najintenzivnijim prikupljanjem NUS-a i dalje se može izdvojiti proljeće i jesen, kada stanovništvo najviše vremena provodi obrađujući zemljište i pribavlja ogrevno drvo.

Tokom trajanja XI faze pripadnici "A" tima su neutralisali 17.333 komada raznog zaostalog NUS-a i 10,1 kg eksploziva raznih vrsta. Od osnutka tima (I – XI faza) neutralisano je 420.340 komada NUS-a i 1.142,5 kg raznih vrsta eksploziva.

Iz grafikona je vidljivo da je u odnosu na 2008. godinu povećan broj neutralisanog NUS-a što ukazuje na opredjeljenje građana da se oslobode eksplozivnih sredstava i svoje okruženje učine sigurnijim za normalan život i rad.

### "B" tim - deminiranje terena

Druga komponenta tima civilne zaštite za deminiranje zadužena za pregled i čišćenje kontaminiranih terena sastoji se od 10 pripadnika raznih specijalnosti i u toku 2009. godine bila je angažirana na pregledu i čišćenju vitalnih objekata i poljoprivrednih površina u općinama:

**Napomena:** Zadatak Kazin tuk 1. na općini Ka-

lesija nije završen. Do sada je uzorkovana površina terena od 103.285,00 m<sup>2</sup>. Preostali dio kontaminirane površine većim dijelom je pripremljen za završno uzorkovanje koje će biti obavljeno naredne deminerske sezone. Projektnom dokumentacijom je predviđeno da se deminira površina od 162.003,21 m<sup>2</sup>.

**Tokom izvođenja deminerskih radova pronađene su slijedeće vrste i količine mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava: PMR-2A(12 kom), PMA-3(7 kom) i drugih NUS(2 kom).**

Sukladno usvojenoj Listi prioriteta za rad "B" komponente tima civilne zaštite za period Faze XI možemo konstatirati da je plan u potpunosti ispunjen. Ovako dobar rezultat ostvaren je maksimalnim angažmanom svih pripadnika u timu, a dobra saradnja sa Sektorom za deminiranje i uklanjanje NUS-a Federalne uprave civilne zaštite kada je u pitanju angažiranje POEK, a posebno Mašinskog i PLANT tima civilne zaštite bila je od presudnog značaja za dostignutu deminiranu površinu.

### Pregled ostvarenih rezultata na deminiranju od osnutka tima

Od osnutka tima može se konstatirati da je, na području TK, "B" komponenta Kantonalnog tima civilne zaštite, uz pomoć Mašinskog, POEK i PLANT tima Federalne uprave civilne zaštite, deminirala površinu terena od 600.359,00 m<sup>2</sup>. Obzirom da su ovom timu, po pravilu, dodjeljivani zadaci male površine i neznatni za komercijalne organizacije i kompanije sveukupni učinak se ocjenjuje kao vrlo zadovoljavajući.

Br.	Općina	Lokalitet	Namjena	Met. rada	Površina/m <sup>2</sup> /
1.	Kalesija	Markovići-Careva kuća	Put i poljoprivreda	T I	9.000,00
2.	Banovići	Treštenica 1A	Kuće i okućnice	čišćenje	12.884,00
3.	Kalesija	Kazin tuk 1.	poljoprivreda	T I	103.285,00
<b>U K U P N O</b>					<b>125.169,00</b>

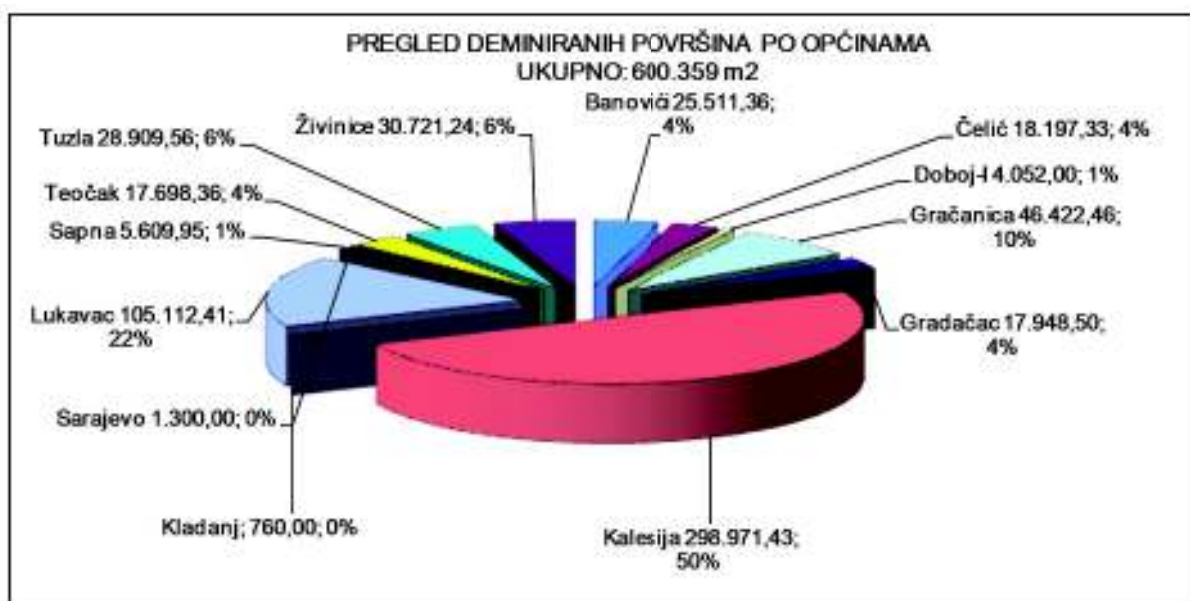
**Tabela br.4 – Pregled deminiranih površina od "B"- tima u 2009.godini**

Faza	I	II	III	IV	V	VI
<b>Površina m<sup>2</sup></b>	2.576	6.812	39.444	24.960	27.084	32.266
Faza	VII	VIII	IX	X	XI	XII
<b>Površina m<sup>2</sup></b>	67.208	73.271	76.523	125.046	<b>125.169</b>	

**Tabela br.5 – Pregled deminiranih površina od "B"- tima po fazama (Ukupno: 600.359 m2)**



## Izvještaj o radu



Grafikon br.3 – Pregled ostvarenih rezultata "B" – tima po općinama

Općina	Lokalitet	Datum	Smrtno	Teže	Lakše
Gračanica	Prijeko Brdo	22.10.2009.	1	1	2
<b>UKUPNO</b>			<b>1</b>	<b>1</b>	<b>2</b>

Tabela br.6 – Intervencije "Brzi odgovor" u 2009.godini

### "Brzi odgovor" - izvlačenje nastradalih osoba iz minskih polja

Stradanja civilnih osoba u minskim poljima, na žalost, nije izostalo ni tokom ove faze. Bilježimo nekoliko nesretnih slučajeva stradanja od zaostalih mina, minskoeksplozivnih i neeksplozivnih ubojnih sredstava. U jednom ovakvom slučaju morali su intervenirati pripadnici tima civilne zaštite na izvlačenju nastradale osobe.

Angažiranje Kantonalnog tima civilne zaštite kao jedine institucije na TK sa certifikatom za izvlačenje nastradalih osoba iz minskih polja (BRZI ODGOVOR) bilježimo u općini Gračanica kada je jedna osoba smrtno stradala.

Inače, od osnutka tima CZ, u okviru Operacije "Brzi odgovor" bilježimo 35 intervencija pripadnika tima na izvlačenju nastradalih osoba iz minskih polja.

U toku navedenog perioda na našem Kantonu bilježimo još minskih nesreća sa tragičnim posljedicama u kojima nije bilo angažiranja pripadnika tima civilne zaštite.

Prema podacima sa kojima raspolaže Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzla, od potpisivanja Dejtonskog sporazuma do danas bilježimo preko 200 minskih

nesreća na području svih općina Tuzlanskog kantona u kojima je smrtno stradalo 110, a teže i lakše ranjeno 126 osoba.

### Čišćenje ostataka u ratu porušenih objekata – PLANT tim civilne zaštite

Na osnovu planiranih aktivnosti o angažiranju PLANT tima civilne zaštite na poslovima uklanjanja ostataka ruševina na objektima van minskih polja i pružanja pomoći u procesu izvođenja deminerskih radova, u periodu od 10.08. do 29.09.2009. godine ovaj tim je izvodio aktivnosti na području TK.

Nešto duži period angažmana na području TK je iz razloga pružanja pomoći deminerskom timu OS-BiH na zadatku ID 12616 „Međunarodni aerodrom Tuzla“ na općini Živinice. Naime, tokom dvonedjeljnog angažiranja na ovom zadatku vršeno je uklanjanje zemljanog nanosa radi pregleda sumnjivog dijela terena na ovom zadatku. Pored čišćenja ostataka porušenih kuća van minskih polja obavljeno je raščišćavanje i uklanjanje ostataka kuća koje su se nalazile unutar zadatka ID 12688 „MZ Treštenica 1A“ na kojem je radove izvodio deminerski tim civilne zaštite Tuzla. Kao posebno značajno odrađeni posao je ruše-

## Izvještaj o radu

nje i uklanjanje ostataka sa dijela stare zgrade OŠ Treštenica.

U periodu od 10.08. – 29.09.2009. godine PLANT tim civilne zaštite je, pored pomoći u izvođenju deminerskih radova, uklonio ostatke 16 porušenih kuća i jedne školske zgrade.

U pružanju pomoći pripadnicima PLANT tima bili su angažirani predstavnici Federalne i Kantonalne uprave civilne zaštite, te Općinske službe civilne zaštite Banovići i lokalni organi vlasti.

Od 2003. godine, kada bilježimo prvi dolazak ovoga tima na područje TK, očišćeno je 117 građevinskih objekata i pružena potpora u procesu deminiranja na 4 deminerska zadatka.

### Deminiranje na području TK u izvedbi drugih organizacija i kompanija

Na realizaciji projekata u 2009. godini, na poslovima deminiranja, pored Federalnog/Kantonalnog tima civilne zaštite i deminerskih timova OS BiH, bilježimo pojačan angažman i drugih domaćih i stranih kompanija i organizacija kao što su: NPA, UG Demira, BH Demining, Pro Vita, Stopmines, CIDC, te drugih domaćih i stranih kompanija.

Tokom izvještajnog perioda okončani su svi

projekti čija se realizacija temeljila na osnovu potpisnog **Ugovora o sufinansiranju** iz 2008. godine. Ovim Ugovorom obuhvaćeni su projekti na 6 općina i to: Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna i Tuzla. Ukupno je deminirana površina terena od 159.021,00 m<sup>2</sup>.

Za finansiranje navedenih projekata lokalna zajednica je uložila 97.218,45 € a Vlada SAD, preko ITF-a 147.039,50 €

Projekat sufinansiranog deminiranja je omogućio da se i druge direktne donacije općinama preko ITF-a realiziraju na isti način što je iskoristila općina Gračanica i donaciju iz Italije od 30.000 € iskoristila za deminiranje projekata Obala i korito rijeke Spreče 2 i 5 u ukupnoj kvadraturi 30.558 m<sup>2</sup>.

### Generalno se može reći da je u 2009. godini ostvaren najbolji rezultat na polju deminiranja u poslijeratnom periodu.

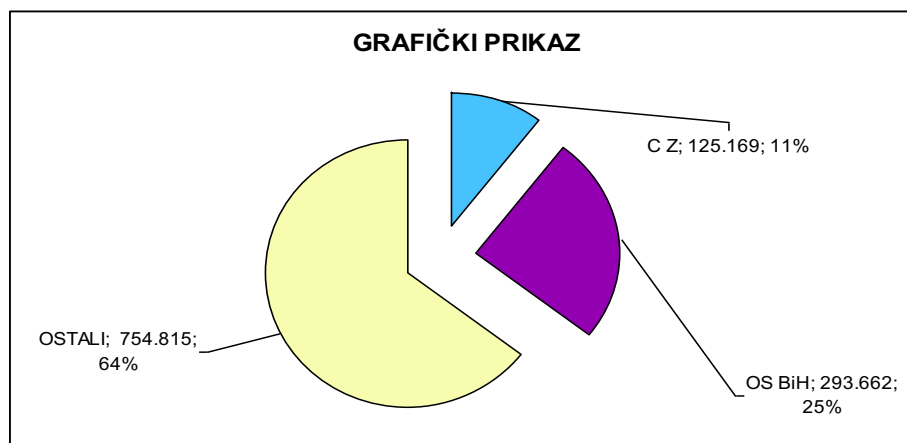
U toku 2009. godine protuminskim akcijama tretirana 47 projekata od kojih 5 nije završeno tako da će započeti projekti površine 258.029,93 m<sup>2</sup> biti nastavljeni u 2010.godini.

Završeni su sljedeći projekti:

- čišćenje: 13 projekata ..... 160.918,79 m<sup>2</sup>

Izvođač	Broj projekata	Površina	Procenat
OS BiH	6	293.662,56	25 %
FUCZ	3	125.169,00	11 %
OSTALI	33	754.815,68	64 %
<b>UKUPNO:</b>	<b>42</b>	<b>1.173.647,24</b>	<b>100,00%</b>

**Tabela br.7 - Pregled realiziranih projekata, deminiranih površina i učešće izvođača radova na području TK u 2009.godini**



**Grafikon br.4 – Pregled realiziranih projekata, deminiranih površina i učešće izvođača radova na području TK u 2009.godini**

## Izvještaj o radu

Godina	Bez certifikata	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Površina m <sup>2</sup>	806.675	5.000	128.546	320.438	319.332	584.141	252.828
Godina	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Površina m <sup>2</sup>	622.823	639.009	1.149.706	565.447	724.254	704.654	<b>1.173.647,24</b>

**Tabela br.8 - Pregled deminiranih površina po godinama na području TK u 2009.godini  
( Ukupno: 1997.-2009.godina - 7.996.058,48 m<sup>2</sup>)**

- tehničko izviđanje:29 projekata ... 1.012.728,45 m<sup>2</sup>

**Ukupno: 1.173.647,24 m<sup>2</sup>**

Prema podacima Regionalnog ureda BHMAC-a Tuzla na području TK još uvijek se kao sumnjiva površina vodi oko 86 miliona m<sup>2</sup>.

### Obilježavanje miniranih površina

Pored trajnog obilježavanja sumnjivih površina u sklopu projekata koji su bili predmet izvođenja deminerskih radova ove godine, pored sporadičnog odnosno hitnog obilježavanje rizičnih površina kojeg izvode uglavnom osobe iz struktura civilne zaštite, bilježimo početak realizacije Pilot projekta na području općine Gradačac, koja je odabrana kao prva općina u Federaciji BiH za trajno obilježavanje minskih polja

na teritoriji cijele općine. Prvi dio projekta realiziran je na području MZ Avramovina. Ukupno je postavljeno 129 znakova i 4 panoa sa kartama rizične površine u veličini od 2 X 2.Označena je površina terena od 495.000 m<sup>2</sup>. Radove je izvodila NVO "Posavina bez mina".

### 4. Prva medicinska pomoć

Na osnovu podataka Zavoda za javno zdravstvo TK, u periodu od 01.01.2009. do 31.12.2009. godine, prijavljeno je na području 13 općina TK, ukupno 2.190 slučajeva oboljevanja od zaraznih i parazitarnih bolesti na pojedinačnim prijavama i 22.222 slučaja gripe na zbirnim prijavama.

Vodeće bolesti, prema pojedinačnim prijavama, bile su: Varicella - 626 slučaja, Enterocolitis acuta



## Izvještaj o radu

- 659 slučajeva, TBC activa - 284 slučaja, Hbs anti-genaemia - 113 slučajeva, Scabies - 70 slučajeva, Mononucleosis infectiva - 44 slučaja, Angina streptococica - 38 slučajeva, Salmonellosis - 35 slučajeva, Brucellosis - 35 slučajeva.

Prijavljena je jedna epidemija zaraznih bolesti: Dg. Toxinfectio alimentaris (A 05) sa 7 oboljelih lica, u općini Lukavac.



Prijavljeno je 7 slučajeva smrti od zaraznih bolesti i to: Dg. Tuberculosis activa -4 slučaja (po općinama: Tuzla - 2, Banovići – 1 i Srebrenik – 1 slučaj), Dg. Sepsis - 2 slučaja, (općine: Tuzla - 1 i Banovići – 1 slučaj) i Dg. Meningitis (drugi bakterijski meningitis) – 1 slučaj (općina Tuzla).

### 5. Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla

Na području TK registrovano je, na osnovu izvršenog dijagnostičkog ispitivanja uzoraka krvi životinja, **ukupno 156 pozitivnih nalaza na brucelozu (RVK test-Veterinarski fakultet Sarajevo)** i to: 128 ovaca, 25 goveda, jedna koza i 2 psa.

Pregled pozitivnih nalaza uzoraka krvi životinja po općinama: Banovići - 6, Čelić- 67, Doboj-Istok - 1, Gračanica - 11, Gradačac - 15, Kalesija - 11, Kladanj - 1, Lukavac - 21, Sapna - 1, Srebrenik - 12, Teočak - 0, Tuzla – 9 i Živinice - 1.

Po programu vakcinacije, koji je finansiralo resornog federalno ministarstvo, na području TK u **2009. godini**, vakcinisano je protiv bruceloze, **ukupno 32.568 ovaca**.

### 6. Asanacija terena

Izvršeno je neškodljivo uklanjanje leševa zaraženih životinja (ukupno 167 ovaca, 8 krava i 4 psa, na lokacijama za stočna groblja i na drugim lokacijama (privatno zemljište vlasnika zaraženih životinja), uz

primjenu svih propisanih zakonskih mjera dezinfekcije i drugih zaštitnih mjera, i to u slijedećim općinama: Čelić –103 ovce, jedna krava, jedno tele i 1 pas, Doboj - Istok – jedna ovca, Gračanica – 9 ovaca, Gradačac – 18 ovaca i 4 krave, Kalesija – 17 ovaca i jedna krava, Kladanj - 3 ovce, i jedna krava, Lukavac – 10 ovaca i 3 psa, Srebrenik – 13 ovaca i Tuzla – 3 ovce.

### Stočna groblja

Stalna lokacije za stočna groblja, za ukopavanje leševa eutaniziranih životinja, određena je samo u općinama: Kalesija i Sapna (data suglasnost Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva TK). U općinama: Gračanica, Lukavac, Tuzla i Kladanj određene su privremene lokacije za stočna groblja (nije data suglasnost nadležnog kantonalnog ministarstva).

U ostalom općinama nije određena lokacija za stočno groblje, a leševi životinja se ukopavaju na privatnim parcelama vlasnika životinja, uz prethodnu saglasnost nadležnih organa.

### Higijeničarske službe

Higijeničarske službe, zadužene za poslove ukopavanja leševa zaraženih životinja, formirane su u slijedećim općinama: Sapna (slabo opremljena), Gradačac i Srebrenik (u sastavu Komunalnog preduzeća), Čelić (u sastavu Doma zdravlja), Kalesija i Teočak (u okviru Veterinarskih stanica).

U ostalim općinama nisu formirane higijeničarske službe.

### Karantini

U općinama ne postoje karantini za zaražene životinje, nego se zaražene životinje nalaze u posjedu kod vlasnika životinja.

## 7. Zaštita okoliša

### Klizišta

Klizišta su aktivirana u općinama: Banovići, Doboj - Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Tuzla i Živinice.

**Aktivirana su ukupno 82 klizišta** (48 novih i 34 starih klizišta), 8 odrona zemljišta i 2 slijeganja tla.

**Oštećeni objekti:** 18 stambenih objekata, magistralni put M-18, 7 lokalnih puteva, četiri infrastrukturna objekata, 7 pomoćnih objekata, 7 parcela poljoprivrednog zemljišta, 2 vjerska objekta i 3 lokalna makadamska puta.

**Ugroženi objekti:** 31 stambeni objekat, 2 magistralna puta (M-18 i M-19), 8 lokalnih puteva, 8 po-

## Izvještaj o radu

moćnih objekata, 7 parcela poljoprivrednog zemljišta, jedan vjerski i dva infrastrukturna objekta.

**Sanirano je 14 klizišta:** pet u općini Kalesija, pet u općini Kladanj, dva u općini Doboj - Istok i po jedno u općinama Gradačac i Sapna.

### Poplave

Obilne, višednevne kišne padavine, u **martu 2009. g.**, izazvale su porast nivoa svih vodotoka na području TK.

Izlijevanje rijeka i potoka izazvalo je poplave na području općina: Čelić, Doboj - Istok, Gračanica, Kalesija, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Teočak i Živinice.

Na području općina Gračanica, Kalesija, Doboj - Istok, i Živinice rijeka Spreča je poplavila oko 400 hektara poljoprivrednog zemljišta.

Poplavljeno je bilo više stambenih i pomoćnih objekata, instalacija PTT saobraćaja, a na nekoliko lokalnih i regionalnih puteva, kraće vrijeme, je bio obustavljen saobraćaj motornih vozila.

Najviši nivo HA Modrac od 200, 50 m.n.m. (50 cm iznad preliva), registrovan je 10.03.2009. godine u 9 sati, a maksimalno isticanje kroz temeljne otvore na brani je iznosilo 136,70 m<sup>3</sup>/s.

Obilne kišne padavine praćene gradom, zahvatile su početkom **jula 2009. g.**, u popodnevnim satima, područja općina: Banovići, Doboj - Istok, Kalesija i Kladanj.

Na području općine Banovići, kišne padavine izazvale su poplave na privatnim objektima i na poljoprivrednom zemljištu.

U općini Doboj - Istok, na području MZ: Stanić Rijeka, Klokočnica i Mala Brijesnica, poplave su prouzrokovale velike materijalne štete na poljoprivrednim usjevima (kukuruz, pšenica, krompir i zasadi voća). Pod vodom je bilo oko 200 ha, od čega oko 120 ha poljoprivrednog zemljišta. Vodene bujice iz visinskih zona, nanijele su velike količine vode, mulja i smeća



u dijelove naselja koji gravitiraju rijeci Spreči.

Na osnovu podataka OSCZ-e i Općinske komisije za procjenu šteta, pričinjena je direktna šteta u iznosu od 82.500 KM od čega: 80.000 KM na poljoprivrednim usjevima, a 2.500 KM na lokalnim i nekategorisanim putevima.

U općini Kalesija, obilne kišne padavine i bujični potoci, znatno su oštetili lokalne puteve i nanijeli velike količine zemlje i kamenja na magistralni put M-4, Tuzla-Zvornik, u MZ: Rainci Gornji, Sarači i Miljanovci. Pričinjene su velike štete na vodoopskrbnim objektima.

Kao posljedica naglog topljenja snijega, u **decembru 2009. g.** (od 22.12. do 25.12.) došlo je do porasta vodostaja u svim vodotocima na području TK, izljevanja vode iz korita i do poplava.

Najveća poplavljena površina poljoprivrednog i drugog zemljišta iznosila je 460 ha, dana 24.12.2009. godine i to na području općina: Doboj - Istok-150 ha, Kalesija-120 ha, Gračanica-100 ha, Živinice-70 ha i Gradačac-20 ha, (pored regionalnog puta R-462 Gradačac-Ormanica). U općini Banovići lokalni vodotoci su poplavili dio regionalnog puta Banovići-Ribnica, na kome se saobraćaj, kraće vrijeme, odvijao otežano.

Voda se počela povlačiti sa poplavljenih područja 25.12.2009. godine, tako da se 27.12.2009. godine povukla sa najvećeg dijela poplavljenog područja.

Usljed novih, obilnih, kišnih padavina i ispuštanja 75,5 m<sup>3</sup>/s vode kroz temeljne otvore na brani HA Modrac, dana 28.12.2009. godine, pod vodom je ponovo bilo oko 270 ha poljoprivrednog zemljišta i to u općinama: Doboj - Istok -120 ha, Gračanica - 100 ha i Živinice - 50 ha. Voda se povukla sa većeg dijela poplavljenog područja do 31.12. 2009. godine. Pod vodom je bilo još oko 100 ha zemljišta.

Najviši nivo rijeke Spreče, na mjernom mjestu - most kod Karanovca, općina Gračanica, iznosio je 402 cm, što je 102 iznad nivoa kada se preduzimaju redovne mjere odbrane od poplava.

Nije bilo poplavljenih stambenih i infrastrukturnih objekata, niti je pričinjena značajnija materijalna šteta.

**Dana 22.12.2009. godine, u MZ Donja Lohinja, općina Gračanica, usljed poplava (izlijevanje rijeke Spreče), u okruženju vodom su se našli ovčari sa stadom od oko 390 ovaca.**

Pošto je prijetila opasnost od težih posljedica KUCZ je uputila zahtjev JVP "Spreča" da se isticanje vode kroz temeljne otvore na brani HA Modrac smanji sa 75, 50 m<sup>3</sup>/s na 16 m<sup>3</sup>/s. Nakon što je zahtjev realizovan, narednog dana voda se povukla sa poplavljenog područja, tako da su se ovčari sa ovacama, bez-

bjedno evkuisali sa ugroženog područja.

### **Stanje na HA "Modrac"**

Najviši nivo HA Modrac, u ovom periodu, iznosio je 199,83 m.n.m. (17 cm ispod preliva na brani), a registrovan je dana 28.12.2009. godine u 7<sup>00</sup> sati. Maksimalno isticanje kroz temeljne otvore na brani iznosilo je 75,50 m<sup>3</sup>/s.

### **Zagađenje vazduha i vode**

#### **Vazduh**

U gradskom području općine Lukavac registrovana je, dana 31.08.2009. godine, pojava gasovite materije u vidu bjeličaste magle, koja je, kod građana, izazivala otežano disanje, iritaciju sluznice nosa i oči i glavobolju.

Na osnovu pisane informacije, koja je dostavljena OSCZ, od strane firme "Sisecam Soda" Lukavac d.o.o., navodi se da je u Farici sode došlo, u kraćem vremenskom periodu, do manjih problema na postrojenju destilacija-apsorpcija, što je izazvalo zagađenje vazduha.

#### **Voda**

U HA "Modrac" došlo je, u dva slučaja, do pomora ribe "američki somić" i deverika (maj i juni). Rezultati bakteriološke i hemijske analize uzoraka vode iz HA "Modrac", koji su uzeti od strane nadležnog kantonalnog vodoprivrednog inspektora, na 5 lokacija, pokazali su da u vodi nema opasnih materija u koncentracijama iznad maksimalno dozvoljenih koncentracija, tako da je ocijenjeno da zagađenost vode nije uzrok pomora ribe.

Registrovan je manji pomor ribe u rijeci Tinji (august), na području općine Srebrenik, u neposrednoj blizini kolektora za prečišćavanje otpadnih voda u MZ Ježinac. Uviđaj su izvršili službenici PU Gradačac, sanitarni i veterinarski inspektori općine Srebrenik.

U septembru registrovana su 2 pomora ribe i to u rijeci Drinjači, općina Kladanj i u rijeci Spreči (od Pribave do Stjepan Polja), općina Gračanica. Sumnja se da je do pomora ribe došlo zbog zagađenosti vode u navedenim rijekama. U oba slučaja na lice mjesta su izašli predstavnici nadležnih inspekcija i drugih nadležnih subjekata.

O uzrocima zagađenja rijeka: Tinje i Drinjače i pomora ribe, KUCZ nije dobila, od nadležnih subjekata, nikakve zvanične informacije.

### **Vremenske nepogode: prolom oblaka, grad i olujni vjetar**

Općinu Kladanj je zahvatio jak vjetar (juli), pra-

ćen kišom i ledom, koji je uzrokovao značajne štete na poljoprivrednim dobrima i građevinskim objektima. Posebno su bile ugrožene MZ: Starić i Turalići.

Područje općina Živinice i Tuzla, zahvatilo je olujna nepogoda (29.08.2009. godine) praćeno jakim kišom, vjetrom i gradom. U općini Živinice obilne kišne padavine izazvale su plavljenje gradskih ulica, oko 30 kuća, nekoliko stanova u prizemljima zgrada i jedan magacin građevinskog materijala. Saobraćaj na putu Živinice-Dubrave-Kalesija bio je, kraće vrijeme, u prekidu.

### **Sniježne padavine**

U periodu od 14. do 17.12.2009. godine, na čitavom području TK, registrovane su obilne sniježne padavine. Visina sniježnog pokrivača kretala se od 20 -50 cm, što je otežalo odvijanje saobraćaja, posebno na lokalnim putevima. U općini Gračanica sniježne padavine (50 cm) su uzrokovale kraći prekid saobraćaja na 2 lokalna puta, tako da se saobraćaj za Lukavicu odvijao preko Doboja i Sjenine, a za Džakule i Prijeko Brdo, preko Biberovog Polja.

Na regionalnim i magistralnim putevima saobraćaj se odvija otežano, ali su svi putevi bili prohodni te nije došlo do ugrožavanja bezbjednosti u odvijanju saobraćaja motornih vozila.

### **Zimsko održavanje puteva**

U svim općinama TK izvršene su, u toku novembra i decembra 2009. godine, odgovarajuće pripreme za zimsko održavanje gradskih ulica, lokalnih kategorisanih i drugih nekategorisanih puteva, u nadležnosti općina. U većini općina potpisani su ugovori sa firmama koje će obavljati ove poslove u zimskom periodu. Obezbeđena je odgovarajuća mehanizacija, posipni materijal i pogonsko gorivo.

OSCZ su izvršile neophodne pripreme za angažiranje ljudstva i MTS, u vlasništvu građana, posebno u seoskim MZ, u slučaju većih snježnih padavina, kada redovno angažirane snage ne bi mogle obezbijediti prohodnost puteva.

Federalna direkcija cesta, Sarajevo i Direkcija direkcija cesta, Tuzla, obavili su sve neophodne pripreme za održavanje magistralnih i regionalnih puteva na području TK i potpisali ugovore sa odgovarajućim firmama, za održavanje navedenih puteva, u zimskoj sezoni 2009/2010. godina.

Firme koje su zadužene za održavanje puteva u zimskom periodu, obavile su poslove na zadovoljavajući način tako da su svi regionalni, magistralni i važniji lokalni putevi bili prohodni, te nije bilo prekida u odvijanju saobraćaja.

## Izvještaj o radu

### IV FINANSIJE

KUCZ za ostvarivanje svoje zakonom utvrđene funkcije ima u Budžetu TK predviđena odgovarajuća finansijska sredstva. Redovna budžetska sredstva KUCZ se planiraju i troše u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta TK o čemu se u Ministarstvu finansija TK vodi zakonom predviđena procedura.

siranje izgradnje novih i održavanja postojećih javnih skloništa u ostalim općinama. Trenutno je u završnoj proceduri izmjena zakonskih propisa (Čeka se izjašnjenje Doma naroda Federalnog parlamenta) po kojima će prikupljena sredstva biti vraćena općinama za rješavanje skloništa.

Potrošnja planiranih sredstava Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ostvarena

Redni broj	Vrsta sredstava	Plan (KM)	Ostvarenje (KM)	%
1.	Redovna budžetska sredstva	613.720,00	540.214,97	88,0
2.	Posebna naknada	1.895.000,00	948.706,21	50,1
3.	Naknada za skloništa	1.400.000,00	15.000,00	1,1
	<b>Ukupno:</b>	<b>3.908.720,00</b>	<b>1.503.921,19</b>	<b>38,5</b>

Tabela br.9 - Pregled planirane i ostvarene potrošnje finansijskih sredstava

Pored redovnih budžetskih sredstava na poseban transakcijski račun KUCZ, koji se vodi u Ministarstvu finansija, svake budžetske godine vrši se uplata sredstava Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća koje se izdvajaju u skladu sa članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Navedena sredstva su namjenskog karaktera i njihova potrošnja je utvrđena Zakonom o zaštiti i spašavanju i o tome se podnosi poseban izvještaj Vladi TK.

Pored redovnih i navedenih namjenskih sredstava u planu budžeta KUCZ vode se i sredstva Naknade za izgradnju skloništa koja se uplaćuju po osnovu člana 54. Zakona o zaštiti i spašavanju na poseban račun KUCZ koje je otvoren pri Ministarstvu TK.

Kod potrošnje Redovnih budžetskih sredstava, ostvarena je potrošnja od 540.214,97 KM ili 88,0 % u odnosu na planiranu. Ušteda od 73.505,03 KM ili 12 % ostvarena je zbog provedenih mjera štednje u svim oblastima potrošnje.

Od ukupno planiranih 3.295.000,00 KM, namjenskih sredstava, potrošeno je 963.706,21 KM ili 29,2 %.

Naknada za izgradnju skloništa se vodi na posebnom računu KUCZ i u 2009. godini samo općina Kalesija je iskazala potrebu i u skladu sa propisanom procedurom dobila 15.000,00 Km za inoviranje postojećeg javnog skloništa. Postojećim propisima nije precizno definiran način njihovog utroška i izostali su zahtjevi sa kvalitetnom dokumentacijom za sufinan-

je u ukupnom iznosu od 948.706,21 Km ili 50,1 %.

Od navedenog iznosa, 910.000,00 KM je potrošeno u skladu sa Odlukom o kriterijima za dodjelu pomoći općinama iz neutrošenih sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća i podijeljeno općinama za saniranje šteta od poplava i klizišta i prevenciju u saniranju i regulaciji obala vodotoka. Preostali iznos potrošenih sredstava usmjeren je za izradu I reviziju Projekta operativnih centara civilne zaštite Tuzlanskog kantona i za obilježavanje 1. marta – Dane civilne zaštite.

Sredstva Posebne naknade i Naknade za izgradnju skloništa, su namjenskog karaktera i prenose se u novu budžetsku godinu ako se ne utroše u skladu sa zakonom propisanih procedura. Po tom osnovu u 2010.godinu se prenosi 2.220.823,25 KM neutrošenih sredstava Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i 1.609.912,40 KM prikupljenih sredstava Naknade za izgradnju skloništa.

### V ZAKLJUČCI

**U izvještajnom periodu značajno je poboljšana efikasnost rada svih struktura civilne zaštite na području TK.**

**U cilju daljeg poboljšanja rada struktura civilne zaštite i drugih subjekata zaštite i spašavanja u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, potrebno je poduzeti sljedeće:**

## Izvještaj o radu

1. Aktivno i neprekidno raditi na provedbi odredaba Zakona o zaštiti i spašavanju na kantonalnoj i općinskoj razini, a posebno:

a) Obaviti potrebne aktivnosti i dogovore da se sukladno članu 31. Zakona o zaštiti i spašavanju, u općinama Čelić i Teočak (gdje to još uvijek nije učinjeno) formiraju OSCZ, kao samostalne službe za upravu, te da se sve OSCZ kadrovski popune, a u općinama gdje to nije učinjeno (Čelić, Doboš - Istok, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Teočak i Živinice) formiraju OOC CZ, sa minimalno jednim uposlenikom u radnom vremenu (8 sati u toku 24 sata).

Neophodno je stvoriti pretpostavke za funkcioniranje OOC CZ i 24 sata dnevno, za vrijeme trajanja stanje prirodne ili druge nesreće, ili kada se ocijeni da postoji neposredna opasnost od nastanka prirodne ili druge nesreće (mobilizacija obučenih obveznika civilne zaštite).

b) Kadrovski popuniti KUCZ u skladu sa sistematizacijom radnih mjesta.

Staviti u funkciju Kantonalni operativni centar civilne zaštite 24 sata dnevno (prijem jednog izvršioca). Izvršiti prijem izvršilaca za poslove zaštite od požara i vatrogastvo, kako bi se mogli obavljati poslovi predviđeni Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije BiH.

Obaviti prijem inspektora zaštite i spašavanja i inspektora zaštite od požara i staviti u funkciju inspeksijski nadzor u navedenim oblastima u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu.

c) Sredstvima posebne naknade za zaštitu i spašavanje iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, kojima raspolaže KUCZ, izvršiti tehničko opremanje KOC CZ i OOC CZ.

d) Zbog značaja, odgovornosti i kvalitetnijeg doprinosa u izgradnji sistema zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, neophodno je, za sve članove OŠCZ osigurati odgovarajuću novčanu naknadu, iz sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje kao i iz redovnih budžetskih sredstava.

e) U općinama gdje to nije učinjeno (Čelić, Teočak i Živinice) donijeti Odluku o organizaciji i funkcionisanju sistema zaštite i spašavanja na području općine koja treba da sadrži: nadležnosti svih općinskih organa vlasti u oblasti zaštite i spašavanja, općinskog načelnika i općinskog vijeća, u slučaju prirodnih i drugih nesreća, koje se mogu desiti na području općine, definisati način saradnje OSCZ i drugih općinskih službi za upravu i KUCZ, saradnju općinskih službi za upravu sa kantonalnim ministarstvima

i drugim organima kantonalne uprave u pitanjima zaštite i spašavanja, sastav i način rukovođenja OŠCZ, te druga pitanja utvrđena zakonima.

f) Nastaviti implementaciju Zakona o zaštiti i spašavanju i izgraditi sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara kako je to navedenim Zakonom predviđeno.

To, pored ostalog, podrazumijeva i formiranje: štabova civilne zaštite u MZ u općinama gdje to, još uvijek nije učinjeno, (Banovići, Čelić, Kalesija, Sapna, Srebrenik i Tuzla) i imenovanje povjerenika civilne zaštite u MZ (u općinama gdje to, još uvijek nije učinjeno: Banovići, Čelić, Srebrenik i Živinice) i drugim pravnim subjektima, službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite opće i specijalizovane namjene, u skladu sa potrebama i mogućnostima općine

g) U općinama u kojima su donešeni, izvršiti inoviranje Procjene ugroženosti, Programa razvoja i Plana zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, odnosno donijeti iste ako nisu doneseni u skladu sa članom 174. Zakona o zaštiti i spašavanju.

h) U skladu sa članom 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju i Odluci o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, općinama su bile dužne otvoriti poseban račun u banci ili podračun, na kojem je trebao biti evidentiran priliv i potrošnja sredstava posebne naknade.

Potrebno je izvršiti kontrolu kvaliteta prikupljanja i potrošnje navedenih sredstava koja su namenskog karaktera i čija je potrošnja propisana zakonom. Potrošnju prikupljenih sredstava na računu KUCZ vršiti u skladu sa zakonom propisanom procedurom a prilikom raspodjele neutrošenih sredstava dati prednost prevenciji i opremanju struktura civilne zaštite.

i) U skladu sa članovima 49. do 62. Zakona o zaštiti i spašavanju, provesti potrebne aktivnosti za prikupljanje i potrošnju sredstava Naknade za izgradnju skloništa na razini kantona i općina.

Realizovati prebacivanje finansijskih sredstava za izgradnju skloništa, koja se nalaze na posebnom računu KUCZ, na poseban račun OSCZ, na osnovu pismenog zahtjeva općina i godišnjeg plana izgradnje i održavanja skloništa u općinama.

2. Realizovati, u saradnji sa nadležnim kantonalnim ministarstvima, poslove na izradi i donošenju Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu u Tuzlanskom kantonu.



## Izvještaj o radu

Uraditi Program implementacije Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona i u saradnji sa Vladom TK, općinskim načelnicima i općinskim službama civilne zaštite pristupiti realizaciji istog.

3. Izvršiti detaljnu analizu i uraditi Izvještaj o realizaciji Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području TK u 2009. godini.

4. U skladu sa usvojenim Proramom uraditi i na Vladi TK donijeti Plan zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Tuzlanskog kantona.

5. Izvršiti detaljnu analizu Projekta operativnih centara civilne zaštite Tuzlanskog kantona i uraditi Program njegove implementacije na području Tuzlanskog kantona.

6. U oblasti deminiranja nastaviti započete aktivnosti i poduzeti sljedeće:

a) U saradnji sa općinskim koordinatorima za deminiranje koordinirati sve aktivnosti u oblasti deminiranja na području Tuzlanskog kantona.

b) U dogovoru sa Federalnom upravom civilne zaštite vršiti kompletnu koordinaciju poslova Kantonalnog tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje neeksplozivnih ubojitih sredstava.

c) Provesti sve pripremne aktivnosti i realizirati Projekat sufinansiranog deminiranja i u 2010. godini na području Tuzlanskog kantona sa Međunarodnim fondom za deminiranje i pomoć žrtvama mina iz Slovenije, preko kojega idu donatorska sredstva Vlade SAD u Bosnu i Hercegovinu.

d) Nastaviti aktivnosti koordinacije i realizacije projekta Deminiranja korita i obala rijeke Spreče u saradnji sa općinama Lukavac, Gračanica, Doboj Istok, Petrovo i Doboj, donatorima i drugim subjektima da bi se stvorile pretpostavke za čišćenje i regulaciju korita i zaštitile poljoprivredne površine i objekti od poplava.

7. Kod nadležnih općinskih organa i službi osigurati da se poduzimaju sve neophodne, a prije svega preventivne mjere, u cilju sprečavanja nastanka prirodnih i drugih nesreća, ili ublažavanja posljedica navedenih nesreća, koje mogu ugroziti zdravlje i živote građana i pričiniti štete na materijalnim dobrima.

Od posebne važnosti je angažovanje inspek-

cijskih organa općina i TK na sprečavanju protuzakonitih radnji i sankcioniranja istih, naročito u oblasti: zaštite od požara, zaštite okoline (voda, vazduh i tlo), zaštite od poplava i klizišta, kontrole higijenske ispravnosti vode za piće i namirnica biljnog i životinjskog porijekla, zaštite od zaraznih bolesti ljudi i životinja, te na problematici vezanoj za skloništa.

8. Nastaviti aktivnosti na realizaciji projekata regulacije korita vodotoka i čišćenja korita vodotoka od deponovanog otpadnog materijala i raznog rastinja, na području svih općina TK, jer se pokazalo da su ove aktivnosti doprinijele znatnom smanjenju intenziteta poplava i smanjenju šteta od poplava.

9. Planirati potrebna sredstva, u budžetima općina i u budžetu TK, za deminiranje i trajno obilježavanje područja kontaminiranih NUS-om i MES-om.

10. Voditi stalne aktivnosti da se u sistem zaštite i spašavanja još aktivnije uključe, pored organizovanih struktura civilne zaštite, općinske službe za upravu, kantonalna ministarstava, drugi kantonalni organi uprave, javne službe, javna poduzeća, privredna društva i drugi pravni subjekti, čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje, kako bi se ostvarila koncepcija Zakona o zaštiti i spašavanju Federacije BiH u jednom cjelovitom i sveobuhvatnom pristupu poslovima zaštite i spašavanja.

11. U OSCZ i u KUCZ poduzimati sve neophodne mjere, putem obuke, savjetovanja i vježbi, kako bi se na viši nivo podigla spremnost pripadnika struktura civilne zaštite i građana, za poduzimanje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

12. Nastaviti i dalje unapređivati suradnju sa FUCZ, KUCZ sa područja Federacije BiH, te sa regionalnim i općinskim organima civilne zaštite Republike Srpske i Distrikta Brčko.

13. Blagovremeno planirati aktivnosti i obavljati funkciju stručne službe za potrebe Kantonalnog štaba civilne zaštite i Komisije za procjenu šteta u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

14. Pripremiti i izdati novi broj stručnog glasila "Civilna zaštita", jedinog takvog glasila u BiH, sa dokumentarnim, afirmativnim, edukativnim i stručnim priložima iz oblasti zaštite i spašavanja.

## INFORMACIJA O REZULTATIMA DEMINIRANJA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA U 2009.GODINI

### I UVOD

Kantonalna uprava civilne zaštite je, kao i ranije, imala vodeću ulogu u koordiniranju i praćenju realizacije zadataka iz oblasti manualnog čišćenja, tehničkog izviđanja i obilježavanja rizičnih površina kao i realizacije zadataka na polju neutralisanja neeksplozivnih i minskoeksplozivnih ubojitih sredstava, na području Tuzlanskog kantona.

Kao polaznu osnovu za realizaciju zadataka iz oblasti deminiranja činila je Kantonalna lista prioriteta za deminiranje Tuzlanskog kantona koja je urađena na osnovu prijedloga iz općina i ulaznih parametara dobivenih od BHMAC-a, a koja je usvojena na Vladi TK i ovjerena od strane Premijera kantona.

Listom za 2009. godinu je stvorena mogućnost za deminiranje sljedećih površina:

- čišćenje .....	523.872,91 m <sup>2</sup>
- tehničko izviđanje .....	3.059.289,68 m <sup>2</sup>
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>	
<b>UKUPNO :</b>	<b>3.583.162,59 m<sup>2</sup></b>

### II OSTVARENI REZULTATI

#### a) Deminiranje (čišćenje i tehničko izviđanje)

Na realizaciji projekata deminiranja u toku 2009. godine, pored Kantonalnog tima civilne zaštite i deminerskih timova OS BiH, bilježimo pojačan angažman i drugih domaćih i stranih kompanija i organizacija kao što su: NPA, UG Demira, BH Demining, Pro Vita, Stopmines, CIDC, te drugih domaćih i stranih kompanija.

Tokom izvještajnog perioda okončani su svi projekti čija se realizacija temeljila na osnovu potpisanog memoranduma o sufinansiranom deminiranju iz prošle godine. Ovim memorandumom obuhvaćeni su projekti na 6 općina i to: Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna i Tuzla. Ukupno je deminirana površina terena od 159.021,00 m<sup>2</sup>.

Za finansiranje navedenih projekata lokalna zajednica je uložila 97.218,45 € a Vlada SAD, preko ITF-a 147.039,50 €.

Projekat sufinansiranog deminiranja je omogućio da se i druge direktne donacije općinama preko ITF-a realiziraju na isti način što je iskoristila općina Gračanica i donaciju iz Italije od 30.000 € iskoristila za deminiranje projekata Obala i korito rijeke Spreče 2 i 5 u ukupnoj kvadraturi 30558 m<sup>2</sup>.

Generalno se može reći da je ove godine došlo do značajnijeg pomaka u ostvarenim rezultatima na polju deminiranja.

Uvidom u tabelarne podatke vidljivo je su u toku 2009. godine protuminskim akcijama tretirana 42 projekta od kojih 5 nije završeno tako da će započeti projekti površine 258.029,93 m<sup>2</sup> biti nastavljeni u 2010.godini.

Završeni su sljedeći projekti:

- čišćenje: 13 projekata .....	160.918,79 m <sup>2</sup>
- tehničko izviđanje: 29 projekata ...	1.012.728,45 m <sup>2</sup>
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>	
<b>Ukupno:</b>	<b>1.173.647,24 m<sup>2</sup></b>

IZVOĐAČ	Broj projekata	Površina	Procenat
OS BiH	6	293.662,56	25 %
FUCZ	3	125.169,00	11 %
OSTALI	33	754.815,68	64 %
<b>UKUPNO</b>	<b>42</b>	<b>1.173.647,24</b>	<b>100,00%</b>

Tabela br.1 - Pregled realiziranih projekata, deminiranih površina i učešće izvođača radova na području TK u 2009.godini

## Deminiranje

Godina	Bez certifikata	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Površina m <sup>2</sup>	806.675	5.000	128.546	320.438	319.332	584.141	252.828
Godina	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Površina m <sup>2</sup>	622.823	639.009	1.149.706	565.447	724.254	704.654	<b>1.173.647,24</b>

**Tabela br.2 - Pregled deminiranih površina po godinama na području TK u 2009.godini  
( Ukupno: 1997.-2009.godina - 7.996.058,48 m<sup>2</sup> )**

### b) Obilježavanje minskih polja

Na području općine Gradačac, koja je odabrana kao prva općina u Federaciji BiH za trajno obilježavanje minskih polja na teritoriji cijele općine, okončani su projekti na području MZ Avramovina. Ukupno je postavljeno 129 znakova i 4 panoa sa kartama rizične površine u veličini od 2 X 2. Označena je površina terena od 495.000 m<sup>2</sup>. Radove je izvodila NVO "Posavina bez mina". Projekat nije okončan i biće nastavljen naredne godine.

### c) Uništavanje NUS-a

Poslove pronalaženja, preuzimanja, iskopavanja, prevoženja, privremenog skladištenja i uništavanja minskoeksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava na području Tuzlanskog kantona obavlja Kantonalni tim civilne zaštite. U toku 2009. godine pripadnici ovoga tima su odradili 545 zadataka i uništili 17.333 komada NUS-a i 10,1 kg eksploziva.

### III ZAKLJUČCI

1. Ostvareni rezultat na polju deminiranja u 2009. godini predstavlja rekordnu vrijednost od početka izvođenja humanitarnog deminiranja na području Tuzlanskog kantona.

2. Postignuti rezultati u sklopu projekta sfinansiranog deminiranja u potpunosti opravdavaju njegovo pokretanje i stvaraju potrebu da se u budućetima Kantona i općina planiraju sredstva za njegov nastavak. Zahvaljujući ovome projektu došlo je do pojačanog interesa donatora iz međunarodne zajednice za rješavanje problema mina na području Tuzlanskog kantona.

3. Podatak da se na području Tuzlanskog kantona još uvijek kao sumnjiva površina vodi 86.255.859,00 m<sup>2</sup>, a do sada je deminirana površina od oko 8.000.000 m<sup>2</sup> opominje i nameće potrebu intenzivnijeg provođenja operacija deminiranja na prostoru TK.



# NAJUSPJEŠNIJA GODINA DEMINERA CIVILNE ZAŠTITE

**Demineri civilne zaštite koji djeluju na području Tuzlanskog kantona u 2009. godini deminirali 125.169 metra kvadratnih što je najbolji rezultat u prethodnih jedanaest godina njihovog angažmana.**

Sukladno planskim aktivnostima na polju deminiranja kontaminiranih površina na području Tuzlanskog kantona, deminerski tim civilne zaštite je tokom implementacije "Programa deminiranja 2009. u Federaciji Bosne i Hercegovine" izvodio aktivnosti na području općina Kalesija i Banovići.

Naime, sukladno Izlaznoj strategiji timovi civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a su početkom godine počeli sa realizacijom Faze XI koja je trajala 01.01. do 31.12.2009. godine, odnosno punu godinu dana.

Od posebnog značaja je činjenica da je cjelokupnu finansijsku potporu u provođenju Programa deminiranja 2009. - Faza XI pružile Vlada FBiH i Vlade kantona. Naime, Vlada Federacije obezbjedila je sredstva za plaće i materijalne troškove, a Vlada Tuzlanskog kantona je iz budžeta TK odobrela sufinansiranje Kantonalnog tima civilne zaštite u iznosu od oko 150.000 KM za plaćanje poreza, doprinosa i beneficiranog radnog staža uposlenika deminerskog tima.

**BROJ ZADATKA:** ID 12465 - TEHNIČKO IZVIĐANJE

**NAZIV PROJEKTA:** "OD MARKOVIĆA DO CAREVE KUĆE"

**POVRŠINA:** 101.525 m<sup>2</sup>

**IZVOĐAČ:** KANTONALNA UPRAVA CZ – tim za deminiranje i uklanjanje NUS-a

### **Cilj zadatka: Deminiranje poljoprivrednog zemljišta**

Rizična površina, obrađena projektnom dokumentacijom, nalazila se između magistralnog puta Tuzla-Kalesija-Zvornik s jedne strane i pruge Tuzla-Zvornik s druge strane. Tokom ratnih dejstava ovaj prostor je bio linija razdvajanja zaraćenih snaga i prema dostupnim podacima bio je predmet minskog zaprečavanja. Kao metoda rada odabrano je tehničko izviđanje uz upotrebu Mašinskog tima za pripremu zemljišta i uklanjanje vegetacije, POEK tima i Kantonalnog tima civilne zaštite za manuelno čišćenje i manuelno tehničko izviđanje.

Otvaranje deminerskih radova obavljeno je avgusta mjeseca 2008. godine uz upotrebu svih raspoloživih resursa predviđenih Izvedbenim planom. Prvobitno je projektom bilo predviđeno da se deminira površina terena od 97.690 m<sup>2</sup>. Putem deminerske

mašine FML 200 tehnički je izviđana odnosno obavljena mašinska priprema zemljišta na površini terena od 80.000 m<sup>2</sup>. Tokom izvođenja radova pronađene su dvije mine PMR-2A i jedna ručna bomba. U međuvremenu je angažirana i mašina za skidanje vegetacije na dijelu terena koji je omogućavao njenu primjenu. Zbog loših vremenskih uvjeta i kraja deminerske sezone obavljeno je uzorkovanje terena na površini koja je do tada obrađena u iznosu od 92.350 m<sup>2</sup>.

U mjesecu martu 2009. godine ponovo su aktivirani radovi na preostalom dijelu rizične površine i pristupilo se skidanju vegetacije. Na zahtjev inspektora RU BHMACH-a izvršeno je proširivanje rizične površine za oko 4.000 m<sup>2</sup> tako da je konačna površina koja je predviđena za tretiranje iznosila 101.525 m<sup>2</sup>. Sukladno razvoju situacije na terenu odnosno kašnjenjem izbijanja vegetacije stvorena je mogućnost angažiranja POEK tima koji je u vrlo kratkom vremenu pregledao površinu terena od 6.430 m<sup>2</sup>. Povoljni vremenski uvjeti omogućili su da se krajem aprila obave završni deminerski radovi i završno uzorkovanje terena.



Cjelokupan proces izvođenja deminerskih radova praćen je od strane inspektora Federalne uprave civilne zaštite kao i inspektora RUBH MAC-a iz Tuzle.

Ceremonija primopredaje deminirane površine obavljena je u srijedu 06.05.2009. godine, uz prisustvo organa lokalne vlasti, Regionalnog ureda BHMACH-a, Općinske službe CZ Kalesija, Federalne i Kantonalne uprave CZ i medija sa područja TK.

## Deminiranje

**BROJ ZADATKA:** ID 12688 - ČIŠĆENJE

**NAZIV PROJEKTA:** „MZ TREŠTENICA 1A“

**POVRŠINA:** 12.884,00 m<sup>2</sup>

**IZVOĐAČ:** KANTONALNA UPRAVA CZ – tim za deminiranje i uklanjanje NUS-a

### Cilj zadatka: Deminiranje kuća i okućnica

Rizična površina, obrađena projektnom dokumentacijom, nalazila se duž regionalnog puta Banovići – Lukavac unutar koje su bile locirane porodične kuće koje su bile u manjoj ili većoj mjeri porušene. Tokom ratnih dejstava ovaj prostor je bio linija razdvajanja zaraćenih snaga i prema dostupnim podacima na ovoj lokaciji je zabilježeno nekoliko minoincidenata sa smrtnim ishodima. Predložena metoda rada je manuelno čišćenje uz mogućnost upotrebe PLANT - Mašinskog tima civilne zaštite na uklanjanju ostataka porušenih kuća.

Otvaranje deminerskih radova obavljeno je 17. avgusta 2009. godine uvođenjem pripadnika „B“ komponente tima civilne zaštite u operacije manuelnog čišćenja i angažiranjem PLANT-Mašinskog tima civilne zaštite na čišćenju i uklanjanje ostataka porušenih kuća. Tokom izvođenja radova obavljeno je čišćenje i uklanjanje ostataka na 6 porušenih kuća i stvoreni uvjeti za izgradnju novih stambenih jedinica. Također, u proces deminiranja bili su uključeni POEK tim (čovjek i pas) i TEMPEST mašina za skidanje vegetacije. S ciljem obezbjeđivanja potpune bezbjednosti, tokom izvođenja deminerskih radova vršeno je povremeno obustavljanje prometa na regionalnom putu Banovići – Lukavac što je bilo u nadležnosti PS Bano-



vići. Realizacijom ovog projekta stvoreni su uvjeti za izgradnju novih objekata i povratak stanovništva koje je ranije naseljavalo ove prostore.

Plant-Mašinski tim civilne zaštite je, pored čišćenja i uklanjanja ostataka na ovih 6 kuća koje su se nalazile unutar deminerskog zadatka, izvršio uklanjanje ostataka na još 10 kuća i dijela stare Osnovne škole u MZ Treštenica. Također, pripadnici PLANT tima su dvije nedjelje proveli kao ispomoć deminerskom timu Oružanih snaga BiH na zadatku "Međunarodni aerodrom Tuzla" na općini Živinice.

Cjelokupan proces izvođenja deminerskih radova praćen je od strane inspektora Federalne uprave civilne zaštite kao i inspektora RUBH MAC-a iz Tuzle.

Ceremonija primopredaje deminirane površine obavljena je u četvrtak 22.10.2009. godine, uz prisustvo organa lokalne vlasti, Regionalnog ureda BHMAC-a, Općinske službe CZ Banovići, Federalne i Kantonalne uprave CZ i medija sa područja TK.



## Deminiranje

**BROJ ZADATKA:** ID 12465 - TEHNIČKO IZVIĐANJE  
**NAZIV PROJEKTA:** „OD MARKOVIĆA DO CAREVE KUĆE“  
**POVRŠINA:** 101.525 m<sup>2</sup>  
**IZVOĐAČ:** KANTONALNA UPRAVA CZ – tim za deminiranje i uklanjanje NUS-a

**Cilj zadatka:** Deminiranje poljoprivrednog zemljišta

**Napomena:** Zadatak Kazin tik 1. na općini Kalesija nije završen. Do sada je uzorkovana površina terena od 103.285,00 m<sup>2</sup>. Preostali dio kontaminirane površine većim dijelom je pripremljen za završno uzorkovanje koje će biti obavljeno naredne deminerske sezone. Projektom dokumentacijom je predviđeno da se deminira površina od 162.003,21 m<sup>2</sup>.

Tokom izvođenja deminerskih radova pronađene su slijedeće vrste i količine mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava:

PMR-2A ..... 12 kom.  
 PMA-3 ..... 7 kom.  
 NUS ..... 2 kom.



Sukladno usvojenoj Listi prioriteta za rad "B" komponente tima civilne zaštite za period Faze XI možemo konstatirati da je plan u potpunosti ispunjen. Ovako dobar rezultat ostvaren je maksimalnim angažmanom svih pripadnika u timu, a dobra saradnja sa Sektorom za deminiranje i uklanjanje NUS-a Federalne uprave civilne zaštite kada je u pitanju angažiranje POEK, a posebno Mašinskog i PLANT tima civilne zaštite bila je od presudnog značaja za dostignutu deminiranu površinu.

Računajući period od osnutka tima može se konstatirati da je na području Tuzlanskog kantona «B» komponenta Kantonalnog tima civilne zaštite uz pomoć Mašinskog, POEK i PLANT tima Federalne uprave civilne zaštite deminirala površinu terena od 600.359,00 m<sup>2</sup>. Obzirom da su ovom timu, po pravilu, dodjeljivani zadaci male površine i nezanimljivi za komercijalne organizacije i kompanije sveukupni učinak se ocjenjuje kao vrlo zadovoljavajući.

*Benedin Pejić*



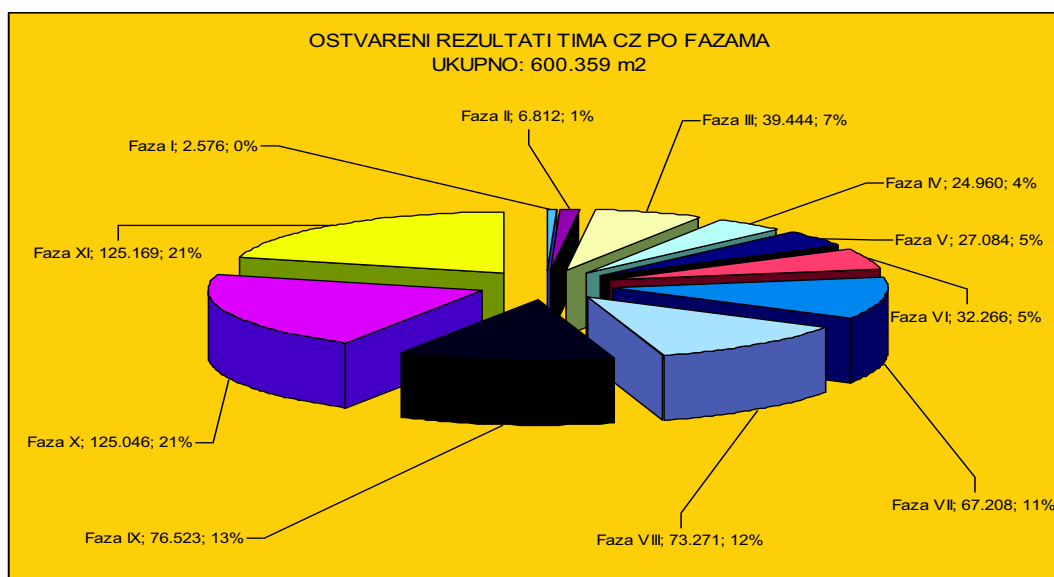
Br.	Općina	Lokalitet	Namjena	Met. rada	Površina /m <sup>2</sup> /
1.	Kalesija	Markovići-Careva kuća	Put i poljoprivreda	T I	9.000,00
2.	Banovići	Treštenica 1A	Kuće i okućnice	čišćenje	12.884,00
3.	Kalesija	Kazin tuk 1.	poljoprivreda	T I	103.285,00
<b>U K U P N O:</b>					<b>125.169,00</b>

Tabela br.1.Rekapitulacija učinka deminerskog tima civilne zaštite tokom 2009. godine (Faza XI)

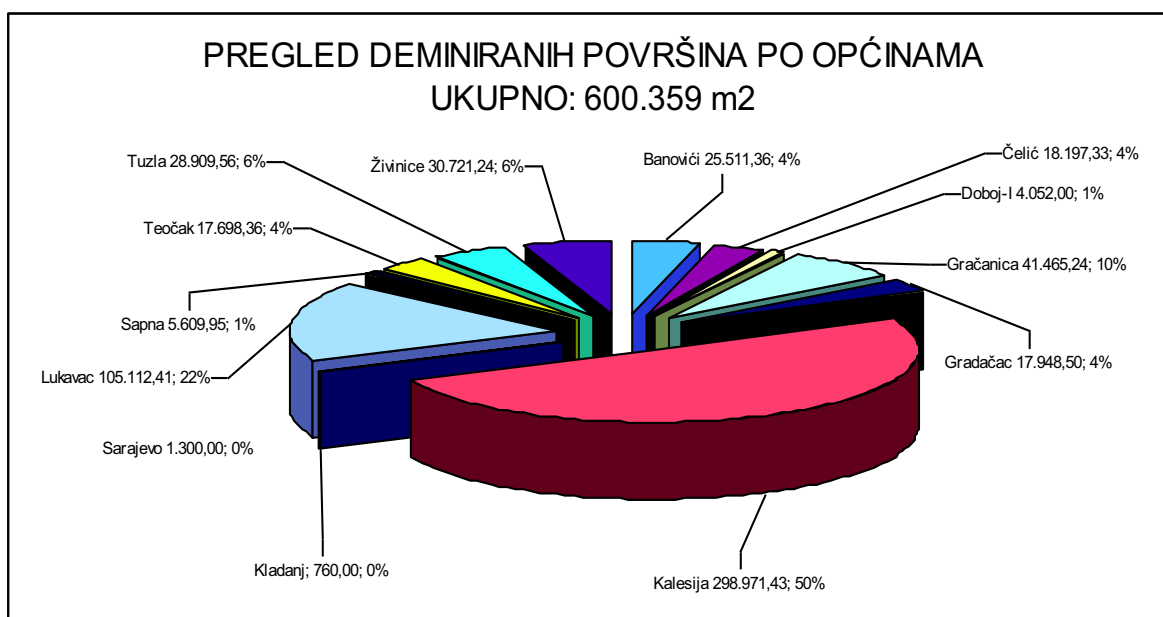
## Deminiranje

Faza	I	II	III	IV	V	VI
Površina m <sup>2</sup>	2.576	6.812	39.444	24.960	27.084	32.266
Faza	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Površina m <sup>2</sup>	67.208	73.271	76.523	125.046	<b>125.169</b>	

**Tabela br.2 – Pregled deminiranih površina od "B" - tima po fazama (Ukupno : 600.359 m2)**



**Grafikon br.1 – Pregled ostvarenih rezultata "B" - tima po fazama**



**Grafikon br.2 – Pregled ostvarenih rezultata "B" - tima po fazama**

### SUFINANSIRANJE DEMINIRANJA PUN POGODAK

**U 2009. godini završen projekat sufinansiranog deminiranja iz budžeta lokalne zajednice i donatorskih sredstava ITF-a. Općine na uloženu marku dobile 4,6 KM.**

#### UVOD

Iako se rat završio na području Tuzlanskog kantona je ostalo preko 3 % teritorija koje je ostalo okupirano najpodmuklijim neprijateljem – minama.

Svi naponi da se to oslobodi od mina i otkloni opasnost od koje je svake godine poslije rata ginulo u prosjeku 10 stanovnika nisu dali veliki rezultat. U proteklih deset godina deminirano je samo oko 6 miliona metara kvadratnih ili oko 0,6 miliona metara kvadratnih godišnje.

U odnosu na oko 85,5 miliona metara kvadratnih koliko se još vodilo kao sumnjiva površina taj rezultat je djelovao obeshrabrujuće.

Očigledno je bilo potrebno tražiti druge vidove deminiranja da bi se taj proces ubrzao. Raspoloživa budžetska sredstva za tu namjenu nisu otvarala velike mogućnosti iako je po prvi puta Vlada TK u budžetu planirala "čak" 100.000,00 KM za poslove deminiranja.

Ostvaren je kontakt sa Međunarodnim fondom za deminiranje i pomoć žrtvama mina iz Slovenije (ITF) preko kojega je išla većina donatorskih sredstava iz međunarodne zajednice za deminiranje u Bosni i Hercegovini.

ITF je prihvatio da udupla sredstva koja lokalna zajednica usmjeri za deminiranje.

Kantonalna uprava civilne zaštite, koja je bila kreator i voditelj svih aktivnosti, obavila je konsultacije sa općinama zainteresiranim za navedeni projekat, i u njega su se uključile općine Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna i Tuzla.

Vlada TK je prihvatila da zajednički sa navedenim općinama, po principu marka na marku, sufinansira projekte koje su finansirale općine.

Između Vlade TK i ITF potpisan je memorandum o razumijevanju početkom jula 2008. godine, a sa navedenim općinama početkom septembra.

#### IZVOĐENJE RADOVA

Nažalost procedure odabira projekata, potpisivanja memoranduma, prebacivanja sredstava, raspisivanje tendera i odabir izvođača završeni su tek krajem oktobra, kada je deminerska sezona bila pri kraju, tako da je u potpunosti završen samo jedan projekat Zaseok Dukanovina u općini Lukavac.

Nastavak deminerskih radova uslijedio je na proljeće 2009. godine.

Rezultati su bili više nego dobri.





## Deminiranje

Redni broj	Općina	Naziv projekta	Površina (m <sup>2</sup> )	Vrsta radova	Izvođač radova	Vrijednost radova (€)	
						(km/m <sup>2</sup> )	Σ
1.	Gračanica	Obala i korito rijeke Spreće	44.202	TI	UEM	1,36	60.114,72
2.	Gradačac	Tramošnica Liporašće	30.841	Čišćenje	Detektor	2,12	65.353,04
3.	Kalesija	Mehmedovići Hemlijaši	31.285	TI	BH Deminig	0,93	29.095,05
		Zaseok Dukanovina	5.516	Čišćenje	Stop Mines	1,99	10.976,04
4.	Lukavac	Zaseok Halvadžije	6.901	TI	Cidic	0,98	6.762,98
		Dukanovina površine B	10.432	TI	Cidic	0,98	10.223,36
		Ukupno	22.849			1,22	27.963,18
5.	Sapna	Tabaljka Kovačevići	1.456	Čišćenje	Cidic	3,00	4.368,00
		Kovačica groblje	14.989	Čišćenje	Cidic	2,02	30.277,79
6.	Tuzla	Palješnica	13.409	Čišćenje	Cidic	2,02	20.555,52
		Ukupno:	28.398			2,02	57.363,96
<b>Ukupno:</b>			<b>159.021</b>				<b>244.257,95</b>

Tabela 1 - Pregled sufinansiranih projekata i izvođača radova

Na osnovu podataka datih u Tabeli 1., može se vidjeti da je kroz projekat sufinansiranog deminiranja između Vlade TK, općina Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna i Tuzla i ITF-a koji je započeo u 2008. i završen u 2009. godini deminirano 159.021 m<sup>2</sup> površine što je koštalo 244.257,95 € plus 3.136,87

€ memorandumima utvrđenih 3 % koje je upućeno ITF-u za troškove koordinacija.

Prema tome ostvarena je prosječna cijena po metru kvadratnom deminiranja površine u vrijednosti od 1,54 €/ m<sup>2</sup>

Iz podataka datih u Tabeli 2, može se vidjeti da

Redni broj	Općina	Učešće (€)			Uplaćeno više (€)	
		Općina i Kanton	ITF	Σ	Općina i Kanton	ITF
1.	Gračanica	25.789,39	34.325,33	60.114,72		4.267,97
2.	Gradačac	21.325,98	44.027,06	65.353,04		11.350,54
3.	Kalesija	14.547,525	14.547,525	29.095,05	2.314,885	
4.	Lukavac	13.981,59	13.991,59	27.963,18	1.888,92	
5.	Sapna	1.487,86	2.880,14	4.368		696,14
6.	Tuzla	20.086,10	37.277,86	57.363,96		8.595,88
<b>Ukupno:</b>		<b>97.218,45</b>	<b>147.039,50</b>	<b>244.257,95</b>	<b>4.203,80</b>	<b>24.910,53</b>

Tabela 2 - Pregled učešća lokalne zajednice i ITF-a u sufinansiranju radova

## Deminiranje

su općine i Kanton u realizaciji navedenih projekata učestvovali sa 97.218,45 € a ITF sa 147.039,50 € ili 60,2 %

Neurošenih je 4.203,80 €, koji su kod općina Kalesija i Lukavac ostali za nastavak sufinansiranog deminiranja u 2010. godini.

Zbog nedostatka upućenih sredstava u odnosu na ugovorenu vrijednost poslova ITF je za općine Gračanica, Gradačac, Sapna i Tuzla uložio dodatnih 24.910,53 € koje je odobrio predstavnik Vlade SAD koja je bila donator svih projekata.

Kanton i navedenih šest općina su 1,0 KM kroz navedeni projekat ostvarili sufinansiranje ITF-a od 1,8 KM!

### ZAKLJUČAK

Na osnovu detaljne analize navedenog projekta sufinansiranja može se zaključiti sljedeće:

U projektu sufinansiranog deminiranja u 2008/2009. godini deminirano je na području Tuzlanskog kantona i općina Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Sapna i Tuzla ukupno 159.021,0 m

Za finansiranje navedenog projekta lokalna zajednica je uložila 97.218,45 € a Vlada SAD, preko ITF-a 147.039,50 €

Ostvarena je dobit lokalne zajednice u iznosu od 147.039,50 €, odnosno na 1,0 KM donacija od 1,8 KM.

Ostvareni rezultati i dobit u potpunosti opravdavaju navedeni projekat i potrebu da se u budžetima Kantona i općina planiraju sredstva za njegov nastavak uz uključenje i drugih općina.

Projekat sufinansiranog deminiranja je omogućio da se i druge direktne donacije općinama preko ITF-a realiziraju na isti način što je iskoristila općina Gračanica i donaciju iz Italije od 30.000 € iskoristila za deminiranje projekata Obala i korito rijeke Spreče 2 i 5 u ukupnoj kvadraturi 30558 m<sup>2</sup>

Zahvaljujući projektu sufinansiranog deminiranja došlo je do pojačanog interesa donatora iz međunarodne zajednice u 2008. godini, u kojoj će biti ostvaren najbolji rezultat u deminiranju od prestanka rata.

Na žalost u budžetu TK u 2009. godini nisu planirana sredstva za sufinansiranje deminiranja tako da on nije dobio očekivani zamah. To će biti učinjeno u 2010. godini u kojoj su i Kanton i općine planirale da ga nastave.

*Zdenko Tadić*



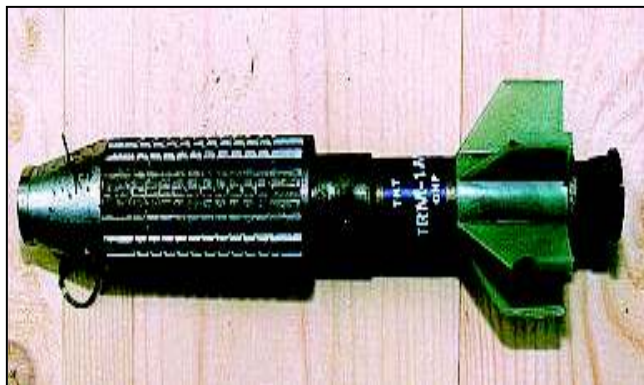
### NEKSPLODIRANA UBOJITA SREDSTVA I DALJE VELIKA PRIJETNJA

**Iako je rat davno završen pripadnici Kantonalnog tima za prikupljanje i uklanjanje neeksplodiranih ubojitih sredstava i dalje imaju pune ruke posla.**

Jedna od izvornih mjera u sistemu zaštite i spašavanja odnosno civilne zaštite je zaštita od neeksplodiranih ubojitih sredstava. Iako je od okončanja ratnih sukoba protekao znatan vremenski period, stanje na terenu sa aspekta zaštite od NUS-a ukazuje da se još uvijek kod našeg običnog čovjeka nalaze velike količine ovih sredstava koje predstavljaju permanentnu opasnost za pojedinca, njegovu porodicu pa i širu zajednicu.

Poslovi pronalaženja, prikupljanja, prevoženja i uništavanja minsko-eksplozivnih i neeksplodiranih ubojitih sredstava su u isključivoj nadležnosti struktura Civilne zaštite i na terenu se provode putem tima za uklanjanje i uništavanje NUS-a („A“ tim). Ovaj tim čine 4 pripadnika koji posjeduju sve odgovarajuće certifikate za rad sa neeksplodiranim ubojitim sredstvima i opremljeni su svom neophodnom opremom i sredstvima za rad.

Tokom 2009. godine odnosno trajanja XI Faze Programa deminiranja tim je svakodnevno bio angažiran na zadacima koji su dobivani po zahtjevu općin-



Slika br.1. - Neeksplodirana ubojita sredstva (NUS)

Naziv sredstva	Jed. mjer	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2009.
Municija manjeg kalibra	kom	514	701	3.555	290	1108	657	0	466	2.369	6.558	0	16.218
Municija većeg kalibra	kom	18	1	14	5	10	14	0	3	15	8	1	89
Ručne bombe – razne	kom	82	78	74	41	97	75	0	14	25	106	52	644
Projektili – razni	kom	4	17	17	15	8	27	0	2	5	10	23	128
Pješadijske mine – razne	kom	10	4	2	9	6	16	0	4	3	10	4	68
Tenkovske mine – razne	kom	0	0	2	1	2	0	0	1	0	1	1	8
Tromblonske mine – raz	kom	7	17	21	10	14	9	0	0	6	16	4	104
Rakete- Osa,Zolja,Munja	kom	4	2	5	2	3	0	0	1	2	0	0	19
Upaljači – razni	kom	0	0	0	0	0	20	0	1	0	0	0	21
Avio bomba	kom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostalo (okviri, kapisle)	kom	5	0	3	1	1	22	0	1	0	0	0	33
Tr.meci -100,200, 500 gr	kom	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
<b>UKUPNO:</b>		<b>644</b>	<b>820</b>	<b>3.693</b>	<b>374</b>	<b>1.249</b>	<b>841</b>	<b>0</b>	<b>493</b>	<b>2.425</b>	<b>6.709</b>	<b>85</b>	<b>17.333</b>

Naziv sredstva	Jed. mjer	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2009.
Eksplozivi – razni	kg	0	0,5	0	0	0	8,8	0	0	0	0	0	9,3
<b>UKUPNO:</b>		<b>0</b>	<b>0,5</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>8,8</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>9,3</b>

Tabela br.1-Pregled prikupljenog i uništenog NUS-a od "A"- tima u 2009.godini



Slika br.2. NUS pripremljen za uništavanje

skih službi civilne zaštite iz svih 13 općina Tuzlanskog kantona. Sva prikupljena minsko - eksplozivna i neeksplozivna ubojna sredstva uništavala su se na licu mjesta ako su to okolnosti dozvoljavale ili se uništavanje vršilo na nekom od improviziranih mjesta – poligona za uništavanje NUS- a za što posjedujemo odgovarajuću saglasnost lokalnih organa vlasti.

Skladištenje radne eksplozivne materije riješeno je zahvaljujući razumijevanju organa vlasti općine Banovići u prostorijama unutar kruga Rudnika mrkog uglja Banovići, a kojima sada gazduje Općinska služba civilne zaštite.

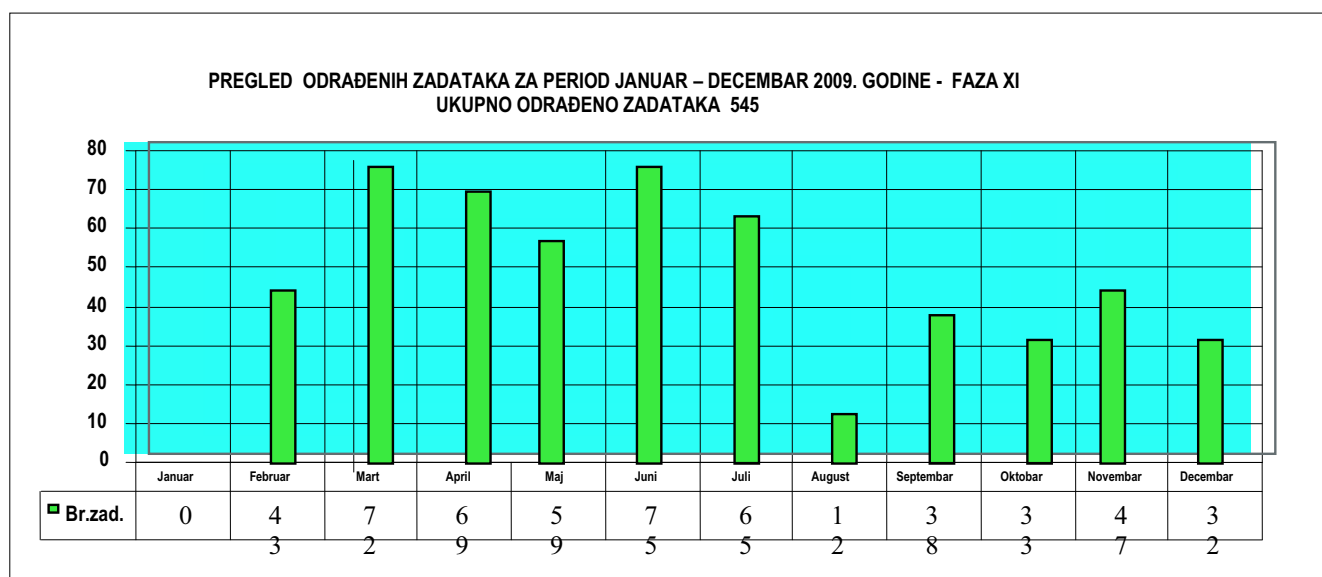
U toku izvještajnog perioda, od 06.02. do 31.12.2009.godine, pripadnici "A" – tima su odradili **545** zadatka što je rezultat koji ovaj tim svrstava u sam vrh u poređenju sa ostalim timovima sa područja F BiH.

Zahvaljujući dobroj koordinaciji između Kantonalne uprave i općinskih službi civilne zaštite, a posebno pojedincima koji su zaduženi za ovu problematiku ostvaren je ovako dobar rezultat.

Kao period sa najintenzivnijim prikupljanjem NUS-a i dalje se može izdvojiti proljeće i jesen kada stanovništvo najviše vremena provodi obrađujući zemljište i pribavlja ogrevno drvo.

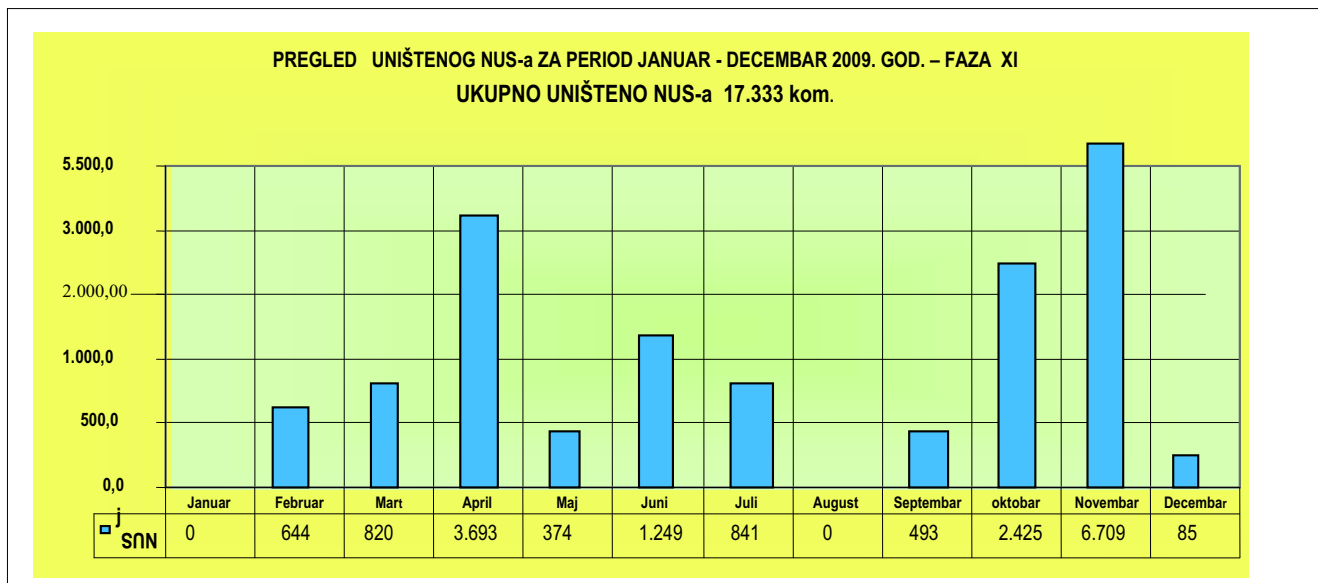
Tokom trajanja XI faze pripadnici "A" - tima su neutralisali 17.333 komada raznog zaostalog NUS i 10,1 kg eksploziva raznih vrsta. Od osnutka tima (I – XI faza) neutralisano je 420.340 komada NUS-a i 1.142,5 kg raznih vrsta eksploziva.

*Benedin Pejić*

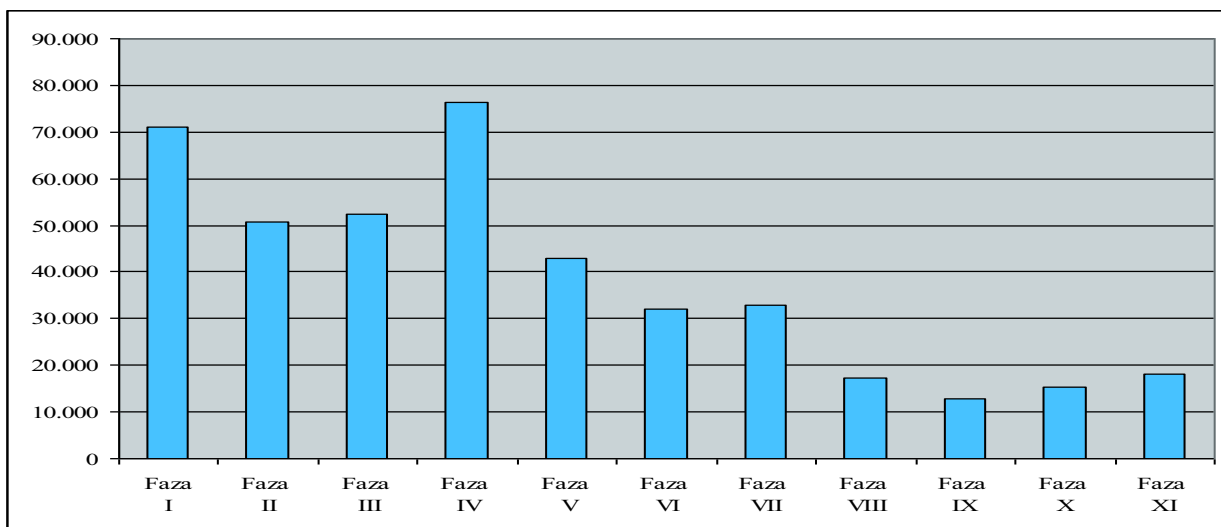


Grafikon br.1-Pregled odrađenih radnih zadataka "A"-tima u 2009.godini

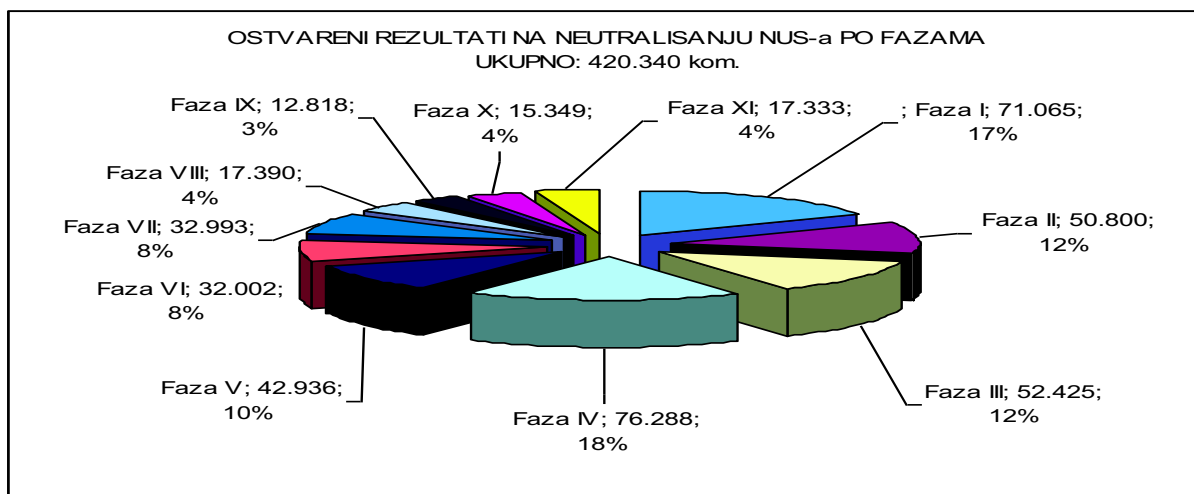
## Deminiranje



Grafikon br.2 – Pregled prikupljenog i uništenog NUS-a u 2009.godini



Grafikon br.3 – Pregled ostvarenih rezultata "A"-tima po fazama



Grafikon br.4 – Pregled ostvarenih rezultata "A"-tima po fazama

### TRAGIČNO BRANJE DIVLJIH JABUKA

Iako su svjesni opasnosti zbog egzistencijalnih potreba građani ulaze u minska polja.  
Posljedice su veoma tragične.

U Bosni i Hercegovini je od 1996. do 2009. godine od mina stradalo ukupno 1.694 stanovnika od čega smrtno 495. Najčešći razlozi stradavanja su nepoštivanje minskih oznaka i ulazak u sumnjiva područja s ciljem sječe šume, ubiranja šumskih plodova, sabiranja sekundarnih sirovina i slično.

Stradanja civilnih osoba na području Tuzlanskog kantona u minskim poljima, nažalost, nije izostalo ni tokom 2009. godine. Bilježimo nekoliko nesretnih slučajeva stradanja od zaostalih mina, minskoeksplozivnih i neeksplozivnih ubojnih sredstava. U jednom ovakvom slučaju morali su intervenirati pripadnici tima civilne zaštite na izvlačenju nastradale osobe.

Dana 22.10.2009. godine, oko 11,00 sati na lokalitetu Četovilja u MZ Prijeko Brdo, općina Gračanica, desio se minoincident u kome je smrtno stradala jedna osoba, a druga zadobila teške tjelesne ozljede.

Naime, idući u berbu jabuka otac sa tri sina je prošao pored oznaka koje upozoravaju na kontaminiranost terena od zaostalih mina i minskoeksplozivnih sredstava te je jedan od njih aktivirao zaostalu minu. Smrtno je stradao Bajro Hasanović rođen 1997. godine, a njegov brat Safet Hasanović rođen 1983 godine zadobio je teže tjelesne povrede. Otac i treći sin ostali su neozlijeđeni u ovoj nesreći.

Obavijest o stradanju civila dobivena je od Šefa službe civilne zaštite Gračanica. Kantonalna uprava civilne zaštite je odmah alarmirala pripadnike deminerskog tima civilne zaštite i uputila ih na mjesto nesreće. Operacija potrage za nastradalom osobom trajala je relativno kratko jer se raspolagalo sa pouzdanim podacima i očevicima nesreće. Deminerski tim

civilne zaštite je uradio pristupnu stazu i očistio prostor oko nastradalog kako bi istražni organi mogli sigurno i bezbjedno obaviti svoj dio posla.

Mjesto nesreće obezbjeđivali su pripadnici PS Gračanica do dolaska istražitelja i pripadnika pogrebne službe.

Uzrok nesreće je zaostala mina PROM-1. Lokalitet je bio vidno obilježen upozoravajućim znacima, a kandidiran je kod RUBHMAC-a kao projekat za trajno obilježavanje.

Od osnutka tima CZ, u okviru Operacije "Brzi odgovor" bilježimo 35 intervencija pripadnika tima na izvlačenju nastradalih osoba iz minskih polja. U toku navedenog perioda na našem Kantonu bilježimo još minskih nesreća sa tragičnim posljedicama u kojima nije bilo angažiranja pripadnika tima civilne zaštite.

Općina	Broj intervencija	Smrtno	Teže	Lakše
Gračanica	7	7	4	-
Lukavac	15	16	7	2
Sapna	3	2	2	1
Teočak	3	3		-
Kalesija	4	2	3	1
Tuzla	3	2	1	1
<b>Ukupno:</b>	<b>35</b>	<b>32</b>	<b>17</b>	<b>5</b>

Prema podacima sa kojima raspolaže Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzla, od potpisivanja Dejtonskog sporazuma do danas bilježimo preko 200 minskih nesreća na području svih općina Tuzlanskog kantona u kojima je smrtno stradalo 110, a teže i lakše ranjeno 126 osoba.

*Benedin Pejić*



# RAŠČIŠĆAVANJE PORUŠENIH OBJEKATA U BANOVIĆIMA

**Mašinski tima civilne zaštite u okviru potpore deminiranju raščišćavao u ratu porušene objekte na općinama Banovići i Živinice. U Banovićima uklonjene ruševine 16 stambenih objekata i osnovne škole u MZ Treštenica.**

Temeljem planiranih aktivnosti o angažiranju Mašinskog - PLANT tima civilne zaštite na poslovima uklanjanja ostataka ruševina na objektima van minskih polja i pružanja pomoći u procesu izvođenja deminerskih radova, u periodu od 10.08. do 29.09.2009. godine ovaj tim je izvodio aktivnosti na području MZ Treštenica u općini Banovići.

S ciljem stvaranja neophodnih preduvjeta za nesmetano izvođenje radova, prethodno su Kantonalna uprava i Služba civilne zaštite Banovići proveli proceduru prikupljanja zahtjeva od strane mještana ovoga naselja koji su zainteresirani za rad na njihovim objektima i ovjeru istih u nadležnoj ustanovi kao i pronalazak adekvatne lokacije za deponovanje otpadnog materijala.

Tokom izvođenja radova na uklanjanju ostataka porušenih objekata pojavila se potreba za angažmanom PLANT tima civilne zaštite kao ispomoć deminerskom timu Oružanih snaga BiH na zadatku ID 12616 "Međunarodni aerodrom Tuzla" na općini Živinice. Tokom dvonedjeljnog angažiranja na ovom zadatku vršeno je uklanjanje zemljanog nanosa radi pregleda sumnjivog dijela terena.

Nakon okončanja ovoga zadatka, pripadnici tima su nastavili sa čišćenjem ostataka porušenih kuća van minskih polja, a obavljeno je i raščišćavanje i uklanjanje ostataka kuća koje su se nalazile unutar zadatka ID 12688 "MZ Treštenica 1A" na kojem su radove izvodili demineri tima civilne zaštite Tuzla. Kao posebno značajno treba istaći odrađeni posao na rušenje i uklanjanje ostataka sa dijela stare zgrade OŠ Treštenica.

**U periodu od 10.08. – 29.09.2009. godine PLANT tim civilne zaštite je, pored pomoći u izvođe-**

**nju deminerskih radova, uklonio ostatke na 16 porušenih kuća i 1 školske zgrade.**

U pružanju pomoći pripadnicima PLANT tima bili su angažirani predstavnici Federalne i Kantonalne uprave civilne zaštite, te Službe civilne zaštite Banovići i lokalni organi vlasti.

Od 2003. godine kada bilježimo prvi dolazak ovoga tima na naš kanton očišćeno je 117 objekata i pružena potpora u procesu deminiranja i to:

### 2003.godina

Kalesija ..... 13 objekata  
Tuzla .....4 objekta

### 2004. godina

Sapna ..... 2 objekta  
Gračanica ..... potpora deminiranja

### 2005.godina

Gradačac ..... 13 objekata  
Kladanj ..... 8 objekata

### 2006. godina

Srebrenik ..... 11 objekata  
Tuzla ..... 14 objekata

### 2007.godina

Gračanica ..... 14 objekata  
Banovići ..... 15 objekata

### 2008. godina

Čelić ..... potpora deminiranja  
Čelić ..... 6 objekata

### 2009. godina

Živinice ..... potpora deminiranja  
na zadatku OSBiH  
Banovići... ..... potpora deminiranja  
Banovići ..... 17 objekata

*Benedin Pejić*



# ISPOLITIZIRANO RJEŠAVANJE STATUSA DEMINERA CIVILNE ZAŠTITE

**Umjesto bezrezervne podrške deminerima civilne zaštite Parlament Federacije se pretvorio u poligon za personalne i političke obračune. Demineri u 2010. godinu ušli na evidenciji kantonalnih službi za zapošljavanje.**

U ranijim brojevima glasila „Civilna zaštita“ pisali smo o sistemu deminiranja koji je 1998. godine formiran pri Federalnoj upravi civilne zaštite (FUCZ) od strane Delegacije Evropske Komisije (DEK).

Navedeni sistem je podrazumjevaao da se u okviru formiranog Menadžment tima u FUCZ formiraju deminerski timovi za svih 10 kantona koji će se baviti humanitarnim deminiranjem i prikupljanjem i uništavanjem neeksplozivnih ubojitih sredstava sa logističkom podrškom koju čine specijalno obučeni psi za otkrivanje mina, mašine za deminiranje, mašinski tim za raščišćavanje ruševina, tehnički servis i administrativno opsluživanje.

U prvih VIII Faza, sve do kraja 2006. godine, koliko je trajala finansijska podrška sa strane u navedeni sistem uloženo je 9.713.000,00 € od strane DEK-a, 300.000,00 € od strane UNHCR-a, od Evropske unije 358.639,00 €, od Vlade Kanade 100.000,00 € i Vlade Japana 281.211,00 € ili ukupno 10.652.850,00 €.

Već od I Faze, Vlada F BiH je sufinansirala navedeni projekat i njeno učešće se povećavalo kako se smanjivalo učešće DEK-a.

Od 2005. godine u sufinansiranje navedenog sistema uključeni su i kantoni koji su preuzeli plaćanje poreza na plaće i doprinosa za zdravstveno, pen-

zijsko i invalidsko osiguranje i beneficirani staž za pripadnike svojih timova za deminiranje.

Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (Zakon o zaštiti i spašavanju), koje su napravljene 2006. godine članom 199. stav 3. je utvrđeno :

**"Početkom 2010. godine kantonalne uprave civilne zaštite će preuzeti u stalni radni odnos pripadnike svojih timova za deminiranje, kao i pripadajuću opremu i sredstva, a Federalna uprava preuzima u stalni radni odnos pripadnike svojih timova za deminiranje."**

Navedena promjena Zakona o zaštiti i spašavanju trebala je omogućiti da demineri civilne zaštite poslije XI Faza, sa ugovora za rad na određeno radno vrijeme, pređu u stalni radni odnos.

Ispunjeni nadom o trajnom rješavanju svoga statusa demineri su narednih godina značajno povećali produktivnost i ostvarili rezultate vrijedne divljenja.

Na žalost svo vrijeme je prisutan problema sufinansiranja svojih timova od strane kantona.

Zbog toga FUCZ u junu 2009. godine priprema Izlaznu strategiju održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite od 01.01.2010. godine do kraja 2019. godine i upoznaje sa njenim sadržajem direktore kantonalnih uprava civilne zaštite na sastanku održanom 25.06.2009. godine u Orašju.

Navedenim dokumentom predviđene su tri opcije statusa instaliranog sistema za deminiranje pri FUCZ:

### **I opcija**

Organizacija timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite i nakon 01.01.2010. godine pa sve do 2019. godine ostaje kao što je i danas, tj. na nivou FUCZ.

### **II opcija**

Prema članu 199. Zakona o zaštiti i spašavanju predviđeno je da od 01.01.2010. godine vlade kantona, odnosno kantonalne uprave civilne zaštite, preuzmu deminerske timove i timove za uništavanje NUS-a koji se nalaze u njihovim kantonima, dok bi u sastavu FUCZ ostali timovi za podršku operacijama deminiranja i uklanjanja NUS-a (jedan deminerski tim za uzorkovanje, jedan deminerski tim za mašinsku pripremu





## Deminiranje

i tehničko izviđanje, POEK tim, mašina za standardno uznemiravanje tla FML – 200, mašina za uklanjanje vegetacije TEMPEST MK-5, mašinski - PLANT tim za uklanjanje ruševina i servisna radionica za održavanje i servisiranje vozila koje koriste svi timovi na terenu).

### III opcija

Program deminiranja preuzima Ministarstvo sigurnosti BiH – Sektor civilne zaštite, što bi zahtjevalo visoke političke odluke i saglasnost Vijeća ministara BiH i vlada entiteta i donošenje niza pratećih odluka.

U navedenom dokumentu FUCZ predloženo je usvajanje I Opcije uz obrazloženje da su u okviru FUCZ stvorene sve administrativne, tehničke i operativne pretpostavke za nesmetano provođenje svih protivminskih akcija, što potvrđuju i rezultati ostvareni u proteklih deset faza Programa deminiranja.

Poslije obavljene detaljne diskusije, direktori kantonalnih uprava su svjesni finansijskih obaveza i

moćnosti kantonalnih budžeta, podržali prijedlog FUCZ da se postojeći sistem profesionalizira i nastavi djelovati kao i do sada u potpunosti finansiran od Vlade Federacije, odnosno I opciju.

Ipak dogovoreno je da se navedeni dokument ponudi vladama kantona na izjašnjavanje prije upućivanja na Vladu Federacije BiH.

Vlada Tuzlanskog kantona je raspravljajući o navedenom dokumentu donijela sljedeći zaključak:

**"Prihvata se Opcija I kao moguće rješenje u realizaciji Izlazne strategije održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a Civilne zaštite od 01.01.2010. do kraja 2019. godine."**

I vlade ostalih kantona su prihvatile Opciju I.

Po prikupljanju navedenih stavova kantonalnih vlada FUCZ je navedeni dokument Izlazne strategije uputila Vladi Federacije BiH na razmatranje.

Vlada Federacije BiH je na 115 sjednici održanoj 27.08.2009. godine donijela sljedeće:

### ZAKLJUČKE

- Usvaja se Izlazna strategija održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite od 01.01.2010. do kraja 2019. godine.

- Vlada Federacije BiH prihvata kao najracionalnije rješenje Opciju I, po kojoj timovi za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite i nakon 01.01.2010. godine, pa sve do kraja 2019. godine ostaju u sastavu, federalne uprave civilne zaštite, čija će se aktivnost u cjelosti finansirati iz Budžeta Federacije BiH, zadržavajući postojeću strukturu, organizaciju, rukovođenje, logističku, administrativnu, finansijsku i drugu podršku.

- Opredjeljujući se za Opciju iz tačke 2. ovih zaključaka, Vlada Federacije BiH daje svoj puni doprinos održavanju državnih deminerskih kapaciteta koji predstavljaju jednog od veoma značajnih nositelja realizacije Strategije protivminskih aktivnosti BiH 2009. do 2019. godine.

- Da bi se stvorili pravni uvjeti za primjenu prihvaćene opcije, po kojoj timovi za deminiranje i uklanjanje NUS-a, ostaju u okviru Federalne uprave civilne zaštite i nakon 01.01.2010. godine, potrebno je pokrenuti izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (član 199.). Ove izmjene i dopune izvršiti po skraćenom postupku najkasnije do kraja septembra 2009. godine.

- Zadužuje se Federalna uprava civilne zaštite da pripremi prijedlog za izmjenu Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH", br. 39/03 i 22/06), te izvrši sve potrebne pripremne i druge radnje i aktivnosti za nastavak Programa deminiranja u 2010. godini i dalje

- Zadužuje se Federalna uprava civilne zaštite da, odmah nakon usvajanja Zakona iz tačke 5. ovih zaključaka i Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, koji je u završnoj fazi razmatranja u Parlamentu Federacije BiH, a u skladu sa zaključcima Vlade Federacije BiH sa 34. sjednice Vlade Federacije BiH, održane 22. novembra 2007. godine, kada je data saglasnost Federalnoj upravi civilne zaštite na izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji (Odluka V. Broj 827/2007, od 22. novembra 2007. godine), pripremi novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, odnosno izmjene i dopune tog akta, radi prijema uposlenika Programa deminiranja u stalni radni odnos, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u Federaciji BiH i Zakonom o namještenicima u Federaciji BiH.

- Za naredne budžete Programa deminiranja, pored sredstava za implementaciju Programa u iznosu od 7.200.000,00 KM, planirati i sredstva za završavanje voznog parka, opreme i materijalno-tehničkih sredstava u iznosu od cca 1.000.000,00 KM godišnje.

## Deminiranje

U skladu sa navedenim zaključcima FUCZ je pristupila izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Nažalost, tada počinju problemi.

Očekivani potpora u rješavanju statusa onih koji su 11. godina rizikovali živote ulazeći u minska polja da obave deminiranje, spašavaju nastradale odnosno prikupljaju i uništavaju NUS-a je izostala.

Navedene izmjene stižu 13.01.2010. godine u Predstavnički Dom Parlamenta F BiH i umjesto očekivane potpore i ubrzane procedure donošenja dolazi do neočekivanog obrta.

U prvi plan izlaze problemi rada i personalni sukobi u FUCZ i umjesto deminera i rješavanjem njihovog statusa Parlament se bavi personalnim sukobima i nacionalnim podjelama.

Izjašnjavanjem Predstavničkog doma, poslije žučne rasprave od više sati je odgođeno dok Vlada F BiH ne precizira koji uposlenici Sektora za deminiranje FUCZ imaju pravo biti primljeni u stalni radni odnos !

Poslije dorade i velikog pritiska javnosti navedeni dokument je po skraćenom postupku vraćen u proceduru i usvojen 26.01.2010. godine.

Po proceduri o istom dokumentu je trebao raspravljati i Dom naroda Parlamenta BiH ali se to još nije dogodilo ! A kada će ? To nitko ne zna !

Do tada pronađeno je solomonsko rješenje !

Vlada Federacije BiH je na 132. sjednici od 25.01.2010. godine u okviru razmatranja Informacije o problemima u implementaciji Programa deminiranja i mogućoj preradi Programa nakon 31.12.2009. godine, koju je podnijela FUCZ, donijela zaključak da se Program deminiranja 2010 – Faza XII pokrene počev od 01.02.2010. godine.

Program deminiranja 2010. – Faza XII je organiziran kao i dosada na osnovu ugovora o radu koji važi do donošenja Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o zaštiti i spašavanju a najkasnije do 31.12.2010. godine.

Naloženo je FUCZ da odmah pripremi ugovor za uposlenike Programa deminiranja koji ispunjavaju Zakonom propisane uvjete.

Deminera je priznato i 12 radnih dana godišnjeg odmora od 01.02. do 16.02. 2010. godine.

Ugovori su potpisani i deminera uveliko rade na terenu.

Kako naroda kaže: „I vuk sit i ovce na broju“ !

Ipak samo po sebi nameće se pitanje: - Da li nam je sve ovo trebalo i da li su to naši deminera zaslužili !?

Odgovor je očit ! Nije i nisu !

Također nije korektno a da ne pokušamo naći odgovor i na pitanje: - Tko je odgovoran za ovo što se dogodilo ?

Činjenica je da je još 2006. godine navedenim članom 199., Zakona utvrđeno da od 01.01.2010. godine deminera trebaju preći u stalni radni odnos u kantonalne i Federalnu upravu civilne zaštite !

Zar je bilo potrebno čekati drugu polovinu 2009. godine da se pokrenu navedene aktivnosti, posebno zbog toga ako se znalo da kantoni nisu spremni prihvatiti i finansirati svoje deminerske timove.

Zar je Vladi F BiH bilo potrebno toliko vremena da navedeni dokument dođe do dnevnog reda Predstavničkog doma i zbog čega, ako je to isti usvojio 26.01.2010. godine, Dom naroda se ne izjašnjava po osnovu istog !?

Dok deminera oslobađaju nove kvadratne metre naše domovine, prikupljaju i uklanjaju NUS-a koja prijete građanima, neko spava i ne radi svoj posao koji je siguran i dobro preplaćen i na kojem nema opasnosti da pogine ili ostane invalid.

Zar je potrebno da se preko leđa deminera koji svakoga dana idu na posao i ulaze u minska polja ili imaju kontakt sa NUS-a i nemaju garanciju da će se živi vratiti svojim najdražim, prelamaju neki personalni, nacionalni i politički interesi !?

Kada smo došli do toga da to činimo i preko deminera, onda se stvarno trebamo svi upitati: - Šta se to sa nama događa i kakvi smo to ljudi postali ?

Ako sa sigurnošću možemo reći da nečiji posao zaslužuje da se cijeni i poštuje onda je to sigurno deminiranje i uništavanje NUS-a što rade naši deminera !

Nadamo se da će to shvatiti i oni koji su doveli do ovoga !

(U međuvremenu, prije objavljivanja ovog broja našeg glasila, navedeni Zakon je donesen i status deminera će biti riješen!)



# ZAVRŠEN PROJEKAT OPERATIVNIH CENTARA CIVILNE ZAŠTITE TK

### Uvod

Radi neophodnosti uspostave informacijske i komunikacijske podrške u razvoju i izgradnji operativnih centara civilne zaštite (u daljem tekstu operativni centri) na nivou kantona i na nivou općina, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona odlučila se za "Projekat operativnih centara civilne zaštite Tuzlanskog kantona".

Uspostava operativnih centara presudan je korak u osiguranju efikasnog upravljanja sistemom zaštite i spašavanja u prirodnim i drugim nesrećama, bazirano na modernim tehničko-tehnološkim osnovama.

### Projektni zadatak

Kako bi se pristupilo izradi projekta, Kantonalna uprava civilne zaštite je u septembru 2008. godine izradila projektni zadatak. Navedenim projektnim zadatkom su definisani osnovni operativni i tehničko-tehnološki ciljevi koje treba ostvariti implementacijom projekta:

- smanjenje vremena odziva u hitnim situacijama u cilju spašavanja ljudskih života i materijalnih dobara;
- optimizacija postojećih komunikacijskih resursa i infrastrukture;
- tehničko-tehnološka usklađenost sa normama i standardima Evropske unije.
- osiguranje govornih, podatkovnih i video servisa na konceptu multiservisne mreže;
- nadzor i upravljanje servisima;
- integraciju servisa na TCP/IP platformi;
- modularna i skalabilna arhitektura;
- raspoloživost sistema bolja od 99,999%

Projektnim zadatkom je predviđeno da se implementacijom projekta stvore potpune pretpostavke za izgradnju sistema za komunikacijsku i informacijsku podršku kantonalnog operativnog centra i općinskih operativnih centara, sa tehničko-tehnoloških i organizacijskih aspekata i rješenja.

Projektna rješenja treba da se zasnivaju na rješenjima datim u glavnom federalnom projektu. Krajnji rezultat treba biti izgradnja kompletnog sistema za komunikacijsku i informacijsku podršku Centra 112, po modelu zemalja EU, kojim se omogućuje integracija različitih podsistema za pomoć u hitnim situacijama u jedinstveni sistem.

**Projekat Operativni centri civilne zaštite Tuzlanskog kantona**

Izrada projekta povjerena je firmi "Elzas" doo Sarajevo, a Ugovor o izradi projekta potpisan je u februaru 2009. godine. U julu 2009. godine dostavljen je projekat, nakon čega se pristupilo proceduri njegove revizije.

Za revizionu kuću odabran je Elektrotehnički fakultet Sarajevo, koji je uradio reviziju projektne dokumentacije i dostavio je nalaz o reviziji, pri čemu je izvršena provjera da li projektno rješenje sadrži sve neophodne elemente, da li zadovoljava zahtjeve postavljene u projektnom zadatku, da li je moguća praktična implementacija projektnih rješenja, da li je projektno rješenje usklađeno međunarodnim standardima za Centar 112, ITU preporukama, ETSI standardima, Zakonom o komunikacijama BiH i Pravilima Regulatorne agencije za komunikacije.

Direktor Kantonalne uprave civilne zaštite je u septembru 2009. godine donio Rješenje o imenovanju komisije za reviziju projekta.

Na sastanku Komisije, koji je održan 29.10.2009. godine, prezentirane su primjedbe na projekat koje su dali revizona kuća i revizona komisija. Projektant je prihvatio sve iznesene primjedbe, te je konačna verzija Projekta dostavljena u decembru 2009. godine.

### Sadržaj projekta

Projekat predviđa telekomunikaciono i informatičko povezivanje operativnih centara u jedinstveni sistem Federalne uprave civilne zaštite. Osnovne komponente sistema je multiservisna komunikacijska i informacijska mreža za prijenos glasa, podataka i multimedije, koja objedinjava slijedeće podsisteme:

- LAN mrežu;
- WAN mreža (žična i bežična mreža/Wireless) kantona;
- IP bazirani PBX sistemi;
- komunikacijski sistem HF opsega za prijenos govora i podataka u uslovima stanja prirodne nesreće i druge ne srede (katastrofe);
- komunikacijski sistemi VHF/UHF opsega za prijenos govora i podataka u uslovima stanja prirodne nesreće i druge nesreće (katastrofe).

Multiservisna komunikacijska i informacijska mreža podrazumjeva i integraciju upotrebom:

- internet servisa (javni, mrežni i servisni operatori);
- iznajmljenih vodova, prijenosnih kapaciteta paketnih mreža;

## Operativni centri

- mreže javnih preduzeća;
- sistema komunikacija državnih organa i institucija i dr.

### Projektna rješenja

U projektu su opisana tehnička rješenja, kroz posebno i detaljno obrazloženje tehničkog rješenja za svaku komponentu sistema.

Detaljno je specificirana sva planirana telekomunikacijska i informatička oprema, tipovi, količine,

jedinačne i ukupne cijene za KOC i OOC.

### Implementacija projekta

Za kompletno opremanje KOC-a predviđena je ukupna investicija od 1.457.098,55 KM, dok je za opremanje OOC predviđena investicija po 182.741,15 KM (za 10 OOC), odnosno po 177.991,15 KM (za 3 OOC). Ukupno je predviđena investicija od 3.818.483,50 KM.

*Elvedin Kurbašić*



OKC BiH -112 (Situacijska soba -VM BiH/ Koordinaciono tijelo)



OKC BiH -112 (Operatorska soba)

# ODRŽAN REGIONALNI SEMINAR - RADIONICA NA TEMU "OPERATIVNO-KOMUNIKACIJSKI CENTAR 112"

**Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine u saradnji sa Inženjerskim korpusom Vojske SAD-a (USACE) održali veoma posjećen i uspješan seminar o značaju i primjeni sistema 112.**

U Sarajevu je od 26. do 29. aprila održan regionalni seminar - radionica na temu "Operativno-komunikacijski centar 112", sa ciljem razmjene iskustava u funkcioniranju operativnih centara i sistema 112 u Bosni i Hercegovini.

Seminar je u sklopu aktivnosti Vijeća za civilno-vojnu saradnju jugoistočne Evrope (CMEP) organiziralo Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine u saradnji sa Inženjerskim korpusom Vojske SAD-a (USACE).

Na seminaru su učestvovali predstavnici institucija i organa Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta iz oblasti zaštite i spašavanja, policije, prometa, komunikacija i odbrane. Među učesnicima su također bili predstavnici Uprave za civilnu zaštitu i spašavanje Republike Slovenije, Inženjerskog korpusa Vojske SAD-a (USACE) i OSCE misije u Bosni i Hercegovini.

Seminar je održan u dva dijela. U radu prvog dijela seminara učestvovali su predstavnici Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Federalne i Republičke uprave civilne zaštite, odjela za javnu sigurnost Brčko distrikta, direktori Kantonalnih uprava civilne zaštite, načelnici Regionalnih centara civilne zaštite, predstavnici Vojske SAD-a, Uprave za civilnu zaštitu i spašavanje Republike Slovenije.

Prvog dana seminara - radionice predstavljen je Sistem 112 u Bosni i Hercegovini, organizacija rada operativnih centara Federacije i Republike Srpske te su prezentirana iskustva Republike Slovenije u vezi s uvođenjem sistema 112.

Drugi dan seminara - radionice bio je posvećen zakonskoj regulativi vezanoj za 112 sistem - u okviru okruglog stola održane su diskusije o zakonskoj regulativi koju je potrebno donijeti da bi se uspostavio jedinstven evropski broj za hitne situacije 112 u BiH i s njim uvezale sve hitne službe, zašto je nadležno Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Drugi dio seminara, koji je održan 28. i 29. aprila, tretirao je pitanja izrade standardnih operativnih procedura i razmjenu iskustava prilikom postupanja u situacijama prirodnih ili drugih nesreća. U radu drugog dijela seminara učestvovali su predstavnici Operativno-komunikacijskog centra BiH – 112, Federalnog i Republičkog operativnog centra civilne zaštite,

odjela za javnu sigurnost Brčko distrikta, šefovi Kantonalnih i Regionalnih operativnih centara civilne zaštite. Svoja iskustva o djelovanju sistema 112 prezentirali su predstavnici Republike Slovenije, dok su predstavnici Vojske SAD-a prezentirali standardne operativne procedure i organizaciju rada združenog operativnog centra nacionalne garde Merilenda.

Na kraju seminara učesnici su posjetili Operativno-komunikacijski centar BiH – 112, koji se nalazi u Zgradi prijateljstva između Grčke i Bosne i Hercegovine.

Tokom seminara su vođene zanimljive diskusije, a najčešće je se isticao problem izgradnje sistema od "krova prema temeljima". Naime, izgradnjom i stavljanjem u funkciju Operativno-komunikacijskog centra BiH – 112 izgrađen je krov sistema, izgradnjom i stavljanjem u funkciju entitetskih centara izgrađeni su zidovi sistema, dok izgradnja sistema u njegovom temelju, a to su kantonalni - regionalni operativni centri kao i općinski operativni centri, mora pričekati neka bolja vremena.

Predstavnici Ministarstva sigurnosti su iznijeli stav da je izgradnja modernog centra na državnom nivou bila prioritet zbog potrebe da Bosna i Hercegovina ima centar koji može da djeluje kao operativno komunikacijsko čvorište za vezu u sistemu međunarodnog komuniciranja u oblasti zaštite i spašavanja. Izgradnja centara na nižim nivoima vlasti je obaveza svake općine, kantona i entiteta, gdje svako u svom domenu djelovanja treba da da svoj doprinos.

Veliku pažnju učesnika privuklo je izlaganje kolega iz Slovenije, koji su na nekoliko praktičnih primjera pokazali djelovanje operativnog centra u redovnim i vanrednim situacijama. Naročito zanimljivo je bilo predstavljanje GIS-a (geografsko-informacioni sistem), alata koji omogućava precizno lociranje mjesta nesreće, lociranje najbližih jedinica za pružanje pomoći te mogućnost navođenja jedinica najkraćim putem do mjesta nesreće.

Seminar, odlično organiziran i realiziran, je održan u sarajevskom hotelu "Radon Plaza", a učesnicima su na kraju seminara podijeljeni certifikati.

*Elvedin Kurbašić*

### PISMO POGlavICE SIETTLA

**Ovo je pismo 1854. godine indijanski poglavica Seattle uputio predsjedniku SAD-a, kao odgovor na ponudu da država od Indijanaca kupi njihovu zemlju - u zamjenu za rezervat.**

Veliki poglavica u Vašingtonu ponudio je kupiti našu zemlju. On nas također uvjerava o svojim iskrenim osjećajima. To je ljubazno od njega, jer znamo da mu naše prijateljstvo nije potrebno.

Mi ćemo razmisliti o njegovoj ponudi. Jer znamo da ako je ne prihvatimo, doći će bijeli čovjek sa oružjem i uzeti našu zemlju. Veliki bijeli poglavica u Washingtonu može vjerovati onome što poglavica Seattle kaže, isto kao što naša bijela braća mogu vjerovati promjeni godišnjih doba. Moje riječi su kao zvijezde - ne blijede.

Kako može netko kupiti ili prodati nebo, toplinu zemlje? Ta misao je nama strana. Mi ne posjedujemo čistoću zraka ili odsjaj u vodi.

Kako možete kupiti to od nas? Sva ova zemlja sveta je za moj narod.

Svaka svjetlucava borova iglica, svako zrno pijeska na riječnom sprudu, svaka izmaglica u mračnim šumama, svako svjetlucanje i svaki zujeći kukac, sveti su u tradiciji i svijesti moga naroda. Nektar koji kola kroz drveće nosi sjećanje na crvenoga čovjeka. Vaši mrtvi prestaju voliti vas i svoju domovinu čim prođu vrata smrti i nađu se među zvijezdama. Ubrzo bivaju zaboravljeni i ne dolaze nazad nikada više.

Naši mrtvi nikada ne zaboravljaju ovu prekrasnu zemlju, jer je ona majka crvenog čovjeka.

Mi smo dio zemlje, i ona je dio nas. Mirisne trave naše su sestre. Jelen, pastuh, veliki orao – svi oni naša su braća. Stjenoviti vrhunci, rosa u travi, toplina ponijeva tijela i čovjek - svi pripadaju istoj obitelji. Tako kada Veliki poglavica iz Washingtona šalje svoj glas da želi kupiti našu zemlju – traži previše od nas.

Veliki bijeli poglavica šalje glas da će nam sačuvati mjesto gdje možemo živjeti u sigurnosti. On će biti naš otac, a mi njegova djeca.

Ali uskoro će bijeli čovjek preplaviti zemlju kao što rijeke bujaju poslije kiše.

Ne, mi nismo istoga roda. Naša djeca se ne igraju zajedno, i naši stari ne pričaju iste priče. Mi ćemo razmotriti vašu ponudu o kupnji naše zemlje, ali to neće biti tako lako. Jer ova je zemlja za nas sveta.

Ta pjenušava tekućina što teče brzacima i rijekama nije samo voda, već i krv naših predaka. Ako vam prodamo našu zemlju, morate znati da je ona sveta i morate to isto naučiti svoju djecu. I da svaki

zagonetni odsjaj u bistroj vodi jezera - priča događaje i sjećanja moga naroda.

Žuborenje vode glas je oca moga oca.

Rijeke su naše sestre, one gase našu žeđ. Rijeke nose naše kanue i hrane našu djecu.

Ako vam prodamo našu zemlju, morate se sjetiti to isto naučiti svoju djecu, da su rijeke naše sestre - i vaše. I od sada rijekama morate pružiti njegu kakvu biste pružili vlastitoj sestri, bratu.

Crveni čovjek se uvijek povlačio kada se bijeli čovjek približavao, kao što se jutarnja magla povlači od jutarnjeg sunca.

Ali za nas je pepeo naših predaka svet, i njihova grobnica posvećeno mjesto.

Mi znamo da bijeli čovjek ne razumije naše običaje. Za njega je svaki komad zemlje isti, jer on je stranac koji dolazi noću i pljačka zemlju. Ona nije njegova sestra, već njegov neprijatelj, i kada je pokori on odlazi dalje.

On ostavlja iza sebe grobnice svojih predaka, ali to ne grize njegovu savjest. On otima zemlju od svoje djece i ne brine se. Grobovi njegovih otaca i zemlja što mu djecu rađa zaboravljeni su. Ponaša se prema svojoj majci-zemlji, i prema bratu-nebu, kao prema stvarima što se mogu kupiti, opljačkati, prodati kao stado ili sjajan nakit. Njegova pohlepa će jednog dana proždžerati zemlju i ostaviti samo pustoš.

Ne znam! Naši običaji su drugačiji od vaših. Izgled vaših gradova bolan je očima crvenog čovjeka. Ali možda zato jer je crveni čovjek divljak koji ne razumije ništa?

Nema mirnog mjesta u gradovima bijelog čovjeka. Nema mjesta gdje se može čuti otvaranje lišća u proljeće, ili drhtaj krilca mušice.

A možda zato jer sam divlji i ne razumijem. Bu-ka u gradovima je uvreda mojim ušima.

Što vrijedi ljudski život ako čovjek ne može čuti usamljeni krik kozoroga ili noćnu prepirku žaba u bari?

Ja sam crveni čovjek i ne razumijem. Indijanac više voli blago šaputanje povjetarca kad se poigrava licem močvare kao i sam miris vjetrova pročišćenog ponednevnom kišom i mirisom borovine.

Zrak je dragocjen crvenom čovjeku, jer sve što je živo dijeli isti dah - životinje, drveće, ljudi. Izgleda da bijeli čovjek ne opaža zrak koji udiše.

Kao čovjek koji umire mnogo dana on je otupio na smrad. Ali ako vam ustupimo svoju zemlju, morate se sjetiti da je zrak za nas drag prijatelj, da zrak dijeli svoj duh sa svim životom koji podržava.

Vjetar koji je našim precima dao prvi udisaj, također će prihvatiti i njihov posljednji izdisaj. Vjetar će i našoj djeci uliti duh života. I ako vam prodamo našu zemlju morate je čuvati kao svetinju, kao mjesto na kojem će i bijeli čovjek moći udahnuti vjetar zaslada mirisom poljskog cvijeća. Tako ćemo razmatrati vašu ponudu o kupnji naše zemlje.

Ako je odlučimo prihvatiti, postaviti ću jedan uvjet: bijeli čovjek se mora odnositi prema životinjama ove zemlje kao prema svojoj braći. Ja sam divlji čovjek i ne razumijem neki drugi način. Vidio sam tisuće bizona kako trunu po preriji, napušteni od bijelog čovjeka koji ih je ubijao sa vlaka.

Ja sam divlji čovjek i ne mogu razumjeti kako željezni konj koji dimi može biti vredniji od bizona, kojeg mi Indijanci ubijamo samo da bi se održali u životu. Što je čovjek bez životinja?

Ako sve životinje odu, čovjek će umrijeti od velike usamljenosti duha, jer sve što se događa životinjama ubrzo će se dogoditi i čovjeku. Sve stvari su povezane. Sve što pogađa zemlju, pogađa i zemljine sinove. Morate naučiti svoju djecu da je zemlja pod vašim stopalima pepeo vaših djedova.

Da bi vaša djeca poštivala zemlju, moraju znati da je zemlja ispunjena dušama predaka, da je zemlja s nama u srodstvu. Naučite vašu djecu ono što smo mi naučili našu, da je zemlja naša majka. Što god snađe nju snaći će i sinove zemlje.

Ako čovjek pljuje na tlo pljuje na sebe samoga. Mi znamo: zemlja ne pripada čovjeku. Čovjek pripada zemlji. Mi to znamo. Sve je povezano kao krv koja ujedinjuje obitelj. Sve stvari su povezane. Čovjek ne tka tkivo života, mi smo samo jedna nit u tkanju. Što god čini tkanju čini i sebi samome.

Tvoj prijedlog je razuman, i ja vjerujem da će ga moj narod prihvatiti i povući se u ponudeni rezervat. Tamo možemo živjeti odvojeno i u miru. Ne znači nam puno gdje ćemo provesti ostatke našeg života, ionako je blizu kraja.

Naša djeca su vidjela svoje očeve ponižene i pobijedene. Naši ratnici su postidjeni - njihovi dani su prazni, trujući svoja tijela slatkim hranom i jakim pićem.

Još samo nekoliko mjeseci, nekoliko zima - i neće više ni jedan potomak moćnih plemena koja su lutala ovom zemljom ili živjela u sretnim domovima, zaštićena Velikom Duhom, doći nazad i oplakivati grobnice naroda koji je jednom bio moćniji i sa više nade

nego tvoj. Ali zašto da žalim za nesretnom sudbinom svoga naroda?

Pleme slijedi pleme, i nacija zamjenjuje naciju, kao valovi na vodi. Bog vam je dao vlast nad životinjama, šumama i crvenim čovjekom - zbog razloga nama nepoznatim.

Možda bi razumjeli, kad bi poznavali snove bijelog čovjeka, kada bi znali koju nadu on ulijeva svojoj djeci u dugim zimskim noćima, koje buduće vizije ispunjavaju njihovu svijest oblikujući njihove sutrašnje želje. Ali mi smo divlji ljudi. Snovi bijelog čovjeka su nama skriveni. I zbog toga što su skriveni, moramo odabrati svoj vlastiti put.

Mi cijenimo pravo svakoga čovjeka da živi onako kako hoće.

Ali kada zadnji crveni čovjek nestane, i kada sjećanje na njega bude kao sjena oblaka koji plovi prerijom, još uvijek će duh moga naroda živjeti u ovim šumama. Jer mi volimo zemlju kao što novorođenče voli svaki otkucaj majčina srca.

Ako prodamo svoju zemlju, onda je volite kao što smo je i mi voljeli, štite je kao što smo je i mi štitali. Nemojte nikada zaboraviti u kakvom je stanju bila kada ste je preuzeli. I svom svojom snagom, moćima i srcem - sačuvajte je za svoju djecu i volite je kao što bog voli sve nas.

Jednu stvar znamo, koju će možda i bijeli čovjek jednom spoznati - naš bog je isti Bog. Vi sada mislite da ga možete posjedovati kao što želite posjedovati našu zemlju. Ali to ne možete.

On je bog čovjeka. I njegovo srce isto kuca za crvenoga kao i za bijelog čovjeka. Ta zemlja je draga Njemu i vrijeđanje zemlje je preziranje boga.

Tvoj pad je možda daleko, ali će sigurno doći. Jer čak i bijeli čovjek, pa kad bi se i sa samim Bogom družio i razgovarao kao sa prijateljem, ne može izbjeći zajedničku sudbinu.

Bijeli će također otići, možda i brže nego sva druga plemena. Nakon svega, možda možemo postati braća. Vidjet ćemo... Nastavite prljati svoj vlastiti krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću. Ali u vašoj propasti svijetlit ćete sjajno, potpaljeni snagom Boga koji vas je donio na tu zemlju i za neku posebnu svrhu dao vam vlast nad njome kao i nad crvenim čovjekom.

Sudbina je misterija za nas jer mi ne znamo kad će svi bizoni biti poklani i svi divlji konji ukroćeni, kada će tajnovite šume zaudarati po ljudima i pogled na zrele brežuljke biti zamrljan brbljajućom žicom... Gdje su divljine? Nestale su. Gdje je orao? Nema ga više. Kraj je života i početak borbe za opstanak.

### PRIJETE NAM: PANDEMIJA, SUPERVULKANI, LEDENO DOBA...

Jedan od najuglednijih hrvatskih znanstvenika dr. Ivan Đikić za Dnevnik.hr kaže kako najveća opasnost ljudskom rodu vrebava od naše vlastite pogreške, te da smo sami sebi trenutno najveći neprijatelji.

Dr. Ivan Đikić kaže da čovječanstvu najveća prijetnja vrebava od naše vlastite pogreške

Sada kada se svijet nalazi na korak do pandemije svinjske gripe, probudila su se stara razmišljanja o svim nepogodama koje bi mogle pokositi čovječanstvo i ljude poput dinosaura poslati u zaborav. O ovoj problematici smo popričali s jednim od najuglednijih hrvatskih znanstvenika u svijetu dr. Ivanom Đikićem. Svakome tko imalo zna o povijesti poznato je da prirodne katastrofe mogu uzrokovati nestanak čitavih vrsta kao što je to učinilo ledeno doba.

Diljem svijeta postoje supervulkani koji mogu eruptirati i tako izazvati novo ledeno doba što bi nas moglo dovesti najmanje do ruba izumiranja. Isto nam prijeti ukoliko potpuno nestanu pčele. Postoje i katastrofe poput izbijanja zarazne bolesti ili klimatskih promjena koji mogu ubiti golemi dio čovječanstva, ali kroz duži period pa ih se ne smatra 'događajem' poput potresa ili uragana.

U posljednja dva tisućljeća epidemije su odnijele najviše ljudskih života

Kad to uzmemo u obzir razne epidemije ubile su daleko više ljudi od bilo kojeg drugog tipa katastrofe u samo dva prošla tisućljeća. Samo su boginje odnijele više od 300 milijuna ljudskih života tijekom 20. stoljeća. Španjolska gripa je u samo dvije godine, 1918. i 1919. ubila između 50 i 100 milijuna ljudi.

Prije svega treba reći da se ne smije sada širiti panika, iako stvarno postoji velika opasnost jer se virus širi kontaktom među ljudima i to veoma brzo.

Godinama znanstvenici upozoravaju da postoji velika opasnost od pojave supervirusa koji će tako brzo mutirati i toliko se brzo širiti da neće biti spasa ljudskom rodu.

Ugledni znanstvenik Đikić smatra da najveća opasnost ljudskom rodu vrebava iz grešaka koje čovjek može učiniti sam sebi. 'Kao što stvaramo svakog dana nevjerojatne stvari koje unaprjeđuju čovječanstvo, tako postoji i velika šansa da ćemo stvoriti nešto što će nam teško nauditi', upozorava Đikić.

O bijegu virusa iz nekog tajnog laboratorija se piše na forumima i blogovima diljem svijeta proteklih





nekoliko dana otkada je izbila svinjska gripa.

### Od ovakvog virusa nitko nije zaštićen

'Virusi su vrlo opasni jer su vrlo promjenjivi, puno su opasniji od bakterija. Njihova je opasnost i u tome što se brzo šire zbog modernog načina života i prekooceanskih letova avionom. **Gripa ubija veliki broj ljudi svakog dana.** Od ovakve koja dolazi od životinja **nitko nije zaštićen**, svi su podložni ako su u kontaktu s virusom.

Što se tiče opasnosti koja prijete čovječanstvu, a koju ćemo vjerojatno sami izazvati, Đikić pojašnjava kako je prije svega mislio na **nekontrolirano trošenje prirodnih resursa**. 'Osim trošenja prirodnih resursa imamo i **nekontroliranje djelovanje ljudskih resursa** i tu leži velika opasnost. Imate primjerice nuklearnu energiju i **atomske bombe** koje mogu u nekoliko sekundi razoriti cijeli svijet', podijelio je s nama mišljenje Đikić.

### Vulkanska erupcija najrazornija je sila poznata čovjeku

Iako za sada nema čvrstih dokaza, vjeruje se da je **najsmrtonosnija pojava koja je zadesila ljudski rod** bila erupcija supervulkana Toba na području današnje Indonezije. To je po svemu sudeći **izbrisalo 90 posto ljudske populacije**, koja je tada brojila oko 9 milijuna ljudi. Toliko ljudi je pomrlo jer je zbog erupcije došlo do **klimatskih promjena i poremećaja u**

**fotosintezi** biljnog sustava uzrokovanog pepelom koji je prekrpio atmosferu.

Da ne odlazimo predaleko u prošlost, dovoljno se prisjetiti **erupcije vulkana Krakataua** 1883. godine. Krakatau (ili Krakatoa) bio je otočić vulkanskog porijekla zadivljujuće ljepote u Indoneziji. Otok je uništila erupcija koja se smatra najnasilnijom eksplozijom vulkana modernog doba i neprikosnovenim primjerom Zemljine moći nad našom beznačajnosti na planeti.

### Vulkan prijete biljnom i životinjskom svijetu

Eksplozija prilikom erupcije Krakataua bila je nevjerovatnih **13.000 puta jača od siline atomske bombe** bačene na Hirošimu, a njezin zvuk mogao se čuti i u 3.500 kilometara udaljenoj Australiji. U zrak je odletjelo oko **19 kubičnih kilometara vulkanskog materijala u oblaku prašine** koji se digao 80 kilometara uvis, a potom je **godinama kružio oko Zemlje**, prouzročivši smanjenje ljetnih temperatura i spektakularne zalaske sunca diljem svijeta.

**Najvećim prijetnjama ljudskom rodu trenutno se smatraju:** a) terorizam, b) otapanje ledenjaka c) pandemija zarazne bolesti d) globalni rat, e), erupcija supervulkana f), udar asteroida, g) ispuštanje ugljika u atmosferu h) 'naprava sudnjeg dana'/ atomske bombe ) pokusi znanstvenika sa nepoznatim materijama.

## GOBALNO ZATOPLJENJE - IZUMIRU GUŠTERI



### Gušterima prijete izumiranje (Foto: Arhiva/Reuters)

Životinjske vrste mogu na dva načina reagirati na globalno zatopljenje.

Prva je adaptiranje i preživljavanje, a druga umiranje. Biolozi predviđaju da bi zbog klimatskih promjena tijekom sljedećeg stoljeća mogle izumrijeti razne životinjske i biljne vrste.

A to bi se moglo dogoditi i gušterima. Prije ne-

koliko godina tim istražitelja je uočio sumnjive uzorke izumiranja populacije europskih guštera. No, u to vrijeme nisu mogli dokučiti zbog čega se to događa.

Zbog toga su pokrenuli globalnu studiju u koju su uključili znanstvenike iz cijelog svijeta.

Rezultati, objavljeni u svibanjskom izdanju **Science**, su dramatični: u nekoliko zadnjih desetljeća populacija guštera se smanjila i to na pet kontinenta.

Prema tim uzorcima izumiranja, znanstvenici predviđaju da bi se do **2080.** godine populacija guštera mogla smanjiti za 40 posto, dok bi do tada moglo nestati čak 20 posto gušterskih vrsta.

Pošto se mnoge ptice, zmije i druge životinje njima hrane, a oni se hrane insektima, njihovo izumiranje bi moglo poremetiti hranidbeni lanac, javlja CNN.

Osim što su dramatični, rezultati su i uvjerljivi zbog preciznih metoda istraživanja koje su znanstvenici koristili.

### DESET NAJGORIH SVJETSKIH EPIDEMIJA

Infekcijske bolesti nanosile su veliku štetu čovječanstvu kroz stoljeća. Izbrisale bi cijele populacije, broj žrtava bio je mnogo veći nego u ratovima, a nakon njih promijenio se i tijek povijesti



Ironično, mnoge pogodnosti modernog društva utrle su put nekim od najvećih prijetnji čovječanstvu. Kako napredujemo tako i mikrobi napreduju. Donosimo vam pregled 10 najgorih epidemija koje su pogodile svijet.

**10. Kozice** - prije nego su europski osvajači došli u novi svijet, početkom 1500., američka populacija brojala je 100 milijuna domorodaca. Tijekom narednih stoljeća, razne epidemije dovele su taj broj na 5 do 10 milijuna. Kada su Europljani stigli u Ameriku, doveli su sa sobom mogle bolesti na koje domoroci nisu bili imuni. Glavni ubojica bile su kozice koje je uzrokovao virus variola. Unatoč izumu cjepiva 1796. epidemija kozica se nastavila širiti. Zadnja epidemija bila je 1967. kada je bolest pokosila 2 milijuna ljudi. Virus je u međuvremenu izoliran i danas egzistira samo u laboratoriju.

**9. Gripa 1918.** - bila je to godina kada se svijet počeo oporavljati od Prvog svjetskog rata. No kao da sve prethodne nesreće nisu bile dovoljne, iste se godine pojavila nova bolest. Neki su je zvali španjolska ili velika gripa. Bolest je ubila 20 milijuna ljudi u samo par mjeseci. Za godinu dana broj se povećao na 50 do 100 milijuna žrtava. Mnogi ovu epidemiju smatraju najgorom u ljudskoj povijesti. No gripa 1918. nije bila obična gripa koja se događa svake godine. Bio je to novi oblik virusa nazvan H1N1 avian A virus. Znanstvenici su smatrali kako je bolest prešla s ptica na

ljude negdje na američkom zapadu prije širenja.

**8. Crna smrt** - kada govorimo o epidemijama, malo ih je imalo toliko grozne ishode poput crne smrti. Smatrala se prvom pravom epidemijom, a pokosila je pola europske populacije 1348. Također je desetkovala stanovništvo Kine i Indije. Dugo se smatralo kako se radilo o epidemiji kuge, no posljednje studije to dovode pod znak pitanja. Neki znanstvenici smatraju kako je crna kuga zapravo bio virus sličan eboli, što je rezultiralo masovnim gubitkom krvi.

**7. Malaria** - njezine užasne posljedice zabilježili su još starci Grci. Specifične brojke za to vrijeme teško je pronaći. No samo u posljednjih 200 godina ima dovoljno primjera. 1906. SAD su počele izgradnju Panamskog kanala na kojem je radilo 26.000 ljudi od čega je 21.000 hospitalizirana zbog malarije. U Američkom građanskom ratu 1 316 000 ljudi patilo je od malarije od čega je 10.000 preminulo. Tijekom Prvog svjetskog rata malaria je imobilizirala britanske, francuske i njemačke jedinice na tri godine. Skoro 60.000 američkih vojnika umrlo je od ove bolesti u Africi i na južnom Pacifiku tijekom Drugog svjetskog rata. Malaria je i danas problem, pogotovo u tropskim područjima. Svake godine zabilježi se 350 do 500 milijuna slučajeva oboljelih.

**6. Tuberkuloza** - ova bolest stara je koliko i čovječanstvo, a njezini tragovi zabilježeni su i u egipatskim mumijama. Početkom 1600. Europu je zahvatila epidemija tuberkuloze poznata kao Velika bijela kuga koja je harala narednih 200 godina, ubijajući prosječno jednu od sedam inficiranih osoba. 1944. otkriven je antibiotik kojim se bolest uspješno liječi.

**5. Kolera** - ljudi u Indiji živjeli su u strahu od kolere još od antičkih vremena. No tek u 19. stoljeću i ostatak svijeta iskusio je strahote ove bolesti. Tijekom tog perioda trgovci su nenamjerno raširili smrtonosni virus po Kini, Japanu, Sjevernoj Africi, Bliskom istoku i Europi. Uslijedilo je 6 epidemija kolere koje su pokosile milijune. Desetljećima se smatralo da je ta bolest stvar prošlosti sve dok se 1961. nije pojavila epidemija u Indoneziji te proširila na ostatak svijeta. Epidemija se nastavlja i danas. 1991. od kolere je oboljelo 300.000 ljudi, a preminulo 4000.

**4. AIDS** - pojava ove bolesti početkom 1980-tih dovela je do globalne epidemije, a od 1981. pokosila je 25 milijuna ljudi. Prema nedavnim statistikama, 33,2 milijuna ljudi je trenutno HIV pozitivno, a samo 2007. od AIDS-a je preminulo 2,1 milijun ljudi. Znanstvenici smatraju kako je virus prešao s majmuna na čovjeka negdje polovicom prošlog stoljeća.

**3. Žutica** - kada su Europljani počeli dovoditi afričke robove u Ameriku, doveli su sa sobom i mnoge nove bolesti, poput žutice. Kada je Napoleon poslao svoju armiju od 33.000 vojnika u kolonije u Sjevernoj Americi bolest je pokosila 29.000. Napoleon je bio toliko šokiran ovim brojkama da je odlučio kako to područje nije vrijedno daljnjih gubitaka. Francuska je nakon toga teritorij 1803. prodala SAD-u. Unatoč izumu cjepiva i poboljšanju liječenja epidemija se još uvijek zna pojaviti u Južnoj Americi i Africi.

**2. Tifus** - stavite dovoljno ljudi u prljave i napuštene uvijete i vrlo vjerojatno ćete imati jednu od najgorih infekcijskih bolesti koju svijet poznaje: tifus. Bolest je napadala čovječanstvo stoljećima, uzrokujući smrt tisuće ljudi. Tijekom 30-godišnjeg rata u Euro-

pi (1618-1648), tifus, kuga i glad pokosili su 10 milijuna ljudi. Kada je španjolska vojska postavila zasjedu maurskim jedinicama u Granadi 1489., epidemija tifusa reducirala je njihove jedinice s 25 na 8 tisuća vojnika samo u jednom mjesecu. Zbog epidemije tifusa prošlo je 100 godina prije nego su Španjolci bili sposobni otjerati Maure iz Španjolske. Samo tijekom Prvog svjetskog rata, bolest je uzrokovala nekoliko milijuna smrti u Rusiji, Poljskoj i Rumunjskoj.

**1. Dječja paraliza** - istraživači smatraju kako je virus prisutan u čovječanstvu već stoljećima, uzrokujući paralizu i smrt tisuće djece. Od 1952. samo u Americi zabilježeno je 58.000 slučajeva dječje paralize. Jedna trećina djece ostala je paralizirana, a više od 3000 ih je preminulo.

## ŽIVOTINJE I PREDVIĐANJE POTRESA

Svi se sjećamo tsunamija uoči Božića 2004. godine, i velikom čuđenju ljudi kako su životinje pobjegle na vrijeme, te kako se pronašlo samo nekoliko mrtvih životinja koje nisu mogle pobjeći jer su ili bile zavezane lancem ili zatvorene u kuću ili kavez.

Slonovi u Sri Lanki i Sumatri otišli su na više nivoe zemlje prije nego što je masovni val udario; isto su učinili i na Tajlandu, glasno se javljajući svojim surlama. Jedan je svjedok izjavio da je stado bizona išlo uz plažu i svi su se odjednom zaustavili podigli glavu prema moru podignutih ušiju; brzo su se okrenuli i pobjegli uz brdo. Za njima su i krenuli neki seljaci koji su primijetili njihovo ponašanje i na taj način spasili svoj život.

Još jedan svjedok je primijetio neobično ponašanje pasa koji su također trčali uz brdo, i primijetio je kako njegovi psi to jutro nisu htjeli ići u šetnju svakodnevnim rutom uz plažu. Mnoge ovce, bizoni, psi, većina životinja pobjegla je u brda na više nivoe zemlje.

Ali, kako su znali? Inače, zna se od prije kako životinje mogu osjetiti nadolazeći potres; pa su vjerojatno osjetili tremore koji su nastali podrhtavanjem tla ispod mora; no mnogi misle da to nije razlog, jer bi onda te tremore osjetili i seizmolozi, i ne bi bilo samo u području tog mjesta gdje je tsunami udario već uz čitavu obalu sjevernoistočne Azije.

Evo još primjera; u jednoj knjizi "The sense of being started at" sažeti su svi dokazi neobičnog ponašanja životinja prije potresa. Tako su tu sažeti i potresi iz 1995 u Kaliforniji, Japanu i u Italiji (Assisi, 1997 godine). U tim slučajevima bilo je mnogo poziva i izvještaja o divljim i domaćim životinjama te njihovom ponašanju. Mnogi su se ponašali izrazito

prestrašeno, tjeskobno ili bilo kako neobično, nekoliko sati, pa čak i nekoliko dana prije samog potresa. Npr. u Turskoj 1999.godine; psi su zavijali satima prije potresa i mnoge mačke i ptice su se ponašale krajnje neobično.

Kako bilo da bilo, nitko još zasigurno ne zna kako to životinje znaju da potres dolazi. Možda puku suptilan zvuk vibracija zemlje, možda reagiraju na subterenske plinove koji se ispuštaju prije potresa, ili reagiraju na mijenjanje samog Zemljinog električnog polja. Također, mogu unaprijed osjetiti što će se sljedeće desiti što je iza sadašnjeg znanstvenog razumijevanja.

Također, životinje ne mogu samo predvidjeti potrese već i ostale prirodne katastrofe, kao uragane, odrone snijega, i slično.

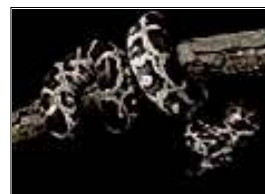
## ZMIJE PREDVIĐAJU POTRES

Kina je osmislila novi sustav predviđanja potresa koji se oslanja na ponašanje zmija.

Naime, zmije se smatraju najosjetljivijim životinjama jer mogu osjetiti potres na udaljenosti od 120 kilometara i tada počnu udarati u zidove u pokušaju bijega.

Stručnjaci seizmološkog ureda stoga su postavili videokamere na lokalnim farmama zmija kako bi promatrajući životinje odredili približavanje potresa.

[Reuters...](#)



## NAJVEĆE PRIRODNE KATASTROFE U POVIJESTI



Broj žrtava tsunamija, uzrokovanih podmor-  
skim potresom u Indijskom oceanu nedaleko obale  
Sumatre, jačine devet stupnjeva po Richteru, prema-  
šio je prema posljednjim podacima 90.000.

Do sada najsmrtonosnije prirodne katastrofe,  
bilo da se radi o poplavama, potresima ili drugim pri-  
rodnim katastrofama su:

- 1887. poplava u Kini, Žuta rijeka, milijun žrtava
- 1556. potres u Shaansiju, Kina, 830.000 žrtava
- 1737. potres u Calcutti, 300.000 poginulih
- 1970. ciklon u istočnom Pakistanu (Bangladeš), 300.000 poginulih
- 1976. potres u Tangshanu, Kina, 255.000 poginulih

- 1138. potres u Aleppou, Sirija, 230.000 poginulih
- 1920. potres u Gansuu u Kini, 200.000 poginulih
- 893. potres u Ardabilu, Iran, 150.000 mrtvih
- 1923. potres u Kantou, Japan, 143.000 mrtvih
- 1991. ciklon u Bangladešu, 138.000 poginulih
- 1948. potres u Turkmenistanu, 110.000 mrtvih
- 1908. potres i poplave u Messini, Italiji, 70.000 - 100.000 poginulih
- 1815. erupcija vulkana Tambora, Indonezija, 92.000 mrtvih
- 1902. erupcija mt. Peleea, Martinique, 35-40.000 mrtvi
- 1883. erupcija otoka-vulkana Krakatau, tsunami, Indonezija, 36.000 poginulih
- 2003. potres u Bamu, Iran, 31.000 poginulih

### ZANIMLJIVOSTI

PRIPREMIO: Salih Strašević

## IMENOVAN NOVI SAZIV KANTONALNOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE

Za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji Tuzlanskog kantona, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spašavanju, u skladu sa zakonom i drugim propisima, osnovan je štab civilne zaštite kao operativno-stručni organi.

U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja štab civilne zaštite vrši sljedeće poslove:

1) odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na ona područja koja su ugrožena;

2) naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere;

3) usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažiranih na zaštiti i spašavanju;

4) rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi sa angažiranjem snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

5) naređuje općinskim štabovima civilne zaštite, štabovima civilne zaštite pravnih lica u kojima su ti štabovi osnovani i službama zaštite i spašavanja koje formira vlada kantona da učestvuju u poduzimanju mjera i aktivnosti na zaštiti i spašavanju na određenom području;

6) naređuje angažiranje snaga i sredstava civilne zaštite s područja jedne općine na ugroženo područje druge općine na području kantona.

U vršenju poslova iz svoje nadležnosti, Kantonalni štab funkcionira stalno, u vremenskom periodu, kada Vlada Kantona proglašava prirodne ili druge nesreće u Kantonu, a po potrebi u periodu kada ne postoji prirodna ili druga nesreća. Kantonalni štab svoje funkcije ostvaruje povremeno, prema potrebi, i to onda kada razmatra stanje priprema, organiziranost, opremljenost, i osposobljenost za zaštitu i spašavanje svih nosilaca zaštite i spašavanja na području Kantona i predlaže mjere za dogradnju sistema zaštite i spašavanja i kada djeluje preventivno, u cilju sprečavanja nastajanja prirodne i druge nesreće i učestvuje u vježbama i drugim vidovima obučavanja i osposobljavanja.

Kantonalni štab pruža pomoć općinama i kantonima Federacije BiH u slučaju prirodnih i drugih nesreća na poziv Općinskih štabova civilne zaštite i Federalne uprave civilne zaštite u skladu sa Zakonom.

Kantonalni štab odlučuje o pružanju pomoći općinama i regijama Republike Srpske, na zahtjev Republičkog štaba ili regionalnih štabova civilne zaštite Republike Srpske u skladu sa Sporazumom o saradnji u ostvarivanju zadataka civilne



zaštite.

Kantonalni štab civilne zaštite sastoji se od: komandanta, načelnika i članova štaba. Komandanta, načelnika i članove štaba, postavlja i razrješava Vlada TK. Zamjenik premijera Vlade kantona, po položaju, jeste komandant Kantonalnog štaba, a direktor Kantonalne uprave, po položaju, jeste načelnik Štaba, s tim da komandant Štaba i načelnik Štaba ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda. Sekretar Crvenog krsta Kantona Bosne i Hercegovine je po funkciji član Kantonalnog štaba.

Za članove Kantonalnog štaba postavljaju se pomoćnici ministara i drugi rukovodni službenici iz kantonalnih ministarstava i drugih kantonalnih organa uprave i službenici Kantonalne uprave, u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji Kantonalnog štaba, kojeg donosi Vlada kantona na prijedlog Kantonalne uprave.

Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 03. 12. 2009. godine, donijela je Rješenje o postavljenju komandanta, načelnika i članova Kantonalnog štaba civilne zaštite:

Za komandanta Kantonalnog štaba civilne zaštite postavljen je Sead Mujanović, ministar za obnovu, razvoj i povratak Tuzlanskog kantona.

Za načelnika Kantonalnog štaba civilne zaštite postavljen je Zdenko Tadić, direktor Kantonalne uprave civilne zaštite.

Za članove Kantonalnog štaba civilne zaštite postavljeni su:

- Jadranka Duraković, sekretar Crvenog krsta/križa Tuzlanskog kantona,

- Nedim Mutapčić, policijski komesar - zadužen za policiju,

- Bahir Imamović, pomoćnik ministra za rudarstvo i energetiku - zadužen za industriju, energetiku i rudarstvo,

- Dr. Asim Musić, ministar zdravstva - zadužen za zdravstvo,

- Jadranka Miraščić, ministrica prostornog uređenja i zaštite okolice - zadužena za prostorno uređenje i zaštitu okolice,

- Samid Šarac, pomoćnik ministra za poljoprivredu, prehrambenu industriju i veterinarstvo - zadužen za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo,



Zdenko Tadić i Sead Mujanović  
Načelnik i komandant KŠCZ Tuzlanskog kantona

- Zoran Milić, ministar trgovine, turizma i saobraćaja, zadužen za saobraćaj,

- Merima Hajdarević, sekretar Ministarstva finansija - zadužena za finansije

- Izudin Karić, iz Kantonalne uprave civilne zaštite - zadužen za obuku, planiranje i opće poslove,

- Mesud Tanović, pomoćnik direktora Kantonalne uprave civilne zaštite - zadužen za mjere zaštite i spašavanja,

- Elvedin Kurbašić, šef Kantonalnog operativnog centra - zadužen za osmatranje, obavještavanje i uzbunjivanje

- Benedin Pejić, stručni savjetnik za deminiranje u Kantonalnoj upravi civilne zaštite - zadužen za deminiranje i NUS

- Administrativno tehničke i druge poslove za potrebe Kantonalnog štaba civilne zaštite obavlja Ljiljana Pavljašević, šef Službe za administrativne i materijalne - tehničke poslove u Kantonalnoj upravi civilne zaštite.

*Elvedin Kurbašić*

### ZAJEDNIČKA VJEŽBA "POMOĆ U NESREĆAMA – SPREČA 2009"

U okviru projekta "Pet roboris" u koji su uključene općine: Gračanica, Lukavac, Doboj Istok, Doboj i Petrovo i Provincija Arezzo iz Italije održana zajednička vježba "Pomoć u nesrećama – Spreča 2009"

#### UVOD

Veliki je broj različitih oblika ugrožavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara od prirodnih i drugih nesreća koji sve više postaju životna realnost, te se pojavila potreba za planiranjem i organizovanjem zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća na svim nivoima.

Jedan od vidova zaštite je i saradnja sa susjednim općinama i u okviru projekta "Pet roboris" Provincije Arezzo iz Italije jeste zajedničko planiranje i organizovanje zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od poplava u dolini rijeke Spreče i potrebi deminiranja Sprečke doline, kao preduslov za regulaciju i čišćenje rijeke Spreče.

Tako je u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06), Zakonom o civilnoj zaštiti Republike Srpske i Sporazuma o koordinisanom djelovanju u okvirima civilne zaštite Baza dolina rijeke Spreče, broj: UO-4/I/08 od 05.03.2008. godine koji je potpisan od strane općinskih/opštinskih načelnika općina/opština: Gračanica – Nusret Helić, Lukavac - Dževad Mujkić, Doboj Istok – Mehmed Mehinović, Doboj – Obren Petrović, Petrovo – Zoran Blagojević, Međunarodnog Forumu Solidarnosti – Hamzaliya Okanović, Predsjednika Provincije Arezzo – Vincenzo Cecarelli, Provincijskog vijeća volontera - Angiolo Vanni i V.O.C.I.S (Volonteri za Međunarodnu Kooperaciju za razvoj) – Francesco Bettoli, Odluke općinskih/opštinskih načelnika Gračanica, Lukavac, Doboj Istok, Doboj i Petrovo i Zaključaka općinskih-opštinskih štabova civilne zaštite Grača-

nica, Lukavac, Doboj Istok, Doboj i Petrovo u 2009. godini u vremenu od 01.10. do 04.10. 2010. godine održana zajednička terenska vježba "POMOĆ U NESREĆAMA – SPREČA 2009".

Svrha vježbe "POMOĆ U NESREĆAMA – SPREČA 2009" (Gračanica, Lukavac, Doboj Istok, Petrovo i Doboj i volontera Provincije Arezzo) je provjera materijalnih i ljudskih potencijala civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i volontera koji učestvuju u sistemu zaštite i spašavanja kroz pružanje pomoći stanovništvu.

#### REALIZACIJA VJEŽBE

Simulirano je 7 vježbi koje su održane na raznim lokacijama Tuzlanskog kantona i dijelovima Republike Srpske u kojima je dominirao akcenat na međuentitetskoj saradnji i angažovanju snaga i sredstava zaštite i spašavanja iz općina u Federaciji BiH i općina entiteta Republike Srpske i obrnuto.

U vježbi su učestvovali organizovane strukture zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća 5 općina/opština potpisnica ovog Sporazuma ((Gračanica, Lukavac, Doboj Istok, Petrovo, Doboj), snage i sredstva iz Italije ( Provincija Arezzo, Italijanska Kooperacija za razvoj Sarajevo, V.O.C.I.S i Savjet Provincije Arezzo za volonterizam Civilne zaštite), Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzla, Regionalni centar Republičke uprave civilne zaštite u Doboju, kao i volonteri iz 5 navedenih općina iz BiH i Italije.

**Pregled struktura zaštite i spašavanja koje su učestvovali u vježbi "Pomoć u nesrećama-Spreča 2009"**

#### a) Nadzorni tim

- Općinski načelnik općine Gračanica	1
- Općinski načelnik općine Lukavac	1
- Općinski načelnik općine Doboj Istok	1
- Načelnik opštine Doboj	1
- Načelnik opštine Petrovo	1
- Direktor KU CZ Tuzla	1
- Načelnik Područnog odjeljenja RUCZ RS-e Doboj	1
- Provincija Arezzo	2
- Šef ureda Međ.opć.centra "Baza doline rijeke Spreče"	1
<b>UKUPNO:</b>	<b>9</b>



## Obučavanje

### b) Rukovodstvo vježbe

- Komandant OPŠ CZ i Ovlašteni predstavnik općine Gračanica	2
- Komandant OPŠ CZ i Ovlašteni predstavnik općine Lukavac	2
- Komandant OPŠ CZ i Ovlašteni predstavnik općine Doboj Istok	2
- Komandant OPŠ CZ i Ovlašteni predstavnik opštine Doboj	2
- Komandant OPŠ CZ i Ovlašteni predstavnik opštine Petrovo	2
- Provincija Arezzo	1
- Direktor KU CZ Tuzla	1
- Načelnik Područnog odjeljenja RUCZ RS-e Doboj	1
- Šef ureda Međ.opć.centra. "Baza doline rijeke Spreče"	1
<b>UKUPNO:</b>	<b>15</b>

### c) Općinski štabovi civilne zaštite

- Općinski štab civilne zaštite Gračanica	13
- Općinski štab civilne zaštite Lukavac	15
- Općinski štab civilne zaštite Doboj istok	13
- Općinski štab civilne zaštite Doboj	15
- Općinski štab civilne zaštite Petrovo	15
<b>UKUPNO:</b>	<b>71</b>



### d) Učesnici po ključnim radnim tačkama

#### 1) Gašenje požara (Opština Petrovo)

- Šumska uprava Petrovo	6
- PTVJ Petrovo	6
- Hitna medicinska pomoć Petrovo	3
- TVJ Gračanica	6
- TVJ Doboj	6
- volonteri-vatrogasci (vozila iz kampa)	10
- Hitna medicinska pomoć Gračanica	3
- Policijska patrola Petrovo ( 2 x )	4

- volonteri iz Italije (vozila iz kampa)	8
- volonteri opšte namjene – markiranti (vozila iz kampa)	10
<b>UKUPNO:</b>	<b>62</b>

#### 2) Aktivnosti na spašavanju i ukazivanja medicinske pomoći u saobraćajnom udesu (Opština Doboj)

- Služba hitne pomoći Doboj (2 vozila)	3
- Policijska patrola Doboj (2 patrole sa 2 vozila)	4
- TVJ Doboj (sa namjenskim vozilom za sječenje lima)	3
- volonteri iz Italije (medicinska pomoć i dizalica)	6
- volonteri opšte namjene – markiranti (vozila iz kampa)	2
- Služba medicinske pomoći Doboj Istoka	3
<b>UKUPNO:</b>	<b>21</b>

#### 3) Deminiranje (u neposrednoj blizini baznog kampa – Sokoluša)(Općina Gračanica)

- "A" ili "B" TUN tim KUCZ	6
- Hitna medicinska pomoć Gračanica	3
- Policijska patrola Gračanica	2
- Volonteri Crvenog krsta Gračanica	2
- volonteri opšte namjene – markirant	3
- volonteri iz Italije – prihvat unesrećenih u polj. bolnici u baz. kampu	3
<b>UKUPNO:</b>	<b>19</b>

#### 4) Spašavanje na vodi i pod vodom utopljenika na jezeru Modrac(Općina Lukavac)

- Ronilački klub Lukavac	2
- Hitna medicinska pomoć Lukavac	3
- Policijska patrola Lukavac	2
- Markiranti VP Spreča	2
- volonteri opšte namjene – markiranti (vozila iz kampa)	8
- volonteri iz Italije (3 auta)	10
<b>UKUPNO :</b>	<b>27</b>

#### 5) Evakuacija učenika iz zapaljenog objekta – škole i gašenje požara(Općina Gračanica)

- Uposlenici i učenici II OŠ.	45
- TVJ Gračanica	7
- Elektro distribucija (isklj.struje na objektu)	2
- Hitna medicinska pomoć Gračanica	4
- Policijska patrola Gračanica	4
- Volonteri	10
- Ekipa prve pomoći OOCK Gračanica	8



## Obučavanje

- volonteri opšte namjene – markiranti	2
- volonteri iz Italije	20
<b>UKUPNO:</b>	<b>102</b>

### **6 ) sprečavanje ekološke katastrofe(Općina Doboj Istok i Opština Doboj)**

- Kajak-kanu klub Doboj	6
- Kajak- kanu klub Doboj Istok	4
- Hitna medicinska pomoć Doboj (1 auto)	3
- Policijska patrola Doboj (1 auto)	2
- volonteri iz Italije (3 ronioaca i 3 opšte namjene /2 vozila/)	6
- volonteri opšte namjene	10
<b>UKUPNO:</b>	<b>31</b>

### **7 ) traganje za nestalim (Općina Doboj Istok)**

- Izviđači (skauti Doboj Istok)	30
- Hitna medicinska pomoć Doboj Istok	3
- Policijska patrola doboj Istok	2
- volonteri opšte namjene	20
- volonteri iz Italije	10
- markirant (skauti Doboj Istok)	1
<b>UKUPNO:</b>	<b>66</b>

**Svega učesnika po radnim tačkama: 423**

U tri dana u sadejstvu snaga zaštite i spašavanja općina Gračanica, Lukavac, Doboj Istok, Petrovo, Doboja, volontera 5 navedenih općina i struktura civilne zaštite i volontera iz Italije na lokacijama 5 spomenutih općina izvedeno je 7 simulacija vježbe u zaštiti i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Simulacije vježbe proigrane su na području općina Gračanica, Lukavac i Doboj Istok u Tuzlanskom kantonu u entitetu Federacije Bosne i Hercegovine i opštinama Doboj i Petrovo u entitetu Republike Srbije .

Promovirajući međuentitetsku saradnju volonteri svih pet općina učesnica iz BiH u saradnji sa strukturama civilne zaštite i volontera iz Italije prisustvovali su i aktivno se uključili u svim simulacijama tokom trodnevni vježbi održanih na teritorijama oba entiteta.

U prvoj situaciji dana 03.10.2009.u jutarnjim satima u 07,00 usljed enormo visokih temperatura i nedostatka kišnih padavina na području opštine Petrovo na lokaciji šume Lipovače koja je dijelom u MZ Karanovac i dijelom u MZ Sočkovac izbio je šumski požar koji se brzo širio prema Ciglani Sočkovac i naseljenom mjestu u Sočkovcu.

Prema informacijama očevidaca u dijelu gdje je izbio požara prijavljena je grupa mlađih kampera koji su zanoćili na dijelu šume koja je zahvaćena požarom.

Informaciju o nesreći 03.10.2009. u 07,00 sati dojavio je radnik obezbjeđenja iz noćne smjene u ciglani Sočkovac koji je uočio visok plamen u šumi. Informaciju je proslijedio Policijskoj stanici u Petrovu koja je obavijestila Službu za civilnu zaštitu opštine Petrovo.

Služba za civilnu zaštitu na osnovu Procjene ugroženosti je preduzela odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i angažovala snage i sredstva na spašavanju unesrećenih i gašenju šumskog požara.

Obzirom da je proglašeno stanje prirodne nesreće na području opštine Petrovo, Opštinski štab civilne zaštite Petrovo je u saradnji sa Rukovodstvom vježbe preuzeo ulogu u rukovođenju i komandovanja snaga i sredstava na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

Pored Službe za civilnu zaštitu, Opštinskog štaba civilne zaštite, Policijske stanice Petrovo, Doma zdravlja u Petrovu, uposlenika Šuma RS-e ,u gašenju požara i spašavanja unesrećenih učestvovala su snage iz općine Gračanica (TVJ Gračanica i Služba medicinske pomoći Doma zdravlja u Gračanici), snage iz Doboja (TVJ Doboj ) i volonteri iz 5 navedenih općina opština i volonteri iz Italije sa svojim snagama i sredstvima. Sva lica su izvučena iz opožarene površine i ukazana im je medicinska pomoć, a teže povrijeđeni prebačeni su u poljsku bolnicu u baznom kampu u Gračanici. U popodnevnim satima požar je lokalizovan i ugašen.

U drugoj situaciji 03.10.2009.godine u 10,00 sati razrađena je situacija spašavanja 2 lica iz prevrnutog čamca u jezeru Modrac. Prema scenariju u 11,00 sati PU Lukavac zaprimila je prijavu o nesreći na jezeru Modrac u kojoj su 2 lica dozivala u pomoć i pokušavali se izvući iz prevrnutog čamca . Nesreća se desila u jezeru Modrac na udaljenosti od oko 100 metara od koncertne arene restorana Plaža. Služba za civilnu zaštitu Lukavac na osnovu prijave o stradanju obavještava Ronilački klub Lukavac i traži angažman ronilaca. Pored ronilačkog kluba angažovala je i hitnu medicinsku pomoć iz Doma zdravlja u Lukavcu. Pravovremenom intervencijom naprijed navedenih snaga spašena su i izvučena dva lica iz jezera Modrac, o čemu je obaviješteno Rukovodstvo vježbe koji je stacionirano u Međuopćinskoj kancelariji u Gračanici.

## Obučavanje

U trećoj situaciji 03.10.2009.godine u 12,00 Policijska stanica u Doboj Istoku zaprimila je prijavu o nestanku italijanskog državljanina koji je bio u posjeti kod prijatelja u Maloj Brijesnici.

Alberto Albertini je napustio stan u Maloj Brijesnici i uputio se prema obližnjoj šumi sa izgovorom da ide u obilazak šume i potragu za gljivama.

Obzirom da se isti nije pojavio duži vremenski period poznanici i prijatelji su bezuspješno pretražili šumu, pa su nestanak prijavili PS Doboj Istok. Po prijavi od strane PS Doboj Istok o nestanku stranog državljanina, Služba za civilnu zaštitu Doboj Istok zajedno sa izviđačem-volonterom za traženje nestalih dolaze na mjesto gdje je posljednji put viđen i traži vlasnika šume i dobre poznavaoce šume koji su dali informacije da u šumi postoje opasnija mjesta sa velikim nagibom i liticama tako da postoji opasnost ukoliko je strani turista povrijeđen da se bez tuđe pomoći neće moći vratiti na polazno mjesto.

Pored naprijed navedenih subjekata u potragu su uključeni članovi izviđačkog odreda(30), Služba medicinske pomoći Doma zdravlja u Doboj Istoku, volonteri iz Italije(10) i volonteri 5 općina (20). Italijanski državljanin je pronađen i prebačen je u poljsku bolnicu u baznom kampu u Gračanici, o čemu je obaviješteno Ministarstvo vanjskih poslova i Italijanska ambasada u BiH.

U četvrtoj vježbi 03.10.2009.godine u 14,00 sati u Poljicama, opština Doboj razrađena je simulacija sprečavanja ekološkog incidenta (onemogućavanje ulaska naftne mrlje u rijeku Bosnu) i spašavanja unesrećenih u saobraćajnom udesu. Naime, dana 03.10.2009.godine u 14,00 sati na relaciji Doboj Istok -Doboj u naselju Poljice usled ne prilagođene brzine došlo je do slijetanja cisterne koja je prevozila naftu u rijeku Spreču.

Tom prilikom došlo je do isticanja nafte iz cisterne i počela se razlivati rijekom Sprečom u vidu naftnih mrlja i nastavila plutati prema ušću rijeke Spreče u Bosnu. Po prijavi o saobraćajnoj nesreći slijetanja cisterne u rijeku spreču, PS za BS Doboj obavijestila je Službu za civilnu zaštitu Doboj, TVJ Doboj i Službu medicinske pomoći u Doboju.

Po preuzimanju prijave Služba za civilnu zaštitu Doboj zatražila je pomoć Kajak Kanu kluba Doboj i Kajak kanu-kluba Doboj Istoka sa ciljem prilaska oštećenoj cisterni i u skladu sa mogućnostima spriječiti isticanje nafte u rijeku Spreču. TVJ Doboj je upotrijebila vatrogasne pumpe i izvršila pretakanje nafte iz oštećene cisterne.

Služba civilne zaštite zatražila je i pomoć volontera za postavljanje zaštitne mreže i onemoguća-

vanje prolaska naftne mrlje u rijeku Bosnu.

U petoj simulaciji usljed ne prilagođene brzine došlo je do saobraćajne nesreće u kojoj su učestvovala dva vozila, tako da su usljed jakog udara vozač i suvozač putničkog vozila ostali zarobljeni u vozilu. Usljed jakog udara dolazi i do požara na jednom vozilu. Postupajući po prijavi MUP -PS za BS Doboj odredilo je patrolu koja je odmah upućena na mjesto događaja.

Istovremeno upućen je poziv TVJ Doboj, Službi hitne pomoći u Doboju radi pomoći unesrećenim u saobraćajnoj nesreći, kao i Rukovodstvu vježbe u Medjuopštinskom centru Gračanica za pomoć u ljudstvu i tehnicu (volonteri Italije i opšti volonteri)

Uspješno je završena i ova simulacija na području opštine Doboj.

U šestoj situaciji 04.10.2009.godine u Gračanici razrađena je situacija spašavanja unesrećenih u minskom polju.

Ovaj događaj simuliran je na obali Sokoluše u blizini Sportske dvorane Luke u Gračanici. Događaj je počeo prijavom minoincidenta Službi za civilnu zaštitu-Općinskom štabu civilne zaštite od strane jednog mještanina koji je vidio ulazak dvoje maloljetne djece u površinu za koju se znalo da je minirana i čuo eksploziju.

Općinski štab civilne zaštite zatražio je angažovanje "B" TUN tima Kantonalne uprave civilne zaštite Tuzla - deminera na izvlačenju nastradalih, kao i Službu medicinske pomoći Doma zdravlja Gračanica na pružanju medicinske pomoći unesrećenim i patrolu Policijske stanice Gračanica na osiguravanju uslova za rad ovih ekipa.

Sve pozvane snage su u najkraćem roku došle na mjesto nesreće i od rukovodioca akcije spašavanja (član OŠCZ) tražile su informacije o događaju i raspoređivanju na zadatku spašavanja. Vođa "B TUN tima je saznao najvažnije informacije o incidentu i nakon





toga je izdao naređenje svom timu da pristupi izradi najkraće staze do povrijeđenih u minskom polju. Povrijeđeni su davali znakove života jer su se čuli jauci i dozivanje u pomoć.

Patrola policije je osiguravala da ne dođe do ulaska u rizičnu površinu drugih lica, a sanitetsko vozilo Doma zdravlja sa medicinskom ekipom je spremno čekala da pruži neophodnu pomoć unesrećenima kada ih demineri izvuku na sigurnu površinu. Rukovodilac akcije spašavanja je kordinirao rad ekipa i o toku akcije spašavanja obavještavao Rukovodstvo vježbe.

Nakon što je napravljen prolaz kroz minsko polje do povrijeđenih demineri su ih na nosilima iznijeli na prostor na koji je mogla doći ekipa medicinske pomoći koja je pružila prvu pomoć unesrećenima i prevezla ih do poljske bolnice koja je osposobljena u italijanskom baznom kampu. Jedno lice je zadobilo teške povrede u predjelu stomaka i u životnoj je opasnosti, dok je drugo imalo prelom potkoljениčne kosti i nije životno ugroženo (povrede je vrlo vješto i uvjerljivo napravio medicinar Izudin Okić). Nakon izvlačenja nastradalih demineri su pretražili dio sumnjive površine i pronašli dvije mine PMR-2A i PMA-2., a ostali



dio rizične površine je obilježen sigurnosnim tablama i trakom i bit će kandidovan BH MAC-u za projekat deminiranja.

Poslije tih radnji rukovodilac akcije spašavanja je objavio da je akcija -vježba završena.

Simulaciju i njeno izvođenje pratio je veliki broj građana i drugih učesnika u vježbi, a najviše pitanja vođi "B" TUN tima nakon akcije postavili su gosti iz Italije, koji ovaj vid nesreće u svojoj zemlji nisu imali prilike da vide.

U sedmoj situaciji 04.10.2009.godine u 09,00 sati u II OŠ Gračanica u 09,00 sati razrađena je situacija evakuacije i spašavanja učenika iz zapaljene škole, gašenje požara i odimljavanje prostorija škole.

Scenario sedmog događaja izveden je u II Osnovnoj školi u Gračanici u kojoj je došlo do izbijanja požara dok su u školi bila dva odjeljenja učenika i 5 nastavnika. Požar je primijećen od strane kućnog majstora, o čemu je odmah obavijestio direktora koji je naredio evakuaciju djece i nastavnika.

O požaru je obaviješten i Općinski štab civilne zaštite koji je, nakon procjene situacije hitno zatražio angažman TVJ Gračanica, Službe medicinskih ekipa Doma zdravlja, jedinica Policijske stanice Gračanica, koja je trebala zaustaviti saobraćaj ulicom pored škole i preusmjeriti ga drugim ulicama, da bi se obezbijedio rad vatrogasaca i drugih učesnika u spašavanju. U akciju spašavanja uključeni su i volonteri OOCK Gračanica, domaći-opšti volonteri i volonteri PPZ 5 općina, kao i volonteri civilne zaštite iz Italije.

Požar je simuliran dimnim efektima, a scenario je pretpostavljao da su dva učenika zarobljena dimom i vatrom u drugom dijelu škole i nisu evakuisana sa ostalim učenicima. Zbog toga je prvi zadatak TVJ Gračanica, po pristizanju na lice mjesta bio potraga i spašavanje učenika koji su ostali u školskoj zgradi, a po njihovom pronalaženju i iznošenju iz zapaljene škole pristupilo se gašenju požara. Nakon što su učenici spašeni predati su medicinskim ekipama volontera i Službi medicinske pomoći Doma zdravlja i prevezeni su u bolnicu u baznom kampu. Aktivnost vatrogasaca nije bila završena gašenjem požara, već je izvršeno i odimljavanje prostorija škole kako bi se što više dima izvuklo napolje. Pošto su evakuisani učenici izašli preplašeni pomoć su im pružili volonteri, koji su ih smirivali i oslobađali straha.

I u ovoj simulaciji učestvovao je veliki broj spasilaca, od vatrogasaca, medicinara volontera, policije i drugih koji su dali svoj doprinos da simulacija izgleda uvjerljivo i da se uspješno završi.

Nakon svih aktivnosti u ovom zadatku izvršena je smotra svih učesnika koju su izvršili Općinski



načelnik i Komandant jedinice civilne zaštite Italije Paolo Cherubini.

Svim simulacijama iz međuopćinskog centra u Gračanici uz pomoć članova OŠCZ 5 općina rukovodilo je rukovodstvo vježbe koje je bilo sastavljeno od komandanata i načelnika OpŠCZ Gračanica (Nusret Helić i Mustafa Bajić), Lukavac (Dževad Mujkić i Amir Sejdinović), Doboju Istok (Mehmed Mehinović i Sulejman Delić), Doboju (Obren Petrović i Slobodan Mičić) i Petrovo (Zoran Blagojević i Vlado Simić), direktor KUCZ Tuzla (Zdenko Tadić), načelnik RCRU CZ RS-e u Doboju (Vlado Đuranović), predstavnik provincije Arezzo (Paolo Emilio Cherubini i Rikardo Bufoni) i predstavnik UTL Marco Chimenton)

Vježbom su se provjerile mogućnosti općinski-

skih/opštinskih organa vlasti i međusobna koordinacija općina/opština potpisnica Sporazuma u koordinisanom djelovanju u sprovođenju mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća sa akcentom na sistem osmatranja i upozoravanja, procjenjivanja situacije i donošenja odgovarajućih odluka, radi spašavanja unesrećenih ljudi i materijalnih dobara i saniranje posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

### ZAVRŠNA KONFERENCIJA

U Gračanici je 04.10.2009.godine u prisustvu ambasadora Italije u BiH, gospodina Raimondo De Cardona, Predsjednika Provincije Arezzo, gospodina Roberto Vasai, Predsjednika savjeta volontera Pro-





vincije Arezzo, direktora KUCZ Tuzla, Načelnika područnog odjeljenja Republičke uprave CZ RS-e, općinskih načelnika općina Gračanica, Lukavac, Doboju Istoka, Petrovo i predsjednika SO Doboju i rukovodstva vježbe analizirani su rezultati zajedničke vježbe iz oblasti civilne zaštite.

Opća ocjena svih učesnika u vježbi ocijenjena je visokom ocjenom .

Učesnicima vježbe Ambasador Italije u Bosni i Hercegovini podijelio je certifikate o učestvovanju u vježbi "Pomoć u nesrećama – Spreča 2009.godine".

Pored vježbe u okviru realizacije projekta pripremljene su i odštampane i podijeljene velike količine edukativnog materijala „Podsjetnik iz oblasti zaštite i spašavanja“, sa ciljem da se građani upozore i podsjetu na moguće opasnosti od različitih nesreća

(požari, poplave, klizišta, zemljotresi, NUS 9, te da se podsjetu kako se ponašati u slučajevima navedenih nesreća, ali i preduzimanje preventivnih mjera da do nesreće ne dođe.

Prva faza projekta "Pet roboris" je završena, te je 10. marta 2010. godine u Doboju održana i završna konferencija na kojoj su prisustvovali i predstavnici Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine na kojoj je najavljen nastavak slijedeće faze.

### ZAKLJUČAK

Zaključeno je da su u svim simulacijama rukovodstvo i učesnici vježbe pokazali zavidno stanje i osposobljenost u provođenju mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i ovim putem upućene su čestitke i zahvalnost svim učesnicima vježbe na uspješno izvršenim zadacima iz oblasti zaštite i spašavanja, a posebne čestitke i zahvalnost upućene su Vladi i Ambasadi Italije u BiH, UTL i Provincijskom sistemu civilne zaštite i volontera iz Provincije Arezzo iz Italije i Međunarodnom Forumu solidarnosti .

Takođe je zaključeno da se putem praktičnih vježbi i saradnje sa snagama zaštite i spašavanja iz drugih općina, regiona i susjednih zemalja stiču nova stručna znanja i vještine u obavljanju poslova iz oblasti zaštite i spašavanja i ove vidove saradnje stalno treba unapređivati i proširivati u svim segmentima života i rada.

*Mustafa Bajić*



# OBILJEŽEN SVJETSKI DAN ZDRAVLJA

**U organizaciji Ministarstva zdravlja TK, Zavoda za javno zdravstvo TK i Kantonalne uprave civilne zaštite obilježen 7.april - Svjetski dan zdravlja.**

Dana 07.aprila 1948.godine osnovana je Svjetska zdravstvena organizacija. Od tog dana sedmi april se obilježava kao Svjetski dan zdravlja.

Godinama se na prigodan način obilježava Svjetski dan zdravlja. Tako je bilo i 2009.godine na području Tuzlanskog kantona.

Obilježavanje je upriličeno kroz okupljanje zdravstvenih radnika i drugih zainteresiranih građana u Bosanskom kulturnom centru u Tuzli prigodnim programom-prezentacijama koje su pripremljene u organizaciji Ministarstva zdravlja TK, Zavoda za javno zdravstvo i Kantonalne uprave civilne zaštite.

Dan je se obilježen pod sloganom "Spasimo živote- učinimo sve da bolnice budu sigurne u slučaju nesreće, odnosno katastrofe".

Okupljene u BKC Tuzla pozdravio je ispred organizatora, ministar Asim Musić koji je u uvodnom obraćanju govorio o Svjetskom danu zdravlja i značaju zdravstvene zaštite.

Direktorica Zavoda za javno zdravstvo TK Nermina Mehinović, prezentirala je temu: "Kapaciteti u zdravstvu, organizacija i koordinacija zdravstvenog sistema". Ona je istakla: "7. april, Svjetski dan zdravlja je jedna od najboljih prilika da se poveća svijest o globalnim zdravstvenim prioritetima i organizuju međunarodne, regionalne i lokalne manifestacije na taj dan i tokom cijele godine kako bi se istakao značaj izabrane oblasti.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine F BiH", broj 29/97):

"Zdravstvena zaštita građana je skup mjera, aktivnosti i postupaka na unapređenju prava na život, očuvanja i poboljšanja zdravlja ljudi, koje poduzima Federacija BiH, kantoni, općine, zdravstvene ustanove, zdravstveni radnici, preduzeća, druga pravna lica i građani.

U slučajevima vanrednih prilika, elementarnih

nepogoda i epidemija većih razmjera, ministar zdravstva i izvršno tijelo osnivača zdravstvene ustanove su ovlašćeni poduzimati i one mjere i aktivnosti koje nisu utvrđene ovim zakonom, uključivši i mjere mobilizacije, organizacije i rasporeda rada i radnog vremena, promjene mjesta i uvjeta rada pojedinih zdravstvenih ustanova i radnika i po potrebi osnivanje kriznog štaba ministarstva zdravstva."

Spremnost na predstojeće katastrofe ovisi prvenstveno o jakim zdravstvenim sistemima jer sistem koji ne djeluje u svakodnevnim uslovima sigurno neće biti sposoban nositi se s krizom.

Zdravstveni sistem Tuzlanskog kantona čini:

Bolnice: UKC (16 klinika i 2 poliklinike), Opća bolnica Gračanica i Rehabilitacioni centar Banja Ili-dža, Gradačac.

Zavod za javno zdravstvo

Primarna zdravstvena zaštita: 13 domova zdravlja, JZU apoteke (10 apoteka i 6 depoa)

Privatna praksa: Centar za srce - bolnica, Poliklinike 5, ordinacije 72 i privatne apoteke 95.

Direktor Kantonalne uprave civilne zaštite Zdenko Tadić, prezentirao je temu: "Zdravstvena zaštita u sistemu zaštite i spašavanja".

On je u svom obraćanju zaključio sljedeće:

"- Zdravstvena zaštita je neodvojivi dio sistema zaštite i spašavanja ljudi u prirodnim i drugim nesrećama i direktno utiče na razmjere posljedica kada su životi i zdravlje ljudi u pitanju,

- Formiranjem službi zaštite i spašavanja i jedinica opće i specijalizirane namjene za medicinsku pomoć, njihovim opremanjem i obučavanjem značajno se smanjuje rizik od katastrofa i nesreća svih vrsta,

- Stručan, dobro obučen i opremljen zdravstveni kadar je jedan od ključnih elemenata smanjenja rizika od katastrofa i nesreća svih vrsta."



## MENADŽMENT PRIRODNIH, RATNIH I DRUGIH KATASTROFA

Na seminaru koji je održan u Tuzli učesnici upoznati sa organizacijom i mogućnostima odgovora na prirodne ratne i druge katastrofe. Gosti iz Pakistana prenijeli iskustva u odgovoru na zemljotres koji se dogodio 2005. godine.

U organizaciji JZU Univerzitetski klinički centar Tuzla, Medicinskog fakulteta univerziteta u Tuzli, Zavoda za javno zdravstvo TK, Rudarsko geološko građevinskog fakulteta i Kantonalne uprave civilne zaštite u Tuzli od 01.07.2009. godine održan je seminar pod nazivom: Menadžment prirodnih, ratnih i drugih katastrofa.

Seminar je održan u amfiteatru Klinike za plućne bolesti i TBC JZU UKC Tuzla u Slavinićima.

Seminaru je prisustvovao veliki broj zdravstvenih radnika i predstavnika civilne zaštite Tuzlanskog kantona.

Moderatori seminara su bili: prof.dr. Elmir Čičkušić, prof.dr. Abdulah Bašić i doc.dr. Sead Ahmetagić.

Učesnicima seminara se uvodnim riječima, o značaju menadžmenta kada se dogode prirodne, ratne i druge katastrofe, u pružanju pomoći i saniranju posljedica, obratio domaćin Prof.dr. Elmir Čičkušić, direktor JZU UKC Tuzla.

Veoma zanimljiva predavanja održali su gosti iz prijateljske zemlje Pakistan u kojoj su za vrijeme zemljotresa koji se dogodio 2005. godine učestvovali u pružanju pomoći i mobilni timovi JZU UKC Tuzla.

Predavanje na temu: **Rekonstrukcija i rehabilitacija posljedica zemljotresa** održao je gospodin Sajjad Akram a gospodin Nawazish Ali Khan na temu: **Spašavanje, pomoć i rani oporavak za vrijeme zem-**

**ljotresa 2005. godine.**

U drugom dijelu seminara prezentirane su teme od strane domaćih predavača.

Temu **Procjena ugroženosti Tuzlanskog kantona od prirodnih i drugih**, izložio je gospodin Zdenko Tadić, direktor Kantonalne uprave civilne zaštite. **nesreća**

**Voda kao uzročnik katastrofa**, bila je tema koju je prezentirala gospođa Jelena Marković sa Rudarsko –geološko-građevinskog fakulteta Univerziteta u Tuzli.

Teme iz oblasti zaštite od požara: **Aktivnosti vatrogasnih jedinica u slučaju zemljotresa i Gašenja požara u ratnim uvjetima**, obradili su komandanti profesionalnih vatrogasnih brigada Tuzla gospodin Ibrahim Hadžić i Sarajeva gospodin Mesud Jusufović.

Gospođa Mirsada Prašo obradila je temu: **Medicinski menadžment povrijeđenih u ratnim uvjetima** a gospodin Sead Ahmetagić temu: **Služba medicinske pomoći.**

Seminar je završen temom: **Mobilni tim u funkciji djelovanja u slučaju proglašenja pandemije gripe**, koju je pripremila gospođa Nermina Mehinović.

Svi učesnici seminara su ocijenili da je on bio veoma uspješan i da će informacije i iskustva koja su im prenesena biti od velike koristi u obavljanju redovnih poslova ali i u slučaju potrebe odgovora na neku od spomenutih katastrofa.



### UNAPREĐENJE SURADNJE I RAZMJENA INFORMACIJA SA GRAĐANIMA

#### Unapređenje saradnje sa građanima u oblasti zaštite i spašavanja temelj za izgradnju kvalitetnog sistema zaštite i spašavanja.

Iz same suštine pojma zaštite i spašavanja civilne zaštite kao njenog temeljnog i najvažnijeg dijela, veoma je razumljivo koliko značaj imaju za sigurnost građana i zajednice u cjelini.

Zbog svega toga veoma je važno da se lična i uzajamna zaštita građana, njihova obučenosť i informiranost stalno aktuelizira i dograđuje i jača njihova uloga u projektiranom sistemu zaštite i spašavanja.

Jedan od načina da se to ostvari je i interaktivni odnos struktura civilne zaštite i građana. On se najbolje ostvaruje razmjenom informacija iz oblasti zaštite i spašavanja.

Jedan od načina da se to ostvari je i interaktivni odnos struktura civilne zaštite i građana. On se najbolje ostvaruje razmjenom informacija iz oblasti zaštite i spašavanja.

Poznato je pravilo da onaj koji vlada informacijama iz oblasti zaštite i spašavanja taj se bavi prevencijom a onaj koji ne vlada sanacijom i utvrđivanjem štete.

Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, utvrđena je i obaveza organa vlasti, javnih i drugih preduzeća i pravnih lica ali i građana i njihovih udruženja, da operativnim centrima civilne zaštite dostavljaju podatke koje su uočili ili saznali a koje se odnose na pojavu opasnosti koje mogu dovesti do prirodne ili neke druge nesreće odnosno o posljedicama djelovanja takvih nesreća kao i o mjerama i aktivnostima koje se provode na spašavanju ljudi i materijalnih dobara na ugroženom području.



Za takvu vrstu komunikacije uveden je poseban broj telefona 121 koji je namijenjen samo za potrebe građana.

Korištenje navedenog broja je besplatno i pozivanjem broja 121 građani mogu dobiti informaciju o svim vrstama opasnosti ili pojavama prirodnih i drugih nesreća.

U ovom trenutku, korištenje broja 121 na području Tuzlanskog kantona prate određeni problemi. U općinama u kojima još uvijek nisu formirani općinski operativni centri civilne zaštite.

Poziv se prosljeđuje u Kantonalni operativni centar koji će u skladu sa propisanim procjenama i značajem primljene informacije izvršiti njenu obradu i dostaviti odgovarajućim licima.

Na isti način se informacije prosljeđuju u drugoj i trećoj smjeni rada, osim u općini Tuzla, ne rade općinski operativni centri.

Ipak navedena vrsta komunikacije do uvođenja i prelaska ja jedinstveni broj 112 koji se koristi u Evropskoj uniji, omogućava da se na osnovu prikupljenih informacija blagovremeno preduzmu odgovarajuće aktivnosti i mjere zaštite i spašavanja gdje je to potrebno.

Pored navedenog broja na području Tuzlanskog kantona uvedena je i druga mogućnost direktne komunikacije i razmjene informacija iz oblasti zaštite i spašavanja sa građanima, putem internet stranice Kantonalne uprave civilne zaštite.

Na internet stranici KUCZ, [www.kucztk.com.ba](http://www.kucztk.com.ba), moguće je dobiti sve informacije o aktivnostima iz oblasti zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona. A pute e-mail: [cz.tk@bih.net.ba](mailto:cz.tk@bih.net.ba) ostvariti direktnu komunikaciju i dati doprinos za unapređenje rada struktura zaštite i spašavanja.

Pored dva navedena oblika interaktivnog komuniciranja u okviru KUCZ TK uvedena su i dva vida medijske komunikacije.

Putem glasila "Civilna zaštita", već 5 godina i 16 izdanih brojeva, javnosti Tuzlanskog kantona, strukturama civilne zaštite i građanima se stvaraju na uvid informacije o najvažnijim aktivnostima iz oblasti zaštite i spašavanja kao i edukativni prilozii iz te oblasti.

Iako je glasilo i njegov sadržaj prevashodno





vezan za Tuzlanski kanton, ono se traži od kolega i prisutno je u strukturama civilne zaštite u cijeloj Bosni i Hercegovini.

U posljednje vrijeme gotovo svi elektronski mediji uveli su emisije u jutarnjem programu u kojem se građanima stvaraju na uvid razne servisne i druge informacije. S obzirom da na području TK postoji više TV i radio stanica i da je njima potreban ne samo prostor TK nego i prostor u okruženju objavljene informacije imaju potrebnu težinu.

Zbog toga je u KUCZ sa RTV TK osmišljen projekat svakodnevnog javljanja u program iz KOCCZ sa najvažnijim informacijama iz oblasti zaštite i spašavanja.

Projekat je proširen i na druge TV i radio stanice tako da se putem navedenih medija svako jutro građanima stavljaju na uvid svi najvažniji događaji odnosno informacije iz oblasti zaštite i spašavanja na području TK.

Komunikacija sa građanima i razmjena informacija iz oblasti zaštite i spašavanja putem poziva na broj 121, interneta, glasila i elektronskih medija su prilika da se poslovi zaštite i spašavanja približe, građanima, zadobije njihovo povjerenje i podrška.

Zbog svega toga razmjena informacija sa građanima mora biti dobro osmišljena i stalno prisutna aktivnost u izgradnji sistema zaštite i spašavanja.

*Elvedin Kurbašić*



# OBILJEŽEN DAN CIVILNE ZAŠTITE

Svečanim sjednicama Štabova civilne zaštite obilježen 1. mart – Dan civilne zaštite.  
Podijeljena priznanja i nagrade istaknutim pojedincima i organizacijama

### UVOD

I ove godine svečano je u strukturama civilne zaštite Bosne i Hercegovine obilježen 1. mart – Međunarodni dan civilne zaštite.

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine i Tuzlanskom kantonu provedena je procedura kandidiranja i dodjela priznanja i nagrada pojedincima i pravnim licima za rezultate i izvanredan doprinos afirmaciji i razvoju poslova zaštite i spašavanja.

U skladu sa Uredbom o vrsti i kriterijima i postupku za dodjeljivanje priznanja i nagrada civilne zaštite, Kantonalna uprava civilne zaštite je provela obimne pripreme za obilježavanje navedenog datuma, isti iskoristio za novu afirmaciju poslova zaštite i spašavanja kroz dodjelu priznanja i nagrada civilne zaštite istaknutim pojedincima i organizacijama na području Tuzlanskog kantona.

Isto je urađeno i u općinama Tuzlanskog kantona i na razini Federacije BiH.

### FEDERALNA PRIZNANJA I NAGRADE

Svečana sjednica Federalnog štaba civilne zaštite održana je, kao i prethodnih godina, u Centru za obuku FUCZ na Stupu.

Sjednica je obilježena na veoma visokom nivou, uz prisustvo velikog broja visokih gostiju.

Pored članova FŠCZ na čelu sa komandantom Vjekoslavom Bevandom, direktora kantonalnih uprava civilne zaštite i uposlenika FUCZ, sjednici su prisustvovali gospodin Mustafa Mujezinović premijer Federacije BiH i predstavnika resornih ministarstava i Ministarstva sigurnosti BiH.

Kao i svake godine bila je prisutna i delegacija Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske u najjačem sastavu na čelu sa direktorom Milomirom Dodijerom.

Poslije prigodnih obraćanja gospodina Stipe Bujana ispred FŠCZ i gospodina Mustafe Mujezinovića, izvršena je podjela priznanja i nagrada.

FŠCZ je prihvatio prijedlog Tuzlanskog kantona i pismenu pohvalu civilne zaštite dodijelio gospodinu Ademu Mostarlića iz Banovića, dok je Zahvalnicu civilne zaštite dodijelio Romanu Turšiću, iz Međunarodnog fonda za deminiranje i pomoć žrtvama mina.

U okvirima programa obilježavanja Dana civilne zaštite upriličena je vježba, odnosno prezentacija opreme i aktivnosti resursa u oblasti deminiranja koji djeluju u sastavu FUCZ.





### KANTONALNA PRIZNANJA I NAGRADE

Kantonalni štab civilne zaštite je održao svečanu sjednicu 03.03.2010. godine u Bosanskom kulturnom centru u Tuzli.

Uz prigodan umjetnički program, koji su u prepunoj Plavoj Sali izveli učenici Srednje muzičke škole iz Tuzle pod rukovodstvom profesora Midhata Zulića, gostima su se prije podjele priznanja, obratili komandant KŠCZ Sead Mujanović i načelnik KŠCZ Zdenko Tadić.

Svečanoj sjednici nisu prisustvovali Premijer TK, i ministri iz Vlade TK ali je tu bio gospodin konzul RH u Tuzli, Mr Josip Juras koji nekako uspijeva da ne žali svoje slobodno vrijeme da se pojavi na važnim skupovima.

Ispred FUCZ sjednici je prisustvovala delegacija koju je predvodio gospodin Mirsad Teskeredžić pomoćnik direktora FUCZ za zaštitu i spašavanje.

U skladu sa propisanom procedurom, na prijedlog direktora KUCZ, KŠCZ je dodijelilo sljedeća priznanja:

#### I Zlatna značka civilne zaštite

Sead Mujanović - Živinice

Zumra Grabovičkić – Tuzla

#### II Pismena pohvala civilne zaštite

JP Vodovod i kanalizacija – Kalesija

HES JZU Dom zdravlja- Gradačac

VJ Banovići – Banovići

VJ Srebrenik – Srebrenik

Općinska organizacija crvenog križa – Doboj

Istok,

Općinska organizacija crvenog križa – Teočak,

UG Izviđački odred „ Vrba“ – Doboj Istok

SRD Drijenča – Gračanica

OŠ Humci – Čelić

Bajro Imširović - Srebrenik

#### III Zahvalnica civilne zaštite

Nermina Mehinović – Tuzla

Jasmin Ferizbegović – Tuzla



Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) -Republika Slovenija

Fahrudin Kurtović – Gračanica

Paolo Emilijo Cherubini – Italija

#### IV Novčane nagrade civilne zaštite

(u iznosu od 400 KM)

Razem Aljukić – Lukavac

Rajib Džaferović – Srebrenik

Hasib Mujić – Banovići

Fikret Križevac – Kalesija

Amir Sejdinović – Lukavac

Midhat Ibreljić – Gradačac

Zijad Vejzović – Kladanj

Sead Smajlović – Tuzla

Avdo Dedić – Sapna

Isam Sendić – Gradačac

Kadro Džinić – Tuzla

Pored KŠCZ priznanja i nagrade civilne zaštite dodijeljene su i od strane općinskih štabova civilne zaštite nekih općina.



# BOSNA I HERCEGOVINA DOBILA PRVE MAGISTRE SIGURNOSTI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

**Na fakultetu političkih nauka u Sarajevu počele odbrane magistarskih radova.  
Među prvim magistrima i predstavnici civilne zaštite TK.**

U našem prošlom broju pisali smo o projektu koji je pokrenut u okviru Fakulteta političkih nauka u Sarajevu.

Projekat magistarskog studija iz područja zaštite i spašavanja, je u međuvremenu završen a prvi polaznici su već uradili i odbranili odabrane teme i stekli zvanje Magistar sigurnosti – zaštite i spašavanja.

Studij su u najvećem broju pohađali predstavnici Oružanih snaga BiH i Ministarstva sigurnosti BiH.

Među polaznicima je bio i manji broj predstavnika civilne zaštite.

Ono što posebno zaslužuje da se spomene jeste da su među njima bila i 3 pripadnika struktura civilne zaštite Tuzlanskog kantona, Ljiljana Pavljašević i Zdenko Tadić iz Kantonalne uprave civilne zaštite i Bajro Imširović iz Općinske službe civilne zaštite Srebrenik.



Gospodin Tadić je kao drugi u generaciji a prvi u strukturama zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine stekao zvanje magistra, uspješnom odbranom rada na temu „Zaštita i spašavanje u rudnicima uglja Tuzlanskog kantona“

Zvanje magistra sigurnosti – zaštite i spašavanja stekao je i gospodin Imširović odbranom teme: „Vatrogasci kao snaga prvog odgovora na području TK u vremenu od 1992 – 1996. godine“

Odbranom navedenih tema prisustvovao je veliki broj kolega iz entiteskih, kantonalnih i općinskih struktura civilne zaštite što svakako zaslužuje da se spomene.



Gospođa Pavljašević upravo završava istraživanja na temu „Odnos s javnošću u funkciji jačanja razvoja sistema zaštite i spašavanja na području TK“ i za očekivati je da će civilna zaštita Tuzlanskog kantona i BiH veoma brzo dobiti i trećeg magistra.

Uvjereni smo da će „magistri“ dati novi podsticaj i doprinos razvoju sistema zaštite i spašavanja.

U ime glasila „Civilna zaštita“ upućujemo iskrene čestitke uz želju da nastave započeta istraživanja i brzo doktoriraju.

Na žalost izostao je upis novih predstavnika civilne zaštite Tuzlanskog kantona na magistarski studij koji treba da počne ovih dana.

Vjerovatno zbog toga što nije riješen način finansiranja navedenog stručnog usavršavanja pa školarine finansiraju sami polaznici.

Nadamo se da će FUCZ naći načina da za sljedeće generacije riješi pitanja finansiranja i uvjetuje svim rukovodećim kadrovima u strukturama civilne zaštite da trebaju i moraju da se stručno usavršavaju.



# PROBLEMI U UPRAVLJANJU SISTEMOM ZAŠTITE I SPAŠAVNJA OPĆINE SREBRENİK

## 1. Uvod

Općina Srebrenik, prema svojim karakteristikama sa ekonomskog, demografskog, urbanog, obrazovnog, kulturnog i infrastrukturnog aspekta, spada u red razvijenijih općina na području Bosne i Hercegovine. Na poslijeratni ubrzani razvoj Općine je veliki utjecaj imao i razvoj lokalne samouprave.

Upravljanje i rukovođenje nisu sinonimi. Između ove dvije funkcije upravne organizacije postoje suštinske razlike u sadržaju rada. Upravljanje je djelatnost upravne organizacije koju obavljaju ljudi koji vladaju vrhunskim znanjima iz raznih oblasti. Upravljanjem se donose odluke, utvrđuje politika i ciljevi upravne organizacije. Rukovođenje je funkcija upravne organizacije ali i upravljanja. Rukovođenjem se ostvaruje politika i ciljevi upravne organizacije.

Upravljanje na području općine vrši vlast. Na području Općine funkcionišu tri vrste vlasti:

- sudska,
- zakonodavna i izvršna vlast.

Sve tri vlasti, sa svojim unutrašnjim organizacionim jedinicama, se bave upravljanjem sistemom zaštite i spašavanja. Obzirom da se sudska vlast bavi isključivo pravnim posljedicama zaštite i spašavanja to u narednom dijelu nije potrebno posebno elaborirati njen rad i funkcionisanje.

Zakonodavna vlast na području Općine je Općinsko vijeće koje broji 31 vijećnika a izvršnu vlast čini Općinski načelnik koji rukovodi radom općinskih službi.

Općinsko vijeće i Općinski načelnik upravljaju sistemom zaštite i spašavanja općine Srebrenik crpeći svoja Ustavom, Zakonima, Statutom i podzakonskim aktima ovlaštenja na osnovu koji se određuje politika, ciljevi, programi i planovi zaštite i spašavanja.

Uspostava sistema zaštite i spašavanja na području Općine Srebrenik je započela 2003. godine kada je donesen Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:39/03 i 22/06) ( U daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju). Sistem zaštite i spašavanja Općine čini:

- lična i uzajamna zaštita,
- mjere zaštite i spašavanja,
- štabovi civilne zaštite,
- povjerenici civilne zaštite,
- službe zaštite i spašavanja,
- jedinice civilne zaštite,
- rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite.

Zakon o zaštiti i spašavanju je odredio rokove u

kojim se treba završiti implementacija odredbi koje se odnose na uspostavu sistema zaštite i spašavanja. Iako postoji veliko suglasje između stručnih organa, kao nositelja implementacije Zakona i podzakonskih propisa, s jedne strane i zakonodavne i izvršne vlasti s druge strane, ovaj proces, iako su svi rokovi prošli nije završen. Očigledno je da postoje problemi u upravljanju ovim sistemom. Koji?.

## 2. Organi vlasti i njihova ovlaštenja

U nastavku ukazujemo na državne organe koji odlučuju o najbitnijim pitanjima civilne zaštite i njihove ključne nadležnosti koje označavaju upravljanje sistemom zaštite i spašavanja na području Općine Srebrenik.

*Općinsko vijeće* broji 31 vijećnika čiji mandat traje četiri godine. Općinsko vijeće, kada je u pitanju upravljanje sistemom zaštite i spašavanja, svoje ovlasti crpi iz odredbi člana 8. Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja Općine Srebrenik ("Službeni glasnik općine Srebrenik", broj:6/05) koji glasi:

"U ostvarivanju prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja, Općinsko vijeće:

- donosi Odluku o organizovanju i funkcioniranju zaštite i spašavanja Općine i osigurava njeno provođenje;
- donosi Program zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine;
- planira i utvrđuje izvore finansiranja za izvršavanje poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti Općine;
- donosi akte o osnivanju OŠCZ;
- usvaja Procjenu ugroženosti područja Općine od prirodnih i drugih nesreća;
- razmatra stanje zaštite i spašavanja na području Općine i utvrđuje mjere za razvoj i usavršavanje zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća."

Obrazovna i starosna struktura vijećnika u Općinskom vijeću zavisi od volje političkih stranaka koje sastavljaju liste kandidata za općinsko Vijeće i volje birača koji neposredno glasaju i na taj način direktno utiču na strukturu vijeća. Za kvalitetan rad vijećnika u Općinskom vijeću je od posebne važnosti njihova obrazovna i starosna struktura kako bi na što kvalitetniji način mogli da učestvuju u raspravi po materijalima koji se razmatraju na sjednicama Općinskog vijeća. Dosađajna iskustva pokazuju da se struktura vijećnika na svakim izborima mijenja, odnosno da samo oko 30 % "starih" vijećnika bude ponovo izabrano u narednom mandatu. Ovo dovodi u pitanje kontinuitet rada Vijeća

## Obrazovanje

te iziskuje od organa uprave dodatne napore na upoznavanju novih vijećnika o dosadašnjim aktivnostima.

*Općinski načelnik* se bira neposredno na općinskim izborima na mandatni period od četiri godine. Svoje ovlasti, kada se radi o upravljanju sistemom zaštite i spašavanja, Općinski načelnik crpi iz odredbi člana 9. Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja Općine Srebrenik ("Službeni glasnik općine Srebrenik", broj:6/05) koji glasi:

"U ostvarivanju prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja, Općinski načelnik:

- organizuje službu osmatranja i uzbunjivanja u Općini u skladu sa Zakonom i osigurava njeno provođenje;

- donosi akte o postavljenju komandanta i načelnika štaba i određivanju funkcija u općinskim službama za upravu čiji su nosioci po položaju članovi Općinskog štaba civilne zaštite;

- donosi akte o postavljenju komandanta i načelnika štaba i članova štaba u štabovima civilne zaštite koji se obrazuju u mjesnim područjima u skladu sa ovom Odlukom;

- donosi Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine;

- proglašava stanje prirodne i druge nesreće i naređuje upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite, službi za upravu, privrednih društava i drugih pravnih lica sa područja Općine na prevenciji, ublažavanju i otklanjanju štetnih posljedica od prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra na području Općine;

- proglašava prestanak prirodne i druge nesreće na području Općine;

- naređuje mobilizaciju građana i njihovih sredstava i sredstava pravnih lica, samostalnih privrednika, državnih organa kao jedinica, štabova, povjerenika i službi za zaštitu i spašavanje."

*Organi uprave* Općine svoja ovlaštenja u oblasti zaštite i spašavanja crpe iz odredbi Zakona i člana 10. Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja Općine Srebrenik („Službeni glasnik općine Srebrenik“, broj:6/05) koji glasi:

"Općinski organi uprave u okviru svojih prava i dužnosti utvrđenih zakonom, statutom općine i drugim propisima, u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, izvršavaju i obezbjeđuju izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata, staraju se o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite u oblasti za koju su osnovani i odgovorni su za stanje te zaštite, prate stanje zaštite i predlažu mjere za razvoj i unapređenje zaštite, vrše nadzor nad sprovođenjem zakona, planova zaštite i sprovođenje preventivnih mjera zaštite u pravnim licima i druge poslove koji su im zakonom i drugim propisima stavljeni u nadležnost.

Organi uprave su dužni da zadatke iz stava 1. ovog člana razrađuju u svojim planovima rada."

*Općinska služba civilne zaštite* svoja izvorna ovlaštenja crpi iz člana 31. Zakona o zaštiti i spašavanju koji glasi:

"Upravne, stručne i druge poslove zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine, vrši služba civilne zaštite općine, koja ima status općinske službe za upravu.

Služba civilne zaštite općine, u oblasti zaštite i spašavanja, obavlja sljedeće poslove:

- organizira, priprema i provodi zaštitu i spašavanje na području općine;

- izrađuje procjenu ugroženosti za područje općine;

- priprema program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine;

- predlaže plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine;

- prati stanje priprema za zaštitu i spašavanje i predlaže mjere za unapređenje organiziranja

  - i osposobljavanja civilne zaštite;

- organizira i koordinira provođenje mjera zaštite i spašavanja te organizira i provodi poslove zaštite od požara i vatrogastvo, predlaže program samostalnih vježbi i izrađuje elaborat za izvođenje vježbi civilne zaštite u općini;

- organizira opštinski operativni centar civilne zaštite i obezbjeđuje njegov rad;

- vrši popunu ljudstvom štabova civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite i određuje povjerenike civilne zaštite i obezbjeđuje njihovo opremanje materijalno tehničkim sredstvima, te organizira, izvodi i prati realizaciju njihove obuke;

- priprema propise u oblasti zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine;

- vodi propisane evidencije i vrši druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom i drugim propisima i općim aktima".

Može se zaključiti da su legislativno regulisana nadležnosti tijela i njihove ovlasti u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja Općine Srebrenik. Da bi smo realno i racionalno mogli da sagledamo iskorištenosti ovih ovlasti, ostajući vjerni naslovu ovog eseja, u narednom dijelu će mo dati još neke podatke bitne za uočavanje problema u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja.

### 3. Realizovani zadaci iz nadležnosti Općine

U proteklom periodu je Općinsko vijeće razmatralo i usvojilo sljedeća dokumenta:

- a) Odluka o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja,

- b) Procjena ugroženosti područja općine Srebrenik od prirodnih i drugih nesreća,

- c) Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i

materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Srebrenik

c) Odluku o organizaciji i funkcionisanju vatrogarstva općine Srebrenik,

d) Odluku o obrazovanju OŠCZ.

Pored navedenih dokumenata, Općinsko vijeće je razmatralo čitav niz informacija i izvještaja koje obrađuju stanje u određenim segmentima zaštite i spašavanja. Između ostalog, razmatralo je konačne i završne izvještaje o prirodnim nepogodama, informacije o stanju provođenja mjera zaštite i spašavanja, informacije o stanju organizovanosti povjerenika, štabova i jedinica civilne zaštite kao i službi zaštite i spašavanja.

Općinski načelnik je u proteklom periodu razmatrao i donio sljedeća dokumenta:

a) Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta organa uprave (kojim je organizovao službu civilne zaštite i unutar službe Operativni centar civilne zaštite),

b) Odluku o utvrđivanju ličnih i materijalnih formacija štabova, povjerenika i jedinica civilne zaštite.

c) Odluku o obrazovanju službi zaštite i spašavanja,

d) Obrazovao je općinsku Komisiju za utvrđivanje i procjenu štete od prirodnih i drugih nesreća,

e) Planove zaštite i spašavanja (od klizanja i slijezanja zemljišta; epidemije i epizootije; visok snijeg i sniježni nanosi i poplave)

Iz navedenog se vidi da je Općinsko vijeće i Općinski načelnik utvrdio, odnosno donijeo legislativna i planska dokumenta iz svoje nadležnosti a nakon što su pripremljeni od strane Službe civilne zaštite.

U cilju boljeg razumijevanja navodimo dijelove sistema zaštite i spašavanja koji su uspostavljeni:

a) obrazovana ali nedovoljno kadrovski popunjena Služba civilne zaštite;

b) obrazovane službe zaštite i spašavanja i to:

- služba za zaštitu od požara
- služba za spašavanje iz ruševina
- služba za logistiku
- služba za vodosnabdijevanje
- komunalna služba
- veterinarska služba
- služba PMP
- gorska služba spašavanja.

c) obrazovan i popunjen OŠCZ

d) imenovani povjerenici civilne zaštite u osnovnim i srednjoj školi i 5 pravnih lica.

Prema tome, u sistemu zaštite i spašavanja Općine nedostaje lična i uzajamna zaštita, štabovi civilne zaštite u mjesnim područjima, jedinice civilne zaštite opće namjene, povjerenici civilne zaštite u naseljima i dijelovima naselja kao i u pravnim licima. Ako tome dodamo da su materijalna sredstva (mimo sredstava

pravnih lica) veoma minimalna onda možemo zaključiti da je sistem zaštite i spašavanja uspostavljen tek negdje oko 30 % u odnosu na planirani.

Legislativno su ispunjeni svi uslovi da se sistem zaštite i spašavanja uspostavi u punom kapacitetu ali to još uvijek nije učinjeno. U čemu je problem?

Da bi se sistem uspostavio potrebno je u suštini stvari otkloniti dva nedostatka:

- Službu civilne zaštite popuniti sa jednim pravnikom koji će voditi poslove angažovanja i popune i jednim licem koje će voditi poslove obuke struktura zaštite i spašavanja i

- U budžetu Općine planirati dodatna sredstva za Opremanje struktura i njihovo stručno osposobljavanje.

Oba problema su iz domena Općinskog vijeća koje treba prilikom razmatranja i usvajanja budžeta da planira i dodatna sredstva (pored namjenskih sredstava) za gore navedene potrebe.

Nakon su identificirana dva problema koji dovode do nemogućnosti da se sistem zaštite i spašavanja uspostavi u punom kapacitetu možemo postaviti pitanje: Ima li još problema u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja općine Srebrenik?

Na bazi iskustva, smatram da su Općinsko vijeće i Općinski načelnik veoma dobro informirani o stanju i problemima zaštite i spašavanja. Međutim, uvijek kada se raspravlja o ovim problemima izostane energičniji stav od strane vijećnika po pitanju predloženih materijala. Ovo je posljedica nedovoljnog shvatanja važnosti sistema zaštite i spašavanja i nedostatka želje da se "političari" ozbiljnije uključe u raspravu po ovom pitanju.

#### 4. Zaključak

Iz navedene analize zaključujemo što je stvarna suština problema u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja. Potrebno je u narednom periodu učiniti dodatne napore od strane stručnjaka iz oblasti zaštite i spašavanja da argumentima, putem pisanih izvještaja, informacija, analiza i sl. te putem lokalnih radio i TV stanica dodatno edukuju sve aktere upravljanja sistemom zaštite i spašavanja o stvarnoj suštini i značaju sistema zaštite i spašavanja što bi u konačnici dovelo do otklanjanja dva osnovna problema u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja:

- Službu civilne zaštite popuniti sa nedostajućim kadrom (u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Službe CZ)

- U budžetu Općine planirati dodatna sredstva za Opremanje struktura i njihovo stručno osposobljavanje.

*Mr Bajro Imširović*

# PROBLEMI U UPRAVLJANJU SISTEMOM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

**Iako je ostvaren veliki napredak u implementiranju Zakona o zaštiti i spašavanju u primjeni utvrđene upravljačke funkcije ima puno neurađenog posla i prostora za djelovanje i poboljšanje.**

Donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03 i 22/06)(U daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju F BiH) u Federaciji Bosne i Hercegovine projektovan je novi suvremeni sistem zaštite i spašavanja.

Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine TK", broj: 10/08)(U daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju TK) navedeni sistem je prilagođen Tuzlanskom kantonu.

Projektovanim sistemom zaštite i spašavanja, kroz navedene zakone, utvrđena je upravljačka i rukovodeća struktura u oblasti zaštite i spašavanja.

"Rukovođenje i upravljanje su vrlo složene i značajne aktivnosti ljudi u svim oblastima i u svim okolnostima".( Huseinbašić, 2006:7)

"Početnu misiju upravljanja sistemom civilne zaštite u Bosni i Hercegovini realizirat će entitetske vlade tako što će po nastaloj situaciji donijeti odluku o proglašenju stanja prirodne ili druge nesreće, odnosno katastrofe. ... " Izvršiocima akata upravljanja su: uprave i službe civilne zaštite, a stručno rukovođenje u sistemu obavljaju štabovi civilne zaštite". (Huseinbašić, 2006:35)

"Na svim ovim nivoima nosioci upravljanja su vlade entiteta i Brčko-Distriktra, vlade kantona, regionalnih i gradskih zajednica, a na nivou općina općinski načelnik". (Huseinbašić, 2009:79)

Upravljačka struktura na razini Tuzlanskog kantona (U daljem tekst: TK) riješena je kroz osnovnu funkciju Kantonalne uprave civilne zaštite (U daljem tekst: KUCZ) i obaveze Vlade Tuzlanskog kantona (U daljem tekst: Vlada TK) i Skupštine Tuzlanskog kantona (U daljem tekst: Skupština TK) u oblasti zaštite i spašavanja utvrđenih navedenim zakonom.

Obaveza Skupštine TK utvrđena je članom 4. Zakona o zaštiti i spašavanju TK i određena je kroz donošenje Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u kantonu (U daljem tekst: Program razvoja).

Upravljačka funkcija u oblasti zaštite i spašavanja Vlade TK uređena je članom 5. Zakona o zaštiti i spašavanju TK kroz utvrđene obaveze u oblasti zaštite i spašavanja.

Kantonalna ministarstva i drugi organi uprave

kantona svoje obaveze u oblasti zaštite i spašavanja uređuju u skladu sa članom 6. Zakona o zaštiti i spašavanju TK.

Obaveze KUCZ u oblasti zaštite i spašavanja na području Tuzlanskog kantona uređene su kroz članove 7. do 17. Zakona o zaštiti i spašavanju TK.

Ostvarivanje upravljačke funkcije od strane **Skupštine TK** utvrđeno je Zakonom o zaštiti i spašavanju TK i određeno je kroz donošenje Programa razvoja što je donošenjem navedenog dokumenta početkom 2009.godine uspješno potvrđeno.

Pored navedene zakonske obaveze na sjednici Skupštine TK u proteklom periodu razmatrani su i izvještaji o radu KUCZ, razne inicijative i informacije iz oblasti zaštite i spašavanja u odnosu na koje su poslanici i Skupština TK imali pozitivan i odgovoran pristup.

Odgovarajuća poslanička pitanja prema KUCZ također su imali konstruktivan pristup.

U proteklom periodu **Vlada TK** je u okviru svoje upravljačke funkcije, utvrđene navedenim zakonima, značajno uticala na implementaciju zakona i izgradnju sistema zaštite i spašavanja.

U okviru svojih zakonom utvrđenih nadležnosti Vlada TK je poslije donošenja Zakona o zaštiti i spašavanju TK 2003.godine, provela potrebne aktivnosti i najvećim dijelom obavila implementaciju u skladu sa navedenim zakonom: transformacija Kantonalnog štaba civilne zaštite (U daljem tekst:KŠCZ) u KUCZ, osiguranje potrebnih budžetskih sredstava za normalno obavljanje poslova KUCZ u skladu sa zakonom, donošenje odluka i formiranje KŠCZ i Komisije za procjenu šteta, stvaranje pretpostavki za trezorsko praćenje priliva i potrošnje sredstava Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i Sredstava za izgradnju i održavanje skloništa, stavljanje na dnevni red i izjašnjavanje o svim važnim pitanjima i materijalima iz oblasti zaštite i spašavanja na zahtjev KUCZ i KŠCZ, donošenje Procjene ugroženosti područja TK od prirodnih i drugih nesreća na prijedlog KUCZ, provedba svih aktivnosti do donošenja prijedloga Programa razvoja i Zakona o zaštiti i spašavanju TK na prijedlog KUCZ, osiguravanje potrebnih sredstava za sufinansiranje Kantonalnog tima Civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje neeksplozivnih ubojitih sredstava i osiguranje dijela sredstava za pomoć op-



ćinama u saniranju šteta od poplava na prijedlog KŠCZ.

U vremenu od 2003.godine, kada je donesen Zakon o zaštiti i spašavanju F BiH, nije bilo proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće na razini Tuzlanskog kantona. Do toga nije došlo zbog stava KŠCZ da u okviru svojih nadležnosti i organiziranosti i osposobljenosti struktura na terenu nije bilo potrebe za donošenje takvih odluka.

Osim navedenih situacija, koje su uglavnom bile posljedica poplava i klizišta, početkom 2008. godine Vlada TK nije prihvatila prijedlog KŠCZ da se proglasi stanje prirodne nesreće zbog epidemije bruceloze, zarazne bolesti kod životinja i ljudi.

Ne prihvatanje stava KŠCZ bilo je posljedica nepoznavanja zakona o zaštiti i spašavanju od strane članova i stručnih službi Vlade TK ali i zbog mogućih finansijskih obaveza koje su se očekivale kroz potrebe dijagnosticiranja ovaca i preduzimanja ostalih aktivnosti na području TK od strane KŠCZ a za koje po zakonu treba osigurati finansijsku podršku.

Posljedica takvog stanja je nezadovoljstvo javnosti, stručnih struktura iz oblasti veterinarstva i posebno razmatranje navedenog problema od strane Skupštine TK. Još gora posljedica je decentralizirani pristup rješavanja problema bruceloze i njeno "otimanje" kontroli.

Pored navedenog problema u konkretnom odgovoru na zahtjev KŠCZ u funkcioniranju upravljačke funkcije Vlade TK ima više drugih slabosti i problema.

Kod izrade budžeta i planiranja sredstava za pomoć u saniranju šteta od prirodnih i drugih nesreća i nabavku odgovarajuće opreme za potrebe KUCZ nema spremnosti da se uvažavaju zahtjevi KUCZ zbog pristupa da ima "važnijih" stvari.

Isto tako prilikom razmatranja svih dokumenata (izvještaja o radu, informacija, programa rada i dr.) nema odgovarajućeg interesa i suradnje. Sve se uglavnom usvaja jednoglasno uz izbjegavanje vladinih obaveza.

Prilikom formiranja KŠCZ kao stručno-operativnog organa Vlade TK nije bilo spremnosti da na čelu tog organa bude premijer a ispred resornih ministarstava ministri.

Neodgovarajući upravljački pristup Vlade TK prema zaštiti i spašavanju ogleda se i kroz obustavljanje isplate naknada KŠCZ, Komisiji za procjenu šteta i Kantonalnom koordinatorskom odboru za deminiranje, odnosno tretiranjem istih kao komisije i radne grupe koje formiraju kantonalni organi uprave, u usvojenim mjerama štednje koje su stupile na snagu od ove godine.

Ne prihvatanje kadrovske popune KUCZ u skladu sa zakonskim i stvarnim potrebama je također jedan od elemenata kojim se može okarakterizirati kao loša upravljačka funkcija Vlade TK.

Jedan od elemenata loše upravljačke funkcije Vlade TK je i omogućavanje da se kroz zakonske propise i druge normativne akte ministarstava i kantonalnih organa uprave omogućava formiranje raznih radnih tijela, koja rješavaju problematiku ugroženosti od raznih vrsta opasnosti i direktno idu na Vladu TK umjesto da to u skladu sa zakonom vrše preko KŠCZ.

Dosadašnje provođenje zakonom utvrđenih obaveza od strane **kantonalnih ministarstava i drugih organa uprave kantona**, vršeno je veoma površno tako da se može konstatirati da je ostvareni kvalitet suradnje između KUCZ i navedenih organa nezadovoljavajući.

Poslije formiranja 2004. godine **KUCZ** je obavljala svoju zakonom utvrđenu funkciju u sistemu zaštite i spašavanja.

Osnovni problemi u ostvarivanju svoje upravljačke funkcije u KUCZ ogledaju se kroz sljedeće: neodgovarajuću kadrovsku popunjenost zbog čega nije još uvijek moguće staviti u funkciju Operativni centar civilne zaštite da radi 24 sata na dan i obavljati funkciju inspekcijskog nadzora, zbog nedostatka kadrova kasni se u donošenju Plana zaštite i spašavanja i preuzimanje odgovarajućih zakonom utvrđenih obaveza u oblasti zaštite i spašavanja kao i formiranja kantonalnih jedinica civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, izostanak odgovarajućih obuka i vježbi, nekvalitetna suradnja sa resornim ministarstvima, akumuliranje sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i izgradnju skloništa i dr.

Na osnovu svega navedenoga može se zaključiti sljedeće:

-Upravljačku funkciju u okviru svojih zakonom utvrđenih nadležnosti Skupština TK obavlja veoma korektnu i u skladu sa iskazanim potrebama.

-U ostvarivanju svoje upravljačke funkcije, u okviru svojih zakonom utvrđenih nadležnosti, Vlada TK je dala značajan doprinos implementiranju Zakona o zaštiti i spašavanju i izgradnji novog sistema zaštite i spašavanja na području TK.

Pored navedenog pozitivnog utjecaja na sistem zaštite i spašavanja uočene slabosti u dijelu koji se odnosi na davanje suglasnosti na kadrovsku popunu KUCZ, imenovanje premijera za komandanta i resornih ministara za članove KŠCZ, rješavanje problema iz oblasti zaštite i spašavanja u skladu sa Zako-

## Obrazovanje

nom o zaštiti i spašavanju TK putem KUCZ i KŠCZ i osiguranje potrebnih budžetskih sredstava za sufinansiranje poslova i aktivnosti u oblasti zaštite i spašavanja, su slabosti u upravljačkoj funkciji Vlade TK koje je potrebno u narednom periodu otkloniti.

- Zbog evidentirane inertnosti kantonalnih ministarstava i drugih organa uprave TK u primjeni obaveza koje proističu iz Zakona o zaštiti i spašavanju TK u narednom periodu je potrebno obaviti inoviranje postojećih dokumenata koji nisu usuglašeni sa navedenim zakonom i provesti niz aktivnosti i unaprijediti suradnju sa KUCZ i KŠCZ.

- KUCZ je ostvarila najveći dio zakonom utvrđene funkcije u provođenju zakona i implementiranju sistema zaštite i spašavanja na području TK.

Problemi kadrovske nepopunjenosti, poboljšanja suradnje sa kantonalnim ministarstvima i drugim organima uprave i općinama, izrada planova i provođenje obuke i vježbi, formiranje jedinica civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja kao i kvalitetna potrošnja prikupljenih namjenskih sredstava su značajna rezerva za unapređenje postojećeg sistema zaštite i spašavanja na području TK koju treba iskoristiti u narednom periodu.

**Očigledno je da i pred puno urađenog posla na implementiranju Zakona o zaštiti i spašavanju TK, u primjeni utvrđene upravljačke funkcije ima**

**puno neurađenog posla i prostora za djelovanje i poboljšanje što u najkraćem vremenu treba ispraviti.**

## LITERATURA

Jagoš Dujović, 2006; Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti, FPN, Sarajevo,

Čamil Huseinbašić, 2006; Rukovođenje i upravljanje katastrofama, "Jordan studio" D.o.o., Sarajevo.

Čamil Huseinbašić, 2009; Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja, "Jordan studio" D.o.o., Sarajevo.

Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 50/08),

Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03 i 22/06),

Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine TK", broj: 10/08)

*Mr Zdenko Tadić*



# PROBLEMI U UPRAVLJANJU SISTEMOM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U BIH U PERIODU POST DEJTONSKE ORGANIZACIJE DRŽAVE

Ovim radom pokušat ću prezentirati svoje poimanje i viđenje problema u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine nakon njenog Dejtonskog ustrojstva 1995. godine i nakon stvaranja prvih elemenata državne strukture i upravljanja sa državnog nivoa, do čega dolazi nakon osnivanja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine 2003. godine u sklopu kojeg se formira organizacijska jedinica, odsjek koji vrlo brzo prerasta u sektor za civilnu zaštitu.

Geneza razvoja sistema zaštite i spašavanja u naznačenom periodu (poslije potpisivanja Dejtona 1995. godine) napredovala je veoma teško i sporo. Razlog tomu su poteškoće u organiziranju funkcionisanja države zbog neprirodnog i vrlo komplikovanog ustrojstva koje je uslijedilo poslije teškog ratnog perioda u kome je došlo do općeg rasula i nepovjerenja među građanima Bosne i Hercegovine.

Državne strukture su se teško ustrojavale u svim resorima pa tako i u segmentu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Na entitetskim razinama nakon odcjepljenja od Ministarstva odbrane uslijedilo je formiranje i ustroj entitetskih uprava civilne zaštite, u skladu sa entitetskim propisima koji su regulisali ovu oblast svaka na svoj način. To je urađeno i na nivou Brčko Distrikta po njegovom osnivanju i ustrojstvu sistema upravljanja.

Nakon skromnog početka kao odsjek, a vrlo brzo potom i kao sektor civilne zaštite, pri Ministarstvu sigurnosti Bosne i Hercegovine, ukazuje se nada i počinju veoma sporo i teško prvi koraci na ustroju jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja na nivou Bosne i Hercegovine koji je potrebno uskladiti po standardima Evropske unije čijem se priključenju nadamo.

No korak po korak i pomaci su vidni što jača nadu da će se sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara Bosne i Hercegovine ustrojiti na jedinstven i svrsishodan način. Vjerujem da će se upravljanje sistemom zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara cjelokupne zajednice dovesti na nivo kako je to učinjeno u zemljama Evrope, na dobrobit svih građana Bosne i Hercegovine, zaštite njihovih života i imovine u svim nepogodama koje ih mogu zateći. Mi smo početnici, a svaki početak je težak al je naša obaveza i zadaća u izgradnji tog sistema, koji ćemo ostaviti generacijama koje dolaze da ga dograđuju i usavršavaju.

Pojam upravljanja nastao je od pojma uprava,

administracija, glagol upravljati, administrirati. To je funkcija kojom se određuju ciljevi, politika, funkcioniranje i odlučuje o pitanjima razvoja i zadacima nekih od snaga ili subjekata sigurnosti.

Upravljanje je širi pojam od pojma rukovođenja koji označava "vođenje poslova", poslovođenje, usmjeravanje pojedinaca, organizacije pojedinaca, organizacija i organa kao cjeline od organa rukovođenja ili pojedinaca-rukovodioca, radi ostvarivanja postavljenih ciljeva. Odnosno rukovođenje je rad ljudi na rukovodećim funkcijama.

Iz svega naprijed navedenog proizilazi da rukovođenje i upravljanje nisu sinonimi, već su različiti, rukovođenje je funkcija upravljanja, njegova operacionalizacija.

Upravljanje je kontinuirana djelatnost svih faza funkcionisanja sistema:

- planiranja
- usmjeravanja
- kontrole i
- ocjenjivanja

ali i utvrđivanja politika i ciljeva Upravne organizacije o provođenju donesene odluke koju treba ostvariti, pa se javlja i peta faza ili Funkcija političkog usklađivanja interesa koja ima dva aspekta:

- ostvarivanje interesa i
- rješavanje njihove divergencije

"Naučno verificirane spoznaje o upravljanju stare su 7000 godina". (Lazić/Subotić 1997:17)

Razvojem društva čovjek se organizirao stvarajući različite organizacije sa različitim očekivanjima i vremenom trajanja neke su nestajale s vremenom a neke su se održavale prilagođavajući se promjenama. Preteče u izrastanju nauke o organizaciji i upravljanju koji su dali svoj doprinos tomu su: Nikolo Makijaveli, Tomas Man, Džejms Stjuart, Džejms Vat, Adam Smit, Vitnej, Metju Bolton, Robert Oven i Marks i dr. Od početka dvadestog stoljeća najviše pažnje inaučnog rada u toj oblasti načinili su Frederik Tejlor, Henri Fajol i Maks Veber.

Riječ organizacija potječe od grčke riječi ergon (rad,djelo,čin) i iz nje izvedenih riječi organon (u izvornom značenju: oruđa, alati, a kasnije dijelovi tijela).

"U savremenom jeziku riječ organizacije se vrlo široko upotrebljava. Ona danas, najopštije rečeno, označava proces organizovanja i rezultat procesa organizovanja. Pri tome pojam organizovanja podrazu-

mijeva: dovođenje u uzajamni odnos i sklad svih elemenata, materijalnih i li duhovnih, ili jednih i drugih, da bi se izgradila jedna materijalna i/ili duhovna, i/ili kombinovana struktura, odnosno tvorevina, ili da bi se ostvario određeni cilj, ili da bi organizovana struktura mogla ostvariti svoj cilj. Krajnji cilj organizovanja je da učini ljudsku saradnju efikasnijom". (Kurtić 2005:6-7).

U nekim leksikografskim izdanjima sistem je definiran kao „Ono što je sastavljeno, cjelina. Uređena i od raznovrsnih stvari ili saznanja sastavljena cjelina." (Vukajlija 1976:882).

Jedna od šira i prihvatljivija definicija sistema je: "Skup entiteta stvarnih ili apstraktnih koji čine jednu cjelinu, gdje svaka komponenta međudjeluje ili je u odnosu sa bar jednom od drugih komponentata. Bilo koji drugi element koji nema odnos ni sa jednom komponentom sistema, nije dio tog sistema, nego spada u okolinu sistema. Podsystem je skup elemenata i samostalan sistem, a istovremeno je dio cijelog sistema." (<http://bs.wikipedia.org>.)

"Sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine sačinjavaju institucije, organi i tijela Vijeća ministara (Vladin sektor, pravni subjekti i nevladin sektor." (Ć. Huseinbašić 2009:58).

"Zaštita i spašavanje jeste podsystem sistema unutarne sigurnosti, ali i zaokružen sistem sa svim organizacijskim i funkcionalnim elementima koji ga čine.

Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH, broj:50/08) u članu 1. tačka 2. uvodi termin "sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara", a u članu 2.tačka 2. civilnu zaštitu definira kao „planski i organiziran dio sistema zaštite od prirodnih drugih nesreća..." Ć. Huseinbašić 2009:58).

Nakon naprijed istaknutih pojmovnih pojašnjenja koji su bitni za poimanje problema u sistemu upravljanja zaštitom i spašavanjem načinit ću pregled ustrojstva sistema zaštite i spašavanja u naznačenom periodu.

Nakon potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini u Dejtonu 1995, godine, Bosna i Hercegovina gradi svoj nacionalni sistem sigurnosti primjeren specifičnostima i složenosti političkog sistema uređenja države. Tako u tom periodu ustroja i prilagodbe svih sistema države BiH i sistem zaštite i spašavanja doživljava svoju preobrazbu i ustroj iz godine u godinu ka najfunkcionalnijem i najefikasnijem koji će se u dogledno vrijeme stopiti sa sistemima zemalja iz Evropske unije i svjetskim siste-

mom zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara kao osnova za globalizaciju života na jednoj jedinoj nam zajedničkoj domovini planeti Zemlji .

Nakon reorganizacije u NATO-u 1995. godine kada je Komitet Civilne odbrane preimenovan u Komitet Civilne zaštite kod nas se desilo još jedna specifična situacija preustroj odnosno transformacija Civilne zaštite iz prethodnog sistema i Civilne zaštite u periodu rata išla je veoma teško i vrlo teškim stazama. U tom periodu se Civilna zaštita smatrala odnosno poistovjećivala sa sistemom zaštite i spašavanja i na njenom ustroju se počelo prvo raditi na entitetskom nivou i nižim razinama što se polako počinje usaglašavati nakon osnivanja Ministarstva sigurnosti BiH i njegovog daljnjeg organizacionog ustrojstva u koji je uključen i sistem zaštite i spašavanja kao podsystem unutarne sigurnosti.

U entitetima Bosne i Hercegovine je do donošenja okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ova oblast bila ustrojena na sličan način ali ipak različito.

U Republici Srpskoj civilna zaštita od 1997. godine funkcioniše na osnovu svog zakona o Civilnoj zaštiti.

U Federaciji BiH nakon donošenja zakona o federalnim ministarstvima i drugim organima državne uprave civilna zaštita konačno izlazi iz sistema odbrane i od tada se posmatra kao dio unutarne sigurnosti i dio sistema zaštite i spašavanja. Kao samostalna uprava organizira svoj rad i nakon izvjesnog vremena tačnije 2003. godine, dolazi do donošenja Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na osnovu kojeg i danas funkcioniše ovaj sistem u Federaciji BiH.

Treći zaseban način funcioniranja sistema čiji ciljevi bi trebali biti jedinstveni obzirom na opravdanost postojanja i teritorijalnu pripadnost istom prostoru i bitnost izgradnje povezanijeg i svrsishodnijeg sistema zaštite i spašavanja na prostorima BiH je je sistem zaštite i spašavanja u Brčko – Distriktu.

Nakon ovakve raznolikosti uređenja i funkcionisanja sistema zaštite i spašavanja polovinom 2008 godine donesen je državni Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara (Službeni glasnik BiH: 50/08).

Iz ovog naprijed iznesenog kratkog pregleda načina ustroja upravljanja sistemom zaštite i spašavanja, vidno je da je raznolikost i nejedinstvo organizacije i ustroja bilo i još uvijek je veliki problem u uspostavljanju funkcionisanja zaštite i spašavanja na prostoru Bosne i Hercegovine.

U korist stanovnika Bosne i Hercegovine je išlo i to što u ovom vremenu nisu bili pogođeni katastro-

## Obrazovanje

fama većih razmjera a ono što nas zadesilo u tom vremenu rješavali smo na nama svojstven način improvizirajući i u duhu dovitljivosti i snalažljivosti kao i plemenitosti Bosanskog čovjeka da pruži pomoć jedan drugom kad osjeti potrebu za tim bez postojanja organizacije. Ovo nam je utjeha ali ne i ohrabrenje da smo jaki i da možemo odoliti katastrofama nego podstrek da se nastavimo graditi funkcionalniji i svrsishodnije sistem upravljanja zaštitom i spašavanjem za svoju dobrobit i dobrobit generacija koje dolaze.

Posebno me dojmila jedna rečenica u knjizi „Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja“ profesora dr. Ćamila Huseinbašić kojom je mnogo rečeno i koja treba biti vodilja u otklanjanju problema upravljanja u sistemu zaštite i spašavanja i voditi ka njegovom usavršavanju:

"Državna vlast je prozvana i pozvana da omogućí građanima na Zemlji siguran ambijent za ostvarivanje normalnih životnih potreba." (Ć. Huseinbašić 2009:29)

Na ovaj citat dodala bi način na koji je Tomas Hobs u svojoj knjizi "Građanin" istakao dužnosti vladara i organa vlasti:

"Sigurnost građana je vrhovni zakon. Vlast koja to ne može osigurati je nenarodna i nedemokratska. Onaj ko ima vlast i koristi svoju moć za druge ciljeve, a ne za sigurnost naroda, postupa protiv mira, odnosno protiv zakona prirode." (Hobs 1978: 258).

Nakon naprijed navedenog za slobodno ću si uzeti i zaključiti.

Problema u upravljanju sistemom zaštite i spašavanja na prostoru Bosne i Hercegovine ima i to najviše zbog specifičnosti njenog državnog ustroja. No međutim početni elementi su stvoreni i pomaci su vidni, na putu smo ka boljem ustroju.

Pored mnogo rada na stvaranju političkih, stručnih, kadrovskih, materijalnih i svih drugih pretpostavki na jačanje sistema smatram da moramo poraditi na još jednom veoma bitnom segmentu aktivnosti koje trebaju intenzivno pratiti i podržavati razvoj jedinstvenog sistema upravljanja zaštitom i spašavanjem.

To je naravno medijska praćenost i razne kampanje na edukaciji šire javnosti Bosne i Hercegovine na jačanju svijesti o zaštiti i spašavanju i samosvjesnosti građana o njihovoj bitnoj ulozi u svemu tome. Također je potrebno kroz nastavne programe na svim nivoima obrazovanja osmisliti planove za uvođenje obavezne obuke školskih uzrasta u zaštiti i spašavanju, pomoći i samopomoći kako je to svojevremeno rečeno u nastavnim procesima učenja nauka o odbrani koja je imala vidno mjesto u obrazovnom sistemu.

### LITERATURA:

Dr. sc. Ćamil Huseinbašić, „Rukovođenje i upravljanje u katastrofama“ 2006. godina

Dr.sc. Ćamil Huseinbašić, „Civilna zaštita u sistemu sigurnosti“, 2007. godina

Dr. Sc. Ćamil Huseinbašić, „Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja“, 2009. godina.

"Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH" (Službeni glasnik BiH, broj:50/08)

Internet stranica: <http://bs.wikipedia.org>

*Mr Ljiljana Pavljašević*



### PRVI ODGOVOR NA IZAZOVE PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

Reforma odbrane BiH i reforma policije unutar koje je postignut prenos ovlasti na državni nivo je uz maksimalne napore provedena ili je u završnoj fazi provođenja. Stanje u oblasti vatrogastva je nepromijenjeno u čitavom ovom poslijeratnom periodu. Vatrogasci su i dalje organizovani na nivou općina a u nekim kantonima i na nivou kantona. Vatrogasna tehnika i oprema je sofisticirana i skupa te iziskuje šire planiranja u nabavci a posebno učešće svih nivoa vlasti u finansiranju njene nabavke što danas nije slučaj. O nekom obliku organizovanja na entitetskom ili državnom nivou se ne može govoriti jer ne postoji.

Ovakva rješenja su neracionalna kada je u pitanju pružanje prvog odgovora na prirodne i druge nesreće te je potrebno uspostaviti jednu perspektivnu i organizovanu vatrogasnu organizaciju u skladu sa evropskim principima.

Ovakvo stanje najmanje odgovara građanima i pravnim licima jer su njihovi životi i imovina najviše ugroženi prirodnim i drugim nesrećama.

Zemlje u okruženju su davno prepoznale mjesto i ulogu vatrogasaca kao snaga prvog odgovora, te su u tom pravcu učinile velike normativno-pravne i institucionalne napore u rješavanju pitanja vatrogasne organizacije.

Vatrogasna problematika je u poslijeratnom periodu nedovoljno istražena a šira javnost svakog dana postaje svjesnija potrebe dobre vatrogasne organizacije.

Prirodne i druge nesreće, čija je jedna od osnovnih karakteristika iznenadnost pojavljivanja, sa najčešće katastrofalnim posljedicama po živote građana i njihovu imovinu, traže i adekvatne - brze odgovore organizovanih snaga kako bi se smanjile posljedice i prioritarno spasili ugroženi životi građana.

Organizovane snage civilne zaštite ( štabovi ci-

vilne zaštite, povjerenici, opće i specijalizovane jedinice civilne zaštite i službe civilne zaštite ) se organizuju, pripremaju, opremaju i obučavaju da se organizovano suprotstave izazovima prirodnih i drugih nesreća. Međutim, za stavljanje ovih snaga u njihovu funkciju potrebno je da protekne i određeno vrijeme od momenta njihovog aktiviranja do momenta njihovog funkcionisanja u punom kapacitetu. Dužina ovog vremena ( vrijeme mobilizacije) zavisi od njihove uvježbanosti. Prazninu od momenta nastanka prirodne i druge nesreće do momenta kada će profunkcionisati sistem civilne zaštite, popunjavaju snage prvog odgovora. Iz ovog poimanja stvari dolazimo i do zaključka kakvo je mjesto, uloga i značaj snaga prvog odgovora.

Poslijeratni tranzicijski razvoj, reformski procesi i ustavno-pravno uređenje ratom opustošene države Bosne i Hercegovine je pred nosioce svih nivoa vlasti, kao nosilaca sistema sigurnosti, i direktne aktere u sigurnosnoj arhitekturi postavlja niz izazova za koje treba pronaći adekvatan odgovor kroz legislativu i izvršavanje zakonima utvrđenih obaveza.

Vatrogasna djelatnost, kao djelatnost od opšteg društvenog značaja, mora odgovoriti svim izazovima koji se pred nju stavljaju kako od strane pojedinaca tako i društva kao cjeline.

Nažalost, indolentan odnos nosilaca svih nivoa vlasti prema vatrogasnoj djelatnosti za posljedicu ima da nije obezbijeđena sigurnost pojedinca kao njegovo osnovno i bezuvjetno pravo. Nepostojanje jedinstvene i savremene, Euro-atlantskim integracijskim procesima prilagođene, zakonske legislative o vatrogastvu na nivou države Bosne i Hercegovine za posljedicu ima parcijalne entitetske propise a u Federaciji Bosne i Hercegovine i propise na nivou kantona. Ovakvo stanje u oblasti vatrogastva predstavlja ozbiljan društveni problem koji stvara nepovjerenje kod građana i s



druge strane, za posljedicu ima nastajanje većih posljedica po živote i zdravlje građana i njihovu imovinu ugroženu prirodnim i drugim nesrećama.

Brz razvoj nauke i tehnike, kao i proizvodnja novih sintetičkih materijala, ubrzan razvoj hemijske, naftne i drugih grana industrije, u čijim tehnološkim procesima se koriste velike količine požarno-eksplozivno opasnih materija, stalno povećanje etažnosti i površina javnih i stambenih objekata, zahtijevaju stalnu pažnju i sprečavanje nastajanja požara i gašenje nastalog požara. Svaki požar u suštini, bio on namjerno ili nenamjerno izazvan, ugrožava ljudske živote i nanosi ogromne štete materijalnim, kulturnim i drugim dobrima. Legislativa u ovoj oblasti je sveobuhvatna i obavezujuća za sve subjekte društva i pojedince čija je obaveza da se osposobe za osnovno postupanje u gašenju početnih požara sredstvima koja im stoje na raspolaganju.

U odredbama Federalnog Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj:64/09) u članu 58. je regulisano da „Vatrogasna djelatnost obuhvata aktivnosti na gašenju požara i spašavanju ljudi i materijalnim dobara ugroženih požarom i eksplozijom, pružanju tehničke pomoći u nezgodama i opasnostima izazvanim prirodnim i drugim nesrećama, učešće u provođenju preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, kao i obavljanje drugih poslova vezanih za zaštitu od požara i gašenje požara i spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom."

U članu 68. Zakona, koji reguliše poslove Profesionalne vatrogasne jedinice, se jasno naglašava uloga vatrogasaca u prvom odgovoru na prirodne i druge nesreće. Pored poslova gašenja svih vrsta požara, vatrogasci se opremaju i osposobljavaju za brz i pravovremen zaštitno-spasilački odgovor u slučaju nastanka saobraćajnih nezgoda, poplava, spašavanja s visina i do drugih vrsta nesreća.

Smatramo da je veoma bitno napomenuti da je važeća zakonska legislativa utvrdila obavezu i odgovornost svih nivoa vlasti za organiziranjem Vatrogasnih jedinica a posebno općina i gradova čija se veličina i sastav te materijalna opremljenost utvrđuje u skladu sa njihovim planovima zaštite od požara. Vatrogasne jedinice, analizirajući njihove zadatke, su jedine organizirane snage, na teritoriju koji pokrivaju, koje se organizirano suprotstavljaju izazovima požara ali i ostalih prirodnih i drugih nesreća. Takvu ulogu imaju iz razloga njihove mobilnosti, obučenosti, organiziranosti i opremljenosti. To su osnovne snage prvog odgovora na izazove prirodnih i drugih nesreća jer obezbjeđuju hitan i pravovremen odgovor nakon dojave o pojavi nesreće ili incidenta.

Polazeći od činjenice da se stanje spremnosti može opisati kao ono stanje koje povezuje efikasnu pripravnost sa efikasnom pomoći, daljom razradom dolazimo do zaključka da je kvalitetan, obučen, opremljen, obrazovan kadar vatrogasne jedinice direktno proporcionalan kvalitetu pružene pomoći.

Kvalitet spremnosti vatrogasnih snaga TK za pružanje efikasne pomoći u prvom odgovoru možemo sagledati iz naredne tabele:

	PVJ	VJ DVD	IVJ	Σ
Broj jedinica	6	4	1	11
Broj profesionalnih vatrogasaca	168	21	13	202
Broj dobrovoljnih vatrogasaca		53		53
Rukovodilaca akcije gašenja				76
Muškaraca	133	60		193
Žena	9			9
Starosni sastav	18-30 g.			31
	30-45.g.			118
	Preko 45.g.			115
Školska sprema	VSS			11
	VŠS			4
	VKV			22
	SSS			92
	KV			107

Kada se govori o snagama prvog odgovora, samo po sebi podrazumijeva da moraju postojati formirane, obučene, osposobljene i opremljene profesionalne vatrogasne jedinice, naročito na nivou općine, odnosno kantona, pa i Federacije BiH.

Vatrogastvo na području Tuzlanskog kantona je organizovano na lokalnom nivou, uglavnom za potrebe općina. Gotovo sve formirane vatrogasne jedinice ( bilo da se radi o profesionalnim ili dobrovoljnim ) imaju svoja sjedišta u centrima općina koje karakterizira urbana razvijenost i u kojim se nalazi većina industrijskih kapaciteta.

Sadašnju vatrogasnu organizaciju na području TK obilježava velika raznolikost jer ovaj vrlo važan segment sistema zaštite i spašavanja nije jedinstveno živio na svim nivoima vlasti, odnosno na područjima

općina TK.

U isto vrijeme, to je oblast u kojoj je poslije rata doneseno najmanje sistemskih propisa prilagođenih postojećem društveno-političkom uređenju a nijedna općina nije donijela novi plan zaštite od požara. Svaka općina je zasebno organizirala vatrogasne snage, prema svojim potrebama i mogućnostima ( a zašto ne reći i u zavisnosti od političke volje stranaka i pojedinaca). Postojanje različitih oblika vatrogasne organizacije na području općina, gdje postoje organizirane vatrogasne snage, daje dobre pretpostavke za njihov dalji organizacijski razvoj. Uspostavljena je organizacijska struktura koja omogućava jačanje vatrogastva na lokalnom nivou.

Ono što predstavlja organizacijski problem je krizni menadžment, jer za nivo TK nema uspostavljene vatrogasne organizacije koja će omogućiti uspješnu koordinaciju u pružanju pomoći u složenijim operacijama zaštite i spašavanja kada je potrebno obezbijediti snage proširenog odgovora, odnosno, koji će pokrivati vrijeme od nastanka nesreće do trenutka kada će poslove rukovođenja preuzeti Kantonalni štab civilne zaštite.

Postojanje termina "Zlatni sat", koji koriste snage prvog odgovora, mora uvijek biti na prvom mjestu kod procjenjivanja postojećeg stanja. Termin "Zlatni sat" je novijeg datuma. To nije ručni ili zidni sat od zlata. Ako znamo da je život čovjeka najdragocijeniji, odnosno njegovo zdravlje, onda ćemo lakše razumjeti njegovo značenje.

*Zlatni sat je vrijeme koje protekne od trenutka povređivanja-stradanja do trenutka kada se povrijeđeni zbrine u adekvatnoj zdravstvenoj ustanovi.* Za taj sat, znači računa se vrijeme od trenutka nastanka povređivanja, dolaska snaga prvog odgovora na lice mjesta ( vatrogasci i SHMP ), izvlačenje povrijeđenog, pružanje prve pomoći i njegov transport do adekvatne zdravstvene ustanove.

Vatrogastvo je, nakon završenog rata izašlo znatno osiromašeno u opremi i sredstvima koja je devastirana i amortizirana. U nedostatku finansijskih sredstava za obnovu i nabavku nove opreme, Vatrogasne jedinice se uglavnom oslanjale na inostrane donacije koje su opet sadržavale opremu starijeg datuma i sumnjivog kvaliteta.

Postojeće organizirane vatrogasne snage na području TK su nedovoljno i nekvalitetno opremljene i ne mogu odgovoriti procijenjenim rizicima i opasnostima od prirodnih i drugih nesreća a posebno požara, što im je primarni zadatak.

Slaba ekonomska razvijenost pojedinih općina ne treba i ne smije da bude razlog ovako slabog ulaganja u opremanje vatrogasnih jedinica.

Vatrogasnim jedinicama se na raspolaganju nalazi samo 5 čamaca sumnjive ispravnosti. Ako u obzir uzmemo činjenicu, koja se prešućuje (možda iz neznanja), da nijedna jedinica nema na raspolaganju pojaseve za rad na vodi (što je suprotno svim mjerama zaštite na radu ) onda dolazimo do zaključka da *Vatrogasci nisu spremni da odgovore svojoj ulozi snaga prvog odgovora na izazove prirodne nepogode od poplave.*

Procjene ugroženosti od požara i planovi zaštite od požara, kao osnova utvrđivanja stanja zaštite od požara i određivanja optimalnih potreba za osnivanje, organiziranje i stvaranje uvjeta za efikasno djelovanje nisu izrađene za većinu općina na području Tuzlanskog kantona. Iz navedenog se zaključuje da većina općina nema saznanja o stvarnom stanju opasnosti od požara na svom području , te također nema spoznaja koje vatrogasne snage i oprema su potrebne za zaštitu svog područja od požara.

Međutim, ukoliko uzmemo podatke o računskom broju istovremenih požara iz naredne tabele možemo stvoriti stvarnu sliku potreba općina za brojem vatrogasnih ekipa.

Računski broj istovremenih požara ukazuje na potrebu da se, npr. u općinama od 26.000 do 50.000 stanovnika mogu dogoditi dva istovremena požara za što je potrebno imati u gotovosti dvije ekipe vatrogasaca.

Načelno se može konstatovati da postojeće vatrogasne snage, kao osnovne snage prvog odgovora za gašenje požara u općinama mogu efikasno djelovati u slučaju požara manjeg do srednjeg intenziteta, a u slučaju istovremenog izbijanja većih požara u više općina, postojeće snage su nedovoljne, kako zbog nedovoljnog broja vozila za gašenje požara tako i zbog nedovoljnog broja profesionalnih vatrogasaca.

Na području TK nije zabilježena pojava saobraćajnih nesreća s uključenim hemikalijama prilikom njihovog transporta. U slučaju nastanka ovakvih nesreća njihovim posljedicama bi najviše bili izloženi:

- prolaznici i mještani okolnih naselja;
- hidrološka mreža i okolni vodosnabdjevački sistemi;
- ostala okružujuća flora i fauna;
- pripadnici snaga prvog odgovora.

Kompletna procedura djelovanja u slučaju nastanka saobraćajnih nesreća s hemikalijama je propisana u Programu zaštite od hemijskog oružja i reagiranja u slučaju nesreća i incidenata u koje su uključene hemikalije. Ovim Programom su utvrđeni zadaci vatrogasnih jedinica u odgovoru na saobraćajne nesreće sa hemikalijama.

Donošenje Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH, 2009.godine, stvoreni su organizacijski, tehnički i drugi uslovi za formiranje i opremanje vatrogasnih višenamjenskih jedinica.



## Obrazovanje

Broj stanovnika u hiljadama	Računski broj istovremenih požara
do 5	1
6 do 10	1
11 do 25	2
26 do 50	2
51 do 100	2
101 do 200	3
201 do 300	3
301 do 400	3
401 do 500	3
501 do 600	3
601 do 700	3
701 do 800	3
801 do 1.000	3
1.001 do 2.000	4

Novim zakonom, također, se osigurava jedinstveno organizovanje svih vatrogasnih snaga, osiguranje finansijskih sredstava za njihovo opremanje i obučavanje bez obzira da li su organizovane kao profesionalne jedinice ili na drugi način, kao i statusna pitanja vatrogasaca.

Naučene lekcije, u vezi sa vatrogascima kao snagom prvog odgovora na izazove prirodnih i drugih nesreća, ukazuju na velike slabosti provođenja prevencije u redovnoj djelatnosti nositelja planiranja, što rezultira većom podložnošću, ranjivosti i nespremnosti na adekvatan prvi odgovor na prirodne nepogode i druge nesreće. Tijela vlasti na svim nivoima organiziranja odgovorna su za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite od požara i svih drugih mjera zaštite i spašavanja.

Organizovanje i odgovornost za kvalitet vatrogasaca kao snaga prvog odgovora na izazove prirodnih ili drugih nesreća je uglavnom na općinama. Činjenica je da općine ne raspolažu adekvatnim finansijskim sredstvima, koja bi bila uravnotežena sa obavezama u oblasti zaštite i spašavanja, stoga bi trebalo iznaći model za osiguranje dodatnih sredstava općinama iz kojih će se sufinansirati adekvatan sistem snaga prvog odgovora. Na nivou kantona je potrebno organizovati kantonalnu Službu za zaštitu od požara u koju bi bile uključene vatrogasne ekipe sa svih općina čime bi bili stvoreni preduslovi za veća finansijska ulaganja Tuzlanskog kantona a s druge strane će se stvoriti jedna

mobilna vatrogasna snaga koja bi imala velike manevarske i materijalne mogućnosti.

Iz navedenog proizilazi da ukupno stanje vatrogasnih snaga, kao snaga prvog odgovora na izazove prirodnih i drugih nesreća na području Tuzlanskog kantona, nije zadovoljavajuće, a osnovni problemi odnose se na:

- praznina u definisanju uloge snaga prvog odgovora;

- područje TK je neravnomjerno i nedovoljno pokriveno organizovanim vatrogasnim snagama;

- vatrogasne jedinice nisu organizovane u skladu sa legislativom i procjenama ugroženosti od požara;

- vatrogasne jedinice su nedovoljno popunjene kvalitetnim i školovanim kadrovima;

- na nivou TK nije uspostavljena kvalitetna organizacija u koordinaciji aktera pri izvođenju akcija prvog odgovora;

- u budžetima općina i TK se planiraju veoma skromna ili gotovo nikakva sredstva za opremanje vatrogasnih jedinica;

- postojeća organizacija vatrogasnih snaga može poslužiti kao dobra osnova za njihovo kadrovsko, organizaciono i materijalno jačanje;

- nedovoljno medijsko predstavljanje vatrogasnih jedinica putem medija ( internet, printani mediji, radio i tv stanice) o problemima i uspjesima, planovima i potrebama.

Vatrogasne snage na području Tuzlanskog kantona, zbog svoje loše organizovanosti, obučenosti, popunjenosti i opremljenosti nisu u stanju da preuzmu odgovornost snaga kvalitetnog prvog odgovora na sve izazove prirodnih i drugih nesreća. Postojeća struktura prvog odgovora i podrške ne može, dakle, pružiti adekvatan i pravovremen zaštitni i spasilački odgovor u slučaju iznenadnih katastrofalnih prirodnih i drugih nesreća, prije svega poplava, požara i saobraćajnih nesreća.

Sistem lokalne uprave i samouprave daje mogućnost i slobodu općinama da, shodno budžetskim finansijskim sredstvima, a temeljem procjene ugroženosti područja općine od prirodnih i drugih nesreća, odrede veličinu i sastav formacija te obezbijede kvalitetno opremanje vatrogasnih snaga prvog odgovora.

Na njima, odnosno nosiocima vlasti u općini, leži najveća odgovornost za formiranje, osposobljavanje i opremanje vatrogasnih jedinica kao snaga prvog odgovora da kvalitetno odgovore svojim zadacima u prevenciji, odgovoru i sanaciji posljedica nastalih usljed djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

*Mr Bajro Imširović*

# RUDARSKE NESREĆE

## 1. Uzroci nastanka rudarskih nesreća

Eksploatacija uglja je oduvijek bila povezana sa puno opasnosti. To je bilo posebno vezano za podzemnu-jamsku eksploataciju jer je površinska eksploatacija ipak bila manje opasna.

Podzemnu eksploataciju su od njenih početaka pratile specifične opasnosti, koje su s vremena na vrijeme uzrokovale veće ili manje nesreće. Rudarske nesreće su pored ljudskih žrtava za posljedicu imale prekid proizvodnje i visoku materijalnu štetu.

Uzrok najčešćih rudarskih nesreća u podzemnoj eksploataciji uglja su:

- Prašina u rudnicima
- Požari u rudnicima
- Eksplozije u rudnicima
- Dinamične pojave u rudnicima
- Prodori vode i žitkih materijala.



Slika 1 - Detalj iz jamske proizvodnje

### 1.1. Prašina u rudnicima

Nekoliko rudarskih nesreća u 19.stoljeću upozorilo je na jednu tada novu opasnost posebno u jamskoj eksploataciji uglja.

Eksplozija u rudniku Wallsend (1803.), Lian i Penygraing (1880.) zbog malog prisustva metana kod rudarskih stručnjaka stvorili su dilemu da li je do eksplozije došlo eksplozijom gasne smjese metana i zraka ili je eksploziju uzrokovala odgovarajuća smjesa ugljene prašine i zraka ?

Eksplozija u rudniku Altofts (1886.) definitivno je odbacila sve sumnje jer je pouzdano utvrđeno da u jami nisu postojali nikakvi drugi uvjeti za nastajanje eksplozije osim za eksploziju ugljene prašine.

U 20.stoljeću nekoliko velikih rudarskih nesreća je potvrdilo da eksplozije ugljene prašine u rudnicima imaju znatno razornije djelovanje i znatno veće katastrofalne posljedice u poredbi sa drugim vrstama podzemnih eksplozija. U rudniku Courier (1923.) u Francuskoj, prilikom eksplozije ugljene prašine, poginulo je 1099 rudara. U rudniku uglja u Kini (1942.) zbog eksplozije metana i ugljene prašine stradalo je 1527 rudara. Velike rudarske nesreće uzrokovane eksplozijom ugljene prašine dogodile su se i u rudnicima Jobut - Pitsburg (SAD), Togako (Japan), Universal (Engleska) i mnogim drugim rudnicima u prošlom stoljeću.

Nesreće, sa manjim posljedicama, od eksplozije ugljene prašine u industrijskim objektima u kojima se vrši prerada i potrošnja uglja potvrdile su da je ugljena prašina eksplozivna i da je potrebno poduzimati mjere zaštite rudarskih objekata kako se to ne bi dogodilo.

U rudnicima Bosne i Hercegovine dogodilo se više rudarskih nesreća čiji je uzrok bila eksplozivnost ugljene prašine. U rudniku Kakanj (1934.) je od eksplozije metana i ugljene prašine poginulo 128 rudara, a u rudniku Breza (1970.) 50 rudara. U najvećoj rudarskoj nesreći u Bosni i Hercegovini, čiji je uzrok ugljena prašina, 1990.godine u Rudniku lignita "Dobrnja" u Mramoru život je izgubilo 180 rudara. Poslije utvrđivanja da je ugljena prašina uzrok rudarskih nesreća pristupilo se njenom detaljnom ispitivanju i poduzimanju mjera zaštite u rudnicima.

Prašinom se smatraju sve sitnodisperzione čestice koje mogu lebdjeti u zraku. Utvrđeno je da je da je eksplozivna ugljena prašina čije su čestice do 1 mm. Pored toga što je ugljena prašina eksplozivna ona je zbog svoje otrovnosti i agresivnosti štetna po zdravlje rudara.

Uvjeti koji omogućavaju eksploziju ugljene prašine su:

- eksplozivna prašina u eksplozivnoj koncentraciji,
- kiseonik,
- izvor paljenja,
- lebdeće stanje ugljene prašine, ili sposobnost nataložene da inicira vanjskim uzorkom - pređe u lebdeće stanje.

Da bi se dogodila eksplozija potrebno je da budu ispunjeni svi navedeni uvjeti istovremeno.

Da bi se izbjegle rudarske nesreće od eksplozije ugljene prašine u rudnicima sa podzemnom ali i sa površinskom eksploatacijom uglja potrebno je provo-

diti odgovarajuće preventivne mjere zaštite.

U rudnicima sa podzemnom eksploatacijom uglja preporučuje se poduzimanje sljedećih mjera :

a.) Prvo je neophodno da službe zaštite na radu u rudnicima provjere da li su izvršena ispitivanja eksplozivnosti ugljene prašine u skladu sa propisanim uputstvima i ukoliko nisu treba ih izvršiti.

b.) Kada se utvrdi da je ugljena prašina eksplozivno opasna, potrebno je izvršiti ispitivanja stanja zaprašnosti i izvršiti kategorizaciju jame po stupnju opasnosti od eksplozije ugljene prašine.

c.) Prema uvjetima koji vladaju u ležištu, primijenom tehnološkom procesu i prirodi prane, potrebno je odrediti koji princip preventivne zaštite treba primijeniti: odstranjivanje nataložene prašine, kvašenje, inertizaciju kamenom prašinom, posipanje hernijskim materijama i slično.

d.) Za sprečavanje širenja eventualno nastale eksplozije potrebno je utvrditi na koji način izvršiti prekidanje eksplozije: brane od kamene prašine, vodene brane sa posudama, vodene zavjese i slično.

e.) Kada se istraživanjima utvrdi koje su mjere zaštite najbolje za date uvjete, potrebno je projektirati i realizirati projektna rješenja.

f.) Prije zavođenja projektnih rješenja i po njihovom zavođenju potrebno je provjeriti stanje zaprašnosti, da bi se utvrdila efikasnost predloženih rješenja i da li sprovedene mjere zaštite obezbjeđuju zadovoljavajuću sigurnost.

g.) Pri miniranju strogo primjenjivati Pravilnik o tehničkim mjerama i zaštiti na radu pri rudarskim podzemnim radovima, u vezi upotrebe eksploziva i eksplozivnih sredstava u rudnicima koji imaju opasnu ugljenu prašinu.

Ovo do sada nije bio slučaj.

h.) Zabraniti unošenje otvorenog svjetla u jame ugrožene od opasne ugljene prašine i treba im dati tretman kao i metanskim jamama, što za sada također nije bio slučaj.

i.) Zvesti stalnu kontrolu o stanju zaprašnosti i mogućnosti stvaranja opasnih koncentracija sposobnih za eksploziju.

k.) Posebnim predavanjima upoznavati tehničko nadzorno osoblje sa opasnostima koje prouzrokuje ugljena prašina sposobna za eksploziju i to naročito u metanskim jamama, jer kod 2 % metana u jamskom zraku, nataložena prašina i ako nije eksplozivno opasna pošto u većini slučajeva sadrži mnogo inertne materije sa metanom daje visoke eksplozivne vrijednosti." (Ćurčić, 1986:10)

U rudnicima sa površinskom eksploatacijom uglja, za zaštitu površinskih objekata od eksplozija predlaže se sljedeće:

a) Da se izrade uputstva o utvrđivanju stanja zaprašnosti industrijskih objekata eksplozivnim prašinama i primjenjivanju odgovarajućih mjera tehničke zaštite.

Za površinske objekte u propisima postoji obaveza utvrđivanja eksplozivnih zona, ali detaljna uputstva u odnosu na eksplozivne prašine nisu propisana.

b) Da se prema propisanom uputstvu analiziraju svi objekti i utvrdi stvarna opasnost od mogućnosti eksplozije prašine.

c) Da se izvrši kategorizacija svih objekata po stupnju opasnosti od eksplozije prašine.

d) Po izvršenoj kategorizaciji poduzeti sve neophodne tehničke mjere zaštite od eksplozije prašine. (Ćurčić, 1986:11)

Opasna ugljena prašina i zaštitne mjere su propisane Pravilnikom o tehničkim mjerama i zaštiti na radu pri rudarskim podzemnim radovima ("Službeni list SFRJ", broj: 11/67).

### 1.2. Požari u rudnicima

Požari su jedan od najopasnijih vidova ugrožavanja ljudi i opreme prilikom rudarskih radova.

U rudnicima uglja gdje je prisutan metan ili eksplozivna ugljena prašina, požari mogu prouzrokovati katastrofalne eksplozije sa ogromnom štetom i tragičnim posljedicama. Pored ispoljavanja snažnih termičkih efekata, pri požaru se stvaraju ogromne količine otrovnih i zagušljivih gasova, koji nošeni zračnom strujom veoma brzo dođu do svih jamskih prostorija i ugrožavaju radnike.

Po karakteru njihovog nastanka, rudnički požari mogu biti: egzogeni i endogeni.

#### 1.2.1. Egzogeni rudnički požari

Egzogeni rudnički požari nastaju od vanjskog izvora toplote. Pojavljuju se iznenadno i redovno za posljedicu imaju oslobađanje velikih količina zagušljivih i otrovnih plinova.

"Najvažnije mjere protiv nastajanja egzogenih požara su:

- Zabrana deponiranja lako zapaljivih materijala u rudničkim prostorijama.

- Podgrađivanje glavnih rudničkih prostorija ne gorivim materijalom.

- Potpuno isključenje iz upotrebe, u podzemnim rudničkim uvjetima električnih uljnih uređaja.

- Zabrana upotrebe gumenih transporterata sa trakom od sagorivih materijala,

- Zabrana korištenja svjetiljki sa otvorenim plamenom.

- Zabrana pušenja.
- Izvođenje zavarivačkih radova pod strogim stručnim nadzorom i u prostoru u kojem nema zapaljivih materijala.
- Redovno odstranjivanje nataložene zapaljive prašine i obaranje lebdeće, postupcima orošavanja." (Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:182)

### 1.2.2. Endogeni rudnički požari

Endogeni rudnički požari nastaju kao posljedica nekih mineralnih sirovina na samo zapaljenju, kao što su ugalj, uljni škriljci, sulfidne i sumporne rude. Mogu se pojaviti i u podzemnoj kao i površinskoj eksploataciji, pri uskladištenju uglja, u bunkerima ili na odlagalištima."

U borbi protiv nastajanja endogenih požara u rudnicima najvažnije mjere su:

- Čistoća otkopavanja i sprečavanje nagomilavanja sitnog ugljena i ugljene prašine.
- Otkopavanje od granice otkopnog polja.
- Suzbijanje akumulacije otkopnih pritisaka osiguranjem malog koeficijenta pripreme otkopnog polja i pogodnom brzinom napredovanja otkopa.
- Solidna izolacija suprotnih pravaca zračnih struja i potpuna izolacija starih radova.
- Reguliranje ventilacionog režima, u prvom redu metodom izravnavanja depresije ventilatora, kao i metodom smanjivanja pada potencijala između dviju tačaka sa nulte vrijednosti.
- Suzbijanje autooksidacija antipirogenim sredstvima u koja spadaju: kamena prašina, krečno mlijeko, emulzija gline, pijeska i vode i raznih mineralnih soli i sl." ( Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:182)

Jedna od veoma važnih preventivnih aktivnosti u borbi protiv požara je obaveza svakog rudnika da uradi plan zaštite od požara koji može biti jedinstven za cijeli rudnik ali sa razrađenim planom borbe protiv požara, bez obzira na uzrok nastanka i za svaki rudnički pogon odnosno prostor.

Zaštita od požara detaljno je određene Pravilnikom o tehničkim mjerama zaštite na radu pri rudarskim podzemnim radovima („Službeni list SFRJ“, broj: 11/67).

### 1.3. Eksplozije u rudnicima

Najveći broje rudarskih nesreća u podzemnoj eksploataciji uglja posljedica je paljenja i eksplozije gasova (najčešće metana-CH<sub>4</sub>), prodora gasova (najčešće ugljendioksida-CO<sub>2</sub>) ili produkta gorenja

gasova i uglja nastalih nakon eksplozije metana i ugljene prašine ili jamskih požara (najčešće ugljenmonoksida-CO).

"Eksplozija je naglo oslobađanje energije zbog eksplozivnog djelovanja gasova i para. Gasovi i pare nastaju reakcijom pri kojoj se velikom brzinom neka eksplozivna materija raspada na jednostavnije sastojke ili oksidira oksidansom koji je već sadržan u eksplozivnoj smjesi. Da bi se reakcija mogla odvijati burno, mora biti egzotermna, to jest da se znatan dio unutrašnje energije sistema pri reakciji pretvara u toplotnu energiju.

Produkti reakcije se, tako, naglo zagriju i šire, pa se toplota pretvara u mehanički rad i udarni talas, a sve što se tome suprotstavlja izloženo je katastrofalnom pritisku...

... Eksplozija u rudarskoj radnoj okolini može se očekivati ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

1. Prisustvo dovoljne količine goriva, odnosno određene koncentracije eksplozivne materije u zraku,

2. Dovoljna količina zraka, odnosno kiseonika za sagorijevanje gorive materije,

3. Izvor toplote koji će eksplozivnu materiju zagrijati do temperature paljenja." ( Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:197)

Rudnički zrak sadrži manje ili veće količine gasova, pratilaca određenih procesa rudarske proizvodnje, ili gasova iz ležišta mineralnih sirovina koje se eksploatiraju.

Rudnički zrak se uglavnom sastoji od sljedećih gasova:

Kiseonik (O<sub>2</sub>)

To je gas bez boje, okusa i mirisa. Najrasprostranjeniji je element Zemljine kore. U atmosferi ga ima 23,02 %, u sastavu vode 85,79 %, u čovječijem organizmu 65,00 % a u stijenskom masivu 47,17 %.

Odgovarajući sadržaj kiseonika i zraka jedan je od osnovnih uvjeta za normalan rad rudara u jama.

Azot (N<sub>2</sub>)

U zemljinoj kori je u tragovima svega 0,03 %, a u atmosferi ga ima 78,10 % u obliku slobodnog gasa. To je gas bez boje, okusa i mirisa. Nije otrovan i ne podržava gorenje. Malo je zastupljen u rudničkom zraku.

3.) Ugljendioksid (CO<sub>2</sub>)

U atmosferskom zraku nije previše zastupljen ali je uvijek prisutan. Također je gas bez boje i mirisa ali je kiselkastog okusa. Ne podržava gorenje ali otežava disanje i veoma je otrovan.

U rudničkom zraku se pojavljuje : običnim iz-

## Obrazovanje

dvajanjem, isticanjem i iznenadnim prodorom (izbojem). Najopasnija pojava je izboj.

Bazen Gir u Francuskoj je specifičan po rudarskim nesrećama koje nastaju izbojem ugljendioksida. U posljednjih 70 godina u navedenom rejonu je zabilježeno više od 2.000 izboja ugljendioksida koji su prčinili ogromnu materijalnu štetu.

U Donjoj Šeziji u Rudniku "Wenzeslaus" 1930. godine je došlo do izboja sa katastrofalnim posljedicama kada je poginulo 150 rudara. U mađarskom Rudniku uglja "Ujlak", 1937. godine izbojem je oslobođeno oko 500.000 m<sup>3</sup> gasa i izbačeno 200 tona materijala.

Danas su izboji česta pojava u rudnicima uglja širom svijeta: Belgiji, Francuskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Bugarskoj, Mađarskoj, Rusiji, SAD i Kanadi. Prve pojave rudarskih nesreća čiji je uzrok izboj dogodile su se u Jugoslaviji u rudnicima "Velenje" i "Soko".

Ugljendioksid je smrtonosan kod koncentracije 20 do 25 %. Teži je od zraka i skuplja se u najnižim dijelovima rudarskih postrojenja.

Povremeni sastojci rudničkog zraka su:

Ugljenmonoksid (CO)

To je veoma otrovan gas., bez boje, okusa i mirisa. Sklon je stvaranju eksplozivnih smjesa sa drugim gasovima.

Izvori ugljenmonoksida u rudnicima su: miniranje, motori sa unutrašnjim sagorijevanjem, požari i eksplozije, kao i niskotemperaturna oksidacija uglja. Sumporovodnik (H<sub>2</sub>S)

Sumporovodnik je gas bez boje, ali vrlo intenzivnog i neprijatnog mirisa zbog čega je veoma lako uočljiv i pri malim koncentracijama. Može da gori i sa zrakom stvara eksplozivnu smjesu.

Oslobađa se iz rudničke vode i posebno opasna mjesta u rudnicima su neprovjetravani vodosabirnici ili napušteni niskopi.

Od sumporovodnika je smrtno stradalo 8 rudara u rudniku soli 1932. godine u Rudniku "Anhalte. Vodnik (H<sub>2</sub>)

Vodnik je gas bez boje, mirisa i okusa, fiziološki inertan i vrlo lak. Veoma je sagorljiv i eksplozivan u odgovarajućoj smjesi sa zrakom.

Temperatura paljenja mu je 100 do 200 ° C niža od temperature paljenja metana zbog čega je njegov prisustvo u metanskim jamama veoma opasno. Kompresorski gasovi

Štetni su zbog toga što se ulje za podmazivanje raspršuje u štetne pare i što pod utjecajem visokih temperatura dolazi do razlaganja ulja što ima za posljedicu nastanak ugljenmonoksida, metana i drugih gasova.

Posljedica može biti trovanje pa i eksplozija.

Izdurni gasovi dizel-motora

Nerazrijeđeni gasovi dizel-motora, koji se koriste pri radu u jamama, su veoma opasni jer sadrže ugljendioksid (CO<sub>2</sub>), ugljenmonoksid (CO), aldehide, azotne okside (NO i NO<sub>2</sub>) i okside sumpora



Slika 2 - Članovi čete za spašavanjem

Metan (CH<sub>4</sub>)

Metan je jedan od najopasnijih sastojaka rudničkog zraka pri eksploataciji uglja i nekih drugih mineralnih sirovina. To je gas bez boje, okusa i mirisa. Slabo se rastvara u vodi, inertan je i nije otrovan ali smanjuje količinu kiseonika.

Temperatura paljenja metana je 650 do 750 ° C ali može biti i niža i viša ovisno od procentualnog sadržaja metana u zraku kao i prisustva drugih gasova i vrste paljenja.

Eksploziju metana uvijek prate dva udara: udar i protiv udar. Gasovi udara, koji su pod velikim pritiskom, sadrže i vodenu paru, koja se naglim hlađenjem kondenzuje, izazivajući također naglo smanjenje pritiska, zbog čega se stvara talas zraka, koji se velikom brzinom i snagom kreće ka žarištu eksplozije.

Iako ima slabije dejstvo, protivudar, pošto ide istim pravcem kojim je udar već izazvao mehanička razaranja, njegove posljedice mogu biti čak i teže, jer

uništava sve ono što je udarom već oslabljeno ili djelomično razoreno.

Eksplוזija metana po ljude i materijalna dobra u rudniku ispoljava trostruko djelovanje:

- mehaničko,
- toplotno i
- hemijsko.

U rudarskim nesrećama izazvanim eksplozijom metana, najveći broj rudara strada zbog hemijskog djelovanja gasova koji su produkt eksplozije među kojima najčešće od otrovnog ugljenmonoksida.

U Bosni i Hercegovini od 1902. do 1986. godine zabilježeno je 59 udesa od upale i eksplozije metana i ostvareno 430 smrtnih povreda od kojih je u 11 velikih nesreća smrtno stradalo 414 rudara.

"Da bi došlo do eksplozije metana potrebno je da se istovremeno podudare tri uvjeta:

- da se stvori koncentracija metana od 4 do 6 % ili 14 do 16 %,

- da u smjesi zraka postoji određena koncentracija kiseonika kako bi se stvorila eksplozivna smjesa i

- da postoji izvor upale metana." (Hadžimujić, 1986:65)

Borba protiv opasnosti zvane "metan" i rudarskih nesreća kojima je on uzrok, je borba da se navedeni uvjeti nikad ne podudare, odnosno da spriječimo nastajanje bilo kojeg od navedenih uvjeta pojedinačno.

Praćenje opasnih gasova i njihovog prisustva u rudničkom zraku je stalna obaveza koja se može provoditi na više načina:

"- metodama hemijske analize u laboratoriji na osnovu uzetih uzoraka zraka iz jame,

- prenosivim instrumentima za mjerenje u podzemnim prostorijama,

- stacioniranim instrumentima za kontinuiranu kontrolu pojedinih gasnih komponenti (naročito CH<sub>4</sub> i CO) na mjestima gdje se očekuje njihova pojava i

- sistemima daljinske automatske kontrole." ( Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:74)

Pravilnikom o tehničkim mjerama zaštite na radu pri rudarskim podzemnim radovima („Službeni list SFRJ“, broj: 11/67) je također detaljno obrađena opasnost od opasnih gasova i odgovarajuće mjere zaštite.

### 1.4. Dinamičke pojave u rudnicima

Iz Geologije je poznato da se stijene u zemljinoj kori nalaze u statički napregnutom i uravnoteže-

nom stanju. Narušavanjem tog stanja izradom jamskih prostorija ili etaža na površinskoj eksploataciji dovodi do promjena uravnoteženosti stijenskog masiva.

U površinskoj eksploataciji uglja to se manifestira odronima i klizanjem, a u podzemnoj eksploataciji pucanjem stijena, urušavanjem dijelova rudničkih prostorija i pojavom velikog pritiska na podgradu. Zbog navedenih pritisaka stijenskih masa na prosječnu konturu rudničkih prostorija, na velikim dubinama dolazi do velikih napona i dinamičkih izbijanja u vidu eksplozije stijena.

Prema iskustvenim podacima navedena pomijeranja stijenskih masa u nestabilnim stijenama događaju se do godinu dana a u stabilnim stijenama do tri mjeseca, poslije izrade prostorija. Također statistika o rudarskim povredama pokazuje da oko 30 % svih povreda se događa zbog zarušavanja u rudničkim prostorijama.

"Zarušavanje u rudničkim prostorijama može prouzrokovati i rudarske katastrofe - nesreće u kojima može stradati veliki broj rudara.

Takve nesreće mogu nastati:

- Pri eksplozivnom zarušavanju stijena na otkopima u rudničkim prostorijama, pri nastajanju gorskih udara ili pri eksplozivnim izbojima gasa i materijala u izbojnim sredinama,

- Uslijed zarušavanja u slijepim rudničkim prostorijama i zatvaranja jedinog izlaza iz rudnika, koji u njemu rade, zbog nedostatka zraka ili pojave otrovnih i zagušljivih gasova a u nekim slučajevima i vode.

- Zarušavanjem u glavnim rudničkim prostorijama koje služe za prolaz ljudi i provjetravanje rudnika, kada se narušava režim provjetravanja i odvodnjavanja" (Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:209)

U podzemnoj eksploataciji uglja među dinamičkim pojavama u rudnicima najviše rudarskih nesreća nastaje gorskim udarom.

- "Gorski udar je iznenadno, trenutno, rušenje stupova ili otvorenih dijelova ugljenog sloja, praćeno tutnjavom, potresom, zračnim udarnim talasom, izbojem uglja u prostoriji i rušenjem podgrade." ( Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:209)

Da ne bi došlo do navedenih nesreća primjenjuju se odgovarajuće mjere zaštite. One su detaljno određene Pravilnikom o tehničkim mjerama zaštite na radu pri rudarskim podzemnim radovima ("Službeni list SFRJ", broj: 11/67).

### 1.5. Prodor vode i žitkih materijala u rudničke prostorije

## Obrazovanje

Podzemnu i površinsku eksploataciju uglja karakterizira prisustvo vode u ležištu i okolnom terenu.

Na površinskoj eksploataciji problem vode rješava se izradom obodnih kanala, vodosabirnika i is-pumpavanjem i daje dovoljno prostora i vremena za poduzimanje potrebnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

U podzemnoj eksploataciji pored redovnog i stalnog prisustva vode koja se rješava kroz projektnu dokumentaciju i izvođenje rudarskih radova, česte su pojave neočekivanog i iznenadnog prodora vode ili žitke materije, brzog potapanja ili zamuljivanja rudničkih prostorija.

Prodori vode u rudnicima s podzemnom eksploatacijom su česta pojava. U rudničke podzemne prostorije najčešće prodiru čiste podzemne ili nadzemne vode, ali veoma često njih prati pijesak, glina, mulj i drugi žitki materijali. Navedeni prodori se događaju pod većim ili manjim pritiskom zbog čega dolazi do deformacije i zarušavanja rudarskih prostorija. Sve to može dovesti do rudarskih katastrofa i teških posljedica po ljude i materijalna dobra.

Da bi se izbjegle ili smanjilo dejstvo rudarskih nesreća od prodora vode i drugih žitkih materijala u rudničke prostorije, potrebno je provoditi mjere zaštite:

"- Prethodno i stalno upoznavati ležište u pogledu zavodnjenosti i opasnosti.

- Primjeniti tehničke mjere zaštite.

- Planom odbrane i spašavanja rudnika od iznenadnih udesa predvidjeti preventivne mjere zaštite i pravce spašavanja ljudi." ( Jovičić, Miljković, Nuić, Uljić, Vukić, 1978:217)

Problem prodora atmosferskih voda ili voda iz vodotoka rješava se organiziranim odvođenjem povr-



Slika 3 - Zarušene rudarske prostorije.

šinskih voda o čemu je potrebno posebno obratiti pažnju kod izrade projektne dokumentacije.

Pravilnikom o tehničkim normativima za površinsku eksploataciju ležišta mineralnih sirovina ("Službeni list SFRJ", broj: 4/86) regulirana je zaštita od voda pri površinskoj eksploataciji ležišta a zaštita od vode u jami Pravilnikom o tehničkim mjerama i zaštiti na radu pri rudarskim podzemnim radovima ("Službeni list SFRJ", broj: 11/87).

### 2. Rudarske nesreće u rudnicima TK

Eksploataciju uglja u rudnicima Tuzlanskog kantona Banovići, Đurđevik i Kreka, od samog početka pratile su lakše, teške i smrtne povrede na radu. Teški rudarski posao obavljan je u veoma lošim i improviziranim uvjetima pri čemu se nije previše vodilo računa o zaštiti radnika. Rezultat toga bio je veliki broj rudarskih nesreća u kojima je stradao veliki broj rudara.

To se najbolje može vidjeti u pregledu povreda u Rudniku Kreka, koje su uredno evidentirane u republičkom Rudarskom inspektoratu u Sarajevu, koji je po okupaciji Bosne i Hercegovine formirala Austro Ugarska Monarhija.

Uzrok i mjesto povrede	Smrtne povrede		Teške povrede	
Otkopi	39	49,3%	162	26,8%
Hodnici	7	8,9%	116	19,2%
Transport	14	17,7%	167	27,7%
Električna struja	3	3,8%	1	0,2%
Požarni gasovi CO	3	3,8%	3	0,5%
Metan ( CH <sub>4</sub> )	5	6,3%	19	3,1%
Lagumanje	7	8,9%	110	18,2%
Vani, ostalo	1	1,3%	26	4,3%
<b>Ukupno:</b>	<b>79</b>	<b>100,0%</b>	<b>604</b>	<b>100,0%</b>

Tabela 1 - Pregled povreda u Rudniku Kreka prema uzrocima povrede za period od 1885. do 1944. godine (Kovačević, 1985:72)

Iz Tabele 1, može se vidjeti da je u prvih 60 godina rudnika, od 1885. do 1945.godine, u Rudniku



Slika 4 - Posljednji ispraćaj poginulih rudara u Tuzli 1990.godine

Kreka u Tuzli evidentirano 604 teške i 798 smrtnih povreda.

Iz tabele se može vidjeti da je polovina smrtnih povreda nastala na otkopima (39). Poslije otkopa najviše povreda je nastajalo u transportu materijala (14 smrtnih i 167 teških) iako je u to vrijeme transport obavljan ručno i sa konjima.

Uzrok i mjesto ozljeđivanja	Smrtni slučajevi		Teške povrede	
	Broj	Postotak	Broj	Postotak
Otkopi	74	35,6%	880	43,7%
Hodnici	21	10,1%	581	28,9%
Transport	42	20,2%	269	13,4%
Električna struja	9	4,3%	61	3,0%
Požari, provala vode i pijeska	14	6,7%	26	1,3%
Upala metana	8	3,9%	24	1,2%
Miniranje	9	4,3%	25	1,7%
Vani, ostalo	31	14,9%	147	7,3%
<b>Ukupno:</b>	<b>208</b>	<b>100,0%</b>	<b>2013</b>	<b>100,0%</b>

Tabela 2 - Pregled povreda u Rudniku Kreka prema uzroku i mjestu nastanka povrede za period od 1945. do 1985. godine (Martinović, 1985:101)

Prva teška povreda dogodila se 1887.godine u hodniku, a prva smrtna 1890.godine u otkopu. Teške povrede od upale metana bile su već u 1896.godini, a smrtna tek u 1923.godini. Teška povreda u rukovanju eksplozivom dogodila se 1906.godine a prva smrtna 1943.godine. Povrede od električne struje počele su od 1913.godine, a od 1911.godine od požarnih gasova(CO).

Ako se mjeri broj smrtnih povreda po milionu tona proizvedenog uglja, u prvih 60 godina i ostvarenoj proizvodnji od 14.147.117 tona uglja, ostvarene su 5,7 smrtnih povreda na milion tona proizvedenog uglja.

Iz Tabele 2, može se vidjeti da je u narednih 40 godina ostvareno 2.013 teških i 208 smrtnih povreda. Također se može vidjeti da je najviše smrtnih povreda (74 ili 35,6 %) nastalo u otkopima i transportu (42 ili 20,2 %).

U periodu od 1945. do 1985. godine dogodilo se 208 smrtnih povreda na 158.439.000,00 tona proizvedenog uglja, što iznosi 1,3 smrtnih povreda na milion tona.

Zbog značajnijeg unapređenja zaštite na radu i sigurnosti u eksploataciji uglja u navedenom periodu i pored pogoršanih uvjeta eksploatacije i silaska na mnogo veće dubine, broj povreda se smanjio gotovo za 4 puta.

Unapređenje zaštite na radu počelo je značajnije da se vrši još prije II svjetskog rata, kada su u rudnicima lignita Moluše, Bukinje, Dobrnja, Lukavac i Lipnica osnovane čete za spašavanje. Centralna četa za spašavanje osnovana je 1958. a Centralna stanica



## Obrazovanje

God.	Lake povrede	Teške povrede	Smrtne povrede	Σ
1999.	97	-	-	97
2000.	189	3	-	192
2001.	164	7	1	172
2002.	156	6	-	162
2003.	148	7	-	155
2004.	127	10	-	137
2005.	207	12	-	219
2006.	183	8	-	191
2007.	151	7	-	158
2008.	191	18	-	209
Σ	1.613	78	1	1.692

Tabela 3 - Pregled povreda u Rudniku Banovići za period od 1999. do 2008.g. (Rudnik Banovići, Dopis broj: 11.204a/09 od 03.12.2009.godine)

za spašavanje u Kreki 1965.godine.

U prvih 100 godina Rudnika Kreka (1885. do 1985.godine) iako je u određenim periodima bilo aktivno i po 20 jama, i stalno prisutnih opasnosti i zatrpavanja u otkopu, jamskih požara, prodora tekućeg pijeska, upala metana i ostalih udesa, nije bilo velikih rudarskih nesreća sa masovnim pogibijama rudara.

Na žalost iako u proizvodnji uglja u navedenih 100 godina, u improviziranim uvjetima eksploatacije i mjerama zaštite na radu, nije zabilježena niti jedna velika rudarska nesreća sa masovnim stradanjem ona se dogodila u 115 godini od osnivanja rudnika sa izuzetno tragičnim posljedicama.

Dana 26. avgusta 1990.godine u noći između 01:20 i 01:30 sati u Rudniku lignita "Dobrnja" u Mramoru u eksploziji, čiji je najvjerojatniji uzrok upala ugljene prašine, život je izgubilo 180 rudara II – Matične smjene! Preživio je sa teškim fizičkim povredama, samo rukovalac dizel lokomotive, koja se koristila za dopremu materijala za radilišta u jami.

Slično se dogodilo i u Rudniku Banovići u kojem od početka rad 1936.godine također nije bilo značajnijih rudarskih nesreća i pogibija rudara sve do 1962.godine.

God.	Lake povrede	Teške povrede	Smrtne povrede	Σ
1999.	57	3	-	60
2000.	49	4	-	53
2001.	57	2	-	59
2002.	90	4	-	94
2003.	95	2	-	97
2004.	87	5	-	92
2005.	82	10	1	93
2006.	85	8	-	93
2007.	111	4	-	115
2008.	90	4	-	94
Σ	803	46	1	850

Tabela 4 - Pregled povreda u Rudniku Đurđevik za period od 1999. do 2008.g. (Rudnik Đurđevik, Dopis broj: 10 -6413/09 od 07.12.2009.godine)

Dana 27.februara 1962.godine oko 13:00 sati došlo je do eksplozije metana u Jami "Radina" u Banovićima. U nesreći su smrtno stradala 52 rudara a 10 je doživjelo teške povrede.

Dvije navedene nesreće upozoravaju i tjeraju na oprez, da ako se nešto nije dogodilo ranije a moglo je, ne znači da neće da se dogodi ako za to budu stvoreni uvjeti. Isto tako tragične posljedice u ljudskim životima i visina moguće materijalne štete, obavezuju sve na stvaranje organizacije, obučavanje, opremanje i provođenje mjera zaštite i spašavanja koje neće omogućiti nastanak povrede ili rudarske nesreće, odnosno omogućit će brzo i efikasno spašavanje nastradalih i ugroženih i umanjiti materijalnu štetu.

Ipak samo detaljnim istraživanjem i analizom, što će biti obavljeno u izradi ovog rada, moći će se utvrditi koliko su mjere zaštite i spašavanja koji se provode u rudnicima uglja Tuzlanskog kantona, doprinijele tome i koliko su kvalitetno provedene da se izbjegne nastanak odnosno da se kvalitetno odgovori na moguću rudarsku nesreću.

Djelomičan odgovor na to pitanje mogu dati podaci o povredama koje su se dogodile u zadnjih deset godina u navedenim rudnicima. Nije bilo većih

## Obrazovanje

God.	Lake povrede	Teške povrede	Smrtne povrede	Σ
1999.	193	6	1	200
2000.	399	12	-	411
2001.	344	17	-	361
2002.	360	17	-	377
2003.	356	11	-	366
2004.	410	15	-	425
2005.	405	24	1	430
2006.	402	20	-	422
2007.	408	22	-	430
2008.	340	17	1	358
Σ	3.617	161	3	3.774

Tabela 5 - Pregled povreda u Rudniku Đurđevik za period od 1999. do 2008.g. (Rudnik Đurđevik, Dopis broj: 10 -6413/09 od 07.12.2009.godine)

rudarskih nesreća sa većim brojem poginulih rudara. Činjenica da je većina nastalih povreda nastala zbog nepažnje upozorava na mogućnost stvaranja uvjeta za velike rudarske nesreće sa tragičnim posljedicama.

Iz Tabele 3 može se vidjeti da se u posljednjih 10 godina u Rudniku Banovići dogodilo 1.613 lakših, 78 teških i 1 smrtna povreda, odnosno ukupno 1.692 povrede. Većina povreda se dogodila u podzemnoj eksploataciji uglja. Do povreda je najvećim dijelom došlo zbog nepažnje radnika. Nije bilo ni značajniji nesreća.

Iz Tabele 4 može se vidjeti da se u posljednjih 10 godina u Rudniku Đurđevik dogodilo 803 lakše, 46 teških i 1 smrtna povreda, odnosno ukupno 850 povreda. Većina povreda se dogodila u podzemnoj eksploataciji uglja. Do povreda je najvećim dijelom došlo zbog nepažnje radnika. Nije bilo ni značajniji nesreća.

Iz Tabele 5 može se vidjeti da se u posljednjih 10 godina u Rudniku Kreka dogodilo 3.617 lakših, 161 teška i 3 smrtna povreda, odnosno ukupno 3.774 povreda. Većina povreda se dogodila u podzemnoj eksploataciji uglja. Do povreda je najvećim dijelom



Slika 5 - Posljednji ispraćaj poginulih rudara u Banovićima 1962.godine

došlo zbog nepažnje radnika. Nije bilo ni značajniji nesreća.

Iz Tabele 6 može se vidjeti da se u posljednjih 10 godina u rudnicima uglja Tuzlanskog kantona, dogodilo 4.179 povreda u podzemnoj eksploataciji, 1.632 na površinskoj eksploataciji i 505 povreda u organizacionim dijelovima koji opslužuju eksploataciju uglja, odnosno ukupno 6.316 povreda. Većina povreda se dogodila u podzemnoj eksploataciji uglja. Do povreda je najvećim dijelom došlo zbog nepažnje radnika.

U pojedinačnim nesrećama život je u zadnjih 10 godina izgubilo 5 rudara ali nije bilo značajnijih nesreća.

Iz Tabele 7 i 8 može se vidjeti da je odnos povreda i ostvarene proizvodnje uglja u posljednjih 10 godina u rudnicima uglja Tuzlanskog kantona.

U ostvarenju ukupne proizvodnje uglja od 35.233.303,08 tona u prosjeku se na svakih proizvedenih 5.578 tona događala jedna povreda.

U Rudniku Banovići se na proizvedenih 2.174 tone uglja u podzemnoj eksploataciji, odnosno 22.395 tona na površinskoj eksploataciji, u prosjeku

## Obrazovanje

Rudnik	Jame	Kopovi	Ostalo	Ukupno:
Banovići	872	474	346	1.692
Đurđevik	643	207	-	850
Kreka	2.664	961	159	3.774
Ukupno:	4.179	1.632	505	6.316

Tabela 6 - Pregled povreda u rudnicima za period od 1999. do 2008. godine

Rudnik	Jame	Kopovi	Ukupno:
Banovići	1.895.656,96	10.615.312,12	12.510.969,08
Đurđevik	1.174.823,00	3.095.509,00	4.270.332,00
Kreka	5.516.070,96	12.935.411,00	18.452.002,00
Ukupno:	8.587.070,96	26.646.232,12	35.233.303,08

Tabela 7 - Pregled proizvodnje uglja u rudnicima za period od 1999. do 2008. godine

Rudnik	Jame	Kopovi	Ukupno:
Banovići	2.174,00	22.395,00	7.394,00
Đurđevik	1.827,10	14.954,00	5.024,00
Kreka	2.070,10	13.460,00	4.889,00
Ukupno:	2.055,00	16.505,00	5.578,00

Tabela 8 - Pregled proizvodnje uglja po povredi u rudnicima za period od 1999. do 2008. godine

dogodila jedna povreda. Ukupno u posljednjih 10 godina u Rudniku Banovići se u ostvarenoj proizvodnji uglja od 12.510.969,08 tona na svakih proizvedenih 5.024 tone proizvedenog uglja, događala jedna povreda.

U Rudniku Đurđevik se na proizvedenih 1.827,1 tone uglja u podzemnoj eksploataciji, odnosno 14.954 tona na površinskoj eksploataciji, u prosjeku dogodila jedna povreda. Ukupno u posljednjih 10 godina u Rudniku Đurđevik se u ostvarenoj proizvodnji uglja od 4.270.332,00 tona na svakih proizvedenih 7.394 tone proizvedenog uglja, događala jedna povreda.

U Rudniku Kreka se na proizvedenih 2.070,1 tone uglja u podzemnoj eksploataciji, odnosno 13.460 tona na površinskoj eksploataciji, u prosjeku dogodila jedna povreda. Ukupno u posljednjih 10 godina u Rudniku Kreka se u ostvarenoj proizvodnji uglja od 18.452.002,00 tona na svakih proizvedenih 4.889 tona proizvedenog uglja, događala jedna povreda.

Iz navedenih tabela se također može vidjeti da i u podzemnoj i u površinskoj eksploataciji uglja

Rudnik Banovići ostvaruje najmanje povreda u odnosu na ostvarenu proizvodnju uglja.

Ako se analizira podzemna eksploatacija, zbog svojih specifičnih opasnosti i mogućnosti za nastajanje rudarskih nesreća, može se zaključiti na osnovu ostvarenih i evidentiranih povreda u rudnicima, da je rad u jamskoj proizvodnji u Rudniku Banovići sigurniji nego u jamama Rudnika Kreka za 5 %, odnosno za 19 % nego u jami Rudnika Đurđevik.

### 3. Rudarske nesreće u BiH

Poslije okupacije Bosne i Hercegovine Austro Ugarska Monarhija je provela temeljita geološka istraživanja okupiranih teritorija. Istraživanja su potvrdila da se na više lokaliteta nalaze velike rezerve uglja. To se posebno odnosilo na zenički i tuzlanski bazen.

Potrebe industrije i kasnije široke potrošnje ubrzavaju stvaranje pretpostavki za eksploataciju. Otvaraju se prvi rudnici u Zenici (1880.) i Kreki kao pogonu Solane u Tuzli (1884.). Prvi rudnik u Bosni i Hercegovini bio je Rudnik Zenica, odnosno Jama

## Obrazovanje

“Barbara“ koja je kasnije promijenila naziv u Stara jama.

Specifičnost eksploatacije uglja i opasnosti koje su bile prisutne nisu mogle zaobići veliki broj povreda na radu i velike rudarske nesreće.

Već po otvaranju prvih rudnika ustrojeno je vođenje svih teških i smrtnih povreda u rudnicima Bosne i Hercegovine. Podaci o svim povredama, sa imenima povrijeđenih, datumom i uzrokom povreda vođeni su u republičkom Rudarskom inspektoratu u Sarajevu

Prema podacima, koji se vode i u Rudniku Kreka prva teška povreda dogodila se 1887.godine a prva smrtna 1890.godine. U Rudniku Zenica prva teška povreda zbog upale metana dogodila se 1902.godine kada je u Jami “Barbara“ teško povrijeđen jedan rudar.

U tabeli 9, dat je pregled povreda od upale i eksplozije metana u periodu od 1902. do VII mjeseca 1986.god. Pregledom su prikazane samo one upale i eksplozije metana kod kojih je došlo do povređivanja radnika. Pod grupnim udesima obuhvaćeni su samo oni kod kojih je bilo pet ili više smrtnih povreda.

Iz tabele se može vidjeti da je od 59 zabilježenih udesa, u obrađenih 85 godina u kom vremenu

je ostvareno 430 smrtnih povreda, samo u 11 velikih nesreća smrtno stradalo 414 rudara.

U tabeli 10, dat je pregled povreda upala i eksplozija metana i izvora upala metana u vremenu od 1952. do VII mjeseca 1986.godine.

Prema obrađenim podacima može se vidjeti da je među izvorima upale metana najviše zastupljeno otvoreno svjetlo a poslije toga električna struja. Također se može vidjeti da je od navedenih izvora u nesrećama koje su izazvali smrtno stradao ukupno 251 rudar.

U proteklih devet godina ovog stoljeća, nisu zabilježene veće rudarske nesreće u Bosni i Hercegovini. Rezultata je to sigurno primjene zaštitnih mjera i odgovornosti onih koji ih donose i onih koji ih provode.

#### 4. Rudarske nesreće u svijetu

Teški i opasni uvjeti rada u podzemnoj eksploataciji uglja bez obzira na primijenjene mjere zaštite i spašavanja, omogućavaju nastanak rudarskih nesreća. Bilo da se radi o nepažnji ili o neočekivanim događajima koje nije moguće kontrolirati, rudarske nesreće su uvijek prisutna mogućnost.

Danas u većini rudnika uglja u svijetu se

Interval u godinama	Broj udesa		Broj povreda			Grupni udesi	
	upala	eksplozija	smrtnih	teških	lakših	broj	mrtvih
1902 – 1910	1	1	8	1	-	1	8
1911 – 1920	1	4	26	11	-	2	24
1921 – 1930	3	6	9	16	-	1	8
1931 – 1940	2	7	127	9	-	1	127
1941 – 1950	2	5	9	8	-	-	-
1951 – 1960	12	2	11	32	8	1	8
1961 – 1970	6	3	179	34	61	2	178
1971 – 1980	-	1	17	4	-	1	17
1981 – (VII) 1986	2	1	44	8	20	2	44
<b>S v e g a:</b>	<b>29</b>	<b>30</b>	<b>430</b>	<b>123</b>	<b>89</b>	<b>11</b>	<b>414</b>

Tabela 9 - Pregled povreda od upale i eksplozije metana u periodu od 1902. do VII mjeseca 1986.godine (Hadžimujić,1986:53).

## Obrazovanje

Izvori upale metana	Broj		Broj povreda			Katastrofalni udesi	
	upala	eksplozija	smrtnih	teških	lakših	broj udesa	broj mrtvih
Otvoreno svjetlo	8	2	4	24	6	-	-
Benzinska sigurnosna svjetiljka	3	-	-	8	3	-	-
Požar	1	-	-	-	15	-	-
Radovi miniranja	3	-	-	2	9	-	-
Elektrika	2	6	247	33	64	6	247
Iskra iz stijene	1	-	-	4	-	-	-
<b>S v e g a:</b>	<b>18</b>	<b>8</b>	<b>251</b>	<b>71</b>	<b>97</b>	<b>6</b>	<b>247</b>

Tabela 10 - Pregled povreda od upale i eksplozije metana i izvora upala metana u vremenu od 1952. do VII mjeseca 1986.godine (Hadžimujić,1986:53).

Naziv rudnika	Vrijeme nesreće	Uzrok nesreće	Posljedice		
			Lakše povrijeđeni	Teško povrijeđeni	Mrtvi
Jama „Barbara“ Zenica	19.08.1902.	metan	-	1	1
Jama „Barbara“ Zenica	08.05.1905.	metan	-	1	8
„Stara jama“ Zenica	20.03.1914.	metan	-	1	5
„Stara jama“ Zenica	25.11.1916.	metan	-	-	19
„Stara jama“ Zenica	19.12.1921.	metan	-	1	8
„Stara jama“ Zenica	21.04.1934.	metan	-	-	127
Jama „Raspotočje“ Zenica	11.05.1954.	metan	-	2	8
Jama „Radina“ Banovići	27.02.1962.	metan	64	5	52
„Stara jama“ Zenica	20.01.1962.	požar, metan	15	-	-
Jama „Orasi“ Kakanj	17.06.1965.	metan	9	11	128
Jama „Breza“	14.03.1970.	metan	29	10	50
Jama „Kamenica“ Breza	05.08.1976.	metan	-	4	17
Jama „Raspotočje“ Zenica	12.05.1982.	metan	4	1	39
Jama „Mramor“ Tuzla	08.11.1983.	metan	19	-	5
„Stara jama“ Zenica	03.12.1983.	ugljenmonoksid	15	-	2
Jama „Bukinje“ Tuzla	13.04.1985.	ugljenmonoksid	-	-	7
Jama „Omazići“ Banovići	04.08.1985.	ugljenmonoksid	-	-	5
Jama „Lipnica“ Tuzla	14.08.1985.	ugljenmonoksid	-	-	1
„Stara jama“ Zenica	14.02.1986.	požar, ugljenmonoksid	-	-	3
Jama „Dobrnja“ Tuzla	26.08.1990.	ugljena prašina	-	1	180

Tabela 11 - Pregled najvećih rudarskih nesreća u rudnicima uglja Bosne i Hercegovine u XX stoljeću (Huseinbašić, 2007:110).

## Obrazovanje

primjenjuju i provode odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja. Međutim potreba za većom i jeftinijom proizvodnjom uglja i nedostatak odgovarajućih sankcija omogućavaju poslodavcima da improviziraju proizvodnju i mjere zaštite, pa su i danas u svijetu prisutne i događaju se velike rudarske nesreće u kojima gine veliki broj rudara.

Karakteristični po tome su rudnici uglja u Kini u kojima svake godine gine više od 5.000 rudara zbog slabih sigurnosnih uvjeta. Od oko 16.000 rudnika njih oko 80 % radi bez dozvole. Kina proizvodi 1/3 ukupne svjetske proizvodnje uglja a smatra se da se oko 80 % od ukupnih smrtnih slučajeva u rudnicima u svijetu dogodi u Kini.

Naziv rudnika	Država nesreće	Godina nesreće	Uzrok nesreće	Broj mrtvih
Rudnik Benxihu Liaoning	Kina	26.04.1942.	Ugljena prašina	1.549
Courrieres	Francuska	10.03.1906.	Ugljena prašina	1.099
Mitsubishi Hojo Kyushu	Japan	15.12.1914	Eksplzija	687
Datong	Kina	09.05.1960.	Ugljena prašina	682
Wankie	Rodezija	1972.	Eksplzija	472
Omuta, Kyūshū	Japan	09.11.1963.	Eksplzija	458
Senghenydd rudnik Senghenydd	Engleska	1913.	Metan	439
Coalbrook	Južna Afrika	1960.	Eksplzija	437
Yubari Horkaidō	Japan	28.11.1914.	Eksplzija	422
Bergkamen	Njemačka	1946.	Eksplzija	405
Oaks rudnik Barnsley	Engleska	12.12.1866.	Metan	388
Onoura Karino	Japan	21.12.1917.	Eksplzija	376
Dhanbad rudnik Bihar	Indija	28.05.1965.	Požar	375
Rudnik Chasnala Dhanbad, Jharkhaud	Indija	1975	Prodor vode u rudnik	372
Hokoku, Itoda, Kyūshū	Japan	20.07.1907.	Eksplzija	365
Monongah 6 i 8 West Virginia	SAD	06.12.1907.	Metan	362
Pretoria Pit Disaster West houghton	Engleska	1910.	Eksplzija	344
Rudnik Raša	Italija	1940.	Eksplzija	317
Saarland	Njemačka	1962.		298
Luisenthal rudnik Völklaingen	Njemačka	07.02.1962.	Metan	299
Albion rudnik u Cilfynydd, Glamorgen	Engleska	25.06.1894.	Metan	290
Gresford Propast Wrexham u Nort Wales	Engleska	22.09.1878.	Zatrpavanje	266
Gresford rudnik Wrexham, Wales	Engleska	22.09.1934.	Metan	266
Sag Pravilo broj 2 Dawson, Novi Meksiko	SAD	22.10.1913.	Eksplzija	263
Incirharmani, Kozlu Zonguldak	Turska	03.03.1992.	Eksplzija	263
Marcinelle	Belgija	1956.		262
Prince of Wales mina Abercarn, Monmouthshire	Engleska	11.09.1878.	Metan	259
Sherry Mine Cherry, Illinois	SAD	13.11.1909.	Požar	259
Grundy Virginia	SAD	1937.		257
Scofield, Utah	SAD	01.05.1900.	Ugljena prašina	246

Tabela 12 - Pregled najvećih rudarskih nesreća u rudnicima uglja u svijetu (Preuzeto sa: "[http://wapedia.mobi/en/Mining\\_accident](http://wapedia.mobi/en/Mining_accident)", 01.12.2009.godine).

*Mr Zdenko Tadić*

Dan civilne zaštite





# CIVILNA ZAŠTITA

GODINA III NOVEMBAR-STUDENI 2005.G. BROJ 9/10



**PRIMJENA ZAKONA TUĐA BRIGA  
PROCJENA UGROŽENOSTI TUZLANSKOG KANTONA  
POPLAVE PROBLEM KOJI TRAJE  
OPASNOST ZVANA PTIČJA GRIPA  
DEMINIRANJE  
ZASTOJ U DEMINIRANJU SPREČE**



# CIVILNA ZAŠTITA

ISSN 1840-1554

GODINA IV TUZLA, septembar/rujan 2006.g. BROJ 11/12



**DODRABEK ZAKON  
O ZAŠTITI I SPAŠAVANJU**

**IZVJEŠTAJ O RADU KUĆZ ZA 2006.**

**KLIZIŠTA PRVA KRENULA**

**UPUĆENA POMOĆ OPĆINAMA  
ZA SANIRANJE ŠTETA**

**DEMINIRANJE I MIB U 2006.**

**DEMINIRAN LOKALITET BUČJE**

**UKLOPENE MINE SA  
PRUŽNOS PHELAZA**

**PRIORITETI DEMINIRANJA U 2006.**



**I OVA GODINA POČELA POPLAVAMA**

**PREMIER TK POSJETIO FEDERALNU  
UPRAVU CIVILNE ZAŠTITE**

**OBUKA OPĆINSKIH ŠTASOVA  
CIVILNE ZAŠTITE**

**PROBLAVA DANA CIVILNE ZAŠTITE**



# CIVILNA ZAŠTITA

ISSN 1840-1554

GODINA IV TUZLA, septembar/rujan 2006.g. BROJ 13/14



**FEDERACIJA DOBILA SLUŽBE  
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA**

**PROVEDENA OBUKA OŠCZ**

**IZVJEŠTAJ O RADU KUĆZ  
ZA 2006. GODINU**



**PROGRAM DEMINIRANJA  
TK U 2007. GODINI**

**POŽARI VELIKA PRIJETNJA**



**DEMINIRANJE OBAVEZA DOMAĆIH VLASTI**



# CIVILNA ZAŠTITA

ISSN 1840-1554

GODINA V TUZLA, mart/ožujak 2009.g. BROJ 15/16



**DONEŠENI DRŽAVNI I  
KANTONALNI ZAKON  
O ZAŠTITI I SPAŠAVANJU**

**DONEŠEN PROGRAM  
RAZVOJA ZAŠTITE  
I SPAŠAVANJA TK**

**IZVJEŠTAJ O RADU KUĆZ  
ZA 2007. I 2008. GODINU**

**DEMINIRANJE I SREDSTVIMA  
LOKALNE ZAJEDNICE**

**BRUCELOZA VELIKA PRIJETNJA**



ISSN 1840-1554

